

Kıbrıs'ta Gençlik

Emeller, Yaşam Tarzları ve Yetkilendirme

Telif Hakkı © 2009

United Nations Development
Programme (Birleşmiş Milletler
Kalkınma Programı).

Kıbrıs'ta Yayınlanmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, UNDP Action for Cooperation and Trust'ın yazılı izni olmadan, fotokopiyoluyla veya elektronik, mekanik ve sair suretlerle kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz, kayda alınamaz. Rapordaki hiçbir analiz veya politika önerisi Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın, üye Devletlerin veya onun icrakurulunun görüşlerini yansıtmamaktadır.

Bu rapor UNDP'nin Kıbrıs'ta barış inşa programı, Action for Cooperation and Trust tarafından finanse edilen bağımsız yazarların ürünüdür.

University of Nicosia Press
(Lefkoşa Üniversitesi Yayınevi)
tarafından basılmıştır.

ISBN 978-9963-634-86-6

www.undp-act.org

KIBRIS'TA GENÇLİK

EMELLER, YAŞAM TARZLARI VE YETKİLENDİRME

KIBRIS İNSANİ GELİŞİM RAPORU 2009

KIBRIS'TA
GENÇLİK

İÇİNDEKİLER

Teşekkür	III
Önsöz	IV
Genel Bakış	XI
Yazarların Önsözü	1
Bölüm Bir İnsani Gelişim Merceği Altında Kıbrıslı Gençlere Bakış	5
Bölüm İki Her Şey Ailede Başlar ve Ailede Biter	15
Bölüm Üç Kıbrıslı Gençler ve Eğitim	29
Bölüm Dört Kıbrıslı Gençler ve İstihdam	49
Bölüm Beş Kıbrıslı Gençlerin Yaşam Tarzları: Boş Vakit Aktivitelerinden Sağlığı Etkileyecek Alışkanlıklara	61
Bölüm Altı Toplumsal Kurumlar ve Sosyo-politik Katılım	85
Bölüm Yedi Kıbrıs'a ve Diğer Topluma Yönelik Tutumlar	107
Bölüm Sekiz Kıbrıs Gençliği Kıbrıs Sorunu Üzerine	127
Bölüm Dokuz Kıbrıslı Gençlik – Barış Kurucuları ve Değişimin Araçları	157
Bölüm On Sonuç: Kıbrıslı Gençleri Yetkilendirme	177
Kıbrıs İçin Gençlik Sözleşmesi	187
Ek I Niceliksel ve Niteliksel Yöntemler	191
Ek II Gençlik Eğilimler Araştırması (YAS1) Hakkında Demografik Bilgi	196
Notlar	198
Kaynakça	206

İÇERİK

Teşekkür		III
Önsöz		IV
Genel Bakış		XI
Yazarların Önsözü		1
Bölüm Bir	İnsani Gelişim Merceği Altında Kıbrıslı Gençlere Bakış	5
	Kıbrıs'ta İnsani Gelişim	5
	Gençliğin Tanımı: Çocukluktan Erişkinliğe Geçiş	7
	Çerçeveyi Belirleme: Kıbrıs'ın Kısa Bir Tanıtımı	9
	Özetle Kıbrıs Gençliği	11
	Yetkilendirme ve Sorumlulukla Gençleri Geliştirmek	12
Bölüm İki	Her Şey Ailede Başlar ve Ailede Biter	15
	Kıbrıslı Gençler ve Aile	15
	Evlilik, Doğurganlık ve Boşanma Eğilimleri	20
	Genç Kıbrıslıların Evlilik ve Birlikte Yaşama Üzerine Görüşleri	21
	Güçlü Aileler: Kıbrıslı Gençlerin Ailelerine olan Bağlılıkları	25
Bölüm Üç	Kıbrıslı Gençler ve Eğitim	29
	Eğitimde Temel Haklar	29
	21.'inci Yüzyılda Eğitim	29
	Kıbrıs'ta Eğitim: Göstergeçerler ve Eğilimler	30
	Kıbrıs'ta Yüksek Öğrenimin Evrimi	31
	Kıbrıs'taki ve Yurt Dışındaki Yüksek Eğitimin Kıyaslanması	33
	Yüksek Eğitim: Profesyonel Gelişim için mi, Kişisel Gelişim için mi bir Araçtır?	34
	Eğitim Yolunu Seçme	37
	Eğitimin İçeriği: 'Biz' ve 'Onlar' Hakkında Eğitim	39
	Birbirinin Dilini Öğrenme ve Okul Tecrübelerini Paylaşma	44
	Eğitim ve İnsani Gelişim: 'Daha İyi' Vatandaşlar Olmaları için Kıbrıslı Gençleri Yetkilendirme	46
Bölüm Dört	Kıbrıslı Gençler ve İstihdam	49
	Gençlik İstihdamında Başa Çıkılması gereken Meseleler	49
	Kıbrıs İş Piyasası ve Gençlerin İş Bulma Eğilimleri	50
	İş Sahibi Olmak için Motivasyon	51
	Kıbrıslı Gençlerin Karşılaştığı İstihdam Zorlukları	52
	Cinsiyet Tartışması: İşyerlerinde Kadınlar	55
	İstihdam Yoluyla Sorumluluk ve Yetkilendirme	58
Bölüm Beş	Kıbrıslı Gençlerin Yaşam Tarzları: Boş Vakit Aktivitelerinden Sağlığı Etkileyecek Alışkanlıklara	61
	Boş Zaman ve Eğlence Aktiviteleri	61
	Genç Kıbrıslılar ve Onların Boş Zamanları	63
	Bilgi ve İletişim Teknolojisinin Kullanımı	65
	Kıbrıslı Gençler Ne Kadar Sağlıklı?	69
	Sigara, Alkol ve Uyuşturucu	69
	Yol Kazaları	72
	Yeme Alışkanlıkları, Obezite ve Yeme Bozuklukları	72
	Cinsellik ve Üreme ve Cinsellik ile ilgili Sağlık	73
	13-19 Yaş Arası Hamilelikler	76
	Eşcinsellik	77
	HIV/AIDS	78
	Engelliler ve Diğer Sağlık Sorunları olan Kişilere Karşı Tutum	80
	Kıbrıslı Gençler arasında daha Sağlıklı Yaşam Tarzlarını Teşvik Etmek	81

Tablo 6.10: Otorite figürleri ve Kuruluşlar konusunda güven dereceleri	99
Tablo 7.1: Kıbrıslıların Bölgesel/coğrafi-Kültürel Kimliği	107
Tablo 7.2: Millet ve Devlet/Ülke ile Özdeşleşme	108
Tablo 7.3: Kıbrıslı Gençlerin ‘Kıbrıslı’ İfadesini Kullanışı	109
Tablo 7.4: Kıbrıslılık ve Avrupa Vatandaşlığı	110
Tablo 7.5: Kendi Devletine, “Ana Vatanlara” ve AB’ye Karşı Hisler	112
Tablo 7.6: Avrupa Birliği Kıbrıslı Gençlik İçin Ne Anlama Gelmektedir?	113
Tablo 7.7: AB İle İlgili Görüşler	114
Tablo 7.8: Çeşitli konularda kıbrıslı Rumların/Türklerin Varlığının Hissettirdikleri	116
Tablo 7.9: Olumsuz Tutumların Sebepleri	117
Tablo 7.10: Kıbrıslı Gençlerin Türkiyeli Göçmenlere Yönelik Tutumları	118
Tablo 7.11: Kıbrıslı Gençlerin Yabancı İşçilere Yönelik Tutumları	119
Tablo 7.12: Toplumlar Arası Etkileşimin Türleri	120
Tablo 7.13: Diğer Toplumun Üyeleri Arasından Arkadaşlar	121
Tablo 7.14: Diğer Toplumdan Kişilerle Arkadaşlık Kurma Önündeki Engeller	122
Tablo 8.1: Gelecekte Ekonomik Koşullar – YAS ₁ and YAS ₂	129
Tablo 8.2: Gelecekte Sosyal Koşullar – YAS ₁ and YAS ₂	129
Tablo 8.3: Gelecekte Siyasi Koşullar – YAS ₁ and YAS ₂	130
Tablo 8.4: Kıbrıs’taki Bölünmüşlüğün Kıbrıslı Gençlerin Kişisel Olanaklarına Etkisi	131
Tablo 8.5: Kıbrıs Sorunu’na En İyi Çözüm – YAS ₁ (a)	133
Tablo 8.6: Kıbrıs Sorunu’na En İyi Çözüm – YAS ₁ (b)	135
Tablo 8.7: Kıbrıs Sorunu’nun çözülmesi durumunda elde edilecek faydalar	138
Tablo 8.8: Bölünmüşlüğe katkı koyan Engelleri Aşabilme – YAS ₁	141
Tablo 8.9: Engellerin Aşılmasının Nedenleri	142
Tablo 8.10: İki Toplum arasında Köprüler Kurma Konusuna İlgili	143
Tablo 8.11: Bölünmüşlüğe Katkı Koyan Engelleri Aşma Yeteneği – YAS ₁ e karşı YAS ₂	146
Tablo 8.12: Ledra Sokağı’nın Açılması – Olumlu mu Yoksa Olumsuz bir Adım mı?	147
Tablo 8.13: Ledra Sokağı’ndaki geçiş noktasından geçmemenin sebepleri: En fazla verilen 5 cevap	149
Tablo 8.14: Kıbrıs Sorunu’na En İyi Çözüm – YAS ₁ e karşı YAS ₂ (a)	150
Tablo 8.15: Kıbrıs Sorunu’na En İyi Çözüm – YAS ₁ e karşı YAS ₂ (b)	151
Tablo 8.16: Olası bir Siyasi Çözümüne Yönelik Tutumlar	153
Tablo 9.1: Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türklerin barış içinde yaşama yetisi	159
Tablo 9.2: Kıbrıslı Gençlik, “Kıbrıs’ta Barış”ı tanımlıyor: En çok tekrarlanan 5 cevap	160
Tablo 9.3: Gençlerin Kıbrıs Sorunu’na Barışçıl bir Çözüm Bulunmasına Katkı Koyma Sorumlulukları	162
Tablo 9.4: Kıbrıslı Gençlerin Barış Çabaları ve Barış İnşası Faaliyetleri Konusundaki Yetenekleri Üzerine Görüşleri	164
Tablo 9.5: Kıbrıs Gençliğinin Uzlaşımında bir Rol Oynama İsteği	167
Tablo 9.6: Kıbrıs’ta barış inşası önlemleri: en çok tekrarlanan 4 cevap	169
Tablo 9.7: Kıbrıslı gençler tarafından barış inşası önlemleri: en çok tekrarlanan 5 cevap	169

Şekil

İki toplumun Arzulanan Siyasi Rejim Konusundaki İdeal ve Uzlaşım Pozisyonu	134
--	-----

GENEL BAKIŞ

Giriş

Kıbrıs için ilk hazırlanan **İnsani Gelişim Raporu** adadaki gençlerin yaşamları ve eğilimleri üzerinde yoğunlaşmıştır¹. Bu raporu eşsiz kılan özellik ise ilk kez Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerinin hayata bakış açılarının bir arada sunmasıdır. İki toplumun uzun süreli bölünüşünü ve genç Kıbrıslıların birbirlerinden ayrı büyümesini göz önüne alacak olursak, raporun bu özelliği hiç de azımsanamayacak kadar geniş kapsamlıdır. Rapor büyük ölçüde ada çapında uygulanan Gençlik Beklentileri/Emelleri Araştırması (**Youth Aspirations Survey – YAS₁**)’na dayalıdır. Bu geniş kapsamlı anket Kasım 2007 ve Mart 2008 tarihleri arasında ada genelinde 1,600 Kıbrıslı gencin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma iki çağdaş inceleme tekniğinden yararlanmıştır: “Katılımcı Eylem Araştırması ve Yorumlayıcı Çoğaltma”. Bahsi geçen ikinci teknik, araştırmaların gençler üzerinde değil de gençlerle birlikte yapılmasını hedefler. İki toplumdaki temsilcileri olan ve toplam 24 kişiden oluşan bir Gençlik Danışma Kurulu (**Youth Advisory Board – YAB**), anketlerin hazırlanışı ve daha sonra da yorumlanmasında araştırma grubuna yardım etmiştir.

İnsani Gelişim Yaklaşımı sadece milli gelir ve ekonomik gelişmeyi gösterge olarak almaktan daha öteye gitmeyi ve bunun yerine bizzat bireyleri gelişme sürecinin merkezine koymayı hedefler. Kıbrıs için İnsani Gelişim Endeksi (HDI) 0.914’dür, ve bu rakam 182 ülke arasında Kıbrıs Cumhuriyeti’ni 32. sıraya yerleştirir (2009). Adadaki politik sorun Kıbrıs’taki insani gelişimin önünde bir engel teşkil etmektedir.

Yetkilendirme ve Sorumlulukla Gençleri Geliştirmek

Bu raporda insani gelişim özellikle Kıbrıslı gençler üzerinde yoğunlaşır. Sözü edilen gelişim, genç bireylerin büyüyen kapasitelerini kavraması ve bunu sosyal çevrelerinde uygulayabilmesidir. Gençlik gelişimi, gençlerin yeteneklerinin geliştirilmesi için bir araç olarak kullanılabilir ve böylelikle hem gençlerin yetkilendirilmesine hem de onların kişisel ve sosyal sorumluluklarının farkına varmalarına katkı koyar. Yetkilendirilme sorumluluk sahibi olunmadan gerçekleştirilemez ve dolayısıyla genç bireyler toplum ve çevrelerine karşı ve toplumlarının sosyo-politik gelişimi için kişisel ve sosyal sorumluluk duyguları geliştirmelidirler. Gençlik gelişiminin nihai sonucu tüm genç insanların toplumlarında gelişip, serpilmelerini sağlamaktır. Kıbrıs gençlerini yetkilendirmek her ne kadar ebeveynlerin, eğitimcilerin, sivil toplumun, medya ve toplum liderlerinin görevi olsa da, mevcut olanakları araştırıp bunlardan faydalanmak Kıbrıslı gençlerin de vazifesi olmalıdır.

Kıbrıslı Gençler: Çocukluktan Erişkinliğe Yolculuk

Çocukluk ve erişkinlik arasındaki özel bir kategori olan gençlik endüstri devrimine ve çağdaş toplumun yükselişleriyle bağlantılı çağdaş bir kavramdır. Sosyal bilimciler gençlik olarak adlandırılan uluslararası bir kavramın olmayışında hemfikirler. Gençlik teriminin nasıl tanımlandığı tarih, zaman, mekân ve ülke gibi etkenler tarafından şekillendirilir. Son birkaç on yıllık zaman dilimini içerisine alan sürede, Kıbrıs hızlı bir değişim sürecine girmiş ve tarıma dayalı bir ekonomiden servis sektörüne dayalı bir ekonomiye geçiş yaşamıştır. Bu süreç içerisinde toplu eğitim, modernleşme, kentleşme, gelişen tüketici toplumu ve iş hayatına atılan kadın nüfusu gibi endekslerde de ciddi bir yükseliş yaşanılmıştır. Bu değişim ‘gençlik’ döneminin de Kıbrıs’ta alışa gelmiş gençlik sürecinden daha uzun olmasına sebebiyet vermiştir. Bugün Kıbrıslı gençler, batı toplumundaki gençlerin karşılaştıkları zorluklarla yüz yüze. Bu mücadele, toplumda kendi yönlerini çizme sorumlulukları olduğundan ve askeri hatlarla bölünmüş ve hızla modernleşen bir ülkede yaşamaları sebebiyle daha onlar doğmadan, zor bir hale gelmiştir. Modern Kıbrıs tarihi genç Kıbrıslıların gelecekle ilgili görüşlerinde etkileyici izler bırakmıştır. Kıbrıs tarihi çeşitli mücadele ve çatışmalardan oluşan hayli yoğun bir trafiğe sahiptir: İngilizlere karşı sömürge karşıtı ve bağımsızlık mücadelesi (1960), toplumlar arası çatışma (1960

ortaları), Atina'nın askeri cuntası tarafından desteklenmiş Kıbrıslı Rum darbesi ve bunu müteakip Türkiye'nin Temmuz 1974'teki askeri harekâtı ve akabinde gerçekleşen şiddet olayları, kaybedilen hayatlar ve adanın fiili bölünüşü.

Kıbrıs sorununu çözmek adına yapılan birçok girişim sonuçsuz kalmıştır. 2003 yılında Yeşil Hat boyunca açılan sınır kapıları, belli sınırlar içinde olsa da yerlerinden edilenlerin, evlerini ve köylerini ziyaret edebilmelerine ve iki toplumun birbirleri ile temas haline geçmesine olanak sağlamıştır. Mayıs 2004'te BM'nin desteği ile adayı birleştirmek adına gerçekleştirilen halk oylaması başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Kıbrıs Avrupa Birliği'ne katılmış (Mayıs 2004) fakat *aquis communautaire* yalnızca güneyde uygulanmıştır. Daha sonra iki tarafta da gerçekleşen seçimlerde yeni toplum liderleri seçilmiş ve bu durum Kıbrıs sorununa nihai bir sonuç bulma girişimlerini yeniden canlandırmıştır.

Adadaki bölünmüşlük, Kıbrıs gençlerinin demografik değerlerini kesin olarak saptamada önemli bir engel teşkil etmektedir. Buna rağmen 15-24 yaş arasındaki Kıbrıslı gençlerin 135,000 ile 148,000 arasında olduğu ve bu rakamın da nüfusun yüzde 15.5'ini oluşturduğu tahmin edilmektedir.²

Kıbrıs'ta Aile: Merkezi Bir Kuruluş

Geleneksel olarak "aile" hem Rum hem de Türk Toplumunda temel sosyal, ekonomik ve ahlaki kuruluş olmuştur. Her iki Toplum da birçok çarpıcı değişikliklerden geçmiş olsa da, aile her zaman için merkez kuruluş özelliğini korumuştur. Günümüzde Kıbrıslı Gençler, eşlerini, okuyacakları bölümü ve edinecekleri işi seçme konusunda -geçmişe nazaran- daha özgürler. Buna rağmen, ya ihtiyaçtan ya da alışkanlıklarından ileri gelen bir güçle, Kıbrıs gençleri eğitimlerini tamamladıktan sonra bile ailelerinin yardımına bağımlı kalıyorlar. Ailelerinden aldıkları bu destek büyük yatırımlardan (ör: araba alınması, ev depozitosunun yatırılması) küçük ev işlerine kadar (ör: günlük yemeklerinin temin edilmesi, çamaşırlarının yıkanıp ütülenmesi) kişiden kişiye farklılık gösteren bir enlem üzerinde değişebiliyor. Bu desteğin diğer bir yüzü ise, Kıbrıslı gençliğin aileleriyle olan ilişkilerinin beraberinde bağımlılığı getirmesi ve dolayısıyla bu etkileşimin hayatlarının eğitim, yaşam tarzı ve sosyo-politik katılım gibi alanlarına da yayılmasına ve bir takım problemlerin ortaya çıkmasına sebep olmasıdır.

Hiç şüphesiz aile kurumu Kıbrıslı gençlerin hayatlarında merkezi bir rol oynamaya devam edecektir. Kıbrıslı gençler yetkilendirilmeli ve ailelerine daha az bağımlı hale getirilmelidirler. Ebeveynler çocuklarının yaşamsal seçimlerini, gelişimlerini ve bağımsızlıklarını yalnız finansal olarak değil, manevi ve duygusal olarak da desteklemelidirler.

Çok Kültürlü ve Görüşlü Bir Eğitim Sistemine Yatırım Yapmak Zorunludur

Ada genelinde eğitime verilen büyük önem nedeniyle Kıbrıslı gençler gerçekten de çok iyi eğitilmişlerdir. Şu sıralar birçok genç Kıbrıslının gerek adada gerekse de yurt dışında yüksek öğrenim görmeleri nedeniyle, iş hayatına atılmaları gecikmektedir.

Eğitim adada bölücü bir rol oynamış ve iki toplumun birbirinden uzaklaşmasında önemli bir etken olmuştur. İki toplumda ders kitapları çoğunlukla (tabiri caizse "ana vatanlarından") Yunanistan ve Türkiye'den getirilmiş ve dahası birçok genç Kıbrıslı da eğitimlerini oralarda sürdürmektedirler. İki toplumun da okul müfredatlarında Kıbrıs tarihi, ya Yunanistan'ın ya da Türkiye'nin tarihinin bir uzantısı olarak sunulmuştur; tüm bunlar ada bölündükten sonra daha da belirginleşmiştir. 2003 yılında seçilen Kıbrıs Türk liderliği, tarih kitaplarını değiştirerek eğitim alanında bir reform başlattı. Yeni ders kitapları, bilinçli olarak Kıbrıslı Türkleri, Türkiye'den bağımsız olan ve Kıbrıslı Rumlularla uzlaşmaya açık olan insanlar olarak anlatıyor. Bugüne kadar benzer değişiklikler Kıbrıslı Rum toplumunda yapılmadı, fakat Kıbrıs Cumhuriyeti'nde 2008'de seçilen hükümet, bu alanda değişiklikler yapmakta istekli gözüküyor. Esas mesele eğitimdeki bu reformları, geçmişi ve iki

toplumun özgün kimliklerini göz ardı etmeden başarmaktır. Yeşil hat üzerinde açılan sınır kapıları birçok Kıbrıslı Türk öğrencinin güneyde okul ve üniversitelere yazılmasına vesile olmuştur. Okul ve üniversitelerde Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum öğrencilerin bu beraberliği sağlamaları birçok genç katılımcı tarafından iki toplumu bir araya getirebilecek olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

Tüm bu çabalara rağmen, iki toplumun da eğitim sistemleri bugün hala büyük ölçüde etnik merkezli. Küreselleşmenin etkisi altında biçimlenen 21. yüzyılın açık ve çok kültürlü ortamı için gerekli becerileri sağlamaya çalışan iki toplumun eğitim sistemleri, aynı zamanda genç Kıbrıslıların modern dünyanın karmaşık ve önemli zorluklarıyla baş edebilmeleri için değişik çalışma yöntemlerini uygulamaya koymayı değerlendirmelidir. Her geçen yıl daha çok kültürlü bir hal alan Kıbrıs toplumu, bunu bir o kadar daha gerekli kılar. Eğitim sistemi toplumdaki bu değişimi yansıtmalı ve değişime açıklık, tolerans, kültürel çeşitlilik, bir arada yaşama ve problemlerin barışçıl yollarla çözülmesi gibi değerlerin teşvik edilmesinde öncü bir rol oynamalıdır.

Yerel ve Global Ekonomide Genç Kıbrıslılar

21. yüzyılın iş rekabeti oldukça acımasızdır ve bu eğitim dünyasından iş dünyasına yeni atılanlar için daha da bir zordur. Kıbrıslı Rum gençler işsizlik oranları açısından şanslı sayılırlar. Güney kesiminde sadece %10.2'yi bulan gençlerin işsizlik oranı, AB genelinde de en düşük oranlar arasında. İşsizlik oranı genç Kıbrıslı Türkler arasında daha yüksek (%23.8), ve bu farklılık adadaki iki kesim arasındaki ekonomik eşitsizliği yansıtmaktadır. Aynı zamanda bu ekonomik gerçeklik, genç Kıbrıslıların işlerine yönelik tavırlarını da etkiliyor. Kıbrıslı Rumlar şu anki işlerini seçerken onları çeken şeylerin, “iyi maaş ve avantajlar” ve “iyi çalışma ortamı” olduğunu belirtiyorlar. Kıbrıslı Türkler ise, şu anki işlerini “işsiz olmaktan daha iyi olduğu” gerekçesiyle seçiyorlar. Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler istihdam alanında gençlerin karşı karşıya olduğu en büyük sorunun gençler için iş imkânlarının yetersizliği olduğu konusunda hem fikirler. Gençler için var olan sınırlı iş imkânları, Kıbrıslı gençlerin elde ettikleri yüksek niteliklerle karşılaştırdığında, sonuç genelde genç Kıbrıslıların niteliklerine ve yeteneklerine uymayan mevkileri (ve maaş baremlerini) kabullenmeleri oluyor.

Hem özel sektörün hem de kamu sektörünün genç Kıbrıslıların sahip olduğu çağdaş bilgi ve becerilerden kazanacakları çok şey var. Bugünkü genç Kıbrıslıların işgücü kapasitesi, yeni fikirleri, kavramları ve çağdaş teknolojiyi kullanabilecek yeteneklerle donatılmıştır. Öyle ki Kıbrıslı gençler küçük ve orta boy işletmelerden, büyük organizasyonlara kadar birçok kurum ve kuruluş tarafından değerli kalifiye elemanlar olarak görülmelidirler, çünkü bu gençler yeni ve taze yaklaşımlarıyla iş dünyasını ve yerel ekonomiyi güçlendirebilecek kapasitededirler.

Sağlıklı Yaşam Seçimleri Gençlerin Gelişimine Yardım Eder

Kıbrıslı gençlerin eğlence aktivitelerine yaklaşımı genç batı kültürünün tipik bir örneğidir. Boş vakitlerde yapılan aktiviteler gençler için büyük önem taşıyor, çünkü bu zaman çerçevesinde gençler iş ve okul hayatlarına da aktarabilecekleri teknik ve jenerik birçok değerli beceri kazanabilirler. Dahası, boş zaman aktiviteleri gençlere bağımsızlık duygularını aşılacak toplum içerisinde aktif ve egemen kişilikler kazanmalarına yardımcı olur. Radyo ve televizyon boş zamanlarda yönelinen en büyük iki aktivite noktasıdır: anketlere katılan genç Kıbrıslıların beşte dördü günlük olarak müzik dinliyor ve televizyon izliyor. Diğer çoğu ülkelerde olduğu gibi, çeşitli teknolojik bilgi ve haberleşme araçlarının kullanımı Kıbrıs'ta da yaygın durumda ve gelişmeye devam ediyor.

Genel olarak Kıbrıslı gençler sağlıklı gözüküyorlar. Fakat ne yazık ki şu sıralar özellikle de Kıbrıslı Rum toplumunda obezite ve beslenme sorunları yaşanıyor. Öte yandan Kıbrıs Türk kesiminde ise kullanım ve temini giderek kolaylaşan uyuşturucu bağımlılığı problemi söz konusudur. Sigara ve dikkatsiz araç kullanma, iki toplumun da risk taşıyan davranışları arasında. Son bir kaç on yıllık zaman diliminde, genç Kıbrıslıların özel ilişkilerinde cinsel deneyimlerde bulunmalarında artış

gözlenmiştir. Fakat aile ve öğretmenlerle olan ilişkiler eşit derecede özgürleşmediği için, bu gibi konuların özgürce danışılıp konuşulması henüz pek uygun bulunmamaktadır. İki toplumun da eğitim sistemleri herhangi bir cinsel bilgilendirme programı sağlamadığından dolayı sıkça eleştirilmiştir. Kıbrıs toplumunda kürtaj hoş görüyle karşılanmıyor olsa da, genelde kadınlar gizlice bu seçeneği uygulamayı, yalnız çocuk yetiştirmeye tercih ediyorlar.

Kıbrıslı gençleri sağlıkla ilgili risk davranışlarından uzak tutacak ve onlara bu konularda yardım sağlayacak bilgilendirme ve destek ünitelerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bütün bunlar bir yana, Kıbrıslı gençler kendilerine sunulan sağlık hizmetlerinden ve onlara nasıl ulaşacaklarına dair aydınlatılmalıdırlar.

Sivil Katılım Politik Çıkarlardan Ayrı Tutulmalıdır

Diğer birçok ülkede de olduğu gibi, sosyo-politik katılım genç Kıbrıslılar arasında da düşüş yaşıyor. Araştırmaya katılan Kıbrıslı gençlerin hemen hemen yarısı herhangi bir sosyal ya da siyasi organizasyonda ya da insan hakları ile ilgili herhangi bir dernek veya kuruluştaki aktif rol oynamadıklarını kabul ettiler. Bunun yerine genç Kıbrıslılar spor, açık hava faaliyetleri ve kültür/sanat organizasyonlarıyla daha çok ilgililer. Siyasi partiler dışında, Kıbrıslı Türklerin genel olarak sosyo-politik katılımları Kıbrıslı Rumlarınkinden daha yüksek. Gençlik organizasyonlarında ise iki toplumda da gençlerin katılımları eşit oranda. Siyasi partilere katılım düşük olsa da, Kıbrıslı gençler aslında bir şekilde bu partilerle temas haline geçip onlardan etkilenebiliyorlar, örneğin hemen hemen tüm spor kulüpleri bir politik parti veya politik ideoloji ile bütünleşmiş durumda.

Kendi hayatlarını etkileyecek kararların alımında her iki toplumunda gençleri yeteri kadar söz sahibi olmadıklarını düşünüyorlar. Kıbrıslı Rum gençlerinin sadece beşte biri ve Kıbrıslı Türk gençlerinin üçte biri çevrelerini etkileyebilecek güce sahip olduklarına inanıyorlar. Bu gençlerin ise sadece onda biri yerel idare ve ülkelerini ilgilendiren hususlarda söz sahibi olduklarına inanıyorlar. İnsan Gelişim Raporu her iki toplumunda gençlerinin sosyo-politik katılımlarını artıracak özel tedbirlerin alınmasını teşvik ve tavsiye eder. Bunun gerçekleştirilmesi için, onların bu konuya ilgi duymalarını sağlayacak gerek siyasi partilere bağımlı, gerekse bağımsız sivil görevler ve uğraşlar yaratılmalıdır.

Kıbrıslı Gençlik; Çok Kimliklilik Durumu

Kıbrıslı gençler arasında kimlik konusu ne kolay ne de belirgindir. Adanın üç kıtanın birleşme noktasında bulunması, Avrupa Birliği'ndeki yeri ve iki toplumun Yunanistan ve Türkiye ile olan bağlarından dolayı, Kıbrıslı gençlerin tasarruflarında bir takım kimlikler bulunuyor ve bunları kullanarak çok katmanlı bir benlik oluşturuyorlar. İki toplumun gençlerinin ortalama üçte ikisi kendilerini "Orta Doğu" veya "Avrupalıdan" çok "Akdenizli" hissediyorlar. Dahası, ankete katılan gençlerin %48'i kendilerini Kıbrıslı olarak tanımlıyorlar (Kıbrıslı Rumların %48'i ve Kıbrıslı Türklerin %39'u). Diğer yüzde otuzluk bir kısım kendilerini eşit derecede Kıbrıslı ya da Elen veya Kıbrıslı ya da Türk olarak tanımlıyor (Kıbrıslı Rumların %28'i ve Kıbrıslı Türklerin %32'si).

'Kıbrıslı' kelimesinin iki toplum için ne ifade ettiğini anlamak için yapılan araştırmada şaşırtıcı olsa da, Kıbrıslı Rumların da Kıbrıslı Türklerin de kendi toplumlarını kastettikleri ortaya çıktı (Kıbrıslı Rumların %86'sı ve Kıbrıslı Türklerin %55'i). Belli ki farklılıkları kucaklayan, ortak bir Kıbrıslı kimliğinin oluşturulması adına yapılması gereken çok şey var.

Kıbrıs Problemi: Düş Kırıklığından İyimsizliğe

Kıbrıs sorununa gençlerin ürettiği en iyi çözüm önerileri, iki toplum arasındaki en büyük antlaşmazlıklara da ayna tutuyor. Kıbrıslı Rumlar vurguyu, yönetimi 1974 öncesine götürecektir birleşmiş bir Kıbrıs üzerine yoğunlaştırırken, Kıbrıslı Türkler eşitlik ve bağımsızlık üzerinde

duruyorlar. Yine de, Kıbrıs gençleri var olan sorunlar hakkında ve adada iki toplumun barış içinde yaşayabilecekleri konusunda gerçekçi tutumlara sahipler. İki toplumun gençleri arasındaki temaslar çok fazla olmasa da, temasların kurulduğu durum ve etkinliklerde birbirlerine karşı daha büyük bir anlayış, sempati ve sorumluluk besleyeceklerini gösteriyorlar.

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençleri adanın bölünmesinin kişisel fırsatları kısıtladığı görüşündeler. Adadaki gençlerin oldukça büyük bir oranının, yaşamak istedikleri yeri seçememelerinden dolayı yaşadıkları düş kırıklığını dile getirmeleri, onların bölünmüşlüğe karşı tepkilerini ve antlaşmazlıktan dolayı ödedikleri bedeli yansıtıyor (Kıbrıslı Rumların %60'ı ve Kıbrıslı Türkler'in %48'i). Elde edilen verilere göre, bu konu Kıbrıslı Rum gençleri daha çok rahatsız ediyor. Büyük bir olasılıkla da bu, Kıbrıslı Rumlar arasında yaygın olan, adanın bölünmüşlüğünün kabul edilemez bir şey oluşu görüşünün bir yansımasıdır. Kıbrıslı Türkler de diledikleri yerde yaşama olanaklarının olmamasını bir problem olarak görüyorlar – ancak bu bölünmüşlüğün sonucuna bağladıkları zorluklardan sadece biri. Uygun bir iş bulmak, yurt dışında yaşayabilmek ve daha iyi yaşam standartlarına sahip olmaksızın endişe uyandıran diğer konular.

Kıbrıslı Gençleri Değişime Katkı Koyacak Rollerini İçin Destekleme

Politikacıların aldığı kararlarla ve onların doğuracağı sonuçlarla yaşamak zorunda kalacakları halde, genç Kıbrıslılardan süre gelen müzakereler sürecince bir katkı koymaları beklenmedi. Dünyanın dört bir yanından gençlerin de sahip olduğu gibi Kıbrıs gençleri de, kendilerini sosyal değişimin ve barış inşasının ideal vekilleri haline getirecek çeşitli özelliklere sahipler. Kıbrıs'ın yeni nesil gençleri büyük ölçüde yaratıcılık, beceri ve geleceğe yönelik fikirlerle donatıldılar. Ancak bu enerji ve iyimserliklerini kullanmaya teşvik edilmek yerine, pasif seyirciler olarak bir köşede bırakılmışlardır. Bu yüzden Kıbrıslı gençler kendilerini ne topluma dâhil edilmiş, ne de toplumun geri kalanı tarafından değer verilmiş olarak hissetmektedirler.

Kıbrıslı gençlere “Kıbrıs ta barışın” ya da “barış dolu bir Kıbrıs'ın” kendilerine ne ifade ettiği soruldu. Kıbrıslı Rumlar arasında verilen en yaygın cevap “özgürlük” oldu ve bunu “uyumlu bir şekilde beraber yaşamak” takip etti. Kıbrıslı Türkler tarafından verilen en sık cevaplar ise “arada bariyerler olmaksızın beraber yaşamak” ve “savaş ve anlaşmazlığın olmaması” cümleleri oldu. Araştırmaya katılan gençlerin yarısından fazlası, barış için yapılacak çözümde sorumluluklarının olduğunu ve ada içi uzlaşım sürecinde aktif rol oynamak istediklerini belirtti.

Genç Kıbrıslılar barışa katkı sağlayacağına inandıkları çeşitli fikirler sundular. Kıbrıslı Rum gençleri toplum liderleri arasında görüşmeler ve iki halk arasında ortak etkinlikler olması gerektiğine dikkati çekti. Öte yandan Kıbrıslı Türk gençleri aynı mekân, okul ve iş yerlerini paylaşmak gibi daha pratik çözüm önerilerinde bulundular. Genel olarak Kıbrıslı gençler iki toplumu nasıl yakınlaştıracakları konusunda kendilerini bilgisiz hissediyorlar. Toplumda ve karar alma sürecinde her genç insanın söz hakkı olması gerekir ve onları katılıma teşvik etme yetişkinlerin görevidir. Yetişkin rol sahipleri ki bunlar aile üyeleri, eğitimciler, politikacılar, sivil toplum veya dini liderler olabilir, Kıbrıs gençlerinin su yüzüne çıkartılmamış potansiyellerini açığa çıkarmak için çaba sarf etmelidirler. Bu tutum sadece Kıbrıs Sorunu için değil, gençlerin hayatlarını ve geleceklerini etkileyecek tüm konularda da geçerli olmalıdır.

ÖNSÖZ

Gençler Üzerine İnsani Gelişim Raporu Nedir?

Bu Kıbrıs'ta yayınlanan ilk İnsani Gelişim Raporudur. Kıbrıs toplumunun insani dinamik gelişimlerini hedef alan bu rapor, özellikle geleceğin en önemli hissedarları olan gençler üzerine yoğunlaşmaktadır. Daha da spesifik olarak bu rapor, ilk kez hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk gençlerinin eğilim ve emellerini aynı çalışma çerçevesinde saptayarak, onların seslerini bir araştırma çerçevesinde öne çıkarmayı hedefliyor. Bu araştırmanın metodolojisi de bir ilke imza atıyor: Kıbrıslı gençler çalışmanın tasarlanmasına ciddi bir katkı koydular. Bu raporu destekleyen niteliksel ve niceliksel araştırmalar, akademisyen ve araştırmacıların gençler ile ilgili sorunları çözebilmek için yıllarca kullanabilecekleri bulgular da barındırmaktadır. Akademik değeri dışında, bu bulgular Kıbrıs gençlerinin ve Kıbrıs toplumunun refahı için anahtar politik mesajlara da dikkat çekmektedir. Bu genç Kıbrıslıların Kıbrıs'ın geleceğini şekillendirmede oynayabilecekleri rolleri ve 2008'de tekrar devam eden barış sürecine koyabilecekleri katkısı araştırarak gerçekleştirildi. Bu nedendir ki, bu Raporun mesajı özellikle *gençlik yetkilendirilmesinin* ve *gençlerin sorumluluklarının*, Kıbrıs'ın geleceği için tamamlayıcı imaj yaratacak ve Kıbrıs'ı uluslararası camianın üretken üyesi haline getirecek öğeler olduğuna dikkat çekiyor.

Kıbrıs İnsani Gelişim Raporu'nun hikâyesi 2007 yılının Haziran ayında, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı – İşbirliği ve Güven İçin Eylem (UNDP-ACT)'in genç Kıbrıslıları içerisine alacak ada çapında bir araştırma ve diyalog girişiminde bulunacağını duyurmasıyla başladı. *Kıbrıslı Gençlik Diyalog Projesi*, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerine gayri resmi ve destekleyici bir ortamda, beklentilerini, emellerini, umutlarını ve endişelerini tanımlayabilmeleri için toplumlar arası diyalogu teşvik etmeyi amaçlar.

Kıbrıslı Gençlik Diyalog Projesi'nin bir parçası olarak, *Lefkoşa Üniversitesi* ile *Kıbrıs Toplumsal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi (KADEM)* Kıbrıslı gençlerin birçok önemli konu üzerindeki tutum ve görüşlerini açığa çıkarmak adına ada çapında bir çalışma gerçekleştirdi. Araştırma ekibi iki toplumun da gençleriyle ilgili karşılaştırılabilir bilgiler toplamaya çalıştı. Araştırılan konular günümüzle alakalı birçok geniş mevzuu kapsamakla beraber, gelecekte yapılacak boylamsal araştırmalar da değişen eğilimlerin incelenmesinde temel oluşturacaktır. Bu çalışmanın amaçlarını yerine getirmek için yapılandırılmış bir araştırma (*Gençlik Emelleri-Beklentileri Araştırması (YAS,))* ve bir dizi derinlemesine görüşmelerin uygulanması aracılığıyla hem nitel hem de nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Lefkoşa Üniversitesi ve *Kıbrıs Toplumsal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi (KADEM)* araştırmada aynı yöntem ve araçları kullanmış ve her proje aşaması paralel şekilde uygulanmaya konmuştur.

81 sorudan oluşan *yapılandırılmış bir anket* oluşturulmuş ve Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençleri ile ilgili eşzamanlı bilgiler toplanmıştır. Katılımcılarla ilgili genel bilgilere ek olarak, bu araştırma görüşülenlerin aileleri, şahsi tercihleri; eğitim, iş ve boş zaman aktiviteleri üzerine düşünceleri; ülkeleri ve Avrupa Birliği'ne karşı tutumları; diğer toplum ile olan etkileşimleri; din, sağlık, Kıbrıs'taki iki toplumlu uzlaşmazlık ve barış inşası süreci hakkında da bilgi toplamaya çalıştı.¹

Anket 15-24 yaş arası gençlerle yüz yüze gerçekleştirilen görüşmeler aracılığıyla ve çok aşamalı rastgele örnekleme metodunu kullanarak gerçekleştirilmiştir. Bunu gerçekleştirmek için daha önceden belirlenen, ikamet yeri (güney ve kuzeyde kentsel ve kırsal bölgeleri içerecek şekilde), cinsiyet ve yaş gibi bir dizi kriterler kullanarak, nüfusun içinden bireyler seçildi. Ankete Kasım 2007 ve Mart 2008 tarihleri arasında toplam olarak 1,612 genç Kıbrıslı katıldı. Tüm katılımcılar isimlerinin ve diğer tüm bilgilerinin gizli tutulacağı ile ilgili temin edildiler. Her bir değişken farklı bir kodla eşleştirildi ve tamamlanan tüm anketler SPSS'e (Statistical Package for Social Sciences) yerleştirildi ve toplanılan bilgilerin istatistikî analizleri bu program aracılığıyla gerçekleştirildi.

Ankete ek olarak, 30'u Kıbrıslı Rum, 30'u da Kıbrıslı Türk olmak üzere, 15-24 yaşları arasında toplam 60 gençle derinlemesine görüşmeler yapıldı. Rastgele seçilen görüşülenler, araştırma ekibinin Kıbrıslı gençlerin tutum ve inançları ile ilgili daha detaylı bilgi edinmelerinde yardımcı oldu. Aynı zamanda, gençler de kendi görüş ve düşüncelerini ekleyerek, çeşitli endişe, uyumsuzluk ve çelişkileri de gün ışığına çıkarmış oldular.

YAS₁ anketinin uygulanmasından kısa bir süre sonra meydana gelen ciddi gelişmeler neticesinde ki bunlara Kıbrıs Cumhuriyeti'ne yeni bir hükümetin seçilmesi ve adada uzun süredir var olan politik problemlerin çözümlenmesi için çabaların yenilenmesi de dâhildir, takibi bir anketin yapılması (YAS₂) gerekli görüldü ve böylelikle YAS₁ anketi ve derinlemesine görüşmelerle elde edilen bilgiler tamamlanmış oldu. 2008 yılının Temmuz ayında uygulanan takibi çalışma bir dizi ucu açık ve kapalı sorulardan oluşmaktaydı ve bu sorular kısa telefon görüşmeleri aracılığıyla yapılan anketlerle toplam 803 kişiye yöneltildi.

Bu anketlerin sonuçları, derinlemesine görüşmelerden alıntılar ve onların analizleri ile birlikte bu rapor içersinde sunulmuştur. Bunun dışında, ek olarak kullanılan kaynaklar Kıbrıs'ın kamusal istatistik servislerinde mevcut olan veri ve bilgilerden, eğitim dergileri makalelerinden, uluslar arası ve yerel raporlardan ve güncel basın yayınlarından elde edilmiştir.

Gençlik Danışma Kurulu: Genç Kıbrıslılara Araştırma Sürecinde Yer Verme

Kıbrıslı Gençlik Diyalog Projesi'nin yenilikçi özelliklerinden biri de iki modern araştırma tekniğini kullanıyor olmasıdır: bunlar Katılımcı Eylem Araştırması (*Participatory Action Research*) ve Yorumlayıcı Yeniden Üretim (Interpretive Reproduction). Son yıllarda, Katılımcı Eylem Araştırması (PAR) toplumlar ve gruplar arasında müdahale, gelişim ve değişimin tespiti için kayda değer bir yöntem olarak ortaya çıkmıştır. Birçok uluslararası gelişim ajansı, üniversite programları ve yerel toplum organizasyonları tarafından kullanılan PAR yöntemi, araştırmada yer alan katılımcılar üzerine ve onların görüş ve değerlendirmelerine yakından odaklanır.² Benzer şekilde, Yorumlayıcı Yeniden Üretim tekniği ise gençler üzerine araştırma yerine, gençlerle birlikte araştırma üzerine yoğunlaşan bir araştırma tekniğidir. Bu sözü edilen son teknik, gençlerin toplumdaki katılımlarının yenilikçi ve yaratıcı konularının altını çizmeyi hedefler ve aynı zamanda da genç insanların, kültürel üretimin ve değişimin aktif katılımcıları olduğunu kabul eder.³

Bu sözü geçen araştırma tekniklerini başarılı bir şekilde uygulamak ve Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin projenin her alanında ki bu alanlara anketlerin tasarlanması ve sonuçların analizi de dâhildir, aktif yer almaları için bir *Gençlik Danışma Kurulu (YAB)* oluşturuldu. *Kıbrıslı Gençlik Diyalog Projesi*'nin belirgin bir unsuru olan YAB 15-24 yaşları arasında toplam 24 Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gencin katılımıyla oluşturuldu. İki aşamalı başvuru ve mülakat sürecinden sonra oniki Kıbrıslı Rum ve oniki Kıbrıslı Türk seçildi; farklı cinsiyet, yaş, sosyo-ekonomik grup ve ikamet alanını temsil edebilecek gençlerin seçilmesi için özellikle çaba sarf edildi. Destekleyici bir görev gören YAB, ilk anketin hazırlanmasında ve sonra da elde edilen sonuçların yorumlanmasında araştırma ekibine yardım etmiştir.

YAB dizi halinde 3 kere bir günlük atölyelerde bir araya geldi. Bunlar 2007'nin Temmuz ayında ve 2008 yılının Nisan ve Aralık aylarında, başkent Lefkoşa'da gerçekleştirildi. Bu atölyeler süresince, YAB üyeleri kendi toplumlarından Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum akranları ile iletişim kurup, onlarla zaman geçirip hayatlarının değişik yönlerini, değerlerini ve inançlarını keşfetmeye çalıştılar.

İlk atölyede, YAB üyelerine anketin ilk taslağı sunuldu ve araştırma ekibinin katkıları ile kendi düşüncelerini ifade edebilmeleri, seçenekleri için düşünceler sunmaları ve anket sorularını oluşturmaları için teşvik edildiler. Ayrıca ankete dâhil edilebilecek ek sorular önermeye davet

edildiler. Bu sayede anket *YAB*'ın sunduğu anlayış ve tavsiyeler doğrultusunda gözden geçirildi. Anketin uygulanmasından sonra gerçekleşen ikinci atölyede *YAB*'a Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençleri arasındaki fikir, tutum ve inanç benzerlikleri ve farklılıklarını gösteren ana sonuçlar sunuldu; *YAB* üyeleri sunumla ve de ardından gelen tartışmayla ilgili istedikleri zaman görüşlerini ve düşüncelerini paylaşmaları için teşvik edildiler. Bunun ardından, onların sonuçlar üzerindeki yorumları, düşünceleri ve onları algılayışları bu rapora dâhil edildi. Üçüncü ve son atölye de, *YAB* üyeleri araştırma ekibi ile beraber çalışıp *Kıbrıs Gençlik Sözleşmesi*'ni formüle ettiler. Bu sözleşme, bu Raporla birlikte Kıbrıs gençlerinin 'sesini' temsil etmeyi hedefliyor ve umuyoruz ki bu, ada çapında gençlerin görüş ve düşüncelerinin duyulmasında bir araç olacaktır.⁴

BÖLÜM BİR

İNSANİ GELİŞİM MERCEĞİ ALTINDA KIBRISLI GENÇLERE BAKIŞ

Kıbrıs'ta İnsani Gelişim

Adada ikamet eden Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin şu anki durumunu aydınlatmak üzere bu rapor, insani gelişim yaklaşımını kullanmaya gayret eder. Bu nedenle Rapor'un ana teması Kıbrıs gençleri (başka bir deyişle onların davranış ve inançları, yaşam standartları ve fırsatları, problemleri, umutları ve korkuları) olacaktır.

İnsani Gelişim Yaklaşımı insani gelişim endekslerini sadece milli gelir ve ekonomik gelişmeyle ölçmekten öteye gitmeyi hedefler. Bu yaklaşım bireyleri gelişme sürecinin merkezine yerleştirir. İnsani gelişmeye verilen öncelik bireylerin olanaklarını artırarak, yeteneklerinin ve potansiyellerinin doruğuna çıkarabilecek ortamlar sağlar. Bu sayede onların ihtiyacı ve de ilgi alanı olabilecek, üretken ve dolu dolu bir yaşam tarzı da sağlanabilir. Genel olarak, insani gelişim bireylerin iyiliği ve saadeti üzerine yoğunlaşır. Bunu, onların seçeneklerini ve özgürlüklerini, hatta ve hatta insani yeteneklerini artırarak başarmayı hedefler.

Birleşmiş Milletler (BM) 1990 yılından beri her yıl İnsani Gelişim Endeksi'ni (İGE) hazırlıyor. Genel milli gelirden farklı olan bu endeks, bireylerin genel refahını ölçmek için kullanılır. Bunu sağlamak amacı ile üç yönlü bir ölçek kullanılmaktadır.

Bu ölçekte kullanılan kıstaslar şunlardır;

- Uzun ve sağlıklı bir yaşam sürebilme
- Eğitim imkânlarından yararlanabilme
- Yeterince iyi hayat standartlarına sahip olabilme

Yaşam beklentileri, okuma yazma/eğitim oranları (ilk, orta ve yüksek seviyelerinde) ve kişi başına düşen milli gelir, her ülkenin İnsani Gelişim Endeksi'ni hesaplamak için kullanılan faktörlerdir. İnsani gelişim bakış açısının altında yatan felsefe, dört ana prensibi göz önünde tutmaktır; üretkenlik, eşitlik, sürdürülebilirlik ve olanak ve katılımların geliştirilebilirliği. Genel olarak gelişim bir ülkenin insanların gelir kazanabilmeleri ve yaptıkları işten yeterli maaş alabilmeleri üzerine kurulmuştur. Ayrıca, insanlar eşit olanaklara ulaşabilmeli ve karar verme süreçlerinde söz sahibi olmalıdırlar. Son olarak, tüm olanak ve kaynakları kullanarak gelecek nesillerin bundan nasıl etkileneceği göz önünde tutulmalıdır.

Kıbrıs için İnsan Gelişim Endeksi 0.914 olarak hesaplanmıştır⁵ ki bu rakam, Endeksi hesaplanan diğer 182 ülke arasında Kıbrıs'ı 32. sıraya oturtmaktadır⁶. Ortalama yaşam süresi 79 olup, 15 yaş üzeri halkın yüzde 97'si okuma yazma bilmektedir. İlk, orta, lise, üniversite ve yüksek lisans eğitiminin tümüne sahip olma oranı ise yüzde 77.6%.

Kıbrıs'ın İnsan Gelişim Endeksi 2007

Doğumdan itibaren ortalama yaşam süresi (sene)	Yetişkin okuryazar oranı (15 yaşın üzeri,%)	İlk, orta, lise üniversite ve yüksek lisans eğitimi görenlerinin tümünün oranı (%)	Kişi başına düşen milli gelir (Satın Alma Gücü, ABD\$)	Genel İnsani Gelişim Endeksi
79.6	97.7	77.6	24,789	0.914
179 ülke arasında 19.	147 ülke arasında 30.	179 ülke arasında 72.	178 ülke arasında 36.	182 ülke arasında 32.

Tablo 1.1: Kıbrıs için İnsani Gelişim Endeksi ve Diğer Gelişim Göstergeleri

Tipik olarak İnsani Gelişim Endeksi'ni barış içinde yaşayan gelişmiş ülkeler için yüksek, (0.968'lik bir değere sahip ilk iki ülke), gelişmekte olan ve siyasi çalkantılar yasayan ülkeler içinse düşük değerler sergilemektedir (Sierra Leone en düşük değere sahip ülke: 0.329).⁷ İlk bakışta, çeşitli insani gelişim değerleri (ki bu değerler bir ülkenin okuma yazma oranlarını, ekonomisini ve sağlık durumunu yansıtır) göz önüne alınacak olursa, Kıbrıs'ın durumu hiç de kötü gözükmemektedir. Ne var ki bu ölçümler Kıbrıslıların yaşam standartlarını da etkileyen, adanın kültürel, politik ve coğrafik bölünmüşlüğü ile ilgili yanlış izlenimler vermektedir.

Bu raporun art arda gelen bölümlerinde de altının çizileceği gibi, Kıbrıs için belirlenen İnsani Gelişim Endeksi, özellikle de Kıbrıslı gençler için, aslında tespit edildiği kadar yüksek değildir. Örneğin Kıbrıs halen en çok askerleştirilmiş ülkelerden biridir ve erkeklerin zorunlu askeri hizmet vermeleri gerekmektedir⁸. Eğitim için uluslararası erişim olmasına ve okuma yazma oranının çok yüksek olmasına rağmen, ülkede verilen eğitimin etnik yoğunluk taşıması, olumsuz klişelerin oluşmasına ve politik sorunlara yeni bakış açıları yaratacak eleştireci düşüncelerin yaratılmamasına sebebiyet vermektedir.

Kıbrıs'taki insani gelişim uzun zamandan beridir süre gelen politik sorunlar nedeni ile karmaşık bir hal almıştır. Dünyadaki diğer antlaşmazlıklarla kıyaslanacak olursa ve 1974'den sonra nadir vuku bulan şiddet olaylarını dikkate alacak olursak, Kıbrıs'taki sorun 'durağan' ya da 'dondurulmuş' olarak

nitelendirilebilir. Yine de adanın fiziksel bölünüşü ve Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler'in toplumsal ayrılığı, adada normal olmayan yaşam koşullarını da beraberinde getiriyor. Politik nedenlerden dolayı her iki toplumda da çeşitli kayıplar verilmiş, bu durum Kıbrıs'ta insani gelişime zarar vermiş, kimi zamansa da gelişimi durdurmuştur.

Kıbrıs Sorununa herhangi bir çözüm, adadaki insani gelişimi destekleyecek ve dolayısı ile barış sürecini de farklı açılardan gerekli ve değerli kılacaktır. İki toplumu ortak politik bir çatı altında birleştirecek çözüm, Kıbrıslı Rumlar'a ve Kıbrıslı Türkler'e daha iyi dayanışma ve daha birçok alanda sürdürülebilirlik ve güvenlik olanaklarının artmasına imkân verecektir. Bu ancak eğitim olanak ve kaynaklarına daha geniş kapsamda erişimle ve kalıcı bir barışla sağlanabilir.

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerinin büyük bir çoğunluğu birbirlerinden ayrı büyütülmüş ve dolayısıyla birbirlerinin hayatlarını, umutlarını ve hayallerini öğrenme hakkından mahrum bırakılmışlardır. Bunu göze alacak olursak, Kıbrıslı gençler olası bir çözümden en çok faydalanacak olanlardır ve bu çözüm onların hayatları ve gelecekleri üzerinde direkt bir etki yaratacaktır. Bu Rapor'un ilerleyen bölümlerinde de altının çizileceği gibi, Kıbrıslı gençlerin sesleri kendi toplumlarında ve ada genelinde çok az duyuluyor. Değişime sağlayabilecekleri katkı ve barış inşasındaki önemli rolleri nedeni ile Kıbrıslı gençler yetkilendirilmelidirler. Böylelikle ülkelerinin gelişimi ve süre gelen barış süreçlerinde önemli bir rol alabilirler.

İnsani gelişim, insanların olanaklarını arttırmakla ilgilidir. Aslında çok basit gibi duran bu açıklama, raporda da yer alacak ve özellikle de gençleri ilgilendiren birçok mücadeleyi içinde barındırıyor.

İnsani gelişim bütünlüğe ait bir kavramdır. Bu kavram yaşamın ekonomik yönleri dışında (günlük ihtiyaçları karşılayacak parasal durum) başka alanlarının da bulunduğunu ve bu alanların insanların potansiyellerini ve yeteneklerini maddileştirebileceğini ifade eder. Bu alanlar İnsan Gelişim Endeksi'nin kapsadığı ölçümlerle kısıtlandırılmamıştır (gelir, eğitim ve sağlık) ve dahası sürdürülebilir çevre, insan hakları, yeterli istihdam olanakları, kişisel güvenlik, politik katılım olanakları ve insanların haysiyeti gibi birçok farklı alanı da içine almaktadır. Bu alanların bazıları ölçülebilir göstergelere sahiptir ve bazıları değildir. Ölçülebilir olmayışları onları daha az önemli kılmaz. Bu nedenledir ki bir "İnsani Gelişim Raporu" sadece İnsan Gelişim Endeksine bağlı tahminlere dayalı olarak hazırlanamaz. Bu Rapor insani gelişim açısından önemli olan tüm alanlara ve sorunlara değinmelidir. Diğer bir deyişle, böyle bir Rapor insanları geliştirilmesi gereken ve analiz çabasının merkezine koymalıdır. İnsanları ilk sıraya koymak, diğer tüm insan aktivitelerini (özellikle ekonomik büyümeyi) onları geliştirecek fırsatlar olarak kabul etmek demektir.

Gençler ile insani gelişim arasında nasıl bir bağlantı vardır? İnsanî gelişim yaklaşımı tarafından bakıldığında gençlerin yaşadığı mücadeleler insan gelişiminde yaşanacak en büyük mücadeledir. Her toplumun geleceği olan gençler, ihtiyaç duyacakları beceri ve potansiyellere sahiptirler. Gençlerin toplumdaki rollerini nasıl gördükleri ve potansiyellerini ne derece yoğunlaştırabilecekleri, bir toplumun gelecekteki başarısını ya da başarısızlığını ve bunun nasıl sağlanacağını belirler. Bu nedenledir ki gençlerin eğilimlerini ve görüşlerini önceden bilmek, gelişime pratik bir katkı koyabilmek için önemlidir.

Kıbrıs konusunda durum daha da bir önemli: İki toplumu birbirinden ayıran, miras kalmış bir anlaşmazlık ve şimdiye ve geleceğe de bakışı büyük ölçüde belirleyen bir çözümsüzlük. İki toplumu bir araya getirecek ilk adım, iki toplumun gençlerini bir araya getirmek olmalıdır. İki toplumun gençlerini bir araya getirmede atılacak olan ilk adım ise, onların eğilimlerini, kendi vizyonlarını ve başkaları ile paylaşabilecekleri ortak alanları belirlemektir.

Her toplumda anlaşmazlık, yitirilmiş insani gelişim olanakları ile yakından alakalıdır. Statistik bulgular da bu olumsuz bağlantıyı onaylıyor. Bu bağlantı ters anlamda da gündeme gelebilir: insani gelişim olanaklarını çoğaltmak, anlaşmazlık ve onun sonuçlarıyla da bilinçli mücadele etmeyi gerektirir. Bunun yapılması söylenildiğinden daha zor olsa da, anlaşmazlığın çözümü durumunda bunu kalıcı kılamamak insani gelişim sürecini tehlikeye atar. Bu sürdürülebilirliği araştırmak ise, bu Rapor'un (ve onun gençlerle yaptığı araştırmaların) temel amacı olarak belirlendi. Bunu başarmak kolay değil, ama imkânsız da olmamalı.

Andrey Ivanov

İnsani Gelişim Danışmanı

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

Bratislava

Gençliğin Tanımı: Çocuktan Erişkinliğe Geçiş

Sosyal bilimciler 'gençlik' olarak adlandırılan uluslararası bir kavramın olmayışı konusunda hemfikirdirler. Çocukluk ve erişkinlik arasında özel kategori olan gençlik, sanayi devrimi ve çağdaş toplumun yükselişi ile bağlantılı modern bir kavramdır. Geleneksel toplumlar, tarımsal üretime bağlı oldukları için, çocuklar aradaki gençlik süreci olmaksızın yetişkin kadın ve erkeklere dönüşürler. Bu toplumdaki çocuklar genç yaşlarından itibaren çalışarak ev ekonomisine katkı koymaya başlarlar

ve ergenlik çağlarının erken dönemlerinde evlenirler. Sanayi devrimi ile beraber çocuklar fabrika, maden ve modern üretimin diğer sektörlerinde çalışmaya başlamışlardı. Bu dönemle beraber toplu eğitim de hız kazanmış ve sayısı artan burjuva sınıfına hizmet edecek kesim oluşturulmaya başlamıştır. Bu değişimler esnasında belirgin sosyal bir kategori olarak da 'gençlik' oluşmuş, ne çocuk ne de erişkin sınıfa ait bu gençler, aile geçindirme ve iş bulma sorumlulukları ile sorumluluk sahibi edilmişlerdir.

Yukarıda da anlatıldığı gibi, gençlik terimi sosyo-ekonomik durumların meydana getirdiği,⁹

sosyal ve tarihi bir oluşumdur.¹⁰ Çeşitli tarihi çalışmaların da gösterdiği gibi, 'gençlik' kavramı zaman içerisinde ekonomik, sosyal, politik ve entelektüel olguların etkileri ile büyük ölçüde değişebilen bir terimdir. Dolayısıyla bir insanın da yaşayacağı gençlik süreci hangi toplum ve kültür içerisinde yaşadığı ile yakından alakalı olacaktır. Başka bir deyişle, gençliğin nasıl oluştuğu tarih, zaman, yer ve ülke faktörlerine bağlıdır.

Farklı toplumlar genç bir insanı oluşturacak etkenler konusunda farklı görüşlere sahiptirler. 'Gençlik' biyolojik göstergeler aracılığıyla tanımlanabilir: örneğin ergenlik çağı ile ebeveynlik arasındaki dönem. Alternatif olarak, gençlik kültürel göstergeler aracılığı ile de tanımlanabilir: yine kültür tarafından belirlenecek sosyal bir statüye, ilişkilere ve adetlere sahip olma.¹¹ Dahası gençlik, belli yaş limitleri ile de tanımlanabilir ki bu da ülkeden ülkeye değişim göstermektedir. Bu farklılığı yansıtan ve sıklıkla gösterilen bir örnek Malezya'da gençliğin 40 yaş ve altı olarak tanımlanmasıdır. Günümüz Avrupası'nın Güney Doğusu'ndaki ülkelerde genç olarak adlandırılan kesim için geçerli olan alt sınır 14-16 yaş, üst sınır ise 24-30 yaş arasında farklılık göstermektedir¹² Batı Avrupa'da ise bu yaş sınırı biraz daha düşük olup ergenlik çağının ilk yıllarından 19 yaşına kadar sürmektedir. Ne var ki son yıllarda yaşanan sosyal ve demografik değişiklikler göze alındığında gençlik yaşı 25'e kadar uzatılabiliyor. Dünya Sağlık Organizasyonu (WHO) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) gençlik dönemini 10 ile 24 yaş arası olarak tanımlıyor. Öte yandan Birleşmiş Milletler Gençlik Programı (UNPY) ise bu dönemi 15 ile 24 yaş arası daha kısa bir süre olarak belirliyor.

1960'da bağımsızlığın ilanı,1974 olayları ve sonrasında ve özellikle de son birkaç on yıllık zaman dilimini içerisine alacak sürede, Kıbrıs hızlı bir değişim sürecine girmiş ve tarıma dayalı bir ekonomiden, servis sektörüne dayalı bir ekonomiye geçiş yaşamıştır. Bu süreç içerisinde birçok farklı endekslerde de örneğin: toplu eğitim, modernleşme, kentleşme, gelişen tüketici toplumu ve iş hayatına atılan kadın nüfusu, ciddi yükseliş yaşamıştır. Bu değişim 'gençlik' döneminin Kıbrıs'ta alışı gelmiş gençlik sürecinden daha uzun olmasına sebebiyet vermiştir. Avrupa Konseyi'nin Kıbrıs'taki Gençlik Politikası raporunun yazarlarının belirttiği gibi,

Kıbrıs'ta gençlik terimi yetersiz bir biçimde tanımlanmıştır. Onların da deyişle "gençlik kavramını anlama hususunda istikrarsızlık bulunmaktadır". Bu çalışma çerçevesinde, BM Gençlik Programı gençlik terimini (genç Kıbrıslılar ya da Kıbrıslı gençlik) uyarlayarak 15-24 yaşları arasındaki bireylere atıfta bulunmak için kullanmıştır.

Bourdieu'nun de vurguladığı gibi "gençlik ve yaşlılık arasındaki sınırı belirlemek için, her toplum içerisinde mücadele verilmektedir." Gençler ile yaşlıların birbirinden ayırt edilmesi aslında bir 'güç bölünmesine' neden olur¹⁴: yaşı kullanarak gençleri ayırt etmek, onlara (cinsel güç gibi) bazı özellikler ve haklar tanıerken, öte yandan diğer (bilgelik gibi) haklar ve özellikler, yaşlılara verilir. Bu şekilde gençler ve yaşlılar arasında bir çeşit hiyerarşik 'sıralama' oluşturulur ve tüm bireyler kendilerini buldukları sırada tutmak zorundadırlar¹⁵. Ayrıca daha önce de not edildiği gibi, gençlik terimi göreceli bir kavramdır ve uygulandığı sosyal sınıflar ve konum gibi değişken faktörlere bağlıdır. Örneğin çalışan kesimin gençleri eğitim süreçlerini, orta sınıf mensubu gençlerden daha kısa tutarlar ve daha erken iş dünyasına atılırlar.

Gençliğin anlaşılması zor doğası ve gençlik kavramını en basite indirgeyip tanımlamadaki yaşanan zorluk, gençlerin çocukluktan erişkinliğe geçişte ne derece türbülanslı bir dönem geçirdiklerinin göstergesidir. Gençlik, bir bireyin kısmen bağımsızlık yaşadığı, yüksek bağımlılık sürecini (ki bu çocukluğun göstergesidir) kademe kademe atlatıp, tamamen bağımsız olma durumuna geçerken yaşadığı dönemdir. Hayatlarının bu evresinde gençler çocukların sahip olmadığı bazı haklara sahip olurken, bazı sorumlulukları da beraberinde getiren sosyal bir statüye sahip olurlar. Gençlerin, özellikle bu dönemin ilk safhalarında, erişkinler kadar öncelik ve bağımsızlığa sahip olmadıkları bir gerçektir. Özellikle gençlik sürecinin ilk yıllarında (15-18 yaş arası) gençler bazı küçük konularda, örneğin hobi, giyim ve arkadaş seçimlerinde, giderek bağımsızlık kazanmaya başlarlar. Bunun ardından gençliklerinin ortalarında (18-22 yaş arası) gençler oy verme, araba kullanma ve alkol kullanma gibi haklar edinirler. Son gençlik evresi ise gençlerin (22 yaş ve üzeri) yalnız yaşamaması, evlenmesi ve aile kurması ile karakterize edilir.

Son bir kaç on yıl dilimini içerisinde alacak zaman diliminde, Kıbrıslı gençlerin deneyimleri radikal bir biçimde değişim göstermiştir. Gençler belki de diğer yaş gruplarından da daha fazla, batı toplumlarını etkileyen sosyal ve ekonomik gelişmelerden büyük ölçüde etkilenmektedirler. Gençleri doğrudan etkileyen bu değişikliklerin başlıcaları ülkelerin değişken nüfusları, iş piyasası ve de eğitim alma olanaklarıdır. Furlong ve Cartmel'in saptamalarına göre gençler dünya çapında "yeni risklere ve de olanaklara" sahipler.¹⁷ Bununla beraber aile, okul ve iş arasındaki geleneksel etkileşimler güç kaybediyor. Bu yeni riskler ve olanaklar şu anki gençlerin ebeveynleri tarafından fark edilmedi. Bahsi geçen yazarlar bu durumu şu sözlerle ifade ediyorlar "gençler erişkinliğe uzanan yollarında, bazısının sonuçları da belirsiz olan birçok olası yol ayrımı ile karşılaşılıyorlar."¹⁸ Dahası bu yazarlar, şimdiki gençlerin, yaşadıkları hayatı benzersiz bulabileceklerinin ve bu nedenle de yollarına çıkabilecek herhangi bir engele toplumun bireyleri olarak değil de bireysel sorunlar olarak bakabileceklerinin altını çiziyorlar.

Çeşitli teorik yaklaşımların incelenmesinden sonra, Koulaidis ve Dimopoulos Kıbrıs gençlerinin kimliğini şekillendiren altı eğilimin altını çizdi.¹⁹ Bunlar: artan yaşlı nüfusa alakalı olan demografik değişiklikler, gençlik evresinin insanların hayatında uzatılması, insan hayatında beklenildiği gibi gelişmeyen olgular, standartları sürekli artan kişisel hayat seçimleri ve gençlik üzerine ilginin daha da odaklandığı bir kültürdür.

Bugün Kıbrıslı gençler, batı toplumundaki gençlerin karşılaştıkları zorluklarla yüz yüzelər. Bu sorunlar genç Kıbrıslılar için daha da zorluk teşkil ediyor, çünkü onlar çok geleneksel bir yapıdan daha modern olanına geçiş sürecinde yollarını bulmak zorundalar. Günümüzde genç Kıbrıslılar, doğduklarından beri bölgesel olarak bölünmüş olan bir adada yaşıyorlar. Bu bölünme onların davranış ve düşüncelerinde ve en önemlisi de tüm hayatları üzerinde ciddi etkiler yaratıyor. Kıbrıslı gençleri daha iyi anlamak için onların doğdukları, büyüdükleri ve eğitim gördükleri coğrafi, politik ve sosyal şartları ve çevreyi detaylı bir biçimde tanımlamak gerekmektedir.

Çerçeveyi Belirleme: Kıbrıs'ın Kısa Bir Tanıtımı

Kıbrıs adası Akdeniz'in doğu köşesinde üç kıtanın – Afrika, Asya ve Avrupa – kesiştiği coğrafi bir konuma sahiptir. Toplam olarak 9,251 kilometre karelik bir alana sahip olan Kıbrıs, Akdeniz'in üçüncü en büyük adasıdır.

Tarih boyunca adanın stratejik konumu – aralarında Yunanlıların, Mısırlıların, Fenikelilerin, Asurluların, İranlıların, Ptolemaios İmparatorluğu'nun, Romalıların, Bizanslıların, Frankların, Venediklilerin, Osmanlıların ve en son olarak da İngilizlerin bulunduğu – sömürgeci ülkeleri ve işgalcileri cezp etmesinin başlıca nedeniydi. Bütün bu toplumlar Kıbrıs kültürüne kendilerinden izler bırakmışlardır; fakat adaya milattan önce 13./14. yüzyılda yerleşen Elenler ve milattan sonra 16. yüzyılda yerleşen Türkler, bu zamana kadar Kıbrıs kültürünü ve toplumunu (Elenler adadaki Hıristiyan Kıbrıslı Rum topluluğunu, Türklerle adadaki Müslüman Kıbrıslı Türk topluluğunu) şekillendiren ve etkileyen en önemli iki toplum olmuştur.

27 Avrupa Birliği ülkesi arasında, Malta ve Lüksemburg'tan sonra Kıbrıs üçüncü en küçük nüfusa sahiptir. Son zamanlarda çıkarılan istatistikler adanın nüfusunun bir milyondan biraz daha az olduğunu göstermektedir (yaklaşık 870,000). Ada genelinde Kıbrıslı Rumların sayısı nüfusun 76%'sını (660,600), Kıbrıslı Türklerle nüfusun 10-14% 'ünü (88,900-126,000) oluşturmaktadır.²⁰ Kıbrıslı Rumları oluşturan nüfus arasında Maronit, Latin ve Ermeni topluluklar da yer almaktadır. Kıbrıs'ta yaşayan Ermeniler nüfusun yüzde 1'inden biraz daha fazlasını oluşturmaktadırlar.²¹ Kıbrıs Türk toplumunun adadaki nüfusunun 1986 yılından beridir düzenli bir düşüş gösterdiğini kaydetmek önemlidir. 1974 olaylarından itibaren adadan 57,000 civarı Kıbrıslı Türk ayrılmıştır. Bu tarihi olaydan sonra da Türkiye'den adaya aynı derecede ciddi bir göç yaşanmaya başlamıştır. Adaya yerleşen Türkiyelilerin nüfusunun Kıbrıslı Türklerinkine yakın, hatta onlarınkinden daha da fazla olabileceği tespit edilmiştir.²²

KUTU 1.2 Kıbrıs ile İlgili Bilgiler	
Toplam alan, km ²	9,251
Başkent	Nicosia (Yunanca adı: <i>Lefkosia</i> , Türkçe adı: <i>Lefkoşa</i>)
Nüfus (2006)	867,600
Bağımsızlık	1960
AB'ye Katılış	1 Mayıs 2004
Resmi Diller	Rumca ve Türkçe (İngilizcede büyük oranda konuşuluyor.)
Din	Hıristiyan Ortodoks (Kıbrıslı Rumlar), Müslüman (Kıbrıslı Türkler)
İnsani Gelişim Endeksi	0.914 (Dünyada 32. Sırada) (2009)
Para Birimi	Avro (1 Ocak 2008' den itibaren)

Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler dışında, ada 118,100 yabancıya da ev sahipliği yapıyor. Bu yabancı kesim adanın toplam nüfusunun yaklaşık 14%'ünü oluşturuyor.²³ Kıbrıs Cumhuriyeti 1980'li yıllardan itibaren istikrarlı bir biçimde göçmen almaya başladı. Adaya gelen göçmenlerin birçoğunun başlıca nedeni kendi ülkelerindeki politik ve ekonomik istikrarsızlıktır. Bu göçmenler Filistin, Lübnan, Sırp, Rus, Ukrayna, Bulgar veya Romen uyruklarına sahiptirler. Dahası, Filipin ve Sri Lankalı birçok göçmen de Kıbrıs Cumhuriyeti'nde ev içi hizmetlerde ya da vasıfsız işçi konumunda, birçok alanda görev yapmaktadır. Yapılan saptamalara göre, adadaki toplam yabancı sayısı, kayıtlara geçen yabancı sayısından çok daha fazladır: bu durumun adada bulunan yasadışı (kayıtlı olmayan) yabancı işçilerle alakalı olduğu kaydedilmektedir.²⁴ Benzeri şekilde kuzeyde de 8,000 den fazla yabancı (anakaradan gelen Türkler haricinde) yaşamaktadır. Bu yabancıların bir bölü üçünden fazlası ise Birleşik Krallıktan gelmektedir.²⁵

Modern Kıbrıs tarihinde iki ana etnik toplumun birbirlerinden yavaş yavaş ayrışmaları öne çıkan belirgin olaylardan biridir. Osmanlı idaresinin (1571-1878) son dönemlerinde, ada zaten etnik toplumlara bölünmüştü. Fakat adaya İngiliz idaresinin gelmesi ile (1878-1960), bu bölünmüşlük daha da bir belirgin hale gelip, bazı örgüt ve aktivitelerle de (ör: farklı Yasama Kurulları ve eğitim Komisyonları) kurumsallaştırılmıştı. Bu bölünmeyi körükleyen sebeplerden biri de iki toplumun 'ana vatanlarına' büyük sadakat beslemeleri oldu – Kıbrıslı Rumlar Yunanistan'a, Kıbrıslı Türkler de Türkiye'ye. Her iki toplum da ana vatanlarının

milli tatillerini kutladılar, milli marşlarını söylediler ve milli bayraklarını dalgalandırdılar.

Enosis'i hedefleyen (Adayı Yunanistan'a bağlama ideolojisi) Kıbrıslı Rumların sömürge karşıtı tavırları, *Taksim'i* hedefleyen (Adanın bölünmesi) Kıbrıslı Türklerin çabaları ile birleşiyor ve ada silahlı gerilla organizasyonları tarafından iki zıt kutba doğru çekiliyordu. 1959'da gerçekleşen Zürih-Londra antlaşmaları adadaki kızışan gerilime kısa süreli bir nokta koydu ve 1960 yılında bağımsız, iki toplumlu Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması ile sonuçlandı. Kurumsal yapılanmaların farklı anlaşılması ve yorumlanması iki toplum arasında uzlaşmazlığa ve üç yıl sonra da Kıbrıslı Türklerin kendi idari bölgelerine çekilmelerine sebebiyet vermiştir; o tarih'ten itibaren Kıbrıs Cumhuriyeti Kıbrıslı Rumların idaresinde devam ettirildi. Toplumlar arasındaki gerilim 1960'lı yıllarda aralıklarla devam etmiş, politik uzlaşma çabaları hiç bir sonuç verememiştir. 1974 yılının Haziran ayında Başbakan Makarios'u baştan atmaya teşebbüs eden bir Rum askeri cuntası, Türkiye'nin tepkisine neden oldu²⁶, ve Türkiye Garantörlük Antlaşması ile elde ettiği garantörlük statüsünü kullanmaya itildi.²⁷ Bu iki toplumun onları ayıran bir hattın iki tarafına bölünmesine yol açtı. Daha sonra da ilk olarak 1963'te Lefkoşa'yı iki ayrı kesime bölmek için kullanılan Yeşil Hat, bu kez 1974'de doğudan batıya adayı tamamen ikiye bölmüş; böylece güney kesimi Kıbrıslı Rumların, kuzey kesimi ise Kıbrıslı Türklerin idaresine girmiştir.

1960 yılında, adanın ortalama nüfusu 570,000'di (78%: Kıbrıslı Rum ve 18%: Kıbrıslı Türk). 1974

olayları neticesinde 142,000 Kıbrıslı Rum (ki bu rakam toplam nüfusun 25%'ine ve kuzeyde yaşayan bireylerin 80%'ine denk geliyordu) adanın kuzeyinden güneyine yerleştirilmiştir. Buna paralel olarak 60,000 Kıbrıslı Türk güney kesiminden kuzey kesimine geçirtilmiştir. Kıbrıs'ın fiili bölünmesi ile sonuçlanan bu durum, adanın üçte ikisinin Kıbrıs Cumhuriyeti idaresi altında kalması ve üçte birlik kısmının ise Kıbrıslı Türklerin kontrolü altına geçmesi ile sonuçlanmıştır. Bölünmenin ardından kendine özgü yapılandırılan 'Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti' (KKTC), 1983'de tek taraflı olarak bağımsızlığını ilan etmiştir. KKTC şu anda bir tek Türkiye tarafından tanınıyor.²⁸

Kıbrıs sorununu çözmek adına yapılan birçok girişim sonuçsuz kalmıştır. Bütün bu başarısızlıklara rağmen, 1990'lı yıllar boyunca süren iki toplumlu aktiviteler ve politik güçler adadaki iki toplumun etkileşimlerine ciddi derecede hız kazandırmıştır. Kıbrıs Türk toplumu içerisinde artan baskılar neticesinde 2003 yılında Yeşil Hat boyunca sınır kapıları açılmış, belli sınırlar içinde de olsa, yerlerinden edilenlerin, evlerini ve köylerini ziyaret edebilmesine ve iki toplumun birbirleri ile temas haline geçmesine olanak sağlamıştır.

Bundan kısa bir süre sonra, 1 Mayıs 2004'de, Kıbrıs Avrupa Birliği'ne katıldı. AB'ye katılımın Kıbrıs Sorununu çözecek katalizör görevini göreceği umut edildi. AB'ye katılma sürecine uzanan dönemde. BM iki topluma çözüme ulaşmaları ve AB'ye birleşik olarak girmeleri için artan bir destek gösterdi. BM'in Genel Sekreteri Kofi Annan'ın öncülüğü ve AB'nin danışmanlığında, BM Kıbrıs Sorununu nihai bir çözüme kavuşturmak adına çok kapsamlı bir plan önerisinde bulundu. Annan Planı olarak da anılan bu öneri 24 Nisan 2004'de iki toplumda da halk oylamasına sunuldu. Kıbrıslı Türklerin %65'i öneriye 'evet' derken, Kıbrıslı Rumların %76'sı öneriyi reddetti. Akabinde Kıbrıs bölünmüş olarak ve *aquis communautaire*'in sadece güneyde uygulanması ile AB'ye katıldı.

Referandumdan sonra gelen yıllar Kıbrıs Sorunu'nun çözümüne yönelik gelişmelerin durgunluğa uğradığı yıllardır. Ardından iki toplumda da yapılan seçimlerde yeni toplum liderleri seçilmiş ve bu durum Kıbrıs Sorunu'na nihai bir çözüm kazandıracak yeni aktivite ve ilgi alanlarının doğmasına sebebiyet vermiştir.

Özetle Kıbrıs Gençliği

Günümüzde Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler derin ve hızlı gelişen küresel ve yerel değişimlerle karşı karşıyalar. Modern dünyada yaşayan birçok genç insan gibi, Kıbrıslı gençler de çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemlerinde birçok mücadele ile karşılaşılıyorlar. Son bir kaç on yıllık zaman dilimi içerisinde, Kıbrıs belirgin bir sosyal değişim içine girmiş, bir hayli geleneksel olan toplum yapısından modern bir toplum yapısına sert bir geçiş yaşamaya başlamıştır. Bu değişiklikler Kıbrıslı gençlerin hem kişisel hem de profesyonel hayatlarını etkiliyor, iş ve aile dünyalarıyla ilgili geleneksel inanç ve uygulamaları da değiştirip şekillendiriyor. Bu değişimler her ne kadar tüm yaş gruplarına ait bireylerin yaşamlarını etkiliyor gibi görünse de, bundan en çok etkilenen şüphesiz gençlerdir.²⁹ Ayrıca, iki toplumdan da genç Kıbrıslılar, bölünmüşlük ve ayrılığın yaşandığı bu atmosferde, politik konulara katılma mücadelesi de veriyorlar.

Bugün adanın güney kesiminde 263,000 hane bulunmaktadır ve hane başına ortalama 2,94 kişilik hane bireyi düşmektedir. Nüfusun yaklaşık dörtte üçü (69.7%) kentsel alanlarda yaşıyor.³⁰ Kuzey kesiminde ise 72,000 hane bulunmaktadır ve hane başına ortalama 2,86 kişilik hane bireyi düşmektedir.³¹ Güney Kıbrıs toplumunda erkeklerin ortalama yaşam süresi 77, kadınların ise 81.7 olarak tespit edilmektedir.³² Kıbrıslı Türk toplumu içinse bu rakamlar sırası ile 71 ve 75.6'dır.³³ 2006 yılında güney kesiminde toplam doğurganlık oranı 1.44 olarak saptanırken, kuzey kesiminde ise bu rakam biraz daha yüksek (1.9) saptanmıştır. 1980'li yıllarının ortalarından itibaren doğurganlık oranlarında düşüş yaşanmaya ve 1990'lı yıllarının ortalarından itibaren oran yaşlı kesimin yerini alamayacak hale gelmiştir. Yine de, Kıbrıs AB25 ülkeleri arasında en yüksek nüfus artışı oranlarından birine sahiptir ve bu durum net göç oranlarının pozitif değerlere sahip olması ile açıklanabilir. Aslında Kıbrıs'ın ortalama genç oranı diğer AB ülkelerinden daha fazla ve 65 yaş üstü vatandaşları da bu ülkelere daha az.

Adadaki fiili bölünmüşlük Kıbrıs gençlerinin demografik değerlerini kesin olarak saptamada

önemli bir engeldir. Buna rağmen 15-24 yaş arasındaki Kıbrıslı gençlerin 134,900 ile 147,900 arasında olduğu (Kıbrıslı Rumlar: 121,200 ve Kıbrıslı Türkler: 13,700-26,700)³⁴ ve bu rakamında nüfusun yüzde 15.5'ini oluşturduğu tahmin edilmektedir.³⁵

Yetkilendirme ve Sorumlulukla Gençleri Geliştirmek

Bu raporda insani gelişim Kıbrıslı gençlerin gelişimi üzerine yoğunlaştırılmıştır. En basit hali ile gençlik gelişimi, kapasitesi gelişen genç bir insanın sosyal çevresini anlaması ve faaliyet göstermesidir. Hamilton ve diğerlerine göre gençlik evresinde optimal gelişim, gençlerin şu anda ve erişkinlik dönemlerinde de sağlıklı, tatmin edici ve üretken bir hayat sürmelerini mümkün kılar; çünkü ideal gelişimleri sayesinde, hayatlarını kazanmada ve toplumsal aktivitelerde faaliyet göstermede yeterlilik kazanırlar.³⁶ Gençlik gelişiminin nihai amacı tüm gençlere toplumlarında ve ülkelerinde en iyi şekilde gelişmelerine imkân sağlamaktır.

Önceden de ifade edildiği gibi adanın karşı karşıya olduğu politik antlaşmazlıklardan ötürü, Kıbrıs'ta insani gelişim ve dolayısıyla da gençlerin gelişimi karmaşık bir hal almıştır. Ne var ki gençlik gelişimi gençlerin becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir ve bu durum da onların yetkilendirilmelerine ve de sosyal ve bireysel sorumluluk sahibi olmalarına katkı koyar. Gençlik gelişimindeki en önemli yöntemlerden biri gençleri sosyo-politik katılım sağlamları için desteklemektir. Bu sayede gençler bir şeyler öğrenecek, deneyimler kazanacak ve aynı zamanda da becerilerini arttıracak aktivitelerde bulunacaklardır. Bu yeterlilikleri kazanırken, gençler kendilerini (eğitim, iş ve sosyo-politik katılım gibi) hayatın tüm önemli alanlarında yetkilendirilmiş hissedeceklerdir. Yetkilendirilme, sorumluluk sahibi olunmadan kazanılamaz: bu nedenle gençler kişisel ve toplumsal sorumluluklar hissetmeye başlamalıdır. Sorumluluk sahibi olma ve yetkilendirilmiş olma duyguları, genç Kıbrıslıların hayatlarını etkileyecek karar alma süreçlerinde rol oynamalarını sağlayacaktır.

Dahası, kendilerinin önemli buldukları konularda da harekete geçmeye başlayabileceklerdir.

Cargo ve diğerleri gençlik yetkilendirilmesini, iki alt süreçten oluşan 'yetişkin ve gençler arasında alışverişe dayalı süreç' olarak tanımlarlar.³⁷ İlk süreç olan "yetişkin alt süreci", yetişkinlerin gençler için samimi bir sosyal ortam sağlayarak ve gençlerin yetkilenmelerine yardım edip, onlara uygun bir ortam yaratmasını kapsar. İkinci süreç olan "gençlik alt süreci" ise, gençlerin daha katılımcı olarak, kendilerine sunulan imkânların farkına vararak ve yaratıcı değişimi taahhüt ederek, yetkilenmeleriyle yürütülür. Bundan dolayı, gençlik yetkilendirme süreci gençliğin kapasitesinin arttırılmasıyla gelişebilir ki bunun kazanılması için de gerekli olan, "gençlere karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelebilmeleri için sürekli fırsatların tanınmasıdır".³⁸

Bu nedenle gençlerin yetkilendirilmesi sadece erişkinler tarafından değil, erişkin ve gençlerin ortak çabaları ile gerçekleştirilmelidir. Bu sayede gençler toplumda sadece kurban ya da problem faktörleri olarak değil toplumsal işbirlikçiler olarak da önem kazanacaklardır.³⁹ Kıbrıs gençlerini yetkilendirmek her ne kadar ebeveynlerin, eğitmenlerin, sivil toplumun, medya ve toplum liderlerinin görevi olsa da, mevcut imkân ve olanakları araştırıp bunlardan faydalanmak Kıbrıslı gençlerin de vazifesi olmalıdır. Genç Kıbrıslılar ancak bu sayede en yüksek potansiyellerine ulaşabilirler.

Bu Rapor aile, eğitim, istihdam, boş zaman aktiviteleri, sağlıkla ilgili aktiviteler, sosyo-politik katılım, AB üyeliği, toplum içi etkileşimler ve ülkenin geleceği gibi önemli alanlarla bağlantılı olarak, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerinin şu anki durumunu tespit etmeye çalışacaktır. Ayrıca bu Rapor Kıbrıslı gençler üzerine yapılan insani gelişim araştırmalarının da bazı bulgu ve olası etkilerini gündeme getirecektir. Umuyoruz ki bu Raporun bulgu ve tavsiyeleri, genç Kıbrıslılar başta olmak üzere ilgili kişiler tarafından dikkate alınacak ve Kıbrıslı gençlerin imkân ve becerilerini arttırmak için gerekli önlemleri almaya teşvik edecektir.

BÖLÜM İKİ

HER ŞEY AİLEDE BAŞLAR VE AİLEDE BİTER

Kıbrıslı Gençler ve Aile

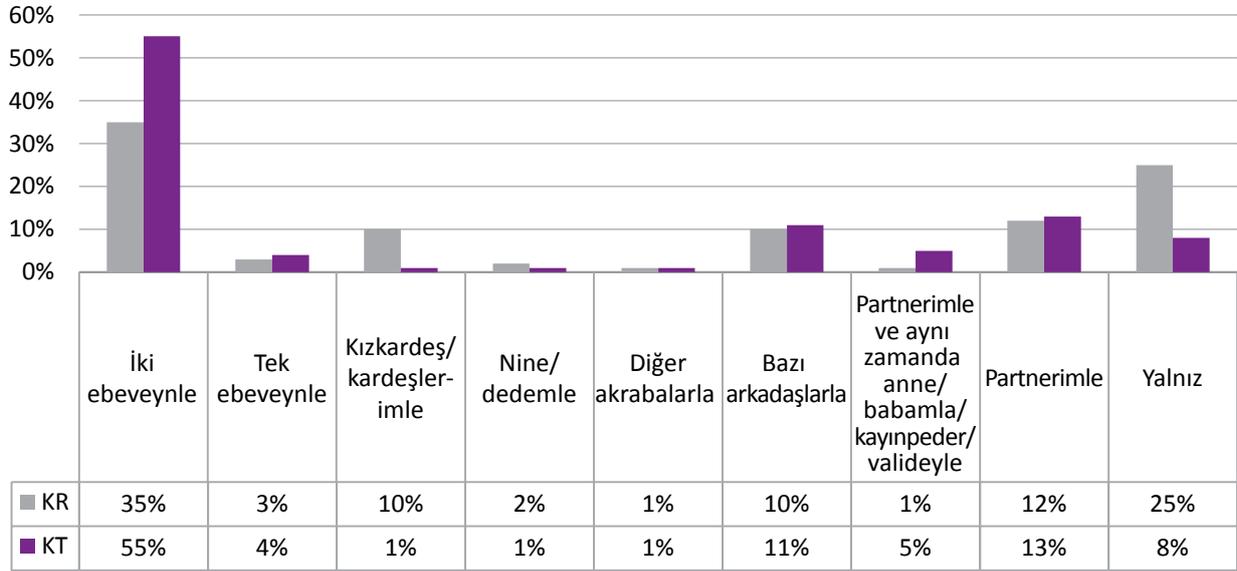
Geleneksel olarak “aile” hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk toplumunda temel sosyal, ekonomik ve ahlaki kurum olmuştur. Her iki Kıbrıs toplumu da birçok çarpıcı değişikliklerden geçmiş olsalar da, aile her zaman için merkez kurum özelliğini korumuştur. Geleneksel Kıbrıs toplumunda kesin bir cinsiyet ayrımı vardır ve bu ayrım aile içinde farklı iş bölümü ve rollerin olması ile gayet belirgin bir durumdur. İki toplumda da erkek, aileyi dışarıdaki dünyada temsil etmek, önemli kararları vermek ve ailenin finansal geçimini sağlamakla yükümlüdür. Diğer yandan kadın ise ev içinde üç önemli görevi yerine getirmekle mükelleftir: eş, anne ve ev idaresi. Cinsiyet ayrımı toplumun her mahalline yansımıştır ve kadınların, erkeklerin uğrak mekânları olan kahve ve spor kulüpleri gibi ortamlara katılmaları hoş karşılanmamaktadır.

Son birkaç on yıllık zaman dilimini içerisine alacak sürede, Kıbrıs toplumu geleneksel toplumdaki daha çağdaş topluma geçiş yolunda değişmiş ve değişmeye de devam ediyor. Bu değişimin izleri İngiliz koloni dönemine kadar takip edilebilecek olsa da, 1960 yılında bağımsızlığın elde edilmesi ve özellikle 1974 olayları ve sonrasında yeni bir ivme kazanmıştır. Her yerde olduğu gibi, kentleşme iki açılı bir süreçtir: birincisi insanların ve tarımsal olmayan aktivitelerin kasabalarda toplanması ve ikincisi de kentsel davranış, değer ve kuruluşlarının

kırsal alanlara yayılmasıdır. Diğer gelişmekte olan ülkelere farklı olarak, Kıbrıs’ta kentleşme aile bağlarının gücü ve yakınlığını etkileyememiştir. Aksine, aile biriminin başka üyelerini de içerisine alarak genişlemesine sebebiyet vermiştir- örneğin kente iş bulmak için yeni taşınan genç akrabalar. Attalides Kıbrıslı Rumlar arasında işsiz ve toprak sahibi olmayan genç bekâr erkek ve kadınların, iş bulmak ya da daha yüksek eğitim almak için kentlere taşındığının altını çiziyor.⁴⁰

Geleneksel olarak Kıbrıslı Rum erkekleri evlene kadar ‘erişkin adam’ unvanına erişmiyorlardı. Ancak evlendikten sonra toplumun tam ve olgun üyeleri olarak kabul edilirdi. Benzeri şekilde Kıbrıslı Rum kadınlarının da nihai amacı evlenmek ve çocuk sahibi olmaktı. Evlilik kurumu geleneksel Kıbrıs Rum toplumunda aşırı önem taşımaktaydı. Evlilikler, genç Kıbrıslı Rumların evlenecekleri kişi hakkında asgari ya da hiç bir söz hakkı olmaksızın, ebeveynlerin yapacağı seçimlere dayalı olarak organize edilirdi. Tipik olarak, çifti birleştirecek etkenler ekonomik düşünceler, sosyal statü konuları ve ailelerin toplum içindeki mevkileri idi (son iki etken genelde birbirleri ile yakından alakalıdır). İki tarafın da ebeveynleri *proika* denilen başlık parasını genç çifte vererek, onların toplumdaki yaşamlarına başlamalarını desteklerlerdi. Genelde gelinin ailesi çifte tamamı döşenmiş bir ev armağan ederken, damadın ailesi toprak ve hayvan yardımı yapardı.⁴¹

Eğer seçme şansınız olsaydı kiminle yaşardınız?

Tablo 2.1: Kıbrıslı Gençlerin Seçecekleri İkamet Durumu

Derinlemesine yapılan görüşmelerde, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerinin ebeveynleri ile olan ilişkileri de daha bir açıklık kazanmıştır. Ayrıca gençlerin hangi konularda ebeveynlerinden farklı düşüncelere sahip olduğu da su yüzüne çıkarılmıştır. Din ve politika gençlerin ve ebeveynlerinin düşüncelerinin çatıştığı iki farklı konu. Ne var ki, bu düşünce farklılıkları beklenildiği kadar yüksek değil ve bunun nedeni gençlerin bu iki konuya çok da önem vermemelerinden kaynaklanıyor. Ana düşünce farklılıkları günlük olağan konular etrafında yoğunlaşıyor: örneğin kişisel tarzlar (giyim ve saç gibi), arkadaş seçimleri, dışarıya çıkma (ve özellikle eve dönüş saatleri) vs.

Annemle anlaşamıyoruz çünkü o her pazar kiliseye gitmeyenlere kâfir gözü ile bakıyor. Onun görüşlerinin doğru olduğuna inanmıyorum.

[Kıbrıslı Rum, kadın, 23, üniversite mezunu (okul öncesi eğitim üzerine), kooperatif bankasında çalışıyor, nişanlı, kentsel Paphos bölgesi]

Ebeveynlerim dünya ve Kıbrıs'ta ne olup bittiği ile ilgili çok kısıtlı bilgiye sahipler. Sadece ve sadece belli başlı konuları tartışıyorlar. Ama ben kendim bu konular üzerindeki gelişmeleri takip etmek için çaba sarf ediyorum. Genç insanlar

olarak biz her yere gidiyor, her türlü konuyu tartışıyoruz. Ama onlar (ebeveynlerimiz) sadece aile konuları üzerinde düşünüyorlar. Bu nedenle onlarla hemfikir olmak mümkün değil... Farklı dünya görüşlerimiz var. Siyasi konularla ilgili kısıtlı bilgileri var... Yeni fikirlere açık değiller...

[Kıbrıslı Türk, erkek, 24, bilgisayar mağazasında çalışıyor, kırsal Lefkoşa]

Genç Kıbrıslılar özgürlük çizgilerini genişletmek adına, ebeveynlerinin görüş ve otoritelerine karşı mücadele veriyorlar. Buna paralel olarak, ebeveynler de kontrolü olabildiğince elde tutabilmek için mücadele veriyorlar. Fakat ebeveynlerin bu mücadelesi, her türlü geleneksel otoriteyi sorgulayan günümüz dünyasında pek de kolay olmayacağına benziyor:

Ailem birçok tabularla büyüdü ve onlar tüm bu tabuları benim üzerimde de uygulamaya çalışıyorlar... Buna izin veremem... Bunu her düşündüğümde bir kafeste yaşıyormuş gibi hissediyorum... Ama bu durumu asla kabul etmeyeceğim.

[Kıbrıslı Türk, kadın, 21, üniversite öğrencisi, kırsal Lefkoşa]

Evet, benim için bir problem arz ediyor, çünkü yapmak istediğim şeyleri yapmada özgür

Bence bu saçmalık; 20 yaşında bir insanın evlenecek kadar olgun olduğunu düşünmüyorum.

**[Kıbrıslı Türk, erkek, 20,
üniversite öğrencisi (inşaat mühendisliği),
kırsal Mağusa]**

Bence bu çok yanlış, çünkü onlar daha kendileri çocuk. Ve bu dönemde evlilik çok çocukça.

**[Kıbrıslı Türk, bayan, 20,
üniversite öğrencisi, kentsel Lefkoşa]**

Eğer bir işleri yoksa, hayatlarını kazanamazlar... ve eğer ki yeteri kadar olgun değillerse, evlenmemelidirler. 18 yaşından sonra kızlar için mümkün olabilir; ama özellikle erkekler 20 yaşından sonra evlenmeli. 20 yaşında bile insanların evlilik için yeteri kadar olgun olduklarına inanmıyorum.

**[Kıbrıslı Türk, erkek, 22,
memur, kentsel Lefkoşa]**

Görüşülenler genel olarak, yirmili yaşların başındaki gençlerin hem kişisel hem de profesyonel alanlarda olgunlaşmadan önce, kat etmeleri gereken çok uzun yolları olduğu görüşündeler; bu yüzden gelişme ve büyüme çağına daha ilk evrelerinde, evlenme taraftarı olmadıkları anlaşılıyor. Öte yandan, diğer bazı görüşmecilerse insanların kendi hayat rotalarını çizme hakkına sahip olduklarının altını çiziyor.

İnsanlar kararları ile ilgili kendilerini rahat hissetmelidirler. 20 yaşından önce birini bulurlarsa ve evlenmek isterlerse, o zaman evlenmelidirler.

**[Kıbrıslı Türk, erkek, 18,
lise mezunu, işsiz, kentsel Mağusa]**

Güçlü Aileler: Kıbrıslı Gençlerin Ailelerine Olan Bağlılıkları

Kıbrıslı gençlerin toplum içerisindeki yerlerini takip etme amacı ile, bu bölüm bazı tarihi ‘değişmelemlere’ dikkat çekti – buna ilk olarak Kıbrıs ailelerinin dayanıklılık ve bütünlüğünün ve birbirlerine olan yüksek bağlılıklarının altını çizdi. Zaman içerisinde birbirine bağlılığın derecesi ve doğası değişim göstermiştir. Bugünlerde Kıbrıslı gençler hayat arkadaşı, okuma alanı ve iş seçimleri gibi konularda geçmişte olduklarından çok daha özgürler. Yine de Kıbrıslı gençler birçok şekilde ebeveynlerine

bağlı kalmaya devam ediyorlar, örneğin okul masraflarını karşılamak, bir iş bulmak, evlilikte ev bulmak veya iş yerindeyken çocukların bakımı için.⁵⁴

Bu özellikler ailenin bağlılığını korumaya yardımcı olurken, aynı zamanda birçok gerilimin oluşmasına da sebep vermektedir. Örneğin ebeveynler maddi ihtiyaçlar konusunda çok şey sağladıklarından ötürü, önemli olduğunu düşündükleri konularda, çocuklarının onların görüşlerini kabul etmelerini bekliyorlar. Bu beklentiler daha küçük hususlardan (çocuklarının nasıl giyindikleri veya kimlerle arkadaş oldukları gibi) daha büyük mevzulara kadar (hangi dalda eğitim görecekları, ne tür bir işe girecekleri veya onların siyasi görüşleri gibi) farklılık gösterebiliyor. Bu durum Kıbrıslı gençleri bağımsız ve yetkilendirilmiş kılmak yerine, ailelerine bağımlı hale getiriyor. Birçok Kıbrıslı genç aile tarafından konulmuş böylesi kısıtlamaları kabul etmese de, onlardan gelecek maddi yardımları kolayca kabul edebilecek, hatta ve hatta bunu talep edebilecek gibi gözükmüyorlar. Gerilimler ayrıca günümüz dünyanın artan rekabet ortamı ile de ilgili; bu durum onlarla geçirebilecekleri kaliteli zaman ve onlara ve problemlerine ayıracağı süre pahasına da olsa, ebeveynlerin ilk olarak çocuklarının maddi ihtiyaçlarını karşılamaya yoğunlaşmalarına sebep oluyor. Aslında ebeveynler çocuklarına onların talep ettikleri maddi ihtiyaçlardan çok daha fazlasını sunuyorlar ki sağlamadıkları maddi olmayan unsurların açığını kapayabilsinler. Bu davranış birçok zararlı sonuç doğurabilir. İlk olarak, bazı gençler aileleri tarafından ‘aşırı koruma altında’ ya da ‘şımartılmış’ olarak büyütülüyorlar ve bu nedenle hayatın zor taraflarıyla karşılaşmaya hazır olmuyorlar. İkinci olarak, önemli hayat problemleri ile ilgili tartışamama, genellikle ebeveynler ve çocuklar arasında iletişim eksikliğine sebep oluyor; benzeri bir durumun yaşanması bazı genç Kıbrıslıların hayatlarındaki problem ve streslerle başa çıkabilmeleri için alternatif yollar bulmaya sürüklüyor, (ki bu durum günümüzde genç Kıbrıslılar arasında artan uyuşturucu kullanımı ile açıklanabilir). Üçüncü olarak da, özellikle çağdaş zengin ailelerde maddesel refaha çok önem verilmesi, karakter gelişiminin, kendini yansıtma ve eleştirme becerilerinin, kendi kendini gerçekleştirme ve gençlerin sahip

olabilecekleri diğer derin ihtiyaçların daha az ilgi görmesi anlamına gelmektedir.

Kıbrıs ailesinin devam eden 'gücü'nün doğal bir sonucu zayıf bir refah devletinin daimi hale gelmesidir. Aile (hem yaşlı hem de genç) bireylerine kayda değer bir hizmet sağladığından dolayı, devlet bir refah devletinin sunması gereken hizmetten daha azını sunmasına rağmen bundan paçayı kurtarabiliyor. Bunun sonucu sorumluluğun büyük bir kısmının ailenin yerine getirdiği (*Akdeniz modeli* olarak da bilinen) zayıf bir refah devletidir; bundan dolayı devlet daha fazlasını sunmaya gayret göstermiyor ve bu da bugün halen devam eden bir çıkmazın sürdürülmesi demektir.⁵⁵

Kıbrıslı gençler ve aileleri arasındaki ilişki ve bunun Kıbrıslı gençler üzerinde yaratacağı etki Bourdieu'n(ü)n *habitus* konseptini kullanarak daha da iyi izah edilebilir.⁵⁶ Bu konsept bireylerin sınıf, eğitim ve aile gibi bir dizi içselleştirici etki sonucu görüşlerini, düşüncelerini ve hareketlerini etkileyecek bir dizi eğilimlere sahip olduğunu farz eder. Bu eğilimler bireylerin hayatta ilerlemesine izin verir ve hayatlarının birçok yönünde (uygulanması için zorlanan katı kurallardan ziyade) katı olmayan yol göstericiler görevi görür. Bu dış etkenlerin katı olmayan ve sözü edilmeyen bir biçimde içselleştirildiği göz önünde bulundurulursa, bu eğilimlerin ne tamamen kasti ne de tamamen istenmeyerek oluştuğu anlaşılabilir.

Kıbrıslı gençler arasında *habitus*'ün önemli örneklerinden biri de ebeveynleri (daha çok babaları ile) ile aynı politik partiyi (politik bağlılığı)

veya futbol takımını desteklemeleridir. 1995, 2001 ve 2006 yıllarında Kıbrıslı Rum gençleri arasında yapılan boylamsal çalışmalarda, Kıbrıslı gençlerin ve ebeveynlerinin desteklediği politik partiler arasında pozitif bir bağlantı olduğu tespit edildi.⁵⁷ Yapılan bu araştırmaların en sonuncusu, Kıbrıslı Rum gençlerin %22'sinin sol partiyi desteklediğini ortaya çıkardı; anne ve babalarının hangi partiyi destekledikleri sorulduğunda, verilen cevaplar sol partiyi destekleyen ebeveynlerin de benzer oranlarda olduğunu gösterdi (babaların %24'ü ve annelerin de %24'ü); bu tür gözlemler diğer partiler için de geçerliydi.⁵⁸ Belli ki Kıbrıslı gençler ebeveynlerinin destekledikleri partiyi ne desteklemek zorundadırlar ne de buna zorlanmaktadırlar, ne var ki araştırma sonuçları durumun böyle olduğu yönünde kanıtlar sunuyor. Kıbrıslı gençlerin *habitus*'ları tarafından etkilenmeye ciddi şekilde açık oldukları gözlemleniyor—bu hayatlarının birçok yönündeki (hangi futbol takımını desteklediklerinden ulus ve toplum içerisindeki kimliklerine kadar) tutum ve davranışlarını da şekillendiriyor.

Genel olarak, Kıbrıslı gençler ailelerinden büyük ölçüde yardım görüyorlar ve bu nedenle güvenli ya da (abartılı) koruma altında denebilecek bir çevrede büyütülüyorlar. Bu 'güvenliğin' diğer yüzü ise gençlerin hayatlarının birçok alanına, birkaç tanesini örnek vermek gerekirse onların eğitim, yaşam tarzları ve sosyo-politik katılımları gibi alanlara yansıtılabilecek problemlerin oluşmasıdır. Bu raporun ilerleyen bölümleri Kıbrıslı gençlerin ailelerine olan bağımlılığının getirdiği bazı dezavantajların sonuçlarını gündeme getirecektir.

BÖLÜM ÜÇ

KIBRISLI GENÇLER VE EĞİTİM

Eğitimde Temel Haklar

Dünya çapında genç insanların hayatlarında rol oynayacak en temel etkenlerden biri de eğitimidir. Avrupa komisyonu tarafından yayınlanan yeni bir rapora göre⁵⁹:

Dünya gençleri tüm sosyo-ekonomik farklılıklarına rağmen, bazı temel haklara erişebilme hakkına sahip olmalıdırlar: bunlar eğitim, iş piyasası, sağlık hizmetleri, teknolojik yenilikler ve iyi denilebilecek standartlarda yaşama imkânlarıdır. Ancak bunlar sağlandıktan sonra onların topluma aktif katkı koymaları beklenebilir.

Genç insanların yukarıda sıralanan temel haklara ve olanaklara sahip olmaları, toplum içerisinde aktif vatandaşlar olmaları açısından da önem taşır. Sıradaki bölümler her iki kesimden de Kıbrıslı gençlerin eğitimle ilgili yüzleştikleri şu anki durumu yansıtmaktadır. Bu bölüm teferruatlara girmeksizin, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlere gerek toplu gerekse iki topluma ayrı ayrı sunulmuş olanakları su yüzüne çıkarırken, onların karşılaştıkları kısıtlamaları da aydınlatmaya özen gösterecektir.

21.'inci Yüzyılda Eğitim

Günümüzde eğitim bireylerin temel haklarından biri olarak kabul edilmektedir; dünya gençleri

tüm sosyo-ekonomik farklılıklarına rağmen bazı temel haklara erişebilme olanağına sahip olmalıdırlar.⁶⁰ Gönüllerince eğitim alma özgürlüklerinin olmayışı, gençlerin hayatlarının birçok alanında yıkıcı etki yaratabilir – bu alanlara sivil ve politik katılımlar, ekonomik ve sosyal refah da dahildir.

Eğitim gençlerin hayatında çocukluktan gençliğe geçerken belirleyici ve ciddi bir rol oynamaktadır. Ergenlik döneminde gençlerin karşılaştığı tüm fiziksel ve psikolojik değişiklikleri ve yenile edinmeye başladıkları hak ve sorumlulukları göz önünde tutacak olursak, bu zaman sürecinde eğitim onların çocukluktan gençliğe taşıdıkları ve değişime uğramayan bir kaç olgudan sadece biridir. Öte yandan eğitim yetişkinlerin hayatlarında da önemli bir rol oynayabilir: son yıllarda hayat boyu süren eğitime daha çok vurgu yapılmaktadır – bu durum hayat boyu bilginin peşinde koşmaya ve hayatın farklı dönemlerinde gerekebilecek yeni beceriler ve vasıflar kazanmaya duyulan ihtiyaca ve önceliğe işaret etmektedir.

Modern toplumlarda, genç insanlar eğitimle ilgili olarak bir bütünün parçası olarak değil de kendi başlarına uğraşmaları gereken yeni mücadeleler ve risklerle karşı karşıya kalıyorlar.⁶¹ Eğitim farklılaştırılmamış ve herkes için eşit bir ürün değildir. Bunun yerine çocukların ve ebeveynlerin kendilerine en uygun bulduklarını

seçeği, kendilerine yakıştırdıkları kariyer doğrultusunda en iyi vasıfları kazandıracak tüketelebilir değişken bir “üründür”. İşverenler işçilerinin vasıflarına daha çok önem verip yatırım yapıyorlar ve bu sayede yetenekli ve uzman işçi sınıfına olan talep artıyor. Son olarak, küreselleşme iş dünyasının daha da rekabetçi ve hızlı değişen bir yapıya sahip olmasına sebep olmuştur.

İş dünyasına girebilmenin temel şartları artık eğitim ve beceri sahibi olmaktan geçiyor. Dolayısıyla gençler üzerlerinde daha çok baskı hissediyorlar ve başarısızlıkla yüzleşme riskleri artıyor. Varlıklı, öncelik sahibi ailelerin çok iyi eğitim almış çocukları bile, günümüzde gelecekle ilgili belirsizlik ve başarısızlığa uğrama korkusu yaşıyorlar.⁶² Eğitim dünyasındaki bu eğilimler, gençlerin iş dünyasına girebilmeleri ve başarı şanslarını artırmak için günden güne daha çok vasıf ve referans kazanmalarını gerektiriyor ve bu da onların omuzlarındaki sorumluluğu daha da artırıyor.

Kıbrıs'ta eğitim: Göstergeler ve eğilimler

Genç Kıbrıslılar da dünya gençlerinin karşı karşıya olduğu eğitim ile ilgili zorluklarla baş etmek zorundalar.⁶³ Genel olarak, ada genelinde Kıbrıslı gençler çok iyi bir eğitim almışlardır.⁶⁴ Aslında temel sorunlardan biri de, gençlerin kendilerini vasıflarından ve becerilerinden daha düşük iş pozisyonlarında bulmalarından kaynaklanıyor.

2006 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti'ne kayıtlı 682 anaokul (ya da okul öncesi eğitim), 365 ilköğretim, 158 ortaokul/lise ve 36 yüksek lisans okulu bulunmaktaydı. Ana okul ve ilköğretim katılım oranı %100 olarak tespit edilirken, bu oranlar ortaokul ve lise için %98 ve üniversite (lisans) düzeyindeki okullar için de %65 olarak belirlendi.⁶⁵ 2005/2006 öğrenim yılında ortaokul ve liseye kayıtlı 65,660 öğrenci bulunmaktaydı. Bunların %86.2'si devlet, %13.8'i de özel ortaokullarda eğitim görmekteydi. Aynı akademik yıl içerisinde Kıbrıs Cumhuriyeti'ndeki lisans derecesindeki okullara kayıtlı toplam 20,587 öğrenci bulunmaktaydı (14, 957'si Kıbrıslı ve 5,630'u da yabancı

uyruklu). Bu öğrencilerin %33.4'ü devlet ve %66.6'sı da özel okullara kayıtlıydı.

Buna kıyasla, 2006-2007 öğrenim yılında adanın kuzey kesiminde eğitim veren toplam olarak 168 anaokul, 94 ilköğretim, 53 ortaokul ve lise ve 8 de üniversite düzeyinde okul bulunmaktadır. Ana okul ve ilköğretim katılım oranı %100 olarak tespit edilirken, bu oran ortaokul için de %100 oranındaydı. Lise düzeyindeki okullara katılım %84 ve üniversiteye katılım da %74 olarak belirlendi. 2007 yılında ortaokul ve liseye kayıtlı 18,352 öğrenci bulunmaktaydı. Üniversiteye kayıtlı öğrencilerin sayısı ise 38,779 olarak tespit edildi: 9,239'u Kıbrıslı Türk, 26,873'ü anadolulu Türkiye'den, 2,667'si ise başka ülkelerden gelen öğrenciler.⁶⁶

Kıbrıslıların büyük bir çoğunluğu eğitimde kullanılan dilin Kıbrıslı Rum toplumunda Yunanca ve Kıbrıslı Türk toplumunda da Türkçe olan devlet okullarında eğitim görmektedir. Kıbrıslıların çok küçük bir kesimi ise eğitimde kullanılan dilin İngilizce olduğu özel okullarda öğrenim görmektedir.⁶⁷ Özel okullarda okuyan öğrenciler genelde öğrenimlerine Amerikan veya İngiliz eğitim sistemine dayalı olarak sürdürüp, örneğin GCSE gibi uluslararası tanınan üniversite yerleştirme sınavlarına hazırlanırlar.

Okulu erken bırakanlar, ki onlar 18-24 yaş arasında olup en az lise düzeyindeki eğitimlerini tamamlayıp daha fazla okul ya da mesleki eğitim almayı planlamayan gençler olarak tanımlanıyor, Kıbrıslı Rum toplumunun %16'sını ve Kıbrıslı Türk toplumunun da %17'sini oluşturuyor. 2005 yılında eğitim için yapılan kamu harcaması güneyde milli gelirin %7'sini oluştururken, 2006 yılında kuzeyde bu miktarın iki katı, yani milli gelirin %14.1'i eğitim için harcanmıştı.

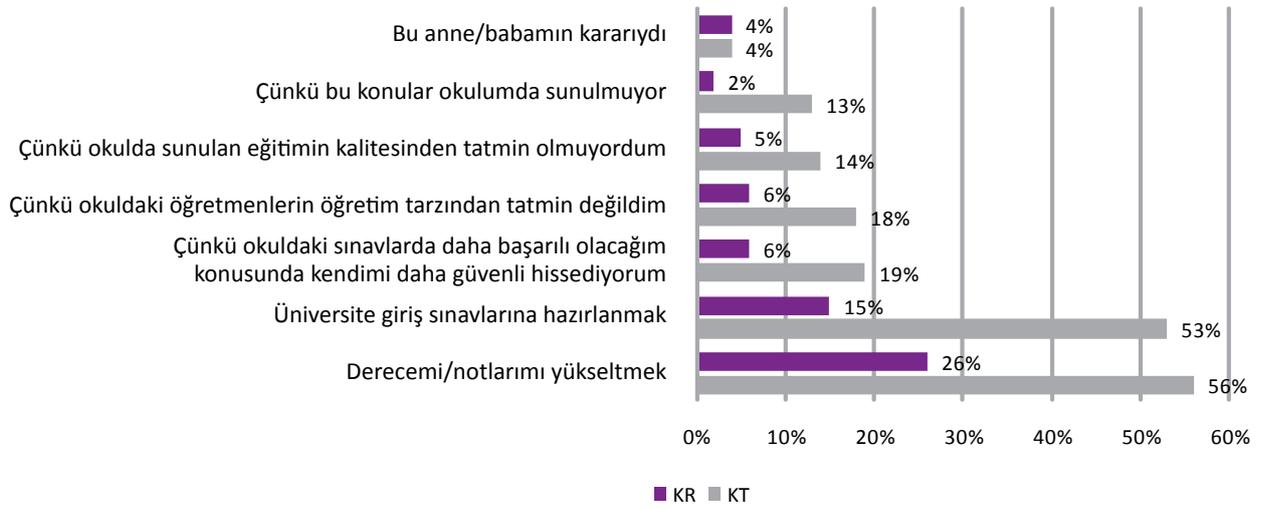
İki tarafta da sıkça rastlanan ortak bir eğilim özel derslere olan katılımın artış göstermesidir: araştırmaya katılan Kıbrıslı Türkler'in %40'ı ve Kıbrıslı Rumlar'ın yaklaşık %90'ı özel ders almış ya da almaktaydılar. Bu durum son bir kaç on yıllık zaman sürecinde üniversite derecesindeki eğitime artan talebi, ve aynı zamanda da okulda alınan eğitimi okulda öğretilmeyen konularla destekleyen çok kapsamlı eğitim ve kişisel gelişim için önemli olan konulara olan arzuyu da gözler önüne

seriyor. Genç Kıbrıslılar okul dersleri ile ilgili olan ya da olmayan özel dersler alıyorlar. Bunun sonucu olarak da gençlerin boş vakitlerinin bir kısmı, ya okuldan sonra ya da hafta sonları özel ders almakla geçiyor. Dolayısıyla bu özel dersler, Kıbrıslı gençlerin, özellikle de iki katı daha fazla özel ders alan Kıbrıslı Rum gençlerin, hayatlarında önemli bir rol oynuyor.

Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler benzeri şekillerde, okulda gördükleri dersler üzerine

özel dersler alıyorlar (örneğin matematik ve fizik). Verilen yanıtlara göre her iki toplumda da gençleri özel ders almaya iten en etkin güç okul notlarını düzeltmek. Ayrıca Kıbrıslı gençler üniversite sınavlarına daha iyi hazırlanmak için de özel derslerden faydalanıyorlar. Bu durum için alınan özel dersler genelde lise düzeyindeki eğitim yıllarının son yılına denk geliyor ve gençlerin amacı genelde "ana vatanlarında" ya da Kıbrıs'ta bir devlet okuluna girebilmek oluyor.

Neden özel ders aldınız/alıyorsunuz?

Tablo 3.1: Özel Ders Almanın Sebepleri

Daha düşük bir oranda da, Kıbrıslı gençler okullarında öğretilmeyen konularla ilgili, örneğin yabancı diller, özel ders alıyorlar, çünkü bu öğrenciler yüksek öğrenim için Kıbrıs, Türkiye ya da Yunanistan'dan farklı bir ülkeye gitmeyi hedeflemektedirler. Katılımcıların daha da küçük bir kısmı ise, ders programı dışında kalan sosyal aktivite derslerini almak için özel ders alıyorlar. Bu sosyal derslere örnek olarak resim, müzik veya dansın yanı sıra, yüzme ve futbol gibi daha fiziksel aktiviteler gösterilebilir.

Kıbrıs'ta Yüksek Öğrenimin Evrimi

20. yüzyılın ortalarını kadar yüksek öğrenim Kıbrıs'ta sadece bir avuç insanın yaşayabileceği bir deneyimdi – bu kişiler de genel olarak zengin ailelerin erkek çocukları oluyordu. Günümüzde

ilk ve orta eğitim imkânlarını sağlama neredeyse uluslararası boyutlara taşındı, ve Kıbrıslılar yüksek eğitim olanaklarının da yüksek standartlarda sağlandığı bir adada yaşıyorlar. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, Kıbrıslı ebeveynler çocuklarına yüksek öğrenim sağlamaya giderek daha da önem vermeye başladılar. Bunun nedeni yüksek öğrenimin iyi bir iş garantisi getireceğine ve 'iyi insanlar' olmak için gerekli değer ve becerileri kazandıracağına inanmalarıydı. Günümüzde lise mezunu Kıbrıslı Rumların %81'i ve Kıbrıslı Türklerin %75'i Kıbrıs'ta ya da ada dışında yüksek öğrenim görmeye devam ediyor.

1985 ve 2005 yılları arasında yurt dışında okuyan Kıbrıslı Rum öğrencilerin sayısı ikiye katlandı. 1985 yılında yurt dışında okumak için kaydolun öğrenci sayısı 10,312 iken, bu rakam 20 yıl sonra 20,969'a ulaştı.⁶⁸ 2005/2006 akademik yılında lisans okuyacak Kıbrıslı Rum

kadarıyla oralarda hak ettiğiniz işi bulmak çok kolay. Benim görüşüme göre, durum Türkiye’de de aynı; eğer yeteri kadar çalışırsan hak ettiğin pozisyona ulaşırsın. Ama öte yanda, bizim ülkemizde her şey kanunsuzca yerine getiriliyor ve bu nedenle burada hedeflerine ulaşmak imkânsız.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 24, bilgisayar mağazasında çalışıyor, kentsel Lefkoşa]

Duruma bakacak olursanız, İngiltere’de ve Fransa’da birçok Kıbrıslı yaşamakta, demek ki Avrupa çok daha iyi.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 17, öğrenci, bilgisayar mağazasında çalışıyor, kırsal Lefkoşa]

Yine de bir grup katılımcı, Kıbrıs’taki yüksek öğrenimin Avrupada’ki ülkelerle eş değer olduğunu ve yerel bir eğitimin ülkedeki iş olanakları açısından daha avantajlı olacağını düşünüyor.

En başından beri, yurt dışına gitmek istemedim, çünkü hemen hemen herkes Kıbrıs’taki eğitimi küçümsüyor ve orada daha iyi bir derece elde edeceklerini düşünerek “İngiltere’ye gideceğim” diyor, ama ben Kıbrıs’ta alınacak bir derecenin uluslararası derecelerle eş değer ve aynı kalitede olduğunu düşünüyorum.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 19, öğrenci, bekâr, kentsel Limasol]

Yüksek öğrenim konusunda ülkemizin diğer ülkelerden daha iyi bir durumda olduğunu düşünüyorum.

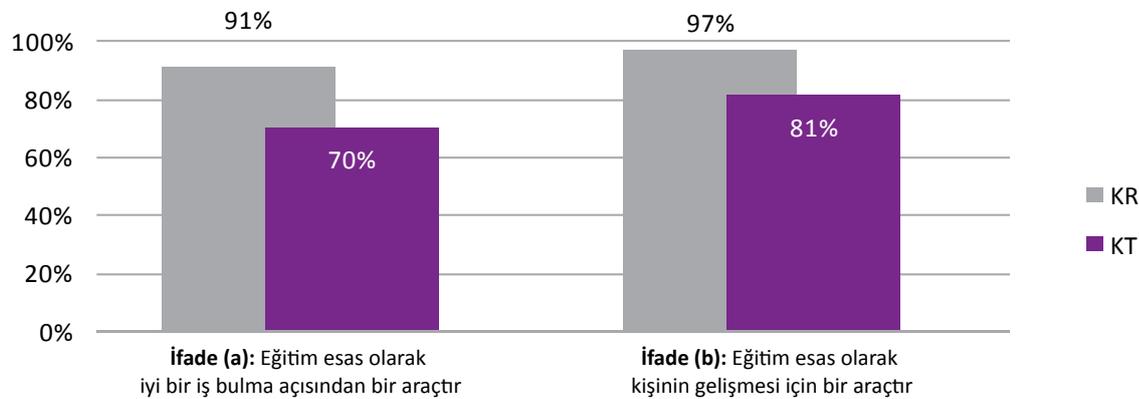
[Kıbrıslı Türk, erkek, 20, üniversite öğrencisi (psikoloji), kırsal İskele]

Yüksek Eğitim: Profesyonel Gelişim için mi, Kişisel Gelişim için mi bir Araçtır?

Modern toplum eğitimi ilk günlerinden beri (İngiliz Sömürgesi altında), genç bir insanın kültürel kimliğini ve onun kendi (milli) kişiliğini geliştiren bir araç olarak görülmekteydi. İngiliz dönemi süresince baştakilerin daha pratiğe dayalı bir eğitimde ısrarcı olmaları şüphe ile karşılandı. Özellikle Kıbrıslı Rumlar bunu Elen kültüründen uzaklaştırma çabası olarak algıladılar. Bunun yerine kişisel gelişimi vurgulayan klasik bir eğitim sistemi pekiştirilmiştir – sonuç olarak da pratik amaçlara hizmet veren eğitime olan gereklilik üzerine olan vurgu azalmıştır. Bunu görmek için Kıbrıslı Rumların arasında teknik veya meslek okulların gördüğü itibara bakmak yeterlidir. Kıbrıslı Türkler açısından ise Türklük’ten uzaklaştırılma korkusu o kadar da güçlü değildi ve her iki eğitim amacına da hizmet edecek bir ‘denge’ kurulmuştu. Yukarıdakiler, takip edecek konuların ana temasını oluşturmaktadırlar.

Eğitime verilen önemin sayısal değerlerini saptamak için, katılımcılara iki ifade (eğitim esas olarak kişinin gelişmesi için mi, yoksa iyi bir iş bulma açısından mı bir araçtır) sunuldu ve bunlara katılıp katılmadıkları soruldu. Verilen yanıtlarsa şöyle oldu:

Aşağıdaki ifadelere katılıyor musunuz?

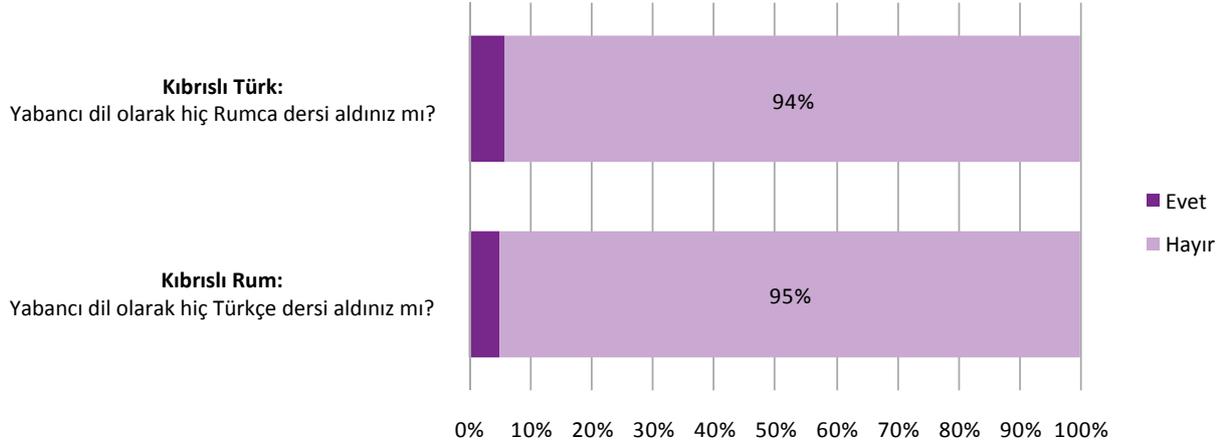
Tablo 3.2: Eğitim: Profesyonel ve Kişisel Gelişim için bir Araç

Birbirinin Dilini Öğrenme ve Okul Tecrübelerini Paylaşma

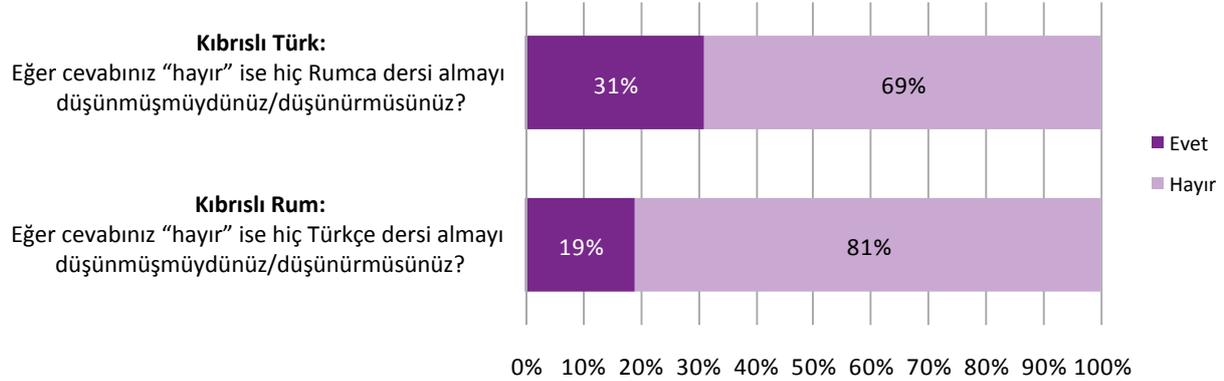
Adanın 1974'te bölünmesinden önce, Yunanca konuşabilen Kıbrıslı Türklerin sayısı, Türkçe konuşabilen Kıbrıslı Rumların sayısından belirgin şekilde daha fazla idi; o zamanlarda Kıbrıslı Rumlar nüfusun %80'ini ve Kıbrıslı Türkler de %18'ini oluşturmaktaydı. 1974 yılından sonra doğanların ise diğer toplumun dilini öğrenmek için çok az ya da hiç olanağı

yoktu, ayrıca buna ihtiyaçları da yoktu.

YAŞ₁'e göre Kıbrıslı Rum gençlerin sadece %5'i ve Kıbrıslı Türk gençlerinin ise %6'sı diğer toplumun dilini öğrenmek için zaman harcamışlar. Dahası, Kıbrıslı Rum gençlerin %19'u Türkçe dersi almayı düşündüklerini itiraf ettiler. Kıbrıslı Rumların Türkçe öğrenmeye gösterdikleri eğilime kıyasla Kıbrıslı Türkler Yunanca öğrenmeye daha çok eğilimli gözüküyorlar ve %31'i daha önce Yunanca dersi almayı düşünmüş.

Tablo 3.7: Türkçe/Rumca Dil Dersleri (a)

Tablo 3.8: Türkçe/Rumca Dil Dersleri (b)

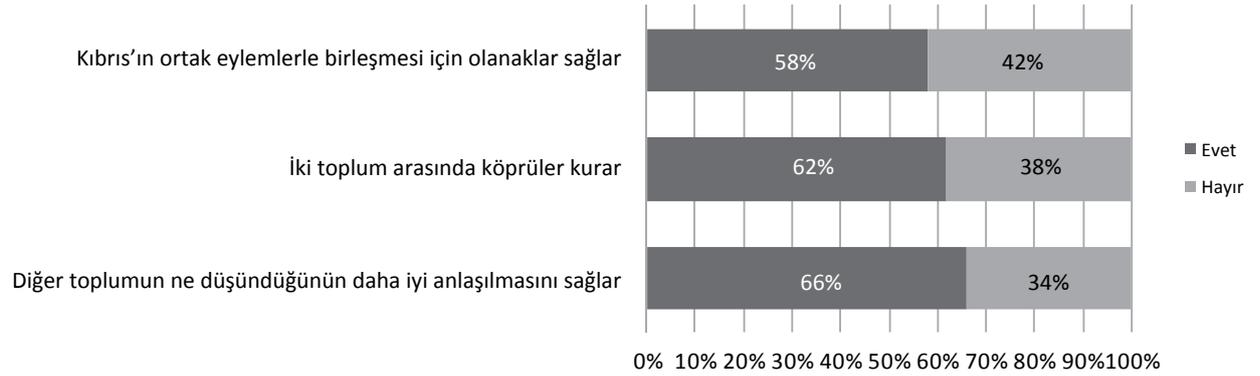
Bazıları iki toplumun birbirine bağlı olduğuna inandıkları ve kaçınılmaz ortak bir gelecek paylaştıklarını düşündükleri için diğerinin dilini öğrenmek istiyor. Diğer bazıları ise diğerlerini daha iyi anlamak ya da iletişim kurma arzularını göstermek için ötekinin dilini öğrenmek istiyor. Öte yandan, bazıları da olaya tamamen ters mantıkla yaklaşıyor ve motivasyon olarak düşmanlarını daha iyi tanımayı belirtiyorlar.

Kıbrıslı Türkler için fazladan bir motivasyon ise güneyde daha iyi iş bulma istekleri olabilir. Yeşil Hattın Nisan 2003'te yer yer açılmasından itibaren, 4,000'den fazla Kıbrıslı Türk, Kıbrıslı Rum toplumunda iş bulmuş ve her gün kuzeyle güney arasında gidip gelmektedirler: dolayısıyla Yunanca öğrenerek Kıbrıslı Türkler kendilerini güneydeki iş sahiplerine karşı daha çekici kılabilirler.⁸³

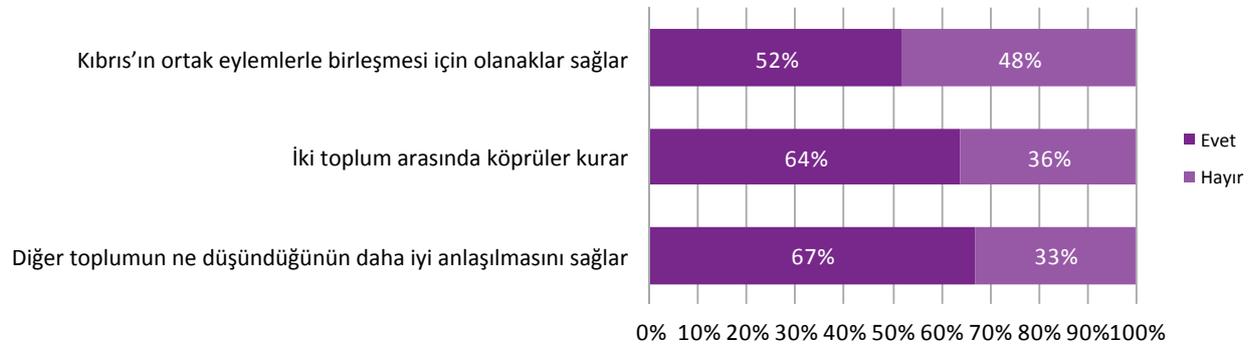
Yeşil Hat boyunca birçok sınır noktasının açılması, birçok Kıbrıslı Türk öğrencinin ilgisini çekmiş ve güneydeki okul ve üniversitelere kayıt olmalarına sebep olmuştur. 2003’de sadece bir kaç düzine Kıbrıslı Türk güneyde eğitim görürken, 2006 yılında bu rakam okul öncesi, ilk ve orta öğretim gören öğrenciler için 335’e, lisans eğitimi gören öğrenciler içinse 73’e çıkmıştır.⁸⁴ Bu yükselişin en önemli nedenlerinden biri olarak Kıbrıs Cumhuriyeti’nin Kıbrıs Rum toplumundaki özel okullara katılan Kıbrıslı Türk öğrencilerinin tüm okul ücretlerini üstlenmesi gösterilebilir.

Yine de, görüşülen Kıbrıslı gençlerin çoğunluğu diğer toplumun üyesi biriyle asla sınıf arkadaşı olmamış (%93). Katılımcılar arasında diğer toplumun üyesi bir öğrenci ile sınıf arkadaşlığı yapanların (Kıbrıslı Rumların %9’u ve Kıbrıslı Türklerin %5’i) %25’i bu fırsatı ilkokulda, %49’u ortaokul veya lisede ve %49’u ise yerel ya da yurt dışındaki üniversitelerde yakalamış. Genel olarak orta eğitim ve üniversite sıralarında Kıbrıslı Rumların ve Kıbrıslı Türklerin beraber öğrenim görmesi iki toplumu bir araya getirebilecek önemli bir basamak olarak görülüyor.

Kıbrıslı Rum: Kıbrıs’ta ortak lise/üniversitenin bulunması:

Kıbrıslı Türk: Kıbrıs’ta ortak lise/üniversitenin bulunması:

Tablo 3.9: Paylaşılan eğitim Çevrelerinin Değeri

BÖLÜM DÖRT

KIBRISLI GENÇLER VE İSTİHDAM

Gençlik İstihdamında Başa Çıkılması Gereken Meseleler

21. yüzyıl iş piyasası özellikle de eğitim hayatından iş hayatına atılmaya hazırlanan gençler için çok acımasızdır. Bugünün işverenleri işçilerine karşı daha büyük beklentiler içindeler; onların hem daha eğitilmiş hem de becerikli olmalarını arzu ediyorlar. Küreselleşmenin birlikte getirdiği, giderek daha fazla rekabete dayalı ortam göz önüne alınırsa, en büyük işsiz sınıfını çoğunlukla genç insanların oluşturması şaşırtıcı değildir.

Günümüzde genel olarak genç insanlar yüksek öğrenim görmeye daha çok zaman ayırıyorlar; bu durum bir dereceye kadar da olsa, onların iş hayatına atılmalarını geciktiriyor. Bu gidişat gençler ve aileleri arasındaki ilişkilerde ve dahası iş piyasasındaki ilişkilerde de çeşitli etkiler yaratıyor. İlk olarak, daha önce de bahsedildiği gibi genç insanların iş gücüne geçmişe oranla daha geç bir dönemde katıldıklarından, gençler ebeveynlerinin desteğine bağlı olmaya devam ediyorlar ve sonuç olarak finansal özgürlüğe daha ilerleyen yaşlarda erişebiliyorlar. Gençler yüksek öğrenim görmeye yöneldikleri için, iş gücüne daha geç yaşlarda katılıyorlar. Fakat birçok genç insan okul hayatlarını yarım gün iş hayatı ile birleştiriyor ve dolayısıyla yarım gün işlerde çalışan genç sayısı, özellikle de genç bayan sayısı, artıyor.

İstihdam eğilimlerinde yaşanan değişiklikler, örneğin servis sektörüne artan odak, yarım gün iş ve/veya daha esnek istihdam olanakları doğuruyor. Araştırmalara göre, 25 yaş altındaki gençlerin çoğu, zamanlarının büyük bir bölümünü çalışarak geçirdikleri için, yarım gün işleri tercih ediyorlar. Derslere girme, ödevlere ve sınavlara hazırlanma dışında kalan zamanlarını, gençler yarım gün işlerle doldurabiliyorlar. Bu gerçeklerden dolayı, gençlerin eğitim ve iş hayatını birleştirmeye başlamasıyla birlikte, öğrenci istihdamında son zamanlarda bir artış yaşanmıştır.⁸⁸ Okurken aynı zamanda da işlemek gençlere çok değerli deneyimler sunmaktadır, çünkü bu işler sayesinde, okul hayatından iş hayatına geçtiklerinde faydalarını göreceklere, geniş kapsamlı ya da uzmanlaşmış beceriler kazanmış olacaklardır. Aynı zamanda okuyup işleyerek, ilginç bir şekilde gençler okul ve iş dünyaları arasındaki sınırları giderek daraltıyorlar.

Farklı nedenlerden de olsa, aynı durum genç kadınlar için de geçerli: yüksek öğrenim görmeye yönelen kadınların sayısının artışı ve eşit iş imkânlarının sağlanmasında gelişmeler kaydediliyor olsa da, kadınlar – evde ve iş yerinde olmak üzere – iki kariyer arasında denge kurmak için sıkıntılarla karşılaşılıyorlar – zorlu ev işleri ve çocuk yetiştirmenin büyük bir kısmı hala kadınların omuzlarında. Sonuç olarak yarım gün işlere kadınlar daha çok rağbet gösteriyorlar ve böyle işlerde çalışıyorlar.

Kıbrıs İş Piyasası ve Gençlerin İş Bulma Eğilimleri

Son otuz/kırk yıl içerisinde Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ekonomisi hızlı bir gelişim gösterdi. 1970'lerin sonları ve 1980'lerin başlarında yaşanan "ekonomik mucize" diye adlandırılan ekonomik patlama, birçok içsel ve dışsal faktörlere dayandırılmıştır; bunlar sanayi ve otelleri teşvik edecek genişlemeden yana olan hükümet politikaları ve sendikaların maaşlardaki kesintileri kabul etmelerini de içine alıyor. Ayrıca Kıbrıslı Rumlar Orta Doğu'nun (1970'lerin başında yaşanan petrol fiyatlarının artışından sonraki) hızlı gelişimi ile kendilerine sağlanan imkânlardan da yararlandılar. Kıbrıslı Rumların ekonomisi kendi ülkelerinde yaşanan krizlerden ötürü Kıbrıs'a kaçan yabancı vatandaşların harcadıkları paralardan da beslendi – örneğin Lübnan'da yaşanan savaş sonrası ve hemen ardından Sovyet sisteminin ve Yugoslavya'nın çöküşü.

Tarım ve madencilikten oluşan birincil sektörü ve basit üretime dayalı ikincil sektör 1980'lerin ortasından itibaren süregelen bir düşüş yaşamaya başladı. Ancak servis sektöründe, özellikle de turizmde yaşanan artış bu durumu fazlasıyla dengeledi. Bugün, servis sektörü (GDP) GSYH'nin %70'ini oluşturmakta ve iş gücünün yaklaşık üçte ikisine iş imkânı sağlamaktadır. Bu hızlı gelişmeden ötürü, Cumhuriyet'te (1974 olaylarının hemen sonrası dışında) yüksek işsizlik oranları yaşanmadı – 2006 yılında %4.5 oranında olan işsizlik, AB ülkeleri arasında da en düşük oranlardan biridir. Bu nedenle Cumhuriyet en zengin ülkeler arasında sıralandırılıp, yaşam standartları bölgedekiler arasında en iyileri arasında yer alıyor. 1 Ocak 2008'de Cumhuriyet Avro para birimine geçmiş ve bu sayede de finansal bir güç göstergesi olan Avro alanına girmiştir; bu faktör de ekonominin daha güçlü olmasına katkı koymaktadır.

2007 yılında güneydeki toplam işçi gücü 393,377 civarındaydı ve 15-64 yaşları arasında çalışan işçi oranı %71'di (erkeklerde %80 ve kadınlarda %62.4).⁸⁹ Servis sektörü iş gücünü en çok çeken sınıf olup (%73.1%); bu sektör %22.5'lik ve %4.4'lük oranlarla, sırasıyla sanayi ve tarım sektörleri tarafından takip edildi. Dünyanın dört bir yanındaki tüm gençlere de

mahsus olduğu gibi, Kıbrıslı Rum gençler de iş gücüne katılırken düşük istihdam olanakları ile karşı karşıyalar. Kıbrıslı gençler toplam iş gücünün sadece %9.9'unu oluşturmaktadırlar ve 15-24 yaşları arasındaki gençlerin istihdam oranı %37.4 olarak tespit edilmiştir (%39.1'i erkek ve %36'sı kadın). Genel işsizlik oranı %3.9'iken (erkeklerde %3.4 ve kadınlarda %4.6), %10.2'lik bir oranla (erkeklerde %11 ve kadınlarda %9.4) en yüksek işsizlik oranı 15 ile 24 yaş arası gençlerde gözlemleniyordu.⁹⁰ Tekrarlamak gerekirse, bu gidişat diğer ülkelerde de gözlemlenmektedir. İlginçtir ki, diğer Avrupa Birliği üyesi ülkelere kıyasla, Kıbrıslı Rum gençleri en düşük işsizlik oranlarından birine sahipler. Buna rağmen bu durum "gizli işsizliğin" de üstünü örtüyor olabilir; örneğin orada bir ihtiyaç ya da yer olmaksızın aile işletmesinde çalışan ya da sosyal utanç nedeniyle işsiz olduklarını kaydetmeyen gençler olabilir.

Adanın kuzeyinde ise ekonomik durum ciddi şekilde farklılık gösteriyor ve 1963'ten beri Kıbrıslı Türkler giderek Türkiye'nin yardımına daha da bağımlı oluyorlar. 1974 olayları birçok toprak, fabrika, otel ve diğer refah sağlayacak kaynakların kazanılması ile sonuçlanmış olsa da, Kıbrıslı Türklerin ekonomisi kalkınmayı başaramadı. Bu duruma yol açacak etnik ve tarihsel nedenlerden biri de, iş gücünün toplumlar arasında bölünmüş olmasına atfedildi: Kıbrıslı Türkler kamu yönetimi ve mal sahipliği alanlarında, Kıbrıslı Rumlar ise ticaret ve alım satım konularında ustaydılar. Kıbrıslı Rumların yoğunlaştığı bu iş alanları, serbest girişimcilik ekonomisinde daha dinamik ve kazançlı ekonomik alanlar sağlayacaktır.⁹¹

Kıbrıslı Türklerin ekonomisi de uluslararası ambargolar ve (Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından başarılı bir şekilde tatbik edilen) uluslararası tanınmanın noksanlığı nedeni ile çeşitli zorluklar yaşamıştır – bu zorlukların her ikisi de ticaret ve turizmde yapılacak gelişmelerin önüne bariyer çekmiştir. Bu iki sektör AB'ye katılım sonrası, yine AB'nin Kıbrıslı Türklerin gelişim sağlaması ve iki toplumun ilişkilerinin gelişmesi açısından yaptığı baskılar nedeniyle daha iyiye gitmeye başlamıştır. Yüksek öğrenim de, örgencilerin pek çoğunun Türkiye'den gelmesiyle beraber, başarının özellikle yüksek olduğu alanlardan biri. Son yıllarda, para aklama,

gece kulüpleri ve kumarhaneler çoğalmış ve tüm bunların Kıbrıs Türk ekonomisine katkısı olmuştur.⁹²

2007 yılında kuzey kesiminde 15 yaş ve üzeri olup iş sahibi olan toplam 89,787 birey vardı (iş gücü genel toplamı 91,815 idi).⁹³ Bu iş sahibi olanların %67.9'u erkek ve sadece %32.1'i kadındı. Güneydeki gibi kuzeyde de ekonomi esasen servis sektörü ile ayakta duruyor ve bu sektörde iş gücünün %75 'inden fazlası görev yapıyor. 2006 yılında Kıbrıslı Türkleri en yüksek oranlarda işe alan ekonomik sektörler toptan satış ve perakende ticareti (%18.3), kamu yönetimi (%16.3), eğitim (%10.6) ve inşaat ve bayındırlık işlerinden (%10.4) oluşuyordu.⁹⁴

Kuzeyde toplam işsizlik oranı %9.4'tür (erkeklerde %6.7 ve kadınlarda %14.7) – güney kesiminin iki katı oranında işsizlik gözlemleniyor.⁹⁵ Kıbrıslı Türk gençleri işsizliğe karşı özellikle daha savunmasız ve işsizlerin neredeyse bir çeyreğini onlar oluşturmaktadırlar (%23.8). Son bahsedilen rakamlar Kıbrıs Rum toplumundaki aynı yaş grubunun işsizlik oranının iki katından daha fazladır.

Genel olarak genç Kıbrıslılar arasında ortalamadan daha düşük istihdam oranının gözlenmesi, gençlerin yüksek öğrenime yönelmeleri ve dolayısıyla iş gücüne daha geç katılmaları ile açıklanabilir; ortalama olarak kadınlar iş piyasasına 23, erkeklerse (askeri hizmet de göz önüne alacak olursak) 24/25 yaşlarında giriyorlar. Kıbrıslı Türk gençlerin daha da düşük istihdam oranları yaşamasının sebebi, kuzeydeki ekonominin daha zayıf olmasından kaynaklanıyor olabilir.

İş Sahibi Olmak için Motivasyon

YAŞ₁'e katılan gençlerin yaklaşık %30'u meslek sahibiydiler (Kıbrıslı Rumların %27'si ve Kıbrıslı Türklerin %31'i). Bunların üçte ikisi tam gün iş sahibiydiler (Kıbrıslı Rumların %71'i ve Kıbrıslı Türklerin %64'ü). Yarım gün çalışan katılımcı gençlerin oranı %27 olarak tespit edilirken (Kıbrıslı Rumların %28'i ve Kıbrıslı Türklerin %27'si), yaz işlerinde görev alan gençlerin oranı ise %5'ti (Kıbrıslı Rumların %1'i ve Kıbrıslı Türklerin %9'u). Gerek tam gün gerekse de yarım gün olarak çalışan görüşülenlerin büyük bir çoğunluğunun özel sektör için çalıştığı ortaya çıktı (toplam %89; Kıbrıslı Rumlar %86 ve Kıbrıslı Türkler %91). Hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk gençler ağırlıklı olarak vasıflı masa başı işçi (memur veya muhasebeci) (Kıbrıslı Rumların %39'u; Kıbrıslı Türklerin %49'u) veya vasıflı kol işçisi veya yarı vasıflı işçi olarak (Kıbrıslı Rumların %26'sı; Kıbrıslı Türklerin %25'i) çalışıyordu. Ankete katılan gençlerin daha küçük bir oranı ise, vasıfsız kol işçisi olarak (temizlikçi, tarım işçisi veya hamal gibi) çalıştıklarını belirttiler; Kıbrıslı Rumların %8'i böyle işlerle uğraşırken, bu oranın iki katı Kıbrıslı Türk (%17) kol işçisi olarak çalışıyordu.

İş sahibi katılımcılara şu andaki işlerini neden seçtikleri soruldu. Kıbrıslı Rumların seçtiği en temel neden "iyi maaş ve diğer avantajlar" olurken, Kıbrıslı Türkler tarafından gösterilen en önemli neden "işsiz olmaktan daha iyidir" ifadesi oldu.

Şu andaki işinizi neden seçtiniz?	Kıbrıslı Rumlar
İyi maaş/diğer avantajlar	1.neden
İyi bir çalışma ortamı olması	2. neden
İyi çalışma saatleri	3. / 4. neden
Bu benim eğitim gördüğüm alan	3. / 4. neden
Bu işe talep var ve kolayca iş bulabilirdim	5. neden

Tablo 4.1: Şu anki İş Seçimi- Kıbrıslı Rum Katılımcılar

Hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk katılımcılar tarafından vurgulanan en büyük zorluk, gençler için istihdam imkânlarının az oluşuydu. Kıbrıslı Rum gençler tarafından seçilen en büyük ikinci problem ise iş imkânlarının var olduğu halde maaşlarının çok düşük olmasıydı (bu genelde özel sektörde karşılaşılan bir durum). Bu problem Kıbrıslı Türk katılımcılar tarafından dile getirilen en önemli üçüncü zorluktu, gösterilen ikinci en önemli problemse gençlere hiç iş imkânlarının tanınmasıydı. Kıbrıslı Rum

katılımcılara göre genç insanların iş bulmaya çalışırken karşılaştıkları en önemli üçüncü sorun ailelerinin bir işi güvence altına almak için gerekli 'bağlantılarının' olmamasıdır. Bu sorun ise Kıbrıslı gençler arasında dördüncü problem olarak sınıflandırılmıştı.

Ada çapında gençler tarafından eğitime verilen önem, onlara Kıbrıs'ta iş bulmak için en kullanışlı özellikleri önem sırasına koymaları istendiğinde ortaya çıktı.

Size göre iş bulmada en kullanışlı 3 özellik/yetenek nedir?

Kıbrıslı Rumlar	1. seçenek (%)	2. seçenek (%)	3. seçenek (%)
1. İyi bir üniversite mezuniyeti	31	17	8
2. Bağlantılar	29	13	15
3. İyi bir lisans sonrası eğitim	24	20	10
4. İyi bir bilgi teknolojisi yeteneği	6	15	16
5. İyi bir kişilik	5	10	14
6. Yüksek bir duygusal zekâ ör. İletişimde yumuşak yaklaşım, takım işi vb.	4	4	8
7. İyi bir görünüş	4	8	9
8. Yüksek bir zekâ/IQ	3	4	7
9. Şans	3	5	6

Tablo 4.5: İş Bulmada Kullanışlı Özellikler: Kıbrıslı Rum Katılımcılar

Size göre iş bulmada en kullanışlı 3 özellik/yetenek nedir?

Kıbrıslı Türkler	1. seçenek (%)	2. seçenek (%)	3. seçenek (%)
1. İyi bir üniversite mezuniyeti	47	12	9
2. Bağlantılar	16	24	4
3. İyi bir lisans sonrası eğitim	9	14	9
4. İyi bir bilgi teknolojisi yeteneği	7	4	19
5. İyi bir kişilik	6	10	5
6. Yüksek bir duygusal zekâ ör. İletişimde yumuşak yaklaşım, takım işi vb.	6	7	13
7. İyi bir görünüş	4	7	13
8. Yüksek bir zekâ/IQ	4	8	4
9. Şans	3	8	6

Tablo 4.6: İş Bulmada Kullanışlı Özellikler: Kıbrıslı Türk Katılımcılar

Ebeveynlere bağıllık genellikle gençler eğitimlerini tamamlayıp iş dünyasına atılana kadar devam ediyor. Bu bağımlılık birçok açıdan garanti altına alınmıştır. Örneğin, genç Kıbrıslılar 'tetiği çekip' kendilerine iyi bir istihdam imkânı sağlamaları için ebeveynlerine güveniyorlar. Bu durum bir işi güvence altına almak için doğru 'bağılantıların' olması gerektiğine inanan Kıbrıslı Rumlar arasında özellikle daha çok yaygın. Böylesi taktikler ebeveynlere olan bağıllığı artırmakla kalmıyor, Kıbrıslı gençlerin yetkilendirilmelerinin de azalmasına sebep oluyor. Ayrıca, gerek ihtiyaçtan gerekse de alışkanlıktan olsun, Kıbrıslı gençler ebeveynlerine finansal yardım ve diğer bazı konularda da bağıllı kalıyorlar. Gençlerin ebeveynlerinden gördükleri bu destek ciddi yardımlardan (örneğin araba almak, ya da evlerinin/apartmanlarının deponosunu yatırmak) daha küçük ev içi desteğe kadar (çocukları evde olduklarında ya da ayrı eve çıktıklarında dahi yemeklerini pişirmek, çamaşırlarını yıkamak ve ütülerini yapmak gibi) **geniş bir yelpazeye** yayılabiliyor. Bu destek gençlerin erişkinlik dönemlerinde de devam ediyor, çünkü birçok Kıbrıslı onlar isteyken çocuklarına (yani torunlara) göz kulak olmaları için ebeveynlerine bağıllı kalıyorlar. Onsekiz yaşını doldurur doldurmaz bu tür görevlerden gençlerin kendilerinin sorumlu olduğu batı ülkelerine kıyasla, Kıbrıs'taki gençlerin bu alışkanlıkları ciddi derecede göze

çarpıyor.¹⁰¹ Kıbrıslı gençlerin ebeveynlerinin bu davranışları 'kendilerini adamak' olarak görülse de, bu erişkinliğe kadar uzanabilen bağıllık süreci Kıbrıslı gençlerin bağımsız olmalarını ve yetkilendirilmelerini engelliyor.

Görüşülen Kıbrıslı gençler, iş bulmada yaşanan temel zorluğun gençlere sunulan iş imkânlarının kısıtlı olmasından kaynaklandığını belirttiler. İki toplumdan da gençlere göre, diğer bir zorluk ise genç işçilere sunulan düşük ücretler. Bu zorluklar Kıbrıslı gençleri birçok açıdan etkiliyor; bunlardan biri de ailelerine parasal açıdan bağıllı kalmalarıdır. Buna rağmen daha önemli bir sorunsu, sunulan iş imkânlarının çok kısıtlı ve iyi vasıflara sahip olan bireylerin yüksek oranda olması nedeniyle, Kıbrıslı gençlerin çoğunlukla kendilerini vasıflarına ya da okudukları alana uymayan işlerde görevlendirilmiş bulmalarıdır. Düşük maaşlarla birlikte, Kıbrıslı gençler yaptıkları işten tatmin olmayabiliyorlar. France'ın uyarısına göre bu tür bir istihdam durumu (yani vasıfları işçileriyle uyuşmayan, eğitim ve profesyonel gelişim için olanaklar sağlamayan ve iyi maaş vermeyen) genç bireylerin kendilerini umutsuz ve işlerine karşı sorumsuz hissetmelerine sebep olabilir.¹⁰² Bunun sonucu olarak da genç insanlar, aktif vatandaşlar olmaya daha az eğilimli olup, toplum içinde sorumluluk almaya gönüllü olmazlar.

BÖLÜM BEŞ

KIBRISLI GENÇLERİN YAŞAM TARZLARI: BOŞ VAKİT AKTİVİTELERİNDEN SAĞLIĞI ETKİLEYECEK ALİŞKANLIKLARA

Boş Zaman ve Eğlence Aktiviteleri

Çağdaş ve küreselleşmiş dünyamızda, tüm dünya gençleri belli başlı eğlence aktiviteleri ve tüketici ürünlerine yönelik zevkler ve eğilimler geliştirmektedirler. II. Dünya Savaşı'nın bitişinden itibaren, üreticiler gençlerin belirgin satın alma eğilimlerine ve tüketim alışkanlıklarına giderek daha fazla önem vermektedirler.¹⁰³ Gelişmiş dünyada, gençler esas olarak zaruri olmayan ürünler için, örneğin CD'lere, DVD'lere ve giyime, para harcayan doyumsuz tüketiciler olarak görülmektedirler. Bu özellik gençleri eğlence, bilgi ve iletişim endüstrilerinin hedef grubu haline getirmektedir.

Genç insanların tükettiği ürünler onların sosyal statüsünü değil, daha çok akranlarıyla iletişim kurmakta kullandıkları kişisel tercihlerini yansıtmaktadır.¹⁰⁴ Endüstri devrinde ve iş etiğinin egemen olduğu dönemde gençlerin kendilerini gerçek kıymaları ve kimlik belirlemeleri seçtiği uğraşlar etrafında toplanırken, bugünlerde bu boş zaman aktiviteleri ve piyasada var olan en son ürünlerin ve eğilimlerin tüketimi sayesinde gerçekleşiyor; diğer bir deyişle kitle iletişim araçlarının ve tüketimin uzantıları neticesinde, genç insanların kimlikleri boş zaman aktiviteleri, eğlence ve dış görünüş etrafında toplanmakta.¹⁰⁵

Gençlerin eğlence aktiviteleriyle bu şekilde angaje olma tarzları, batı kültüründe yetişen gençlerin tipik kültürünü yansıtmaktadır. Gençlerin boş vakitlerinden ne kadar zevk aldığını anlamak için, onların aile, cinsiyet ve eğitimleri ile ilgili deneyimlerine ve (eğer uygulanabilirse) iş piyasasına katılıp katılmadıklarına bakılmalıdır.¹⁰⁶ Boş zaman aktiviteleri sırasında, erişkinlerin aksine, gençler daha özgürce hareket edebiliyor ve kendi değerlerini, zevklerini ve duygularını bağımsızca ifade edebiliyorlar.¹⁰⁷

Gençlerin siyaset ve aktif vatandaşlık olguları ile yeterince ilgilenmemelerinin sebeplerinden biri de onlara sunulan eğlence aktivitelerinin bolluğudur.¹⁰⁸ Bitmez tükenmez, çekici boş vakit seçenekleri ile donatılan gençler, diğer tarz aktiviteler için, örneğin politik üyelikler için, kendilerini 'çok meşgul' görüyorlar. Ne var ki, boş zaman ve tüketim aktiviteleri, genç insanların benlik duygularının, bireyselliklerinin ve kolektif kimliklerinin gelişimi için önemli olabilir.¹⁰⁹ Genç insanlar diğer tüm yaş gruplarından çok daha fazla doldurulması gereken boş vakte sahipler. Tipik olarak, gençlerin boş zamanları aileden ve okuldan uzakta harcanmaktadır, ki bu da gençlere ilk kez bağımsız ve özgür olma şansını tanıır. Birinin evinde, alışveriş merkezlerinde veya internette, akranlarla iletişim kurmak için harcanılan zaman aslında

gençlerin 'ana eğitim kaynaklarından' biri olup, gençlerin yeni anlamlar, düşünceler ve çözümler üretebileceği aktivitelerdir.¹¹⁰ Bu nedenle, gençlerin boş zamanları ve bunları nasıl kullanacakları, onların düşünce ve davranışlarını şekillendirecek deneyimlerle bağdaştırılabilir. Boş zaman aktiviteleri genç

insanlara, okul ya da iş hayatı gibi diğer alanlara da aktarabilecekleri, teknik ve/veya sosyal bilgiler de kazandırabileceklerinden büyük önem taşır. Dahası, bu gibi aktivitelerle uğraşmak, gençlerin özerklik kazanmalarına ve topluma bağımsız aktif vatandaşlar olarak katılmalarına da katkı sağlar.

KUTU 5.1

Kıbrıslı Gençler Neye Değer Veriyor?

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerden hayatlarının çeşitli alanlarına verdikleri değeri sıralamaya koymaları istendi. Bu çeşitli alanlar “moda giyimden” “sağlıklı bir çevrede yaşamaya” kadar birçok konuyu kapsamış ve 1'den 5'e kadar bir ölçek üzerinde değerlendirilmiştir (1 = hiç ve 5 = çok fazla).

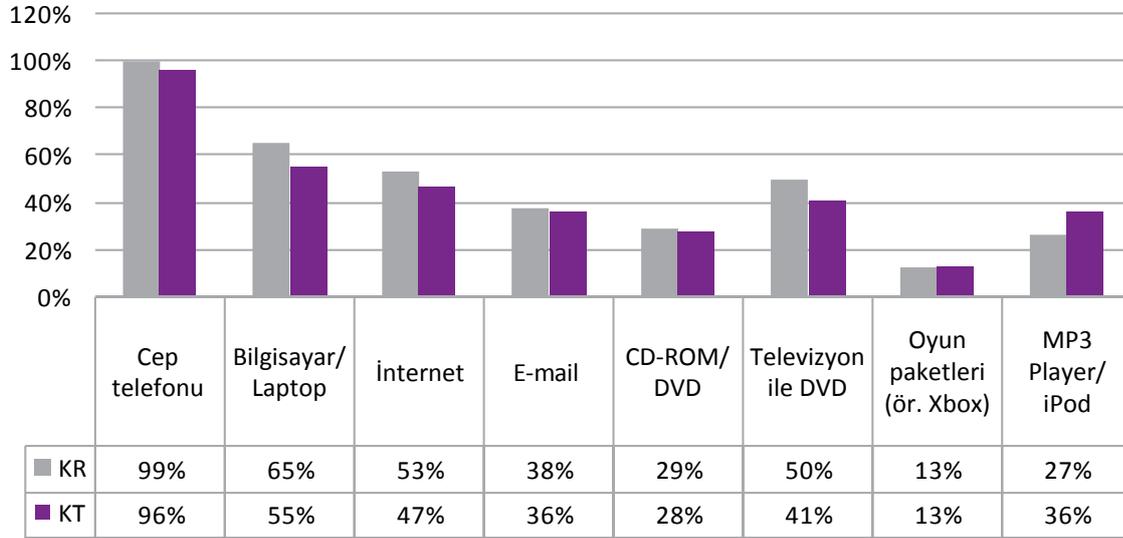
Her ifadenin ortalama değeri Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler için ayrı ayrı hesaplanmış ve ifadeler değer sırasına göre şöyle dizilmiştir:

	Kıbrıslı Rumlar	Ortalama Değer	Kıbrıslı Türkler	Ortalama Değer
1	Kişisel güvenlik, korkudan, çatışmadan, şiddetten uzak	4.57	Sağlıklı bir çevrede yaşamak	4.21
2	Sizin yaşamınızı etkileyen kararları etkileyebilme	4.48	Kişisel güvenlik, korkudan, çatışmadan, şiddetten uzak	4.10
3	Sağlıklı bir çevrede yaşamak	4.42	Sizin yaşamınızı etkileyen kararları etkileyebilme	3.91
4	Barış getirmek için çok fazla yatırım yapan hükümet	4.22	Üniversite eğitimi	3.86
5	Çok boş zamana sahip olma	4.12	Toplumunuzun nasıl idare edileceği konusunda karar verme şansınızın olması	3.79
6	Üniversite eğitimi	4.11	Barış getirmek için çok fazla yatırım yapan hükümet	3.78
7	Toplumunuzun nasıl idare edileceği konusunda karar verme şansınızın olması	4.08	Savunmaya/orduya çok fazla yatırım yapan bir hükümet	3.78
8	Parasal olarak zengin bir ülkede yaşamak	4.04	Parasal olarak zengin bir ülkede yaşamak	3.60
9	Çevreye çok fazla yatırım yapan bir hükümet	4.03	Çevreye çok fazla yatırım yapan bir hükümet	3.50
10	Moda giyim	3.69	Çok paraya sahip olma	3.48
11	Çok paraya sahip olma	3.59	Moda giyim	3.20
12	Savunmaya/orduya çok fazla yatırım yapan bir hükümet	3.20	Birçok insanın kiskanacağı bir arabaya sahip olma	3.02
13	Birçok insanın kiskanacağı bir arabaya sahip olma	2.69	Birçok insanın kiskanacağı bir eve sahip olma	2.96
14	Birçok insanın kiskanacağı bir eve sahip olma	2.61	Çok boş zamana sahip olma	2.93

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk Gençlerin Önceliklerinin Bir Kıyası

İlginçtir ki, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin en çok değer verdikleri üç alan aynı: kişisel güvenlik, korkudan, çatışmadan ve şiddetten uzak olma, yaşamlarını etkileyen kararları etkileyebilme ve sağlıklı bir çevrede yaşamak. Bu cevaplar gösteriyor ki genç Kıbrıslılar en çok, hayatlarının bağlı olduğu bu üç konuya önem veriyorlar (güvenlik, şiddet, sağlıklı bir çevre), ve dahası hayatlarını etkileyecek kararlarda söz sahibi olabileme şansı – boş zaman ve tüketim aktiviteleri ve ürünleri gibi daha günlük şeylere ise önem sıralarında daha sonra yer verdiler.

Yeni bilgi ve iletişim teknolojilerini hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?

Tablo 5.2: Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin kullanımı

En yeni bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmada, Kıbrıslı Rumlar çok az bir farkla daha önde gibi görünüyorlar – fakat bu fark çok küçüktür ve genel olarak iki toplum arasında belirgin bir farklılık gözlenmemektedir. Yine de bu küçük fark Kıbrıs Rum toplumunun biraz daha 'gelişmiş' bir toplum olduğunun ve bireylerin kendileri için daha çok para harcayabileceklerinin göstergesidir. Her ne olursa olsun, cep telefonları Kıbrıslı gençlerin hayatlarında sabit, önemli bir yer tutuyor; Kıbrıslı Rum gençlerinin %99'u ve Kıbrıslı Türk gençlerinin ise %96'sı her gün cep telefonu kullanıyor. Kişisel bilgisayarlar ve laptoplar (KR %65; KT %55), ve biraz daha az bir oranda da internet (KR %53; KT %47) katılımcılar tarafından her gün kullanılan teknolojiler arasında.

Genel olarak, bilgi ve iletişim teknolojilerinin ne kadar sıklıkla kullanıldığı konusunda iki toplumdaki gençler benzer sonuçlar sergiledi. İki kesim arasında ekonomik gelişim ile ilgili farklılıklar olsa da (dışarıdan bakıldığında Kıbrıslı Türklerin bu konuda geri kalması beklenilebilir) iki kesim de teknoloji konusunda benzer gelişim gösterdi. Genç insanlar yeni bilgilere ve iletişim

teknolojilerine en çok eğilimi olan ve dolayısıyla en çok kullananlar arasında. Kıbrıslı gençler bu konuda istisna oluşturamıyor; katılımcıların %60'ı günlük olarak kişisel bilgisayar kullanıyor (kişisel ortalama %47) ve %50'si de her gün internete giriyor (kişisel ortalama %38).

1990'lı yılların ortalarında Kıbrıs toplumuna tanıtılan internet, iki toplum üyeleri arasında köprü görevi de görmüştür; Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler elektronik posta ve sohbet sitelerini kullanarak birbirleriyle iletişim kurmaya başladılar. Aslında 2003 yılında gerçekleşen, kapıların kısmi açılışına kadar ki bu gençlerin yüz yüze görüşmelerini sağlamıştır, internet genç Kıbrıslıların birbirleri ile iletişim kurabilmeleri için tek uygun araçtı. İnternet halen iki toplumlu aktivite ya da girişimlerde (örneğin iki toplumlu kamplar) bulunan gençlerin, bu organizasyonlar sona erdiğinde de birbirleriyle temas halinde kalmak için kullandıkları önemli bir teknolojidir. Örneğin, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençleri interneti ve özellikle de popüler bir web sitesi olan Facebook'u, yaratıcı bir biçimde kullanmış ve internet üzerinden 4,000 genç üyeyi bünyesinde toplayabilecek gruplar kurmuşlardır.¹¹⁴

Kıbrıslı Gençler Ne Kadar Sağlıklı?

HDI ölçeklerinden biri de insanların sağlıklı ve uzun bir hayat yaşayıp yaşamadıklarındır. Aslında herhangi bir gençlik gelişimi poliçesinin ya da programının da temel hedeflerinden biri gençlerin uzun ve sağlıklı hayatlar yaşamasını temin etmektir. Böyle bir hayat geçiren gençler yani yarının yetişkinleri, tatmin edici üretken bir hayat geçirmek ve hayatlarını kazanıp yurttaşlık görevlerini yerine getirmek gibi faaliyetleri yerine getirebilecek gerekli becerileri ve eğitimi alma konusunda da asla engellenmeyecektir.

Genel olarak, gençlerin hayati tehlike taşıyan ciddi sağlık sorunları yaşamaları yetişkinlere nazaran daha az olasıdır. Ne var ki, gençleri etkileyen sağlık sorunları onlara zarar verebilir ve düzgün işlev görmelerini engelleyebilir.¹¹⁵ Bu gibi sorunlar iki kategori altında toplanır: sağlığa yeteri kadar önem vermeme ve risk taşıyan davranışlar sergileme. İlk kategoriye sigara içme ve düzensiz beslenme örnek olarak gösterilebilir. Burada not edilmelidir ki düzensiz beslenme, obeziteye ve daha uç vakalarda ise yeme bozukluklarına sebep olabilir. İkinci kategoriye ise uyuşturucu veya alkolün etkisi altında araba kullanmak ve cinsel ilişki yoluyla buluşabilecek hastalıklara ya da istenmeyen hamileliklere yol açabilecek korunmasız cinsel ilişki kurmak örnek olarak gösterilebilir.

Gençler sıkça kötü sağlık davranışları ve risk içeren tutumlar sergileyerek, ev ve okullarında karşı karşıya kaldıkları kişisel streslerle başa çıkmaya çalışıyorlar; akran baskıları ve bir giysin’in ‘içine sığma’ arzusu da gençlerin zararlı aktivitelerde bulunmasına sebep olabilir. Böylesi zararlı davranışlar gençlere düzgün eğitim, destek ve rehberlik sunarak en aza indirilebilir. Bu ebeveynlerin, öğretmenlerin, medyanın, sağlık hizmetleri veren doktor, hemşire ve danışmanların görevidir. Sağlıklı bir yaşam tarzı geliştirmeleri ve bunu devam ettirebilecek bilgi ve araçlarla donatılmaları halinde, genç insanlar dolu dolu ve üretken bir yaşam geçirmek için yetkilendirilmiş olacaklardır.

Sağlıklı olma ve bunu devam ettirebilme iki yönlü çalışma gerektirir; genç insanların sağlıkları ile ilgili doğru kararları vermeyi ve

bunu ilerde de sürdürebilmeyi öğrenmeleri için, gençler ve yetişkinler arasında işbirliği olmalıdır. Öyle ki, sağlık hizmeti sağlayan kişiler sağlık hizmetleri süreçlerinde gençlere de söz hakkı vermeli ve onlara ulaşılabilir, etkili sağlık hizmetlerinin sağlanacağı konusunda garanti vermelidirler.

Kuzeydeki Kıbrıs Türk gençlerinin sağlıkları ile ilgili bilgiler çok kısıtlıdır. Bir Avrupa Konseyi Raporu’na göre adanın kuzeyini ciddi şekilde endişelendirebilecek sadece bir iki tane sağlık sorunu bulunmaktadır. Brüksel’den gelen uzman bir grubun tespitlerine göre kuzeyde sadece bir kaç cinsel ilişki yolu ile buluşan hastalık (STIs), düşük oranlarda 13-19 yaş arası intiharlar ve az sayıda 13-19 yaş arası hamilelik bulunmaktadır. Obezite ve yeme sorunları ise giderek artan sorunlar. Ne var ki grup ciddi oranlarda sigara ve içki tüketiminin olduğunu tespit etmekle kalmamış, Kıbrıslı Türk gençleri için erişilebilir cinsel eğitim ve sağlık mekanizmalarının olmayışına da dikkat çekmiştir. Uyuşturucu ise oldukça erişilebilir, fazla ve ucuz olup, bu durum uyuşturucu ile ilgili suçların artmasına da vesile olmaktadır.

Bilgiler kısıtlı kalsa da, Kıbrıslı Rum gençlerinin sağlık durumları ile ilgili araştırmalar ve istatistikler artmaya devam ediyor. Refah ve tüketimin daha yüksek olması nedeni ile Kıbrıslı Rum toplumu giderek daha çok obezite ve uyuşturucu vakaları ile karşı karşıya kalıyor; benzer şekillerde modernleşmenin daha hızlı olması ve kültürel değerlerin de hızlı değişimi (ki buna cinsiyetler arasındaki ilişkileri kontrol eden değerler de dâhildir) nedeni ile kürtaç yaptırma konusunda da büyüyen bir eğilim gözlenmektedir. Kuzeyde olduğu gibi, sigara ve içki Kıbrıslı Rum gençleri tarafından da ciddi oranlarda tüketilmektedir.

Sigara, Alkol ve Uyuşturucu

Sigara dünya çapında gençlerin sağlığını etkileyen önemli bir problem olarak görülmektedir; sigara içenlerin çoğu sigaraya 18 yaşından önce başlıyor.¹¹⁷ Küçük yaşlarda sigara içmek bireylerin sağlığında kalıcı hasarlar yaratabiliyor (araştırmalara katılan sigara içicilerinin bir çeyreğinden fazlası ne yazık ki 10 yaşın altında). Tütün tüketimi ile sıkça

bağdaştırılan sağlık sorunları arasında kanser, kalp rahatsızlıkları ve şeker hastalığı yer almaktadır. Kıbrıs Cumhuriyeti'nde sigara içmek çok yaygın durumdadır. Avrupa Birliği'nin resmi kamuoyu araştırma kurumu (Eurobarometer) Avrupalıların tütüne yönelik tutumları üzerine özel bir rapor hazırlamıştır; bu rapora göre Kıbrıslı Rumların %31'i ve Kıbrıslı Türklerin ise %39'u kendilerini sigara tiryakisi olarak tanımlıyorlar; Kıbrıs ile ilgili bu yüzdeler diğer Avrupa Ülkeleri'ninkileri ile kıyaslandığında, daha yüksek değerlerde bulunmaktadır: Belçika %26, Portekiz %24 ve İsviçre %18.¹¹⁸

Daha da endişe duyulması gereken durum ise, Kıbrıs'ta 15-16 yaşları arasında sigara içen erkeklerin sayısının Akdeniz, Avrupa ve Amerika'dakilere oranla daha yüksek olmasıdır.¹¹⁹ Kıbrıslı Rum toplumunda son zamanlarda yapılan bir araştırmaya göre, ortaokul erkek öğrencilerinin %13'ü ve kız öğrencilerin %7'si sigara içiyor; lise de ise sigara içen erkek öğrencilerin oranı %36'ya ve kız öğrencilerin oranı ise %23'e ulaşıyor.¹²⁰ 2002 yılında geçirilen yasaya göre, 18 yaşın altında reşit olmayan bireylere sigara satılması yasaklanmıştı. Ne var ki, yapılan araştırmalar, bu kanunun gereğince uygulanmadığını gösteriyor, çünkü ankete katılan ve sigara bağımlısı olan orta eğitim öğrencilerinin %95'i sigara satın alırken yaşlarından ötürü zorluk çekmediklerini dile getirdiler.¹²¹

Kıbrıs'ın 2004 yılında AB'ye girişinden itibaren, sigarayı hükümet binalarında ve diğer bazı mekânlarda yasaklayan kanunlar çıkarılmıştır. Birçok iş yeri de özel olarak ayrılmış alanlar dışında sigara içmeyi yasakladı. Alınan bu önlemler genç insanları sigara içmekten caydırmak için etkili olabilir, çünkü araştırmaya katılan öğrencilerin %91'i ev dışındaki alanlarda dumana maruz kaldıklarını belirttiler.¹²² Adada sigara içme kültürünün yaygın olmasına rağmen, halkın nabzını ölçen 'Cyprobarometer' adlı yeni bir anket bu kültürün değişmekte olduğunu gözler önüne serdi. Katılımcıların onda dokuzu kamu ortamlarında, %88'i kapalı alanlarda, %85'i iş alanlarında, %80'i restoranlarda ve %75'i barlarda da sigara içmenin yasaklanmasını desteklediler.¹²³

Aşırı alkol tüketimi gençlerin sağlıklarında ciddi fiziksel ve psikolojik hasarlara yol açabilir ve sosyal mutluluklarını bozabilir.¹²⁴ Aşırı alkol tüketimi ile ilgili sağlık riskleri hem kısa hem

de uzun vadeli olabilir. Öte yandan, gençlerin alkol tüketimi yetişkinler olarak görülme arzularından da kaynaklanabilir. Diğer bir bakış açısı ise, erken yaşlarda ve özellikle aşırı miktarlarda alkol tüketmenin, ebeveysel ve diğer kontrollere karşı bir isyan özelliği taşıyabileceğidir. Böyle durumlarda ebeveynler genç insanları bu davranışlarından ötürü azarlamamanın, onların daha sık ve daha çok alkol tüketmelerine sebebiyet verebileceğinin altını çiziyorlar. Alkol Akdeniz kültürlerinin değişmez unsurlarından biridir ve çok aşırı olmayan miktarlarda alkol sürekli, tipik olarak öğle veya akşam yemeklerinde, tüketilmektedir. Bunun uzun ve sağlıklı bir yaşama katkı koyduğu düşünülmektedir. Bu inançların Kıbrıslılar için ve özellikle de Kıbrıslı Rum toplumu için geçerli olduğu gözlenmektedir. İslam alkol tüketimini yasaklıyor olsa da, laik olan Kıbrıslı Türkler de belli miktarlarda alkol tüketiyorlar. Alkole karşı tutum üzerine yapılan özel bir Eurobarometer, Kıbrıslı Rumların alkollü içecekler tüketiminin Avrupa ortalaması ile aynı düzeyde olduğunu ortaya çıkardı. Şöyle ki katılımcıların %74'ü son oniki ay içerisinde alkollü herhangi bir içecek tükettiklerini belirttiler (Avrupa ortalaması: %75).¹²⁵ Bu yüzdeler Kıbrıslı Türkler arasında daha düşük; katılımcıların %47'si son yıl içerisinde alkol tükettiklerini itiraf ettiler.

Genel olarak Kıbrıs kültürü zehirlenme noktasına gelecek şekilde içmeyi desteklemiyor. Bunun yerine daha önce de belirtildiği gibi, alkol tüketimi sağlıklı yaşama katkı koyan bir aktivite olmanın yanı sıra, arkadaşlarla sosyalleşip eğlenme tarzı olarak da kabul edilmektedir. Ne var ki, alkol tüketimi araba kullanma ile birleştiğinde, sağlık açısından risk faktörü teşkil edecek boyutlara ulaşmaktadır. Kıbrıslı gençler arasında yol kazaları oldukça yaygındır (bu daha sonra da tartışılacaktır). Ne yazık ki var olan kültürel değerler, Kıbrıslı gençleri hem içip hem de sorumlu araba kullanmaya teşvik etmiyor. Bunun yerine, tipik olarak Kıbrıslı gençler (özellikle de genç erkekler) içki içip araba sürmeyi, cesaretlerini ve yürekliliklerini kanıtlayacak bir şov olarak görüyorlar. Dikkatli ve tedbirli olmak (ki bunlar gerekli olan davranışlardır) halen kadınsı özellikler olarak görülüyor ve bu nedenle de uygulanmaktan kaçılıyor.

Güney'de uyuşturucu tüketimi giderek artış gösteriyor. Bu durumu anlamak için kanunsuz, bağımlılık yaratıcı madde kullanımı sonucu

Uyuşturucu satıcıları her zaman zayıf karakterlere yöneliyorlar; bundan ne hükümet, ne onların ebeveynleri, ne de yabancılar suçludur. Yani demek istediğim, eğer biri uyuşturucu işine girmek istemiyorsa, zaten kendiliğinden girmeyecektir.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 24,

kolej öğrencisi, kasiyer olarak çalışıyor, bekâr, kentsel Lefkoşa]

Yol Kazaları

Yol kazaları Kıbrıs'taki sosyal sorunların en önemlilerinden biri olarak kabul ediliyor; 2007 yılında polise rapor edilen yol kazası sayısı 2,302'dir. Bu kazalarda hafif ya da ağır yaralanan kişilerin sayısı 2,155'dir. Ölümcül yara alanların sayısı ise 89'dur.¹³⁰ Yol güvenliği şu sıralar Avrupa Birliği tarafından hedef alınan bir konu. AB her 100,000 vatandaştan 8.7'sinin canına mal olan yol kazalarını 5'e indirmeye çalışıyor. Bu rakam Kıbrıs'ta daha vahim boyutlarda; her 100,000 vatanadaşın 11.2'si trafik kazaları sebebiyle canından oluyor.¹³¹ Belli başlı gruplar, örneğın yayalar, motosikletliler ve bisikletliler, yollarda daha büyük risk altında. Her sene kaybedilen canların %25'i, 15-24 yaş arası gençlere ait, bu nedenle gençler en çok risk altında bulunan gruplar arasında.¹³²

Kıbrıs'ta gerçekleşen yol kazalarının büyük bir çoğunluğu hız yapmaya, dikkatsiz sürüşe ve alkol tüketimine atfedildi. AB'de de olduğu gibi, Kıbrıs'ta da gençler kaza yapmaya özellikle yatkınlar. Kıbrıslı Rum toplumunda yapılan yol kazalarının yaklaşık %30'u 25 yaş altı gençleri kapsıyor.¹³³ Kuzeydeki trafik kazalarının oranını ölçmek için yapılan bir araştırmada da, trafik kazalarında yer alan bireylerin daha çok genç sürücüler olduğuna dair benzer bir sonuç alındı. Yine aynı araştırmanın sonuçlarına göre, son iki yılda gerçekleşen trafik kazalarında 30 yaş üstü Kıbrıslı Türk sürücüler, tüm kazaların sadece %13.8'inde yer almış.¹³⁴ Bu rakam daha genç Kıbrıslı Türkler arasında iki katına çıkıyor; 18-23 yaş arası gençler toplam kazaların %28.6'sında ve 24-30 yaş arası sürücülerse tüm kazaların %27.4'ünde yer almış.

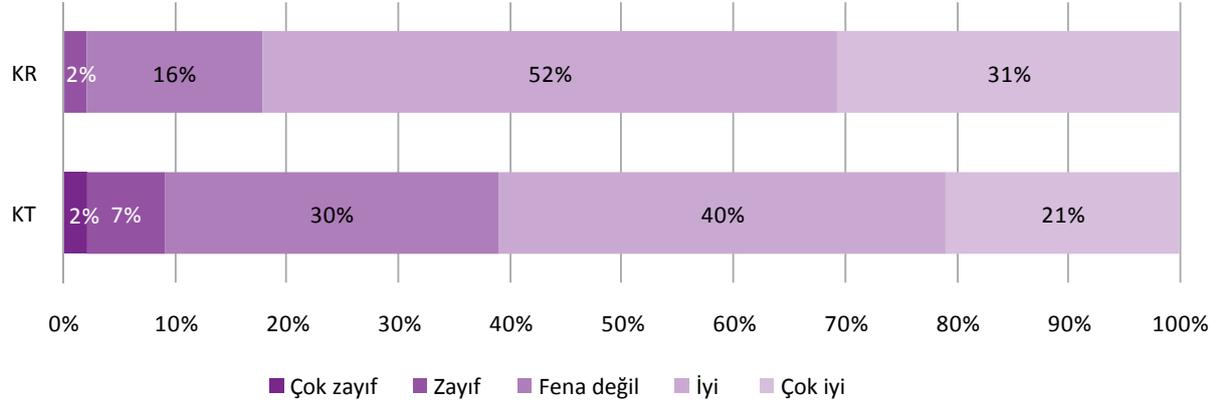
Yeme Alışkanlıkları, Obezite ve Yeme Bozuklukları

Geleneksel toplumdaki modern topluma geçiş yaşanırken, adadaki geleneksel, sağlıklı

Kıbrıs/Akdeniz yemekleri, yerlerini giderek çoğalan hazır-yemek zincirlerine teslim etti. Tüm dünyada bu lokanta zincirleri gençler arasında popüler durumda, Kıbrıs'ta ise bu yerler yeniyetmeler ve gençler tarafından popüler buluşma yerleri olarak kullanılmakta. 2002 yılında yapılan kesitsel bir araştırmada 6-17 yaşları arasında 2,467 çocuk incelendi. Bu araştırmaya göre çocukluk ve ergenlik obeziteyi Kıbrıs Cumhuriyeti'nde yaygın durumda.¹³⁵ Farklı bilimsel açıklamalara göre, araştırmaya katılanların arasında obeziteye eğilimli olan erkeklerin oranı %6.9 ile %10.3 ve bayanların oranı ise %5.7 ile %9.1 arasında değişmektedir. Dahası, katılan erkeklerin %16.9-%18.8'i fazla kilolu olarak teşhis edildi; bu rakam kadınlar için %13.1 ile %17.0 arasında değişim gösteriyordu. En endişe uyandıracak durum ise Kıbrıs'ta mevcut olan çocukluk ve ergenlik obeziteyi Kuzey Amerika'dakiler ile kıyaslanabilecek sıklıklarda olması idi. Yapılan benzer bir araştırma Kıbrıs Türk toplumunda da çocuklar arasında artan benzer bir obezite örüntüsünün varlığına işaret ediyor.¹³⁶ 2005 ve 2007 yılları arasında, aşırı kilolu çocukların oranı (12-15 yaş arası) %14.8'den %18.3'e yükseldi. Aynı yaş grubu içerisinde obezite sıklıkları ise %11.3 den %13.7'ye yükseldi.

Küreselleşme ve bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler dünya çapında medya kültürünün yayılmasını kolaylaştırmıştır. Bunun sonucu olarak, genç Kıbrıslılar görüşlerini ve vücut ve sağlıkları ile ilgili tutumlarını etkileyen vizyon ve eğilimlere maruz kalmışlardır. anoreksiya nervoza, bulimia nervoza ve yeme sorunları, genellikle ergenlik döneminde başlayıp, genç bayan ve erkekleri giderek artan biçimde etkilemeye devam ediyor. Bu yeme bozuklukları gençlerin modern güzellik standartlarını yakalamaya çalışırken yaşadıkları baskıya atfediliyor. Dahası, yeme bozuklukları ergenlik, aile ölümleri veya diğerk hayata streslerine karşı geliştirilen bir başa çıkma yöntemi olarak da ortaya çıkabilir. 2004 yılında Kıbrıs Cumhuriyetinde yapılan bir araştırma, 10-18 yaşları arası 1,800 çocuk ve gencin yemek yeme alışkanlıklarını ve yeme bozukluklarını inceledi. Araştırmaya katılan kızların yarısı vücutlarından memnun olmadıklarını ve kilo vermek istediklerini dile getirdi. Kızların %38'i ise vücutlarının bazı yerlerinden memnun olmadıklarını belirttiler. Bu oranlar erkekler

Genelde, benim cinsellik ve üreme konusundaki sağlık bilgim:

Tablo 5.3: Cinsellik ve Üreme Konusundaki Sağlık Bilgilerini Değerlendirme

YAS₁ katılımcılarına cinsellik konularını danışabilecekleri en önemli ve kullanışlı bilgi kaynakları soruldu. Kıbrıslı Rum gençleri arkadaşları (%33), aileyi (%23) ve doktorları (%16) en önemli ve kullanışlı üç bilgi kaynağı olarak gösterdi. Benzer şekilde arkadaşlar (%67) Kıbrıslı Türk gençlerinin de birinci seçeneği oldu. Başvurulan diğer popüler kaynaklar ise internet (%46) ve kitaplar (%32) oldu. Daha önce bahsi geçen, ebeveynleriyle olan yakın ilişkilerine rağmen, şaşkırtıcı bir şekilde Kıbrıslı Türk gençleri bu konuda ebeveynlerine hemen hemen hiç danışmıyor. Bu durum gençleri mahrem konularla ilgili ebeveynleriyle konuşmaktan alıkoyan bir çeşit hürmet ve/veya saygıya işaret ediyor. Şaşkırtıcı olmayan ise, öğretmenlerin, dolayısı ile okulların, genç Kıbrıslılar tarafından çok rağbet gören bilgi kaynakları olarak görülmemesidir; Kıbrıslı Rum gençlerin sadece %8'i ve Kıbrıslı Türk gençlerin de %12'si öğretmenleri önemli bilgi kaynakları olarak değerlendirdi.

Yukarda gözlenen cevaplar derinlemesine görüşmeler aracılığı ile teyit edildi; genç Kıbrıslılar cinsel konularla ilgili aileleri yerine arkadaşlarından tavsiye alıyorlar.

[bu konuları] genellikle arkadaşlarımla [tartışırım...] çünkü kendimi onlara daha yakın hissediyorum; esasen onlarla konuşmaktan utanmıyorum.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 16, öğrenci, bekâr, kentsel Limasol]

Çocukları ile cinsellik konularını konuşmaya hazır olan çok az ebeveyn var. Genç insanlar bu konular hakkında dergi okumayı veya bu gibi konuları arkadaşları ile tartışmayı tercih ediyorlar.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 22, inşaat işçisi, Güzelyurt]

Arkadaşıma ve öğretmenlerime sormayı tercih ettim [...] kendimi öğretmenlerim ve arkadaşlarımla ebeveynlerimle olduğumdan daha rahat hissettim.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 24, kolej mezunu, özel sektörde çalışıyor, bekâr, kentsel Lefkoşa]

Birçok Kıbrıslı genç cinsel davranışlar ile ilgili bilgilerin eğitim sistemleri tarafından tedarik edilmesi gerektiği görüşünde. Ne var ki, durum böyle değil ve bu nedenle gençler daha az güvenilir kaynaklara, örneğin televizyon, dergi ve kulaktan dolma bilgilere, yöneliyorlar:

Bence cinsel ilişkilerle ilgili konuların öğrenileceği yer okul olmalıdır... fakat çoğumuz bu konuları ucuz dergilerden ve sokaklardan öğreniyoruz.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 19, bankada işliyor, Lefkoşa]

Cinsel konular bizim eğitim sistemimizde tabu olarak görülüyorlar... Bu nedenle, genç insanlar her şeyi televizyon ve videolardan görerek öğreniyorlar.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 23, asker, Mağusa]

Ne var ki, bazı istisnai durumlarda bazı gençler mecbur kaldıklarında ebeveynlerine danışıyorlar:

Pekâlâ, esasında, bu noktaya gelebilmek için durumu ben zorladım ki annemle konuşabileyim, çünkü cinsel hayatımın ilk safhalarında kimse bir şey bilmiyordu fakat bir kadın olarak annem, bana fikrini söyleyebilir bazı konularda tavsiyelerde bulunabilirdi.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 21, öğrenci, bekâr, kentsel Limasol]

Diğer bazıları ise konuyu kimseye açamayacak kadar utangaçtı:

Hayır, asla bunu tartışmadık.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 23, öğrenci, bekâr, kentsel Lefkoşa]

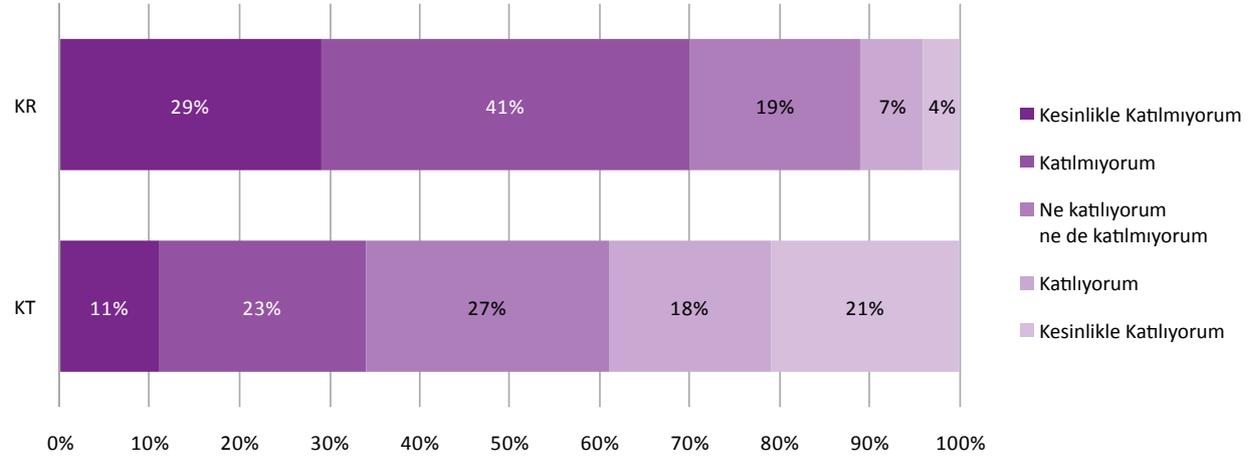
Hayır, sadece böyle sorular sormaya utanıyorum. Kişisel olarak, bu konuyu başkaları ile tartışmaktan hoşlanmıyorum. Tamam, okulda gelip bize bu konularla ilgili konuşuyorlar ama böyle sorular sormak için çaba sarf etmezdim.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 18, kolej öğrencisi (güzel sanatlar), yarım gün satış elemanı, bekâr, kentsel Lefkoşa]

Evlilik öncesi seks konusuna gelince, Kıbrıslı Rum gençleri Kıbrıslı Türk gençlerden daha çok ‘özgürlüklerine kavuşmuş’ gözüküyorlar; Kıbrıslı Rumların sadece %12’si ve Kıbrıslı Türklerin ise %39’u evlilik öncesi cinsel ilişkinin yanlış olduğuna “katılıyorum” ya da “çok katılıyorum” cevabını verdiler. Öte yandan, Kıbrıslı Rumların %69’u evlilik öncesi cinsel deneyimin yanlış olmadığını düşünüyorlar.

Aşağıdaki ifadeye ne derece katılıyor ya da katılmıyorsunuz?

Evlilik öncesi cinsel ilişki yanlıştır

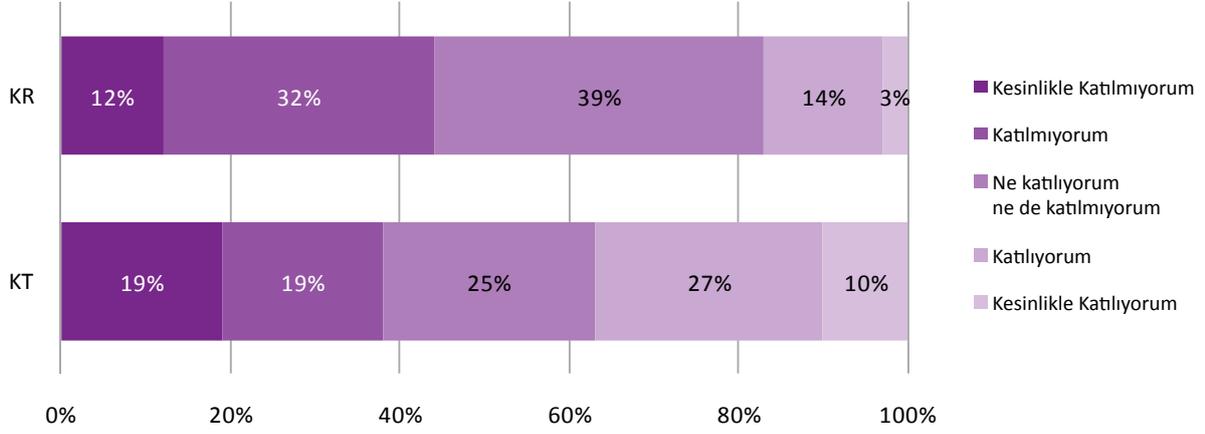
Tablo 5.4: Evlilik Öncesi Cinsel İlişkiye Karşı Tutumlar

Yetişkinler sıklıkla çocuklara ve yeni yetmelere cinsel eğitim vermenin, onları genç yaşlarda cinsel olarak aktif olmaları için teşvik etmekle aynı anlama geleceği endişesindedir.¹⁴² Bunun sonucu olarak da cinsel eğitim akademik müfredatlara dâhil edilmiyor. Katılımcılara bu ifadeye ne kadar katılıp katılmadıkları soruldu:

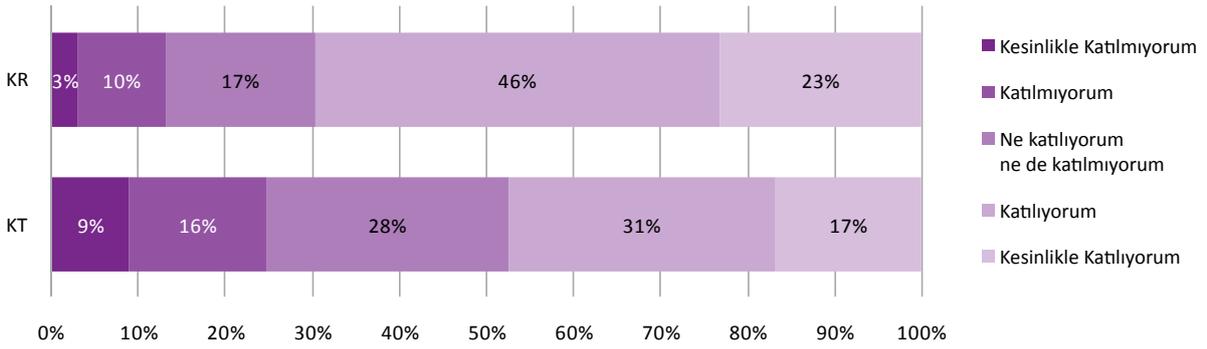
Ergenlere okulda cinsellik ve hamilelikten korunma konusunda ders verilmesi, onları çok erken cinsel ilişkiye girmeye teşvik eder. Öyle görünüyor ki ne Kıbrıslı Rum ne de Kıbrıslı Türk gençleri yetişkinlerin ‘okullarda cinsel eğitim verilmesi genç insanları erken cinsel ilişkiye girmeye teşvik eder’ görüşü ile aynı fikirde değiller.

Aşağıdaki ifadeye ne derece katılıyor ya da katılmıyorsunuz?

A. Ergenlere okulda cinsellik ve hamilelikten korunma konusunda ders verilmesi, onları çok erken cinsel ilişkiye girmeye teşvik eder

B. 16 yaşından küçük olsalar bile ergenler hamilelikten korunma olanaklarına daha kolay ulaşılabilmeli

Tablo 5.5: 'Güvenli Cinsel İlişki'nin Teşvik Edilmesi ile İlgili Tutumlar

13-19 Yaş Arası Hamilelikler

Kıbrıs Cumhuriyeti'nde kürtajla ilgili kanun kısıtlayıcıdır ve uygulanmasına sadece bazı istisnai durumlarda izin verilir; örneğin eğer polis ya da tıbbi servis hamileliğin tecavülden dolayı gerçekleştiğini teyit ederse veya iki doktor annenin hayatının risk altında olduğuna veya embriyoda ciddi bir anomali olduğuna inanırsa. Kilise tarafından günah olarak görülen kürtajlar, Kıbrıslı Rum toplumunda özel kliniklerde gerçekleştiriliyor. Son bir kaç on yıl içerisinde cinsel normlarda ciddi boyutlarda değişim yaşandı, bu nedenle istenmeyen hamilelikler, istenmeyen veya hoş olmayan

fakat gerekli olan şeyler olarak kabul edildiler. Yine de bunların beraber, geleneksel namus değerleri evlenmemiş anne veya evlilik dışı çocuklar üzerinde bitmek bilmeyen sosyal bir damga bırakıyor. Dolayısıyla kürtajlar Kıbrıs toplumunca hoş karşılanmasa da, kadınlar bu namus damgasına maruz kalmamak için ki bu evlenmemiş bir anne olarak çocuk yetiştirmekten kaynaklanan bir damgadır, gizlice kürtaj olmayı tercih ediyorlar. Aslında, Kıbrıs Avrupa'da en düşük evlilik dışı doğum oranlarına sahiptir: 2006 yılında evlilik bağı olmadan 489 çocuk dünyaya geldi ki bu aynı yılın toplam doğum oranlarının sadece %5.6'sına denk geliyordu.¹⁴³ Bu istatistikler dolaylı olarak Kıbrıs'taki kürtaj meselesini de ortaya koyuyor.

Her yıl yapılan kürtajların rakamları kesin olarak bilinmese de, çeşitli kaynaklar bu rakamın oldukça yüksek olduğu ve yükselmeye devam edeceği görüşündeler. Kıbrıs Aile Planlama Derneğine (CFPA) göre:

Sorunun boyutlarını ölçmek için yeterli derecede bilimsel kanıt olmasa da, çağdaş Kıbrıs toplumunun ergenleri arasında kürtaj giderek artmaya devam edecek gibi gözüküyor.¹⁴⁴

Kürtaj konusundaki görüşler iki toplum arasında farklılık gösterdi, bazıları buna karşı çıktı, bazıları ise kürtajı savundu:

Ben okul öncesi ve ilkokul eğitimi aldım [bu yüzden] bir kadının öldürmesini akıl almaz buluyorum. O bir hayat, tamamlanmasa da... gelecek olan bir hayat ve onun [anne adayının] o bebeğin hayatına son vermeye hiç bir hakkı yok.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 23,
üniversite mezunu, kooperatif bankasında
çalışıyor, nişanlı, kentsel Baf]

Yapılmamalıdır. Çocuğu istemiyorsan niye hamile kalasın ki?

[Kıbrıslı Türk, bayan, 20,
üniversite öğrencisi, kentsel Güzelyurt]

Bir kadının işleyebileceği en büyük suçtur.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 23,
teknik meslek okulu, satış elemanı, boşanmış ve
iki çocuk sahibi, kırsal Lefkoşa]

Günümüzde [çağdaş dünyada] bir gereklilik durumuna geldi; ama kişisel olarak ben yanlış olduğunu düşünüyorum.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 22,
devlet memuru, kentsel Lefkoşa]

Kürtajı destekleyenler ise bu hareketi haklı çıkaracak farklı senaryolar sundular; bunların arasında annenin ve doğmamış çocuğun sağlığı ile ilgili riskler ve kadının (genç) yaşı da vardı:

Kürtajlarla ilgili olarak, eğer annenin hayatı ile ilgili sağlık nedenleri varsa veya çocuğa belli nedenlerden ötürü bakamayacaksa veya bazı durumlarda kadının ölmesi gibi bir tehlike varsa uygulanmasını mantıklı ve kabul edilebilir buluyorum...

[Kıbrıslı Rum, bayan, 20,
öğrenci, bekâr, kırsal Limasol]

Kürtajın gerekli olduğunu düşünmüyorum ama eğer ilgili kişi genç bir yaşta ise ve bir çocuğa bakamayacaksa kürtaj olmasına izin verilmelidir.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 20,
üniversite öğrencisi, kentsel Lefkoşa]

Diyelim ki 20 yaşında biri hamile kalır ve çalışmaya yeni başlamaktadır, ya da öğreniminin başındadır – bir bebek bu durumu zorlaştırır, annenin hayatını mahvedebilir ve sonuç olarak o da bebeğin hayatını mahvedebilir.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 23,
öğrenci, bekâr, kentsel Lefkoşa]

Çocuk sahibi olmaya hazır olmadığın andan itibaren, onu gerçekten istemediğin bir zamanda dünyaya getirip, kendini ileride sahip olabileceğin imkânlardan mahrum bırakmaktansa – çocuğu dünyaya getirmemek daha iyi!

[Kıbrıslı Rum, bayan, 24,
üniversite mezunu, kimyager, bekâr,
kırsal Limasol]

Son zamanlarda, kürtajla ilgili kanun birçok kamu kuruluşu tarafından çağdaş olduğu, gençleri (ve daha da kötüsü reşit olmayanları) yasal olmayan kürtajlara ve hap kullanımına ittiği ve düşük yapmaya sebep olduğu gerekçesi ile saldırıya uğradı. Bu kanuna karşı olan kamu kuruluşları arasında Kıbrıs Aile Planlama Derneği ve Mediterranean Institute for Gender Studies' de var (Akdeniz Cinsiyet Araştırmaları Enstitüsü).¹⁴⁵ Bu kuruluşlar 25 yıl önce konulan kürtajla ilgili bu kanunun, kadın haklarını ihlal ettiğini ve öyle seçtikleri halde kadınların hamileliklerine güvenli ve yasal bir şekilde son vermelerini engellediğini savunuyorlar. Sıkı kürtaj-karşıtı kanunların kurbanları genel olarak genç ve göçmen kadınlar oluyor; bu durum, özellikle genç kadınları hedef alacak, doğum kontrolü ve erken hamileliğin sonuçlarını konu edecek, düzgün cinsel bir eğitimin gerekliliğini teyit ediyor.

Eşcinsellik

Derinlemesine görüşmelerde eşcinsellik konusuna da değinildi. Bir kez daha genç Kıbrıslılar aynı-cins eşler ve ilişkiler konusunda farklılık gösteren görüşler sundular. Kıbrıslı Rumlar eşcinselliğe karşı aşırı derecede müsamahasız görünüyorlar ve şiddetle

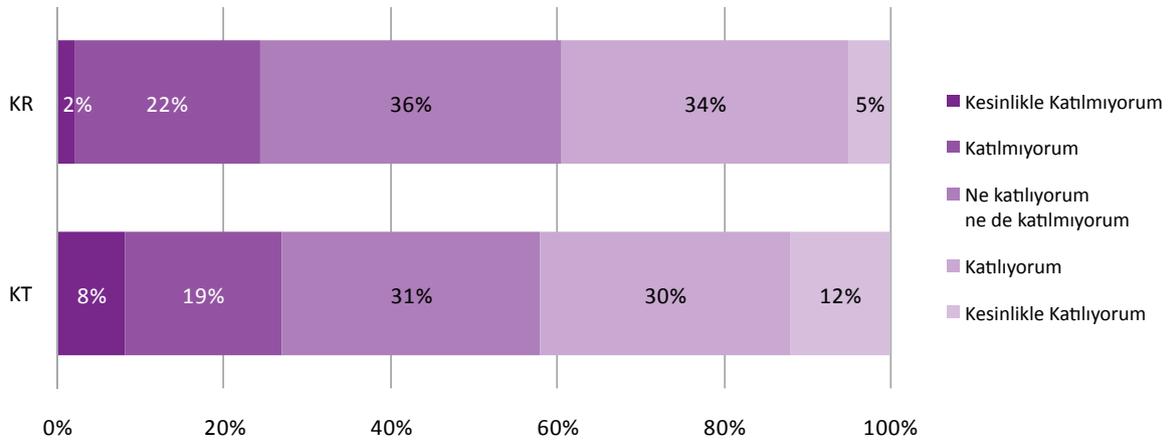
koru olduğu sonucuna vardılar.

YAŞ₁ anketine katılan genç Kıbrıslılara HIV/AIDS'li biriyle arkadaş olup olamayacakları soruldu. Kıbrıslı Rum gençlerinin %41'i HIV/AIDS'li biriyle arkadaş olabileceklerini, %22'si olamayacaklarını, %38'i ise olup olamayacaklarından emin olmadıklarını dile getirdiler. Kıbrıslı Türk gençlerin verdikleri

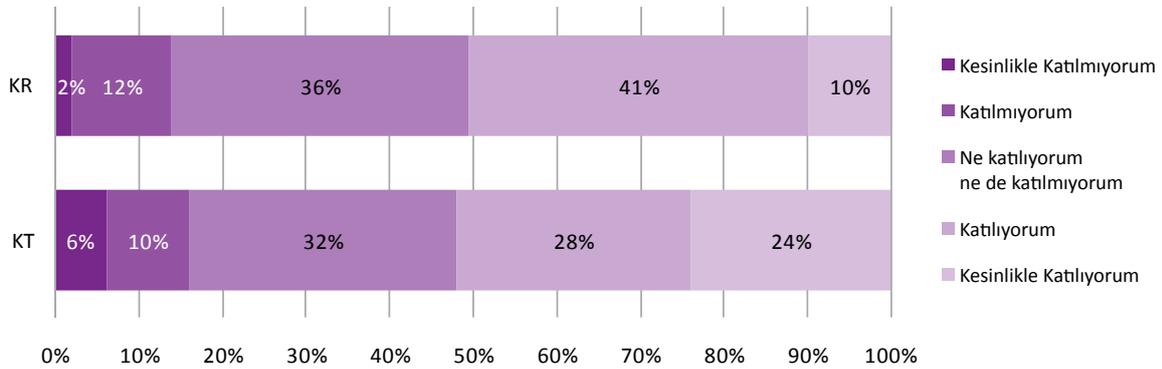
yanıtlar farklılık gösterdi; gençlerin yaklaşık beşte üçü (%58) bu hastalığı olanlar ile arkadaş olamayacaklarını, yaklaşık beşte biri (%22) olabileceklerini ve kalan beşte bir de "emin olmadıklarını" belirttiler. Anket katılımcılarına bu ifadeye katılıp katılmadıkları soruldu: Genel olarak konuşacak olursak Kıbrıslılar HIV/AIDS'lileri umursamamaktadırlar.

Aşağıdaki ifadeye ne derece katılıyor ya da katılmıyorsunuz?

A. Genel olarak konuşacak olursak Kıbrıslılar HIV/AIDS'lileri umursamamaktadır

B. Genel olarak konuşacak olursak Avrupa vatandaşları HIV/AIDS'lileri Kıbrıslılardan daha çok umursamaktadır

Tablo 5.6: Kıbrıslıya karşı Avrupalı: HIV/AIDS'li Bireyleri Umursama Düzeyi

Kıbrıslı Rumların yaklaşık %40'ı ve Kıbrıslı Türklerin %42'si Kıbrıslıların bu hastalığı taşıyanları umursamadıkları ifadesine "katılıyorum" ya da "çok katılıyorum" cevabını verdiler; dahası Kıbrıslı Rumların %50'si ve Kıbrıslı Türklerin %52'si Avrupa vatandaşlarının HIV/AIDS'lileri Kıbrıslılardan daha çok umursadıkları ifadesine "katıldılar" ya da "çok katıldılar".

İki toplumdan da Kıbrıslıların HIV/AIDS'lileri umursama ve dayanışma gösterme hususlarındaki ihmallerini ortaya koyan açık sözlü bir görüş birliği var. Daha da dürüst olan ise Kıbrıslıların sosyal endişeler konusunda Avrupalıların daha üstün olduğuna katılmaları; diğer araştırmalar da Kıbrıslıların, sosyal sorunlara karşı Avrupalıların duyarlı yaklaşımlara sahip olduklarını, kabul ettiğini teyit etti.

Engelliler ve Diğer Sağlık Sorunları olan Kişilere Karşı Tutum

Kıbrıslıların büyük bir çoğunluğu engelli kişilere karşı olumlu bir eğilime sahip gibi gözüküyorlar. Örneğin Kıbrıslı Rum katılımcıların %70'i ve Kıbrıslı Türk katılımcıların %71'i özürli biri ile arkadaş olabileceklerini dile getirdiler. Çok az bir oran engellilerle arkadaş olmayacağını belirtti (sırası ile %7 ve %14). Kıbrıslı Rum gençlerin %23'ü ve Kıbrıslı Türk gençlerin ise %15 engellilerle arkadaş olup olamayacaklarını bilmediklerini dile getirdiler.

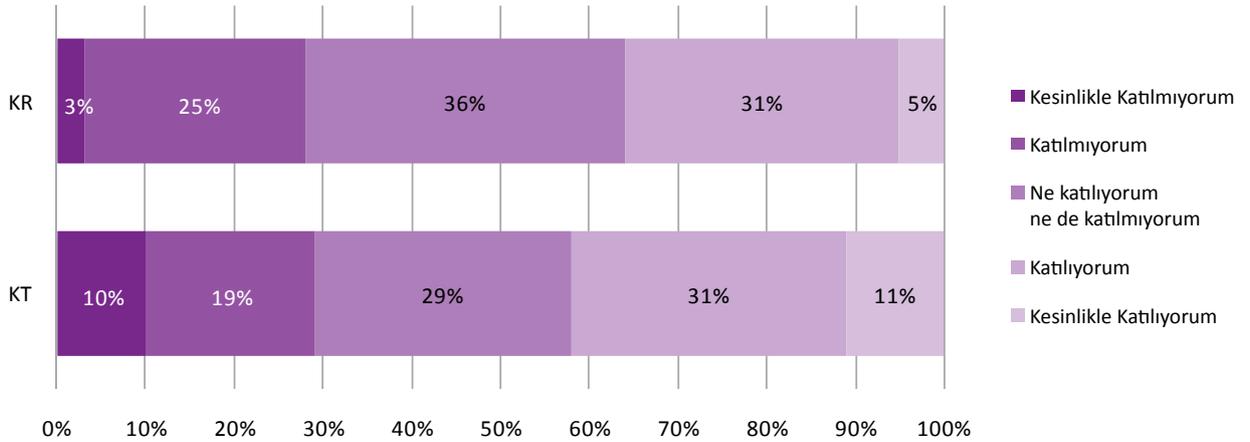
Katılımcılara ayrıca a) özürli b) diyabetli ve c) talassemiyalı biriyle rahatça çıkıp çıkamayacakları soruldu. İlk durum için Kıbrıslı Rumların verdiği cevaplar Kıbrıslı Türklerinkinden daha olumluydu: Kıbrıslı Rumların %48 ve buna kıyasla Kıbrıslı Türklerin %20'si özürli biriyle çıkabileceklerini belirttiler. İki toplumdan da katılımcıların yaklaşık üçte biri karmaşık duygular yaşadı: Kıbrıslı Rumların %35'i ve Kıbrıslı Türklerin %34'ü çıkıp çıkamayacaklarını bilmediklerini dile getirdiler.

Şeker hastası veya talassemiyalı biri ile çıkma hususunda da benzer sonuçlar alındı. Kıbrıslı Rumlar şeker hastası veya talassemiyalı biri ile çıkmaya daha hazırken, Kıbrıslı Türkler bu konuda çok daha kuşkulu göründüler.¹⁵⁰

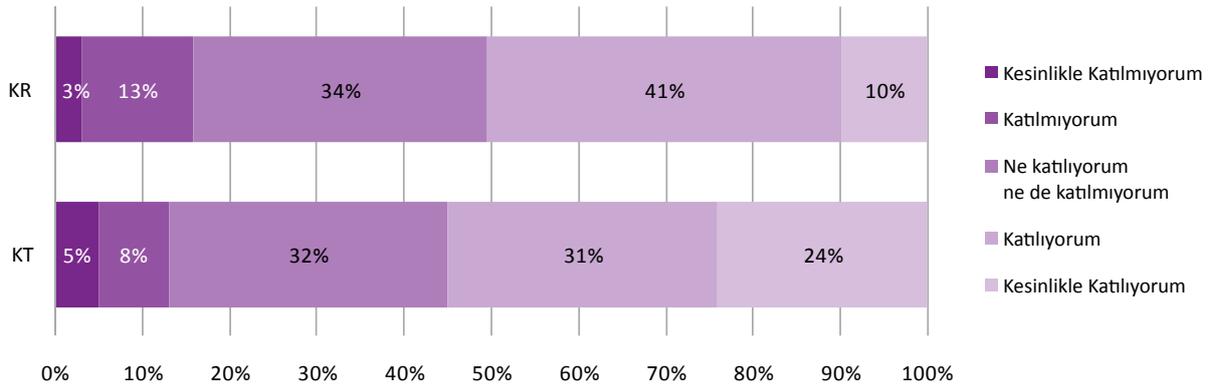
Anket katılımcılarına bu ifadeye katılıp katılmadıkları soruldu: *Genel olarak konuşacak olursak Kıbrıslılar özürli birini umursamamaktadır.* Kıbrıslı Rum gençlerinin yaklaşık %36'sı ve Kıbrıslı Türk gençlerin de %42'si bu ifadeye "katılıyorum" veya "çok katılıyorum" şeklinde yanıt verirken, sırası ile iki toplum gençlerinin %36'sı ve %29'u bu ifadeye ne katıldılar ne de katılmadılar. Kıbrıslı gençlere yöneltilen bir sonraki soru Kıbrıslıların diğer Avrupa vatandaşlarına kıyasla niteliklerini değerlendirmeyi hedefliyordu. *Genel olarak konuşacak olursak Avrupa vatandaşları özürli birini Kıbrıslılardan daha çok umursamamaktadır* ifadesine Kıbrıslı Rumların %51'i ve Kıbrıslı Türklerin ise %55'i "katıldı" veya "kesinlikle katıldı". Katılımcıların yaklaşık üçte biri ise bu ifadeye ne katıldı ne de katılmadı. Bu cevaplar yukarıdaki gözlemlerin doğruluğunu teyit ediyor.

Aşağıdaki ifadeye ne derece katılıyor ya da katılmıyorsunuz?

A. Genel olarak konuşacak olursak Kıbrıslılar özürli birini umursamamaktadır

B. Genel olarak konuşacak olursak Avrupa vatandaşları özülleri Kıbrıslılardan daha çok umursamaktadır

Tablo 5.7: Kıbrıslıya karşı Avrupalı: Özüllü Bireyleri Umursama Düzeyi

KUTU 5.4

Öğrenme Zorlukları olan Çocuklar için Özel Eğitimi Destekleme

Okul öğretmenlerinin öğrenme zorluklarının farkında olmamasından ve böyle çocuklara gerekli desteği verememelerinden ötürü, Kıbrıs Disleksi Derneği (The Cyprus Dyslexia Association) 'eğitmenleri eğitmek için' diğer öğrenme zorlukları ile uğraşan hükümete bağlı olmayan organizasyonlarla iş birliği yapmaya karar verdi. Bu amaçla, öğrenme zorlukları olan çocukların haklarını savunan dört organizasyonun bir araya geldiği bir iletişim ağı kuruldu; bu ağın üyeleri Kıbrıs Disleksi Derneği, AD/HD Kıbrıs, KDDD Kıbrıslı Türk Disleksi Derneği (KKDD Turkish-Cypriot Association for Dyslexia) ve KAYAD'tır.

Proje Haziran 2006'da başlayıp, Haziran 2008'de sona ermiştir. Hedef ilk olarak 20 öğretmenin ve 20 ebeveynin eğitim alması ve daha sonra onların da sırası ile diğer başka 300 öğretmeni ve 300 ebeveyni Öğrenme Zorlukları üzerine eğitmesiydi. Eğitime ihtiyacın çok yüksek olması nedeni ile bu konulan hedefler çok kısıtlı kaldı. En sonunda 115 öğretmen, eğitmen olabilecek becerileri kazandı ve 924 öğretmeni ve birçok ebeveyni daha eğitmek için göreve devam etti. Eğitim her ne kadar yeterince faydalı olmuş olsa da, öğretmenlerin çoğunluğunun gerekli eğitimi alması için yapılması gereken daha birçok şey var, çünkü ne yazık ki Kıbrıs'taki öğretmenlerin çoğunun öğrenme zorlukları ile ilgili gerekli bilgisi yok.

Böylesi bir girişim faydalı olmuş olsa da, Kıbrıs'taki tüm eğitim sistemi böyle bir eğitimden faydalanabilirdi. Bu ilgili otoriteler tarafından üstelenilmeli ki öğrenme zorlukları olan bütün çocuklar bundan yararlanabilirsın.

Learning Difficulties Network of Cyprus (Kıbrıs Öğrenme Zorlukları Ağı)

Kıbrıslı Gençler arasında daha Sağlıklı Yaşam Tarzlarını Teşvik Etmek

Kıbrıslı gençlerin boş zamanlarında, aile ve okullarının etkilerinden uzak ve çoğu zaman akranları ile etkileşim sağlayarak yaptıkları aktiviteler, onların karakterlerini ve bağımsızlıklarını geliştirmek için olanak sağlar. Bu nedenle buluşmak, birbirleri ile etkileşim sağlayıp güvenli bir biçimde sosyalleşmek için birçok kamu alanına ihtiyaçları vardır. Hızla gelişen bilgi ve bilişim teknolojisini de göz önüne alacak olursak, Kıbrıslı gençlerin giderek daha çok erişim kazandıkları 'sanal'

sosyal ortamların güvenli ve zaman geçirilebilir olduklarından emin olunmalıdır.

Avrupa Sosyal Anketi'nin (*European Social Survey*) üçüncü turunun sağladığı bilgilere göre, 15 ile 24 yaşları arasındaki Kıbrıslı gençler, ülkelerindeki sağlık hizmetlerinin durumundan, diğer Avrupa ülkelerinde ankete katılan gençlere kıyasla daha memnundur.¹⁵¹ 0 ile 10 arası puanlanabilen bir ölçekte (0=aşırı kötü ve 10=aşırı iyi), Kıbrıslı gençler ülkelerindeki sağlık durumuna ortalama olarak 6.34 puan verdiler.

Avrupalılar tarafından verilen ortalama puanlar ise Polonya'da 4.14, İngiltere'de 5.53 ve Norveç'te ise 6.22 idi.

edilmelidir. Bu programlar sağlıklı beslenme, sigaraya karşı olma, sorumlu alkol tük etme ve cinsiyetler arası ilişkileri daha iyi anlama gibi konular üzerine yoğunlaşabilir. Fakat tüm bunların üzerinde, Kıbrıslı gençler onlara açık olan sağlık hizmetleri ve

bunlara nasıl ulaşabilecekleri konusunda bilinçlendirilmelidirler. Tüm ada çapındaki gençlerin, sağlıklı yaşam tarzları geliştirip, bu sayede uzun sağlıklı yaşamlar sürdürebilmeleri için, bilinçlerini artıracak çalışmalar tarafından hedef kitle olarak benimsenmelidirler.

BÖLÜM ALTI

TOPLUMSAL KURUMLAR VE SOSYO-POLİTİK KATILIM

Gençler Arası Sosyo-Politik Katılımcılığın Azalması

Gençler sıklıkla politik bilince sahip olmamakla, gündemi takip etmemekle, duyarsız olmakla ve politik yaşama gerekli katılımı sağlamamakla suçlanmaktadır.¹⁵⁵ Yapılan araştırmalar da gençlerin sıkıcı ve kendi yaşamlarına yabancı olarak gördükleri politikayla çok düşük seviyede ilgilendiklerini işaret etmektedir. Politikacıların propaganda ve icraat dönemleri dâhil, gençlerin talep ve ihtiyaçlarını göz ardı etmek pahasına genelde yetişkin kesime hitap ettikleri düşünüldüğünde genç kesimin politikaya olan ilgisizliği şaşırtıcı olmamakla birlikte, bu tutumun gençler arasında oldukça yaygın olarak politik kesimlerce kaale alınmama duygusu uyandırdığı da aşikârdır.¹⁵⁶ Gençlerin politikaya ilgisizlikleri kimilerince bilgi eksikliğiyle açıklanırken, kimileri de bunu gençlerin politik dünyaya karşı yeterli güveni duymamalarına bağlamaktadır. Ama bu güvensizlik gençlerin daha büyük ölçekli politik konularla ilgilenmesini engellemektedir.¹⁵⁷ Bunun ötesinde, gençler herhangi bir parti üyesi olmadan da seçimlerde oy vererek politik hayata dâhil olabilmekte, güncel konularla ilgili bilgi sahibi olmalarına rağmen fark yaratamama kaygısı ve düşüncesi ile geri durabilmektedirler.

Bu sebeplerden ötürü, gençlerin politik dünyaya değişen derece ve yönlerle ilgi ve

katılım gösterebilecekleri unutulmamalıdır. Ayrıca, toplum bünyesinde 'genç' addedilen kesimin politik etkinliği de bireylerin yetişkinliğe doğru adım atmalarıyla beraber sürekli devinim halindedir ve hızlı değişim gösterir. Çeşitli araştırmalar da bireylerin ilerleyen yaşlarda politikaya olan ilgilerinin arttığını (yetişkinlerin sadece üçte biri politikayla ilgilenmemektedir) ve erkeklerin kadınlara kıyasla daha çok ilgi gösterdiklerini ortaya koymaktadır.¹⁵⁸

Cinsiyet, aile geçmişi, sosyal sınıf ve kökler politik hayata katılım seviyesini etkileyen önemli unsurlardandır.¹⁵⁹ Gençler genellikle aileleri rehberliğinde politik görüş edinmekle birlikte, eğitim ve iş hayatı da bu süreci şekillendiren unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Eğitimin bireylerin politik hayatı anlamalarına ve politik yönden sosyalleşmelerine yardımcı olması nedeniyle, politik dünyaya katılımı gençlerin eğitim seviyesine paralel olarak ilerlediği birçok araştırmacı tarafından kabul gören bir tezdur. Bazı kesimler günümüzde eğitim ve iş dünyasında bireyleri ön plana çıkarmaya yönelik eğilimlerin kişilerin toplu hareket etme ve ortak eksende davranma yetilerinde zayıflamaya neden olduğuna inanmaktadırlar. İş sahibi olmak gibi, işsizlik de politikaya katılımı etkileyen unsurlardandır. İş bulmakta başarılı olmuş, çalışan, kendi ayakları üzerinde durabilen gençler sosyal ve politik konulara ilgi göstermeye daha eğilimli olup,¹⁶⁰ uzun süre işsizlikle mücadele etmek

zorunda kalanlarda bu tam ters yönde etkiye neden olmaktadır.

Gençlerin politik hayata katılımını teşvik etmek için son yıllarda ABD ve Avustralya'nın da aralarında bulunduğu bazı gelişmiş ülkelerdeki çalışmalara rağmen, katılım oranlarının düşük düzeyde kalması bu ülkelerde tedirginlik ve endişe yaratmıştır. Yarının meslek sahipleri, girişimcileri, politikacıları ve liderleri olarak, gençlerin daha üretken, aktif, ülkelerinin bugünkü ve gelecekteki gelişimini sürdürüp ilerletecek bireyler olabilmeleri için sosyal yaşam içerisinde daha aktif bir rol almaları hayati önem arz etmektedir. Söz konusu sorunlar Kıbrıs için de geçerlilik taşımakta ve gençlerin sosyo-politik yaşama katılımı giderek azalmaktadır.

Kıbrıs'taki Sivil Topluma Genel bir Bakış

Yapılan araştırmalar Kıbrıs'ta toplam nüfusun oldukça küçük bir bölümünün gönüllülük esasında çalışmalar yapmakta ve sivil toplum örgütlerinde (STÖ) yer almakta olduğunu ortaya koymaktadır.¹⁶¹ Sivil toplum örgütleri daha çok kentsel alanlarda olup, genellikle toplumun görece daha zengin kesimine hitap etmektedirler.¹⁶² Bu sebeple, toplumun ekonomik olarak üst tabakası bu örgütlerde orantısızca temsil edilmekle beraber, bu kesim içerisinde yer almayanlar (etnik azınlıklar, yabancı işçiler, kırsal bölgelerde yaşayanlar, vb.) üyelik ve yönetici pozisyonlarından mahrum kalmaktadırlar.¹⁶³

Kıbrıs'ta sivil toplum örgütleri politik olarak gergin ve çalkantılı bir ortamda var olmaya çalışmaktadırlar. Kısıtlı ekonomik kaynaklar ve örgütler arası iletişim ve işbirliğinin eksikliği de STÖ'lerin gelişmesine engel olan unsurlardandır. Genel olarak kabul gören kaniya göre, STÖ'ler ve devletle olan ilişkileri çok büyük ölçüde o örgütün siyasi partilerle olan bağlarına dayanmaktadır. Kıbrıs'ta çoğu sivil toplum örgütü siyasi partilere bağlı hareket etmektedir (ya da Güney Kıbrıs'ta olduğu şekliyle kiliseye), ki bu da STÖ'lere katılım gösteren bireyleri belirleyici ana unsur olmaktadır. Siyasi partilerin sağladığı finansal veya diğer çeşitli destekler nedeniyle zaman içerisinde STÖ'ler ve üyeleri kaçınılmaz olarak o siyasi partiye bağlı ve o partinin güdümünde hareket etmek zorunda kalmaktadırlar. Bu bağımlılık sivil toplum örgütlerinin ana amaçlarından saparak, siyasi kuruluşların ve hükümetin çeşitli politikalarını eleştirme güçlerini yitirmelerine neden olmaktadır. Kısıtlı para ve insan kaynakları, siyasi partilere aşırı bağımlılık ve düşük katılım düzeyi STÖ'lerin Kıbrıs'taki sınırlı etki ve güce sahip olmasına yol açmaktadır. Tüm bunların meydana getirdiği sonuç sivil toplum örgütlenmesinin Kıbrıs'ta hak ettiği değer ve desteğe kavuşamamasıdır.

Kuzey Kıbrıs'taki sivil toplum da güneydekiyle yapısal benzerlik göstermekte, benzer para ve insan kaynakları sorunları ve altyapısal sorunlar yaşamaktadır. Her iki toplumda da STÖ'lerin çalışmaları ses getirememekte ve gerek hükümet gerekse özel sektör nezdinde politika değişikliği getirebilecek siyasi yankı oluşturamamaktadır.

KUTU 6.1

KAYAD Toplum Merkezi

KAYAD (Kadınlardan Yaşama Destek Derneği) bünyesinde faaliyet gösteren KAYAD Toplum Merkezi (KTM) bağımsız, kar amacı gütmeyen, dini ve siyasi olmayan, gönüllülük esasında çalışan bir sivil toplum kuruluşudur. KAYAD Toplum Merkezi toplumsal gelişmeyi teşvik etmek amacıyla, aktif ve sosyal hayata katkı koyan bireyler yaratmayı hedeflemektedir. KTM program ve aktiviteleri kişisel, kültürel, kültürlerarası ve uluslararası eğitimi teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Tüm KTM çalışmaları oluşturulan 'Barış Kültürü' prensipleri dahilindedir.

KTM özellikle gençlere yönelik çalışmalar yapmaktadır. KTM, iç huzura, barış için kararlılığa ve iletişim ve sorunların çözülmesi yönünde yeteneğe sahip gençlerin, toplumun tutum ve davranışlarını değiştirmede etkin roller üstlenebileceğine inanmaktadır. Buradan hareketle, KTM Kıbrıs'ın Kuzey ve Güney'inde bir uluslararası ve üç iki toplumlu kamp organizasyonu üstlenmiş, ayrıca altı ayrı uluslararası kampın da organizasyonuna yardımcı olmuştur. Bu kamplarda, Barış Kültürü, Çevre, Cinsiyet Eşitliği ve Gönüllülük konuları çerçevesinde, gençlerin çevresel ve sosyal konulara katılım ve sorumluluklarının önemini belirtmek amaçlanmıştır.

Gençlik kamplarının yanı sıra, KTM 'önyargıları aşma', 'empati', 'olumlu düşünme' ve 'iletişim' konularında, gençlere yönelik aylık eğitim ve atölye çalışmaları, seminerler ve konferanslar düzenlemektedir. Ayrıca, KTM gençlere gönüllülük esasında gerçekleştirebilecek küçük ölçekli projelerini özgürce sunabilecekleri bir toplum merkezi hizmeti sunmaktadır. Bu projelerin gerçekleştirilmesi için gereken destek daha sona verilmektedir.

KTM adada karşılıklı uzlaşma ve barış sürecine katkıda bulunmak adına etkinlik düzenlemeleri ve gerçekleştirmeleri için, gençlerin inisiyatif kullanmalarına ve sürdürülebilirlik konularına büyük önem vermektedir. KTM'nin şu ana kadarki etkinlikleri ve projeleri kendi inisiyatifleriyle ortaklaşa hareket eden gençlerin oluşturduğu bir Barış Gönüllüleri veritabanınının oluşmasını sağlamıştır. Gençlere önceleri güvenilmez olarak gördükleri 'öteki' toplumla iletişim kurma fırsatı tanımak, onlara ilişkin yanlış kalıplaşmış yargıları yıkma, ve kendilerine zorla sunulan fikirler yerine 'öteki' toplumla ilgili kendi oluşturdukları fikirleri benimseme olanağını verir. KTM Kıbrıslı gençlerin barışçıl bir topluma katkı koyan aktif bireyler olmasına yönelik çalışmalarını sürdürecektir.

Mine Atlı
Proje Asistanı
KAYAD

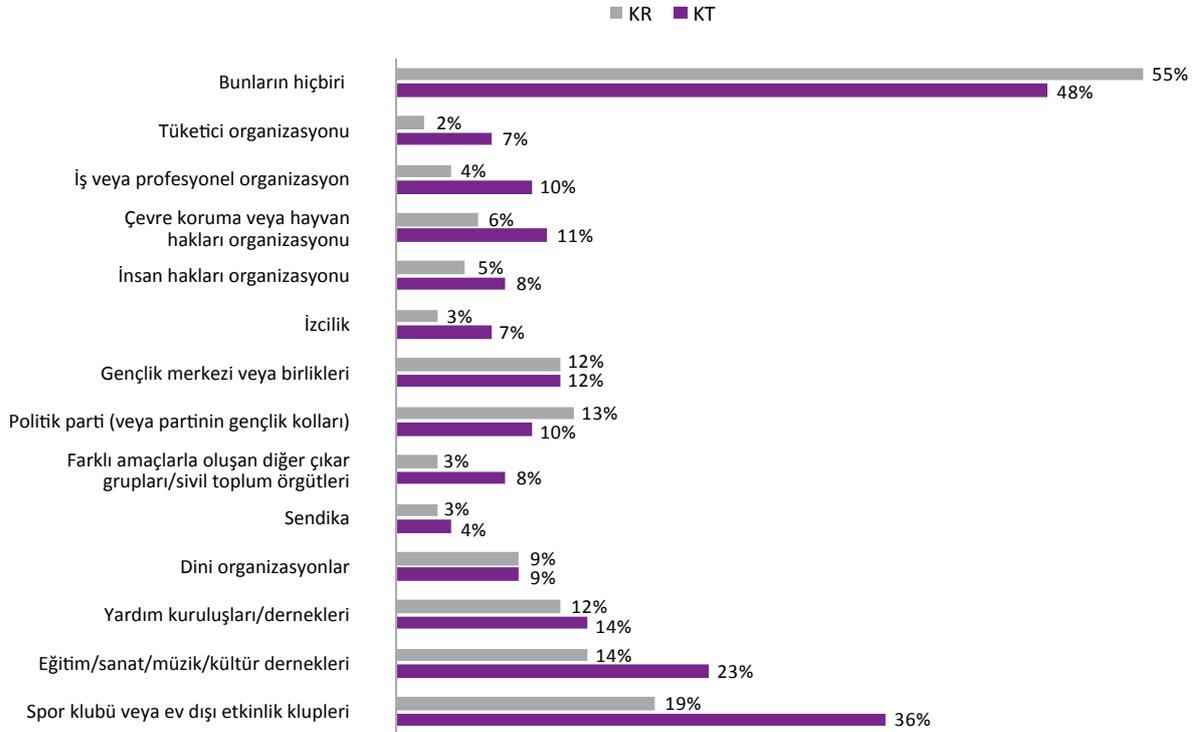
Kıbrıs'ın her iki tarafından gençler sosyal katılımcılığa kayıtsız kalıp, eğitim, arkadaşlarla vakit geçirme, ya da kişisel hobiler gibi bireysel konulara yoğunlaşmakla suçlanmaktadır.

Ama sosyo-politik katılımcılığa karşı pasif ilgi sadece Kıbrıs gençliğine özgü değildir. Daha önce de belirtildiği üzere, dünyadaki genç nüfusun önemli bir bölümü sosyo-politik

konulara karşı tamamen kayıtsız ve duyarsız kalmaktadır.

YAS₁ katılımcılarına din, insan hakları, yardımseverlik ya da iş hayatıyla ilgili herhangi bir sosyo-politik dernek ya da kuruluşa üye olup olmadıkları soruldu. Katılımcıların çok büyük bir yüzdesi (Kıbrıslı Rumların %55'i, Kıbrıslı Türklerin ise %48'i) aktif olarak hiçbir kuruluş ya da dernekte görev almadıklarını belirtti.

Aşağıdaki her bir etkinliğe aktif olarak katılıyor musunuz?

Tablo 6.1: Kıbrıslı Gençliğin Sosyo-politik Katılımı

Kıbrıslı Rum gençlerin en çok ilgi gösterdiği kuruluşlar arasında spor ve doğa sporları kulüpleri – genellikle futbol ve basketbol – (%19), eğitim, müzik, kültür ve sanat dallarıyla ilgili dernek ve kuruluşlar (%14), ve siyasi partilerin gençlik kolları ve ilgili dernekleri başı çekmektedir. Tüketici dernekleri (%2), STÖler (%3) ve sendikalar (%3) da Kıbrıslı Rum gençler arasında en düşük katılımın olduğu kuruluşlardır. Sosyo-politik katılımcılık Kıbrıslı Türkler arasında ise Kıbrıslı Rumlara oranla – siyasi partiler (biraz daha az) ve gençlik kuruluşları (aynı seviye) hariç – daha yüksek seviyelerde seyretmektedir. Kıbrıslı Türk katılımıcılar da Kıbrıslı Rumlar gibi spor ve doğa sporları kulüplerine daha yüksek seviyede (%36) katılım göstermektedirler; ayrıca diğer ilgi gören dallar eğitim, müzik, kültür ve sanat dallarıyla ilgili dernek ve kuruluşlar (%14), hayır kurumları (%14), ve çevre koruma örgütleri (%11) olarak sıralanmaktadır, Sendika ve tüketici örgütlerine olan ilgi ise çok daha düşük seviyelerdedir (sırasıyla %4 ve %7).

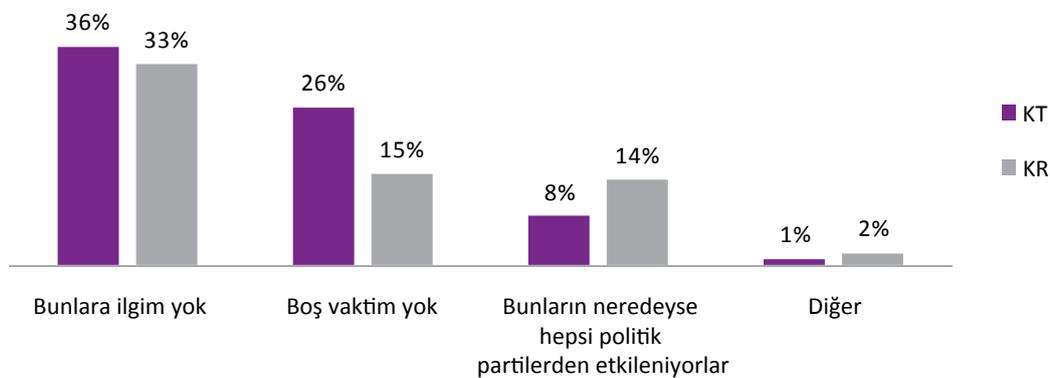
Belirtildiği üzere, Kıbrıslı Türk ve Rum katılımıcılar gençlik merkezleri ve derneklerine müteavazı bir oranda – %12 – katılım göstermektedirler. STÖ’lerde olduğu gibi, adada faaliyet gösteren birçok gençlik örgütü ya siyasi parti bağlantılıdır ya da siyasi gruplarca desteklenmektedir. Bu kuruluşlar, gençlik örgütleri arasında en güçlü ve etkin konumlarda olup, siyasi olmayan, bağımsız gençlik örgütlerini zayıflatmakta ve etkisiz kılmaktadır.

Siyasi partilere katılım yüksek olmamasına rağmen, Kıbrıslı gençler birçok yönden siyasi partilerin etkisi altında kalmaktadırlar. Örnek olarak, çoğu spor kulübü ya bir siyasi parti, ya siyasi bir görüş, ya da ideoloji (en belirgin olarak ‘Sağ’ veya ‘Sol’) ile ilişkilendirilmektedir. Kişilerin destekledikleri takımlar genellikle siyasi görüşleriyle paralellik göstermekte ve birçok yerel futbol kulübü taraftarı, takımlarına göre ‘anti-milliyetçi’ veya ‘milliyetçi’ olarak etiketlenilmektedir. Sendikalar, gençlik ve kadın örgütleri de dahil olmak üzere başka birçok örgüt de aynı şekilde belli siyasi parti, görüş ve ideolojiyle ilişkilendirilmektedir. Böylece, bu dernek ve kuruluşların üyesi olan gençler dolaylı yoldan siyasi parti, görüş ve ideolojilerine maruz kalmaktadırlar.

Katılımcılığı Teşvik Eden ve Engelleyen Sebepler

Neden bir kuruluş ya da kulübe üye olmadıkları sorulduğu zaman, YAS₁ katılımcılarının çok büyük bir bölümü (Kıbrıslı Rumların %33’ü ve Kıbrıslı Türklerin %36’sı) ilgi duymadıklarını söylemişlerdir. Kıbrıslı Türk katılımıcılar bu tür aktivitelere vakit bulamadıklarından (%26) ve/ya derneklerin büyük bölümünün siyasi partilerin güdümünde olmasından dolayı (%8) katılmadıklarını belirtmiştir. Aynı sebeplerden, yani vakit darlığı ve siyasi partilerin etkisinden ötürü katılım göstermeyen Kıbrıslı Rumların oranı ise neredeyse bu rakamın iki katıdır (%14).¹⁶⁴

Eğer bir kulüp veya organizasyona ait değilseniz bunun esas nedeni nedir?

Tablo 6.2: Hiçbir Kulübe veya Organizasyona Ait Olmamanın Nedenleri

Vakit darlığı ve sosyo-politik konulara yönelik genel ilgisizlik mülakat katılımcıları tarafından aktif olarak değişik kuruluş ve derneklerde görev almama nedenleri olarak gündeme getirilmiştir. Bunun yanı sıra, Kıbrıslı gençler çeşitli derneklerin daha önceden de belirtildiği üzere siyasi partilerce desteklenen kural ve kısıtlamalarına maruz kalmak istememektedirler.

Ben hiçbir derneğe üye değilim çünkü derneklerin etkinlikleri için ve diğer örgütlere kıyasla belirttikleri limitler içinde kalmak istemiyorum.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 18, üniversite öğrencisi (elektrik mühendisliği), Mağusa]

İlgi eksikliği ya da yeni şeyleri kendim bulmamdan ve herhangi bir şeye takılıp kalmak istemediğimden olabilir [...] örgütün ana temasına göre değişebilir, ama yine de bu tür işlerle ilgilenmek için vaktimin dahi olmadığına inanmaktayım.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 23, üniversite öğrencisi, bekâr, Lefkoşa]

Benim ilgilendiğim bir örgüt ya da aktivite yok.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 20, üniversite öğrencisi (inşaat mühendisliği), Mağusa]

Ayrıca, Kıbrıslı gençlere boş zamanlarının bir bölümünü gönüllü hizmette değerlendirmek isteyip istemedikleri soruldu. Her iki toplumdaki gençlerin verdikleri yanıtlar, “duygusal olarak tatmin edici” ya da “ahlaki görev” olarak algılanılması hallerinde gönüllü hizmette bulunabileceklerini açığa çıkarmıştır. Kıbrıslı Rumlara kıyasla Kıbrıslı Türkler gönüllülüğü “dini bir vazife” olarak daha yüksek oranda görmektedir. Bu görüşlere rağmen, iki toplumdaki da oldukça az bir kısım gönüllülük esasında çalışma yapmaktadır. Görüşülen Kıbrıslı Rum ve Türklerin sadece %9’u aktif olarak dini kuruluşlarda yer almakta, Kıbrıslı Rumların %12’si, ve Kıbrıslı Türklerin %14’ü ise hayır kurumları ve yardım kuruluşlarına üye olarak hizmet vermektedir.

Gençlerin büyük bir bölümünün toplumda aktif olarak yer almadığının sürekli belirtilmesine

rağmen, bazı araştırmacılar gençlerin aslında evrilmiş şekil ve yöntemlerle aktif katılım sağladıklarına inanmaktadır.¹⁶⁵ Gençler imza kampanyaları, hayır kurumlarına bağış yapmak ve ürün ve ülkeleri boykot etmek gibi görece yenilikçi ve daha az katı siyasi yöntemlere daha çok eğilim göstermektedirler. Avrupa Sosyal Anketi’nin üçüncü bölümü çeşitli Avrupa ülkelerindeki gençlerin benzer eğilimleri ile ilgili kanıtlar sunmaktadır. Örnek olarak, Alman gençlerinin %26.6’sı ve Birleşik Krallık’taki genç nüfusun %27.9’u son 12 ayda bir imza kampanyasına katıldıklarını belirtirken, Almanya’dan ve Birleşik Krallık’tan katılımcıların %2’den azı aynı sürede bir siyasi parti ya da hareket içerisinde bulunduğunu belirtmiştir. Bu eğilimlerin Kıbrıslı gençler için de geçerli olduğu görülmektedir.

Siyasi, sosyal veya çevresel konularla ilgili daha yenilikçi katılım yöntemleriyle bağlantılı olarak, Kıbrıslı Rum gençlerin %33.1’i imza kampanyasına katıldıklarını, %44’ü protesto eylemi veya mitingde bulduklarını ve % 58.8’i de para yardımı yaptıklarını belirtmişlerdir. Yaklaşık olarak %18’lik bir kesim bu tür aktivitelerde bulunmamıştır. Diğer taraftan Kıbrıslı Türklerin %56.2’si yukarıda belirtilen eylemler içerisinde yer almamıştır. Ama yine bu konularla ilgili olarak Kıbrıslı Türklerin %20.5’lik bir bölümü imza kampanyasına destek vermiş, %17.3’ü protesto eylemi veya mitingde katılmış, %16.9’u da para yardımında bulunmuştur. Fakat bu rakamsal veriler yanıltıcı olabilmektedir: Kıbrıslı Rumların, Türk ordusunun adadaki varlığına ve bağımsız Kıbrıs Türk ‘devletinin’ ilanını kınayan, devlet destekli imza kampanyaları ve protestolara katılımları sosyo-politik katılımcılığın olduğundan daha yüksek değerlerde gözükmesine neden olabilmektedir.

Yapılan anket, Kıbrıslı gençlerin yukarıda belirtilen aktivitelere neden yüksek katılım göstermediklerini belirlemeye çalışmıştır. Her iki toplumun gençlerinden de alınan başlıca cevaplar “bu tür aktivitelere ilgi duymadıkları” ve “siyasete inanmadıkları” yönündedir. Birçok genç de toplumda “fark yaratacak kadar insanın bu konularla ilgilenmediğine” inanmaktadır. Ayrıca gençler arasında

“sıradan vatandaşların yönetimde olanları ve hükümeti etkileyemeyeceğine” dair bir kanı bulunmaktadır. Kıbrıslı Türklerin katılımcılığının düşük olması da, Kıbrıslı Rumlarca da belirtildiği gibi sosyo-politik konulara olan ilgisizlikten kaynaklanmaktadır. Bunlara ek olarak, gençler “onları dinleyecek, fikirlerini yönetimdekilere sunacak herhangi bir kurum ya da sorumlunun

olmadığına” inanmaktadırlar. Yukarıda belirtilen bu ‘sebeplerin’ aslında direk olarak bağlantılı olduğu (ve farklı sebepler olmadığı) da düşünülebilir. Gençler, güçsüz ve siyaset dışında oldukları hissine kapılıp, siyasi partilerin onların görüşlerini dikkate alınmaksızın her şeye karar verdiklerine inandıklarında politikadan daha da uzaklaşabilmektedirler.

KUTU 6.2

Yeni Başlayanlar İçin Gönüllülük Dersleri: Alternatif Gençlik Kampı

Proje

Kıbrıs’ın daha esnek ve ilerlemeye yönelik bir nüfusa sahip olması yönündeki engelleri belirleyen *Soma Akriton Gençlik Örgütü*, Kıbrıslı gençlerin gönüllü olarak dünya sorunlarıyla ilgili konuşmalarını ve diğer toplumdaki gençlerle iletişim kurabilmelerini desteklemek için haftalık etkinlikler düzenlemeyi gerekli görmüştür.

Proje Kampçılık, Kültür ve Genel Kültür, Gönüllülük, Çevreye Duyarlılık, Dünya Sorunları ve Kıbrıs Sorunu Eğitimleri içermektedir. Bu etkinlikler tüm yaş guruplarına hitap edecek şekilde gerçekleştirilmiştir. Projenin her iki safhası da Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin yanı sıra Kuzey İrlanda’dan da gençlerin katılımıyla gerçekleşen uluslararası yaz kamplarıyla sonlandırılmıştır.

Katılımcılar

Eylül 2006’dan Ağustos 2008’e kadar süren projeye 200’den fazla çocuk ve genç düzenli katılım göstermiştir. Kıbrıslı Rum katılımcılar *Soma Akriton*’a kayıtlı ve faal gençlerden oluşmaktaydı. Katılımcı aileleri, diğer kuruluşlar ve Kıbrıslı Türk gençler de davetli olarak çeşitli etkinliklere katılmışlardır.

Proje Deneyimleri

2004 referandumunda çıkan olumsuz sonucun doğurduğu hayal kırıklığı ve negatif tutumu aşmak amacıyla 2006 yılında bir proje hazırlanması gerekli görülmüştür. Bir Kıbrıslı Rum gençlik örgütü olarak *Soma Akriton* Kıbrıslı Rum gençleri çeşitli çalışmalarla iki toplumlu etkinliklere hazırlamayı amaçlamıştır. Bu çalışmalar projenin ilk yılında gerçekleştirilmiş ve tamamlanmasının ardından genç katılımcıların bazıları ‘diğer’ taraftaki gençlerle tanışma isteklerini belirtmiştir. İkinci yıl ise, değişik yaş guruplarıyla birçok iki-toplumlu toplantı ve etkinlik düzenlenmiştir. Her iki toplumdaki 160’den fazla gencin bu etkinlikler sırasında bir araya geldiği tahmin edilmektedir.

2008 yılında Kıbrıs Sorunu’yla ilgili gelişmelere paralel olarak Kıbrıs’ta barışa katkı koymak ve daha fazla inisiyatif kullanmak isteyen genç katılımcılar ortaya çıkmıştır. Birçok değişik konu ve soruna yönelik etkinlikler proje kapsamına dâhil edilmiştir ve tüm yaş guruplarından gençler, çatışma çözümlenmesi, iki-yönlü tarih, iletişim ve Kıbrıs Sorunu tarihi konularıyla ilgili aktivitelerde yer almışlardır. Bir Kıbrıslı Rum örgüt olmasına rağmen, *Soma Akriton* katılımcıların diğer toplumun da görüşlerini öğrenebilmesi için Kıbrıslı Türk konuşmacılarla etkinlikler düzenlemiş, çaba sarf etmiştir.

İnisiyatifler ve Kıbrıs Gençliğinin Etkisi

213 katılımcı ve aileleri projeden olumlu yönde etkilenmiştir. *Soma Akriton* zor siyasi olguları açıklayarak, tartışarak ve eğitim sistemi aracılığıyla önemli mesajlar vererek iki toplumu yakınlaştırma çabalarına devam etmektedir.

Kıbrıs gençliği yaygın olarak siyasi sorunlara ve uzlaşmaya kayıtsız olmakla suçlanmaktadır. Fakat bu proje, Kıbrıslı gençlerin bu tür etkinlikler yardımıyla tutumlarını değiştirebileceklerini ve daha açık görüşlü olabileceklerini göstermiştir.

Chrystalleni Socratous

Eğitmen

Soma Akriton Gençlik Örgütü

Uzlaşa Derneği değişik geçmişlere sahip, az sayıdaki Kıbrıslı Türk uzlaştırıcılarca, kar amacı gütmeyen, gönüllülük esasında çalışan bir STÖ olarak 2000 yılında kurulmuştur. Kurucu üyelerinin büyük bölümü uzun yıllar ada çapında uzlaşa ve etnik gruplar arası karşılıklı anlayışı destekleyen projelerde çalışmışlardır. Derneğin basit ama etkili misyonu, Kıbrıslı Türkler ve Rumlar arasında kazan-kazan felsefesini geliştirmek ve yaymak, etkili iletişim, esneklik ve anlayışla anlamlı ilişkiler kurmak olarak belirlenmiştir.

Dernek uzlaşmanın çatışmaları çözücü, barışı, karşılıklı anlayış ve esnekliği geliştirici, Kıbrıs'taki halkın her katmanında mevcut çeşitli önyargıları azaltıcı ve hatta yok edici etkisi olduğuna inanmaktadır. Uzlaşa Derneği ayrıca bölge, ada ve dünyadaki aile, iş yeri, arkadaş grubu ve örgütlerdeki çatışmaların çözümünüyle ilgilenmektedir.

Dernek çocuk ve gençlerin eğitilmesine her zaman özel önem vermiştir. Fakat son yıllarda çeşitli okullarda yapılan bazı grup çalışmalarının sonucu olarak, eğitim şekilleri ve programında değişikliğe gidilmek durumunda kalınmıştır. Çalışmalar Kıbrıslıların ada veya ada dışında aldıkları resmi ya da gayri-resmi eğitimle, hatta hayat prensipleriyle önemli ölçüde bireysel değerlere sahip olduklarını açığa çıkarmıştır.

Fakat bu değerler toplumsal gelişimi hızlandırmak yerine, iş bulmak, terfi etmek, ya da sosya statü sahibi olmak gibi bireysel kazançlar için kullanılmaktadır. Bu tutumun 'toplumsal gelişim' yönünde engel teşkil ettiğine inanan Uzlaşa Derneği, çocuk ve gençlerin eğitiminde daha bütünlüklü bir anlayış benimsemeye başlamıştır. Bu, toplumsal gelişimi tetiklemek için diğer öğelerin de (öğretmen, aile ve gençlik liderlik eğitimleri gibi) programlara dâhil edilmesiyle başarılmıştır.

Dernek tarafından yürütülmüş programlara örnek olarak "Need for Conflict Resolution Education / Peace Education (CRE/PE) in Cyprus" projesi gösterilebilir. Bu proje, hem tek hem iki toplumlu yönleri sahip, bir yıllık sıkı bir öğretmen eğitiminden oluşmaktaydı. Proje sonuçlarından bazıları şu şekildedir:

- Kıbrıs genelinde yaklaşık 100 okuldan 400 civarı Kıbrıslı Türk ve Rum öğretmene 40 saat eğitim verildi.
- 76 okulda yaklaşık 1000 ilk ve ortaokul öğretmenine 3 saatlik modüler eğitim verildi.
- Kıbrıslı Türk öğretmenlere, sınıf, okul, toplum ve ada çapındaki sorunları çözebilmeleri için çatışma çözümlenmesi yetenekleri kazandırıldı.

Uzlaşa Derneği gençlerin bir fark yaratabileceklerine olan inançla faaliyetlerini sürdürmektedir. Gençlik, gelecek yıllarda değil, bugün değişimin adresi olabilir. Sadece gerekli yeteneklerle donatılmış gençler Kıbrıs'ı içinde bulunduğu yanlış anlaşılmalardan, acı ve ızdıraplardan kurtarıp bir barış ve huzur adası haline getirebilir.

Ali Yaman
As Başkan
Uzlaşa Derneği

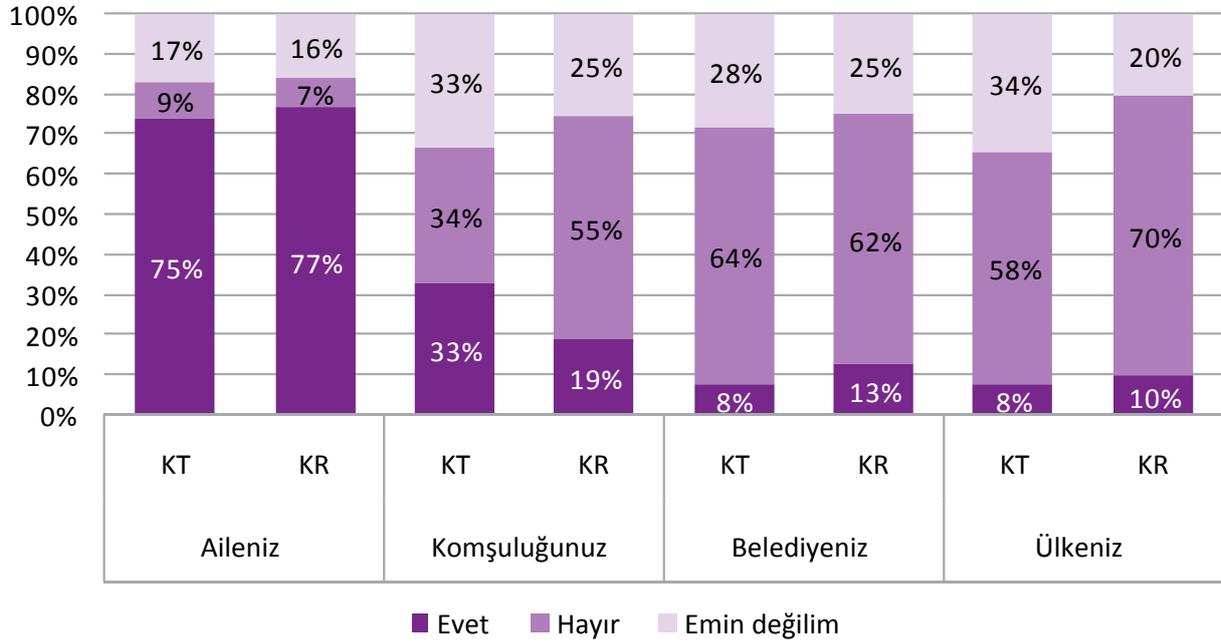
Gençliğin Aile, Mahalle, Yerel Yönetimler ve Ülke Üzerindeki Algılanan Etkisi

Gençlerin ne kadar güçlü olduğuna, kendilerini çevrelerindeki mevcut çeşitli sosyal örgüt ve

yapıları değiştirebilecek etki ve yeteneğe sahip hissedip hissetmedikleriyle bağlantılıdır.

Bu amaçla, ankete katılan Kıbrıslı gençlere a) aile, b) mahalle, c) yerel yönetim ve d) ülke meseleleri üzerinde ne derece etki yaratabilecekleri soruldu.

Aşağıdaki her biri üzerinde etkileyici bir gücünüz olduğunu hissediyormusunuz?

Tablo 6.3: Kıbrıslı Gençliğin Aileleri, Mahalleleri, Belediyeleri ve Ülkeleri Üzerindeki Etkileyici Gücü

Aileleri üzerindeki etkileri sorulduğunda ankete katılan Kıbrıslı Türk ve Rumlar benzer cevaplar verdiler. Ankete katılan gençlerin yaklaşık dörtte üçü ailelerini etkileyecek güce sahip olduklarını belirtirken (Kıbrıslı Rumların %77'si, Kıbrıslı Türklerin %75'i), çok küçük bir bölümü hiçbir etkiye sahip olmadıklarını söyledi (Kıbrıslı Rumların %7'si, Kıbrıslı Türklerin %9'u).

Sonraki üç soru için verilen cevaplarda ise güçlülük hissi giderek azalma göstermiştir. Kıbrıslı Rumların sadece beşte biri, Kıbrıslı Türklerin ise sadece üçte biri mahallelerinde bir etki yaratabileceklerine inandıklarını belirtti. Yaklaşık olarak onda birlik bir bölüm yerel yönetimler ve ülkeyle ilgili konularda fark yaratabileceklerini söyledi. Her iki toplumda da anket katılımcılarının çok büyük bölümü ne mahalle, ne de yerel yönetim ve ülke konularında bir etkileri olmadığına inandıklarını belirtmişlerdir. Bu bulguların sebebi ne olabilir? Son bir kaç onyılda iki etnik toplum arası ilişkilerde yaşanan hızlı sosyal değişim bu eğilimleri açıklamaya

yardımcı olabilir. Geçmişte komşularla kurulan samimiyete, karşılıklı ziyaretlere, paylaşılan haber ve olaylara, ihtiyaç hallerinde yardıma ve birlikte çalışmaya dayalı, daha geleneksel ve müşterek ruha sahip ilişkiler modernleşen dünyada yerini daha bireysel bir yaşam tarzına bırakmaktadır. Güneydeki sosyal değişimin kuzeydekine kıyasla daha geniş kapsamlı olması ve daha çabuk ilerlemesi, Kıbrıslı Türklerin anketlerde niye daha fazla oranda (%33'e %19) mahallelerinde değişim yaratabileceklerine inandıkları bulgusunu açıklayabilir. Bu küçük farklılıklara rağmen, komşularını ve mahallelerini tarif ederken her iki toplumdan katılımcı gençler "herkes kendi işine" gibi bir tutum benimsediler.

Yapılan derinlemesine görüşmelerde Kıbrıslı gençlere kendilerini niye güçlü hissetmedikleri soruldu:

Herkes artık kendi işine bakıyor [...] evet, belki komşularla da ilgileniliyor fakat herkes kişisel

çıkarları peşinde. Benim birşey yapmamı ya da birini rahatsız etmemi dikkate almıyorlar, herkes kendi çıkarlarına en uygun şekilde hareket ediyor.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 24, üniversite öğrencisi, özel sektör çalışanı, bekâr, Lefkoşa]

Ailem otuz yıldır bu köyde yaşıyor. Eskiden birbirimizi ziyaret ederdik. Şimdi ise buna vaktimiz yok. Aynı köyde ayrı şekilde yaşıyoruz. Ailevi bağlarımızı yitirdik.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 21, üniversite öğrencisi, Trikomo]

Ben kendi evimde, komşum ise kendi evinde.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 24, üniversite mezunu, veznedar, bekâr, Lefkoşa]

Çoğu kişiyi güçsüz kılansa sosyal soyutlanma değildir. Bazı katılımcılar, genç olmalarını ve toplumda nüfuza sahip olmamalarını mahalleleri üzerinde etkiye sahip olamamalarına neden olarak göstermiştir.

Belki mahalli bir derneğe katılırsam, evet [bir fark yaratabilirim, fakat] o noktaya ulaşacağımı sanmıyorum çünkü düşündüğünüz zaman, ben sesini rahatça duyurabilecek, önemli biri değilim. Kimsenin tanımadığı biriyim.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 22, üniversite mezunu (okul öncesi eğitim), kooperatif bankası çalışanı, nişanlı, Baf]

Gençleri önemsiyorlarmış gibi gözüküyor. Davranışlarımızı eleştirmeyi sürdürüyorlar. Fakat iş ciddi ve bizim de katkı koyabileceğimiz konulara gelince görüşlerimizi kaale almıyorlar.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 21, lise mezunu, işsiz, Lefkoşa]

Diğerleri ise güçsüzlük hissini sadece bireysel eksiklik bazında etkili olduğunu ve daha büyük ölçekte sosyal sorunları ya da güç ilişkilerini etkilemediğini savundu.

[Bir etki] yaratabilirim ama çok zayıf biri olduğum için bunu yapamam [...] Demek istediğim, işleri zorlamaya kalkışamam, ya da şöyle diyelim, sessiz biriyim [...] Kendimi zorla kabul ettiremem, bunu yapmayı denemem; bazen diğerleri bundan faydalanarak kendi

istediklerini gerçekleştiriyorlar.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 23, meslek lisesi mezunu, tezgâhtar, 2 çocuklu ve eşinden ayrılmış, Lefkoşa]

Güçsüzlük hissi, mahalli, bölgesel ve ülkesel çapta daha da artış göstermektedir. Gençler bu tür daha büyük ölçekli ve daha soyut birimlerde nasıl fark yaratabilecekleri konusunda genellikle çok belirsiz ya da genel bir anlayışa sahiptirler; güç ilişkileri ortaya çıktığı zaman, gücün genellikle – gençlerin görüş ve endişelerini kaale almayan – çok ulaşılmaz ‘otorite’ veya bireylerin elinde olduğu görülmektedir:

[Herhangi bir değişiklik yaratılamamaktadır,] çünkü halkın ya da onsekiz yaşında bir gencin görüşlerini dinlemek istemeyen yöneticilerden çok sayıda mevcut.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 18, öğrenci, bekâr, Limasol]

Bazı gençler mahalli ve ülke çapında etkili olabilmek için birlikte hareket etme gerekliliğini görmektedirler; bu yöndeki çalışmalar çoğunlukla siyasi partiler ya da bağlantılı örgütler aracılığıyla yapılmaktadır:

Birçok gençlik örgütünden EDEK’İ (Kıbrıslı Rum sosyalist parti) ve diğer birçok gençlik örgütünü temsilen gençler çeşitli kararlar almakta ve Belediye’ye iletmektedirler.

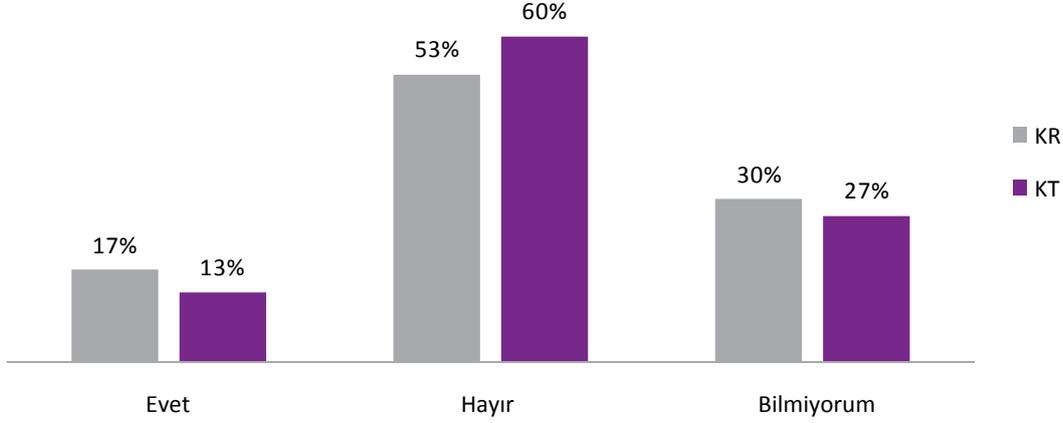
[Kıbrıslı Rum, bayan, 23, üniversite öğrencisi (okul öncesi eğitim), kooperatif bankası çalışanı, nişanlı, Baf]

Kıbrıslı Gençler ve Seçimler

Gençlerin siyasette yeterince temsil edilip edilmedikleri sorulduğunda Kıbrıslı Rumların sadece %17’si ve Kıbrıslı Türklerin sadece %13’ü olumlu yanıt vermiştir. Fakat her iki toplumda da en büyük oran (Kıbrıslı Rumlarda %53, Kıbrıslı Türklerde ise %60) Kıbrıs’ta gençlerin siyasette yeterince temsil edilmediğine inanmaktadır.

Belki de temsiliyete dayalı demokrasilerde siyasi sistemin nasıl işlediğini ve yeterli katılımın nasıl ölçüleceğini bilemediklerinden, katılımcıların yaklaşık üçte biri konu hakkında fikirleri olmadığını beyan etmiştir.

Gençlerin politikada yeterince temsil edildiğini düşünüyor musunuz?

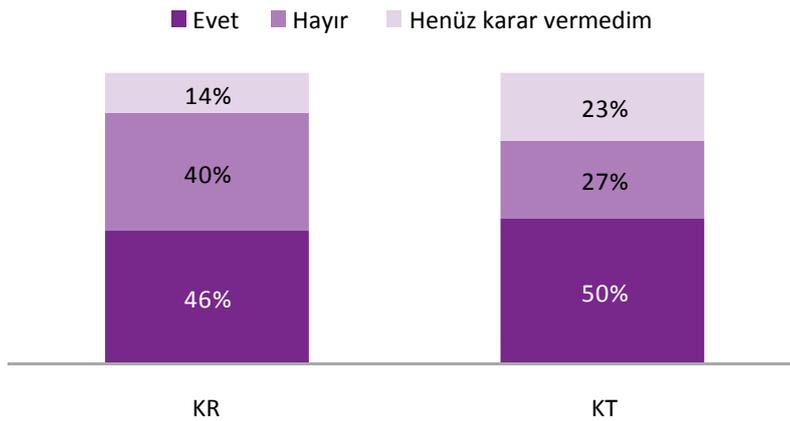

Tablo 6.4: Kıbrıslı Gençliğin Politikada Temsiliyeti

Oy verme konusundaki düşüncelerini öğrenmek amacıyla, Kıbrıslı gençlere oy vermenin zorunlu olmaması halinde, bir sonraki seçimlere katılıp katılmayacakları soruldu. Ankete katılan gençlerin yarısından biraz azı (Kıbrıslı Rumların %46'sı, Kıbrıslı Türklerin ise

%50'si) oy vereceklerini söylerken, Kıbrıslı Türklerin %27'sine kıyasla Kıbrıslı Rumların %40'ı zorunlu olmaması halinde seçimlerde oy vermeyeceklerini belirtti. Katılımcıların yaklaşık beşte biri (Kıbrıslı Rumların %14'ü, Kıbrıslı Türklerin %23'ü) ise kararsız kalmıştır.

Eğer oy kullanmak mecburi olmasa, gelecek seçimlerde oy kullanırmıydınız?

Tablo 6.5: Oy Kullanma Üzerine Kıbrıs Gençliği

Seçimlerin zorunlu olmaması halinde oy kullanmayacak olan ve kararsız katılımcılara bu tercihlerinin sebepleri soruldu. Niye oy

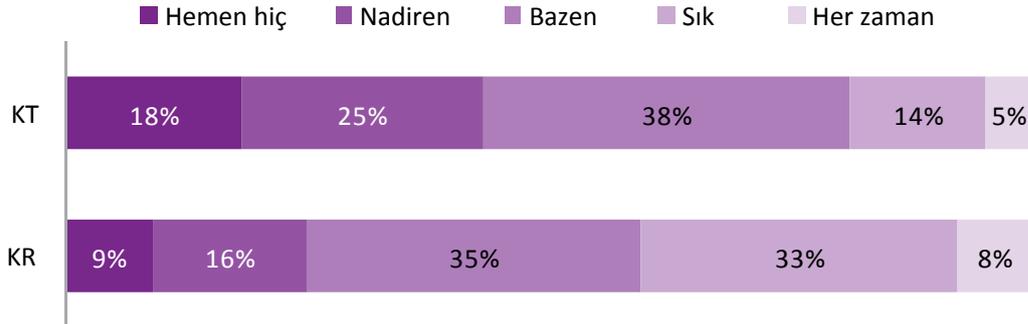
vermeyeceklerine Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türklerce gösterilen üç sebep, önem sırasına göre aşağıda verilmiştir.

Sıralama	Neden	Kıbrıslı Rumlar (%)	Neden	Kıbrıslı Türkler (%)
1	Politikacılara güvenmiyorum	28	Beğenerek oy vereceğim bir parti yok	23
2	Siyasi partiler belli bir gündemi/konuyu değil kendilerinin tanıtımını yapmaktadırlar	24	Politikacılara güvenmiyorum	19
3	Beğenerek oy vereceğim bir parti yok	17	Partiler arasında bir fark yok	16

Tablo 6.6: Oy Vermemek için Üç Esas Sebep

Ankete katılanlara siyaset, sosyal ve ekonomik olaylar gibi güncel konuları takip etmek için ne kadar çaba sarf ettikleri soruldu.

Şu andaki olaylarla ilgili olarak kendinizi bilgilendirmek için bir gayretiniz var mı?

Tablo 6.7: Gündemi Takip Etmek

Kıbrıslı Rumların %41'i "sıklıkla" veya "her zaman" güncel olayları takip ettiklerini belirtirken, %25'i "nadiren" ya da "hiçbir zaman", %35'lik bir kesim de "ara sıra" yanıtını verdi. Kıbrıslı Türkler ise güncel olayları takipte Kıbrıslı Rumlara kıyasla daha geride olmakla birlikte, katılımcıların %19'u siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeleri "sıklıkla" veya "her zaman", yaklaşık %38'i ise güncel olayları "ara sıra" takip ettiklerini söylerken, %43'ü de "nadiren" ya da "hiçbir zaman" şeklinde görüş belirtti. Bu farklılıklar, büyük ölçüde Kıbrıslı Türklerin yıllardır devlet olarak tanınmamışlığın etkisiyle dünyadan kopuk olarak yaşamalarıyla açıklanabilir. Ayrıca, Kıbrıslı Türklerin Türkiye'ye

olan bağımlılığı da bu kopukluğa yardımcı olmaktadır – örneğin "KKTC" ekonomisinin çok büyük oranda Türkiye destekli olması dünyadaki ekonomik koşulların Kıbrıslı Türkler üzerindeki etki ve önemini azaltmaktadır.

Avrupa Sosyal Anketi'ndeki istatistikî verilere dayanılarak Avrupa'daki gençlerle Kıbrıslı gençler kıyaslanmıştır. Örneğin Kıbrıs'taki gençlerin %43.9'una karşı Yunanistan'da %54.1'lik bir kesim siyaset ve güncel olayları takip etmek için gazete okumaya vakit ayırmamaktadır.¹⁶⁶ Bu rakamlar Norveç (%19.5) ve Yunanistan'da (%22.5) ise oldukça düşük seviyelerdedir. Kıbrıslı gençlerin oldukça

büyük bir bölümünün siyasi ve güncel olayları takip etmediği göz önüne alındığı zaman, aynı ankette %43.9'luk bir kesimin siyasete hiç ilgi duymadıklarını söylemesi şaşırtıcı değildir. Yunanistan (%39) ve Türkiye'deki (%44) gençler de benzeri ölçekte siyasi ilgisizlik göstermektedirler. Almanya (%18) ve Polonya'da (%23.6) ise siyasete olan ilgisizlik daha düşük seviyelerdedir.

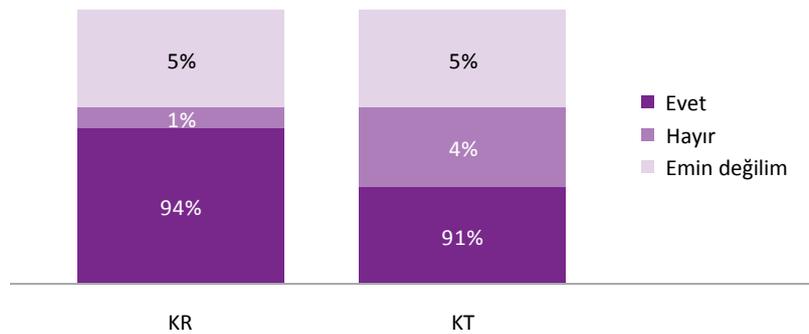
İlginç bir şekilde, Kıbrıslı (51.8), Yunan (51.2) ve Türk (48.5) gençlerin benzer orandaki kesimleri siyasetin her zaman ya da sık sık anlaşılabilir olduğunu düşünmektedir. Bu rakamlar Norveç (32) ve Rusya'da (36.9) daha düşük seviyelerde seyretmektedir. Genellemenin zor olmakla beraber, bahsi geçen ülkelerden Kıbrıs'ın da dahil olduğu ilk grupta, "ulusal çıkarlar" ve "ulusal düşmanlar" eksenindeki "ulusal" öncelikler siyasette baskın bir rol oynamaktadır; tüm bu konular, halkın günlük hayattaki kaygılarından uzak şekilde, ulusal ya da uluslararası kanunların işaret ettiği çerçevede dile getirilmektedir.¹⁶⁷ Norveç gibi ülkelerde ise, siyaset gündelik hayata ve sorunlarına daha yakın seyretmekte, daha anlaşılır olmakta ve dolayısıyla halka daha çok hitap etmektedir.

Dine Bakış Açısı

Birinci bölümde altı çizildiği üzere Kıbrıs Rumlarının büyük bir çoğunluğu Hıristiyanlığın Yunan-Ortodoks mezhebindendir ve Kıbrıs Türkleri de çoğunlukla Müslüman'dırlar. Adada

varlığını sürdüren diğer mezheplerin içinde Ermeniler, Maronitler ve Roma Katoliklerini sayabiliriz. Tarihsel olarak Ortodoks Kilisesi, Kıbrıs Rum Halkı'nın tarihinde önemli bir rol (reislik rolü; yani ulusa liderlik etme) oynamıştır. Laikliğin gelişimi ve yayılması ve de özellikle bağımsız bir devletin oluşumu ile siyasal partilerin ve diğer kurumların politik temsiliyeti eline almasıyla Ortodoks Kilisesi'nin gücü ve halk üzerindeki etkisi azalmış, ama tamamen yok olmamıştır. Buna nazaran Kıbrıs Türkleri, özellikle Kemalizm'in Türkiye'deki zaferinin akabinde 1920'lerde Kıbrıs'a ulaşmasından sonra, çok daha laik bir toplum olmuştur. Farklılıklarına rağmen her iki toplum da konu kendilerinin hayata bakışları ve toplumsal değerleri olunca epeyce tutucudurlar – iki toplum da genel olarak geleneklerin hüküm sürdüğü ve modernleşmenin yavaş olduğu tarımsal toplumlar olmuşlardır. İki toplumda da laikliğe dair fikirler güçlü ve doğal bir kökenden yoksun olup, ekseriyetle Batı'dan ithal edilmişlerdir (bunda Yunanistan/Türkiye ve Avrupa/Amerika'da alınan eğitimin rolü büyüktür). Bu yüzden sorularımıza cevap verenlerin çoğunluğunun (Kıbrıslı Rumların %94'ünün ve de Kıbrıslı Türklerin %91'inin – ki bu yüzdeler çoğu Avrupa ülkesindekilerden çok daha fazladır) sadece isimde farklılık gösteren (Kıbrıslı Rumlar için Tanrı ve de Kıbrıslı Türkler için Allah) daha büyük bir Güç'e inanmalarına şaşılmasına gerekir. 1%-4% gibi küçük bir kesim Tanrı veyahut Allah'a inanmadıklarını dile getirirken, bu toplumların sadece %5'lik bir kısmı bu konuda emin olmadıklarını söylemiştir.

Tanrı'ya/Allah'a inanıyor musunuz?

Tablo 6.8: Daha Büyük bir Güç'e inanış

Avrupa Toplumsal Anket (*European Social Survey*) sonuçları da bu bulguları desteklemektedir; ankete katılan Kıbrıslı gençlerin %99.2'si belli bir dine bağlı olduklarını belirtirmiş ve bu oran Türkiye'deki gençlikte gözlemlenen %95.8'lik oran ile Yunanistan gençliğinde gözlemlenen %91.5'lik orana benzerlik göstermektedir. Bu oranlar Aydınlanma ve Reformasyon hareketlerinden etkilenen Almanya (%45.1) ve İngiltere (%31.1) gibi ülkelerde belirgin bir şekilde daha düşüktü. Bu konuyla ilgili başka bir ankette, Kıbrıslı gençlerin diğer Avrupa ülkelerinde yaşayan gençlerden daha dindar olduklarını görebiliriz: kendilerinin ne kadar dindar olduklarını 0'dan 10'a kadar bir ölçekte derecelendirmeleri istendiğinde (0= hiç dindar değilim ve 10= çok dindarım olacak şekilde), Kıbrıs gençlerinin ortalama skoru 6.12 idi, ki bu skor Alman (3.00), İngiliz (3.10) ve Norveçli (3.31) gençliğin neredeyse iki katıydı. Bu ankette de Kıbrıslı gençlikten elde edilen sonuçlar, Türk ve Yunan gençlerinininkilerle yakınlık göstermiştir; bu iki ülkedeki gençlerde dindarlık biraz daha yüksek olarak (sırasıyla 6.48 ve 6.71) bulunmuştur.

Detaylı mülakatlara katılan Kıbrıslı gençler yüksek bir güce inançlarını desteklemek için seve seve klasik argümanlar sunmuşlardır:

Tanrı'ya inanıyorum. "Neden Tanrı bana bu problemi gönderdi?" diyen insanlardan değilim. Tanrı bize sadece üstesinden gelebileceğimiz şeyleri gönderir, Tanrı cezalandırmaz; affeder.

**[Kıbrıslı Rum, bayan, 24,
lise mezunu, özel bir şirket çalışanı,
bekâr, kentsel Lefkoşa]**

İnanıyorum ki Tanrı bizim varoluşumuzun sebebidir. Hacca veya kiliseye gitmek için pek boş vakit bulamasam da Tanrı'yla iyi bir ilişkim var. İnanıyorum ki Tanrı'ya hürmet etmeliyiz.

**[Kıbrıslı Rum, bayan, 19,
üniversite öğrencisi, parttime çalışan,
bekâr, kentsel Lefkoşa]**

Dini adetler veya ölümden sonraki bir hayat üzerine daha farklı düşüncelere sahip olan az sayıdaki katılımcı, görüşlerini değişik şekillerde savunmaya çalıştılar:

Hayır, böyle bir şeyi aramak veya bulmak/

öğrenmek istemiyorum. Hayattan sonra hiçbir şey yoktur [...] cennet ve cehennem hep buradadır.

**[Kıbrıslı Rum, bayan, 18,
üniversite öğrencisi (estetik bölümü), yarı-zamanlı
(part-time) satıcı, bekâr, kentsel Lefkoşa]**

İnanıyorum ki [cennet ve cehennem] sadece peri masallarında [vardırlar], fakat emin değilim.

**[Kıbrıslı Rum, bayan, 19,
öğrenci, bekâr, kentsel Limasol]**

Pek çok Kıbrıslı genç kendileriyle aynı dinden olan büyüklerinin görüşlerini sorgusuzsualsuz kabul etmemekte ve dini inançlarla ve kendi inançlarını bölgesel dini kuruluşlardaki (kilise ve camilerdeki) ve de dini figürlerde (rahip ve imamlarda) gözlemledikleri adetlerle ilişkilendirme konusunda sorunlar yaşamaktadırlar:

Tanrı hakkında değişik zamanlarda değişik düşüncelerim olur. İslam dinine inanıyorum ve de Müslümanların kabul ettiği Tanrı'ya inanıyorum, fakat bazen ateist oluyorum, özellikle de dini bayramlarda. Kendimizi yaşlıların elini öpmekten harap ve bitap ediyoruz... Yaptığımız şeyin doğru olup olmadığını bilmiyorum; Müslümanlığın tüm gereklerini yerine getirmemize rağmen bazen Müslüman olmadığımı hissediyorum. Eğer Müslüman isem, bu dinin kurallarına göre ben bir günahkârım çünkü sürekli bir şekilde dini vazifelerimi yerine getirmeye dikkat etmiyorum. Bu kadar kişi Tanrı'ya inandığına göre, belki de, din kabul edilebilir ve tatmin edici olarak görülmelidir.

**[Kıbrıslı Türk, erkek, 24,
bir bilgisayar dükkânı çalışanı, kırsal Lefkoşa]**

Tek bir Tanrı'ya inanmıyorum, her Pazar kiliseye giden insanlardan değilim. Tabii ki ben de Hristiyan, Müslüman, ya da Budist olsun tüm insanların inandığı daha üstün bir varlığa inanıyorum. Bence zaten hepimiz aynı Tanrı'ya inanıyoruz. Sadece belli bir Tanrı'ya inancımızı nasıl göstereceğimizi seçiyoruz.

**[Kıbrıslı Rum, erkek, 24,
üniversite mezunu, hukukçu, bekâr, kentsel Baf]**

Ankete katılanların çoğu rahiplerin ve kiliselerin dini öğretilerle ters düşen savunmalarını benimsemeye hazır göründü:

Giydiği cübbe birini rahip yapmaz. Kiliseye belli başlı bir rahip veyahut herhangi bir rahip için gitmemeliyiz; oraya azizler bulmaya da gitmemeliyiz. Bence bu büyük, büyük bir hatadır. İnsanlar kiliseye istedikleri için gitmelidirler; istemiyorlarsa da evde kalıp uyuyabilirler.

**[Kıbrıslı Rum, bayan, 24,
üniversite çalışanı, kasiyer pozisyonu,
bekâr, kentsel Lefkoşa]**

Ankete katılan diğer gençler bu çelişkiler hususunda daha şüpheli bir tavır takındılar; böyle eleştirel bir ruh özellikle solcularda gözlemlenmekle beraber, üniversite öğrenimi vasıtasıyla laik düşüncelere maruz kalmış toplum kesimlerinde de görülmektedir:

Mesela bir rahibin basit insanlar fakirlikten dertli iken pahalı bir araba sürebilmesi, pek çok mücevhere sahip olması, vb. ben bunun dinden tümden bir sapma olduğuna inanıyorum. Sadece kiliseden değil, lakin genel olarak dinden.

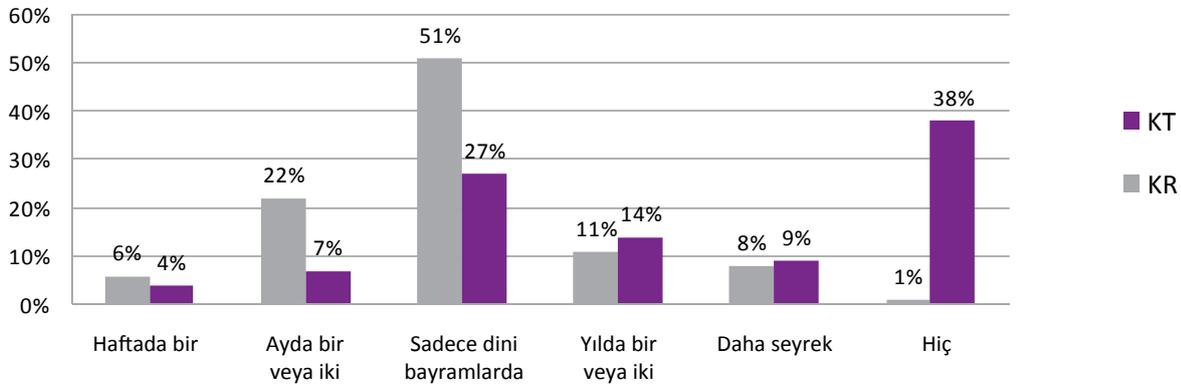
**[Kıbrıslı Rum, bayan, 21,
öğrenci, bekâr, kentsel Limasol]**

Daha büyük bir güce olan yaygın inanıştan da anlaşılabilir gibi, Kıbrıs gençliğinin %70'ten fazlası dinin önerdiği yaratılış doktrininin insanoğlunun varoluşunun açıklaması olduğuna inanmaktadır. Buna kıyasla Kıbrıslı Rum gençliğinin %22 ve Kıbrıslı Türk gençliğinin %27

gibi küçük bölümleri daha bilimsel olan evrim teorisini kabul etmekte ve insan ırkının uzun bir evrimleşme sürecinin sonucu oluştuğuna inanmaktadır – fakat bu kişilerin yarısı da evrimleşme işlemini tanrısal bir yönlendirme ile ilişkilendirmektedir – çünkü daha önce de belirtildiği gibi, bu gençlerin %90 ile %95 arası bir bölümü daha büyük bir güce inanmaktadır.

Yaygın bir Tanrı/Allah inancına rağmen Kıbrıslı gençler kilise veya camilerdeki ayinlere düzenli biçimde katılmamaktadırlar. YAS₁'in bulgularına göre, Kıbrıslı Rumlar genel olarak kilise ayinlerine ayda bir ya da iki defa katılıyor (%22) veya önemli dini bayramlarda – Noel ve Paskalya Bayramları gibi - kiliseye gidiyorlar (%51). Kıbrıslı Türklerde katılım oranı çok daha düşük – sadece %7'lik bir kısım camileri ayda bir ya da iki defa ziyaret etmekte ve %27'lik bir kısım önemli dini bayramlara katılmaktadır. Bu dini ayinlere karşı davranışta görülen farklılık, hiç katılmama oranlarını karşılaştırınca daha da belirginleşiyor: Kıbrıslı Rumların sadece %1'lik bir kesimi asla kilise ayinlerine katılmadıklarını belirtirken, Kıbrıslı Türklerde çok daha büyük olan %38'lik bir kısmı asla ayinlere katılmadıklarını belirtiyor – ki buda tekrar Kıbrıslı Türklerin daha laik bir toplum olduğunu vurgulayan bir bulgudur.

Kiliseye/Camiye ne kadar sıklıkta gidersiniz?

Tablo 6.9: Kiliseye/Camiye Devam Etme

Bizim toplumumuz çok güçlü inançlara sahip değildir. Tanrıya inanırlar ama kimse dinsel ayinlere katılmaz. Mamafiş, herkes birbirinin inancına saygılıdır. Ama Kıbrıslı Türkler, Türkiye’den gelen Türklere [ki bu insanların çoğu dinsel ayinlere düzenli biçimde katılmaktadır] benzemez.

[Kıbrıslı Türk, 17, öğrenci, kırsal Güzelyurt]

Sadece Türkiye’den gelen Türkler camiye gider. Kıbrıslı Türkler Tanrıya inanır fakat fanatik değildirler. Onlar camiye [sadece] cenazelere katılmak için veya bayramlarda giderler.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 22, öğrenci, kırsal Girne]

Bizim kilise/camii ayinlerine katılım sorumuza benzer bir soru da Avrupa Toplumsal Anketi (*European Social Survey*) tarafından sorulmuş olup, sonuçları YAS₁’inkiler ile yakından benzeşmektedir. YAS₁’in anketine katılan Kıbrıslı Rumların %51’i kiliseye sadece dinsel bayramlarda gittiklerini belirtirken, bu oran Avrupa Toplumsal Anketi’nde sorgulanan Kıbrıslı (Rum) gençlikte %61.8 idi. Bu %61.8lik oran, anketin yapıldığı sekiz Avrupa ülkesi içinde en yükseğiydi; örneğin Rus gençlerinin sadece %16.5’i ve İngiliz gençlerinin %13.2’si kiliseye (sadece) önemli dinsel bayramlara (Noel veya Paskalya yortuları gibi) katılmak

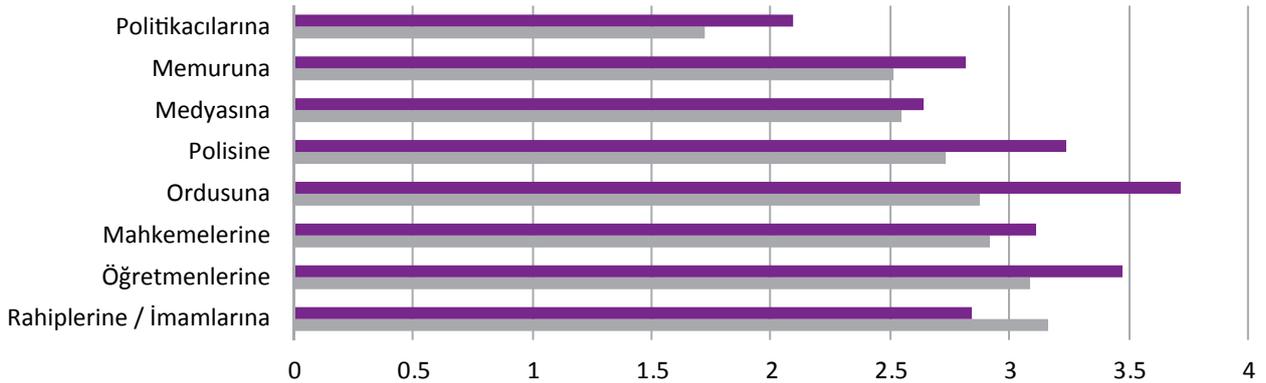
için gitmektedirler. Bunun tam tersine, Rus ve İngiliz gençlerinin neredeyse yarısı (sırasıyla %45.2 ve %56.0’lık kısımları) hiçbir zaman kiliseye gitmemektedir ki bu da Kıbrıslı (Rum) gençliğinde görülen çok daha küçük %3.3 oranıyla kıyaslanamaz.

Avrupa Toplumsal Anketi ve YAS₁ tarafından ankete tabii tutulmuş Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin sonuçlarının enteresan bir noktaya parmak bastığını görüyoruz; Yunan ve Kıbrıslı Rum gençlerinin cevapları arasında ve Türkiyeli ve Kıbrıslı Türk gençlerinin cevapları arasında güçlü benzerlikler vardı. Özellikle Kıbrıslı Rumların %22lik kısmının ayda sadece bir veya iki defa kiliseye gitmesi ve Yunan gençlerin %21lik kısmının kilise ayinlerine sadece 1 defa katılmaları belirgin bir örnektir. Ayrıca Kıbrıslı Türk gençlerinin %38’i ile Türkiyeli gençlerin %40’ı asla dinsel ayinlere katılmamaktadır.

Kıbrıs Medyasına, Orduya, Siyasetçilere, Polise ve Dinsel Figürlere Karşı Tutumlar

YAS₁’a katılan genç Kıbrıslılar çeşitli kurumlara ve figürlere –medya, ordu ve de öğretmenler ve siyasetçiler gibi – olan güvenlerinin derecesini ölçeklendirmeleri istendi.

Kıbrıs Türk ...lara ne kadar güveniyorsunuz? 1 = hiç ve 5 = çok ortalama sonuçlar verilmiştir.

	Rahiplerine / İmamlarına	Öğretmenlerine	Mahkemelerine	Ordusuna	Polisine	Medyasına	Memuruna	Politikacılarına
■ KT	2.84	3.47	3.11	3.71	3.23	2.64	2.81	2.09
■ KR	3.16	3.08	2.91	2.87	2.73	2.54	2.51	1.72

Tablo 6.10: Otorite figürleri ve Kuruluşlar konusunda güven dereceleri

Önemli bir nokta, Kıbrıslı Rum gençlerin en fazla güveni rahiplere vermesidir: ankete Kıbrıs Rum toplumundan katılanların %43'ü rahiplere güvenlerini "en çok" ya da "çok" olarak kategorilendirmiştir. Bu hem dinin ve Kilisenin Kıbrıs Rum toplumundaki tarihsel öneminin bir yansıması, hem de Kıbrıs Rum kültürü ve kimliğinin korunmasında dinin rolünün ne kadar büyük olduğunu göstermektedir. Bunun tersine Kıbrıslı Türkler dini figürlere %32 "en çok" yahut "çok" oyu ile imamlara daha az güven duyduklarını belirterek, imamları güven sıralamasında 5. sıraya koymuşlardır (öğretmenler, polis gücü, mahkemeler ve ordu imamların önünde yer almıştır.)

Ankete katılan Kıbrıslı Türk gençler en yüksek güven derecesini orduya duyduklarını gösterirken, onların hemen hemen 3'te 2'si (%62 ile) orduya olan güvenlerini "en çok" veya "çok" olarak nitelendirmiştir. Bu da ordunun Kemalizm fikri altında ulusun ve devletin garantörü olarak önemini yansıtmakla birlikte, Türk ordusunun Kıbrıs Türkleri arasında Kıbrıs Türk toplumunun güvenliğinin ve bakılığının garantörü olarak düşünüldüğünü de göstermektedir. Buna kıyas ile Kıbrıslı Rumların sadece %29'luk bir kısmı orduya "en çok" ya da "çok" güven duyduğunu belirtmiştir. Öğretmenler hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk gençlerden en çok güven duygusu toplayan ikinci kesim olmuşlar ve bu da eğitimin iki toplumda da taşıdığı yüksek önemi göstermiştir; Kıbrıslı Rumların %35'i ve Kıbrıslı Türklerin %51'i öğretmenlere duydukları güveni "en çok" veya "çok" olarak derecelendirmiştir.

Siyasetçiler de iki toplumun gençlerinin arasında ortak – fakat negatif – güven ile ilgili tavırların sergilendiği bir başka grup, çünkü ankete katılan Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler siyasilere karşı güçlü bir güvensizlik gösterdiler. Yaklaşık olarak Kıbrıslı Rumların %50'si ve Kıbrıslı Türklerin %42'si kendi siyasilerine hiç güvenmemekte ve onların sırasıyla %30 ve %22'si siyasilere "çok az" inandıklarını belirtmektedirler; her iki toplumda da siyasiler ankete katılan gençler tarafından güven görme sıralamasında sonuncu (8.) olmuşlardır.¹⁶⁸

Siyasetçilere karşı düşük güven seviyeleri gösteren Kıbrıslı gençlere özgü değildir; diğer Avrupa ülkelerindeki gençler de kendi

siyasilerine karşı benzer duygular beslediklerini göstermişlerdir. *Avrupa Toplumsal Anketi*'nin ikinci ve üçüncü turuna tabii tutulan Avrupa gençleri politikacılara olan güvenlerini 0 ile 10 arası (0= hiç güvenmiyorum ve 10= tamamen güveniyorum olacak şekilde) derecelendirmeleri istenmiştir. İncelenen sekiz ülkenin hiç birinde ortalama skorlar 5'i geçmemiştir ki bu da gençlerin siyasetçilere çok az güven duyduklarını göstermektedir; politik partilere duyulan güven de bu sonucun yansıması olarak görülebilir.

Kıbrıslı gençlerin değişik kurumlar ve düşünce liderlerine (öğretmenler, medya, politikacılar ve rahipler gibi) karşı olan tavırları bu kurumlar ve kişilerin Kıbrıs adasının birleştirilmesi konusunda nasıl bir rol oynayabileceğini gösterdikleri için önemlidir. Örneğin, her iki kesimdeki Kıbrıslı gençler öğretmenlerine karşı yüksek derecelerde güven beslemektedirler. Öğretmenlere karşı duyulan bu güven, eğitimin gelecek kuşakların diğer toplumdan kişilere karşı olan tavırlarını şekillendirmede önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Bu spektrumun tam ters tarafında, hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk gençler politikacılar ve medyaya karşı düşük seviyelerde güven göstermişlerdir ki bu iki unsurda adayı birleştirme çabalarının ön hatlarında önemli rollere sahiptir. Buradan alınması gereken ders de tam tersi olabilir – politikacılar ve medyanın Kıbrıs Sorunu gibi önemli konular üzerinde etkisi olan kendi iletişim şekillerini gözden geçirmesi istenebilir.

Askerlik Görevine Karşı Olan Tutum

Askerlik görevi hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk erkeklerde zorunludur. 18 yaşın üstündeki Kıbrıslı Rumlar 25 ay boyunca orduda zorunlu hizmete teslim olmak zorundayken, Kıbrıslı Türklerde bu hizmet 12 ila 15 ay arasında bir zamana yayılmaktadır. Tipik olarak askerlik görevi, genç erkeklerin liseyi bitirmesini takiben ve daha üst seviyelerde eğitime başlamadan önce yapılır. Askerlik görevine karşı adadaki egemen görüş, bunun önemli bir ulusal ve vatani görev olduğu ve bu görevin politik statükonun doğurduğu ve 18 ile 55 yaş arasındaki erkeklerin savaşa her an hazır olmasını gerektiren durumdan doğan bir gereklilik olduğu yönündedir.

[Askeri görevin gerekli olduğunu] söylememe bile gerek yoktur, çünkü biz savaşa, her daim, hazırız ve hazır olmalıyız, çünkü ne olacağını asla bilemezsiniz. İnaniyorum ki bayanlar da, bir seneliğine de olsa, her şeye hazırlıklı olmak için orduya katılmalıdırlar.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 21, öğrenci, bekâr, kentsel Limasol]

Bir başka genel kanı da orduda zaman geçirmenin genç erkeklerin disiplinli insanlar olarak olgunlaşmasını ve onların toplumlarına ve ülkelerine daha saygılı olmalarını sağladığıdır. Aileleriyle olan güçlü bağları düşünülürse, lisenin bitimine kadar evlatlar çocuk – henüz hayatın gelecek safhalarını göğüslemeye hazır olamayan kişiler – sayılmaktadır. Muhtemeldir ki orta eğitimin bitişi daha üst seviyede eğitime veya iş hayatına atılmayı gerektirecektir ki bunların her ikisi de daha sorumlu ve olgun davranışlar gerektirir. Askeri görevin işte buradaki değişimi ve geçişi kolaylaştırdığı ve özellikle erkekleri daha ‘sağlamlaştırdığı’ ve onların daha fazla sorumluluk gerektiren bir dünyanın yükünü göğüslemesinde yardımcı olduğu düşünülmektedir.

Çünkü askeri görevi ifa etmenin haricinde, adam oluyorsun. Karakterin değişip daha olgunlaşıyor, hayatında hiç yaşamadığın zorluklardan geçiyorsun; okulda her şey daha farklıdır. Bence herkesin askerlik görevi yapması gereklidir.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 21, öğrenci, bekâr, kentsel Limasol]

Bence erkeklerin daha uzun zamanda olgunlaştıkları kanıtlandığı için, onların asker olması gereklidir. Bu, onların olgunluğuna yardım etmenin bir yoludur.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 23, üniversite öğrencisi (kreş eğitimi bölümü), bir kooperatif bankasında çalışmakta, nişanlı, kentsel Baf]

Bence herkes askeri görevde bulunmalı; ben askeri görevimi geçen sene bitirdim. Fakat arkadaşlarımın çoğu zorunlu askeri görevlerini ertelemek için üniversiteye gitmeyi tercih ediyorlar. Bence, askeri görevin negatif yanlarını fazla abartıyorlar. Doğru, kolay değil, fakat arkadaşlıklar kurmak için bolca şansınız var.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 21, işsiz, kırsal Lefkoşa]

Düzen, disiplin ve bazı kuralları öğrenmenin yanında orduda... Bu kuralların uygulanmasını sağlamalısın, toplumsal bir çevrede başkalarıyla bir arada var olmayı öğreniyorsun ve bu da bence özellikle erkeklere yardımcı oluyor, fakat bayanlar da askere gitmeli çünkü belki da bayanların buna erkeklerden daha fazla ihtiyacı var.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 23, öğrenci, bekâr, kentsel Lefkoşa]

Yukarıdaki açıklamalardan çıkarılabilecek söylenmemiş varsayım erkek çocuklarının askere gidene kadar toy ve disiplinsiz olduğudur. Peki, o zaman neden aile ve okul bu önemli toplumsal özellikleri onlara kazandırmakta başarısızdır? Psikologlar bu sorunun günümüz toplumunun daha geniş gerçeklerini yansıttığını söylüyorlar: Günümüzün Kıbrıslı ebeveynleri çoğu zaman evlatlarını şımartıyor ve onların davranışlarına sınır çizmekte başarısız oluyorlar. Geleneksel Kıbrıs toplumunda çocuklar da evin işlerine katkı koymak, çok çalışmak ve çok katı limitler içerisinde davranmak zorundayken, günümüzde, ev işlerine fazlaca katkıları olması beklenmemekte ve hayatlarına çok az limit konmaktadır; bu özellikle Kıbrıslı erkekler için geçerlidir.¹⁶⁹ Günümüz Kıbrıs toplumu bu sebepten ‘fazla korumacıdır’ ki bu da belli sınırların çizilmesi üzerine bir isteksizlik veya bir beceri yetersizliği sorunu yaratmakta, ya da her daim bu sınırları tanımamaya ya da zorlamaya hazır olan çocukların yetişmesi problemini su yüzüne çıkarmaktadır. Düzen eksikliğinin bu sebepten bir problem olarak görünmesi (ki bu problem evde yaratılıp okulda pekiştirilmektedir) ordunun bu “yoksunluğu çözmek” gibi bir umut ışığı olduğu (ve böylece ordunun erkeklerin disiplin öğrendiği kurum olarak atandığı) düşüncesi yüzeye çıkmaktadır.

Orduda geçirilen zaman genelde diğer askerlerle geçirilmiş zaman ile ilgili nostaljik hatıraları ve bundan doğan dostluk ve özellikle erkek dayanışması duygularını – ki burada cesaretin, dayanıklılığın ve sertliğin, metanetin ve hiddet uyandıracak derecede ödün verilemez değerlerin erkeksel bir kültürde tanımlanmasını da sayabiliriz – yüzeye çıkarır.

Babam ve yaşlılarımdan duyduklarımdan bildiğim kadarı ile askeri görev, genel olarak,

*eğlencelidir. Bununla ilgili pek çok hatıraları var. Askeri görevimi sırf böyle komik ve eğlenceli hatıralar edinmek için yapabiliyim. Bunun haricinde bence askeri görevi parayla satın alarak bitirmek daha iyidir.*¹⁷⁰

**[Kıbrıslı Türk, erkek, 21,
üniversite öğrencisi, kentsel Lefkoşa]**

Son zamanlara kadar “dayanıklılık ve sertlik” kültürü genel olarak kabul görüyor ve orduda zor bir zaman geçirmek büyümenin – daha doğru bir ifadeyle, “adam olmanın” – bir parçası olarak algılanıyordu. Fakat geleneksel toplumdan ve bu toplumun değerlerinden yavaşça uzaklaşma, otoritenin ve otoriter rejimin giderek artan bir şekilde sorgulandığını gösterir – bu da askeri görevden, ebeveynlerin cesaretlendirmesi değilse bile onayı ile – kaçmaya çalışan insan sayısındaki artışta görülmektedir. Daha genel bir eleştiri ise ordunun “zaman kaybı” olduğu ve bu sebepten askeri görevin belki de yapılmaması gerektiğidir. Bu düşünce zamanı para olarak algılayan yeni kapitalist atmosferin ve çıkarıcı değerlere verilen önemin bir sonucudur ki bu düşüncelere göre toplum içinde başarılı bir hayata hazırlanmak (ki bu hazırlığa iyi bir üniversite eğitimi ve geliri bol olan bir profesyonel kariyer de dahildir) en ehemmiyetli iştir. Bunun doğal sonucu olarak aylarca süren askeri görev pek çok Kıbrıslı tarafından bir zaman kaybı olarak görülmektedir ki bu sıkıntı ve zorluklarla dolu aylar gerçekten önemli olan şeylerin arayışını aylarca ertelemeye sebep olmaktadır.

Kıbrıs sorununa bir çözüm bulunduğunda zorunlu askeri görevin artık olmayacağı konusunda ümitliydik. Fakat Kıbrıslı Rumlar Annan Planı’na “hayır” deyince hayallerimiz yıkıldı. Şu anda hala askeri görevi yerine getirmeye zorunluyuz ve kimileri bundan kaçmak için ülkeyi bile terk etti.

**[Kıbrıslı Türk, erkek,
sürücü, kentsel Magosa]**

Bu bir zaman kaybı çünkü bildiklerimden yola çıkarak orduda pek bir şey yapmadıklarını ve orduda 2 sene geçirmenin haksızlık olduğunu anlayabiliyorum.

**[Kıbrıslı Rum, bayan, 20,
lise mezunu, pazarlamacı, kentsel Lefkoşa]**

Buna ek olarak, Kıbrıs’taki zorunlu askeri görev diğer Avrupa Birliği ülkelerindekine kıyasla ki bu ülkelerde askeri görev daha kısadır ve çoğu

zaman zorunlu değildir, daha elverişsizdir. İstisnasız herkesin askere alınması diğer kişilerin özgür seçim hakkına önem verilen diğer AB ülkelerinde görülmeyen bir yapıdır.

Bence bu bir zaman kaybı çünkü insanların isteklerine bağlı değil. AB’de böyle bir yaptırım yok ve biz de Avrupa standartlarını benimsemeliyiz. Bunun insanlara [görevi icra etme isteğine] bağlı olması gerekir.

**[Kıbrıslı Türk, erkek, 18,
lise mezunu, işsiz, kentsel Magosa]**

Bunlar, gençlerin olgunlaşmasında askeri görevin önemli olduğu gibi tartışmaya açık bir düşünceyi benimseyen toplumlarda rastlanan tipik yorumlardan olup, gençlerin olgunlaşmasındaki diğer yollara – örneğin gençlerin sosyo-politik yaşama katılımı gibi - değer vermeyen bir tutumdur.

Gençlerin Topluma Dahil Olmalarının Önemi

İşi (politikayı) meslek edinenler, araştırmacılar, siyasi tutuma yön veren politikacılar ve medya çoğu zaman genç insanlar arasındaki düşük katılım seviyesinin altını çizmekteyken ve bunların çoğu gençleri ya kurbanlar ya da sorun çıkarıcılar olarak görürken, bazı başkaları da onları savunmuş ve gençleri “toplumda işbirlikçi” ve dünyada değişiklikler yaratmaya muktedir bir grup olarak görmenin gerekliliğinin altını çizmişlerdir.¹⁷¹ Hancock’a göre:

*Toplumların vatandaşlık ruhunu güçlendirmek ve muhafaza etmek namına gençlerin topluma aktif olarak katılması gereklidir. İşbirliği ve liderlik fırsatlarının beceriklice geliştirilmesi ve bu kapasitenin toplumda manalı rollerde kullanılması ile gençlik kendi hayatlarını ve gelecek nesillerin hayatlarını da etkilemeye mukadder olan toplumsal sorunların ele alınmasında merkezi bir rol oynayabilir.*¹⁷²

Kıbrıs’ın yerlileri adada uzun zamandır süregelen sorunun, 1963 ve 1974 olaylarının günümüzdeki yankılarından acı çeken ‘kurbanları’ olarak düşünülebilir. Bunun bir sonucu olarak özellikle genç Kıbrıslılar, doğrudan bir parçası olmamalarına rağmen, uzun süren bu çatışmadan dolayı ıstırap

çektir. Genç neslin geçmiş olayların sonuçlarına katlanacak kişiler olmaya devam edecekleri dikkate alınır, onların gelişmelere katkı koymaları çok önemlidir. Kıbrıslı gençlerin toplumun oluşumunda ortak aktörler olarak algılanmaları gerekirken, uygulamada topluma katkıda bulunma potansiyellerinin tümü kullanılmamakta ya da, daha kötüsü, kaale alınmamaktadır.

Gençliğin yaşadıkları toplumdaki sosyal, politik ve ekonomik konularda daha katılımcı olmalarının getirileri iki katmanlıdır: gençlerin kendilerini keşfetmeleri ve toplumun demokratikleşmesi.¹⁷³ Bununla birlikte, gençleri sosyo-politik aktivitelere katmak onların aile, okul ve yaşlılarıyla olan ilişkilerden kazandıklarından daha değişik meziyetler ve güçler kazanmalarını sağlar. Ayrıca gençlere daha yüksek riskli davranışlar peşinde koşmak yerine boş zamanlarını yapıcı olarak harcamaları şansı da böylelikle verilmiş olur. Buna ek olarak, toplum da gençlerin katılımcılığından yarar sağlar, çünkü onlar masaya taze ve yaratıcı fikirler ve de neredeyse sınırsız bir enerji getirirler. Hart'a göre gençlerin katılımını arttırmak "toplumu tümünü geliştirmenin yollarından biridir".¹⁷⁴ Kıbrıslı gençlerin sosyo-politik aktivitelere daha etkin roller oynamaları ve demokratikleşme hareketine daha etraflı katılımında bulunmalarıyla toplum, 'angaje yurttaşların yaratılmış olmasından kar eder'.¹⁷⁵

Elimizdeki istatistiki verilerin de tüm dünyadaki gençliğin katılım oranının düşük olduğunu göstermesi, şu soruyu ortaya koyuyor: gençler toplumsal aktör rolünü oynamaya gerçekten hazır mılar? Yüzeysel bakarsak ne buna istekli ne de hazır oldukları hissine kapılabiliriz. Fakat daha derin bir analiz gençlerin toplumsal rollerini genel olarak düşük değerli ve kenara itilmiş olarak göstermektedir; varlık ile yokluk arasına itilmiş bir rol.¹⁷⁶ Gençler kendilerine verilen katılım şanslarının yetişkinlerin gündemi ve işlem ve süreçleri tarafından dikte edildiğini hissetmekte, böylece katılım için çok az sebep görmektedirler. Bu bölüm, Kıbrıs'ın her iki toplumundaki gençlerin bu hisleri paylaştığını göstermektedir.

Gençliğin düzeltilmesi gereken toplumsal problemler olduğu kanısında olmaları, ancak onların toplumsal sorumluluklardan uzak

tutulması, gençlerin değersiz/değeri bilinmeyen kişiler gibi hissetmelerini ve bunun akabinde topluma karşı sorumluluk duymamalarına sebep olur.¹⁷⁷ Fransa, "haklardan yoksunluk gençlerin sosyal sorumluluklar alma isteğini köreltir" diye uyarıyor ve topluma "gençlere yaşadıkları toplumda bir pay verilmesi gerektiği" şeklinde öğüt veriyor.¹⁷⁸ Bu düşünceyi yansıtan Hart da haklar ve sorumluluk arasındaki ilişkinin altını çizip, ikisinin müteakıl şekilde ve birbirleriyle beraber var olmaları gerektiğini söylüyor.¹⁷⁹ Gençlere ilerleyen yaşlarla beraber ilerleyen sorumluluklar verilmesi (mesela sürüş ve oy verme hakları) ve onlardan değişik seviyelerde sorumluluk göstermeleri istenmesi gibi (mesela sarhoşken sürüş yapmamak), onlara topluma katılım hakkı ve imkânları da verilmeli ve onların topluma karşı sorumluluk duyguları geliştirilmelidir.

Dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta, konumuzla ilgili olarak Kıbrıslı gençlerin, sosyo-politik faaliyetlere ne şekilde katılmakta olduklarıdır. Hart gençlerin katılımının belli bir ölçekte katılmamalıktan daha güçlü katılma derecelerine kadar değişik şekiller alabileceğinin altını çizmektedir.¹⁸⁰ Bu ölçüğün en alt basamağında gençlerin katılımı manipülasyon, veya göstermelik ödün verme şeklini almakta ve gençlerin göstermelik olarak belli komite ya da kurumların yönetiminde bulunmasını temsil etmektedir. Ölçekte daha yukarıya çıktıkça gençlerin katılımı gittikçe daha aktif hale gelmekte ve en yüksek basamakta gençler yetişkinlerle aynı düzeyde karar alma noktasına ulaşmaktadırlar. Bu gençlerin ve yetişkinlerin üretken işbirliği yaptığı basamak, katılımın en ideal şeklidir.

Yetişkinlerin gençlere karşı tutumu, gençlerin katılımına karşı bir bariyer vazifesi görebilir çünkü bazen yetişkinler konuları neticesinde sahip oldukları gücü ve otoriteyi elden bırakmak istemezler.¹⁸¹ Yetişkinlerin tavırları ile dışlanan gençler, katılımında bulunmamayı seçerler. Bunu engellemek için yetişkinlerin, gençlerin müteakıl aktörler olma potansiyellerini ve onların arzularını, kültürünü, düşünce şekillerini ve sınırlarını anlamak için eğitimden geçmeleri gerekebilir. Gençlerin Kullanımı için Kaynaklar Ulusal Komisyonu (the National Commission on Resources for the Youth) yetişkin dünyasını bekleyen zorluk ve görevin, gençlerin genel

anlamda katılımcı roller üstlenebileceği bir toplum için gerekli “ortam ve şartları” oluşturmaları olduğu görüşünü belirtmektedir, çünkü bunu gençler kendi başlarına başaramazlar.¹⁸² Bu sebepten, işbirlikçiler olarak, yetişkinler destekçi ve eğitici rollerini üstlenip alışlagelen yönetici ve yöneltici rolünü bırakmalıdır; müttefikler ve partnerler olarak davranıp gençliğe önderlik etmek ve onlara çoğu zaman ulaşma imkânı verilmeyen bilgi ve kaynaklar sunmalıdır.¹⁸³

Gençlere reel problemleri çözmek için hazırlanan projelere gerçekten katılma izin vererek onların sahiplenme ve sorumluluk alma duyguları açığa çıkarılabilir. Bu katılımın devamının gelmesi durumunda gençler kendilerine güven duymaya ve katılım için gereken nitelikleri geliştirmeye başlarlar. Bu da zaman, mekan ve imkan verilmesi durumunda bununda hem etkin katılım için gereken niteliklerin hem de gençlerin daha faal ve değişim yaratma yetisinin gelişmesi anlamına geleceği görülmelidir.¹⁸⁴ Bu yetilerin içinde araştırma ve veri analizi üzerine eğitim ve ayrıca halk huzurunda konuşma olabilir. Bu kapasiteyi inşa etmek zaman alabilecek olsa da, hem öğrenim hem de faaliyet aynı anda, düzgün bir yetişkin desteği ve önderliği ile var olabilir.

Tipik olarak gençlik geleceğin vatandaşları

olarak görülür, bugünün değil. Aslında onların katılımına karşı 18 yaşından sonra oy verme, belli saatten sonra sokağa çıkma yasağı ve ebeveynlerinin onların mitinglere katılmalarına izin vermemeleri gibi engeller konmuştur T. H. Marshall gençlerin “yapımda olan yurttaşlar” olarak görülmeleri gerektiğini ileri sürer; ve gençlerin toplumdaki sosyo-politik ortamda daha fazla hakka ve sorumluluğa sahip olmak için sosyalleştirilmekte ve eğitilmekte olduğunu iddia eder.¹⁸⁵ Okullar gençlerin bilgili ve toplumda aktif yurttaşlar olmasında bir rol oynamalıdır, çünkü okullar katılım konusunda dengeli bir anlayış ve deneyim kazanabilecekleri bir yerdir. Buna rağmen aile ve televizyonlar halen gençlerin yurttaşlık eğitimi aldığı en önemli kurumlar olarak görülüyor ve okulların gençleri politik, demokrasi değerleri konularında bilgilendirmek için özellikleri çok yol kat etmesi gerekmektedir.¹⁸⁶

Bu bölüm gençlerin toplumda güçlendirilmesinin yararlarının ve zorluklarının altını çizmeye çalışmıştır. Kıbrıs’taki ebeveynler, okul ve genç çalışanlar Kıbrıs gençliğinin eğitimi ve topluma kazandırılması, böylece onların sosyo-politik katılımını, ve de Kıbrıs gençliğinin sorumluluk hissini ve işbirlikçiler olarak çalışabilme yeteneğini geliştirmeleri konusunda önemli bir role sahiptirler.

BÖLÜM YEDİ

KIBRIS'A VE DİĞER TOPLUMA YÖNELİK TUTUMLAR

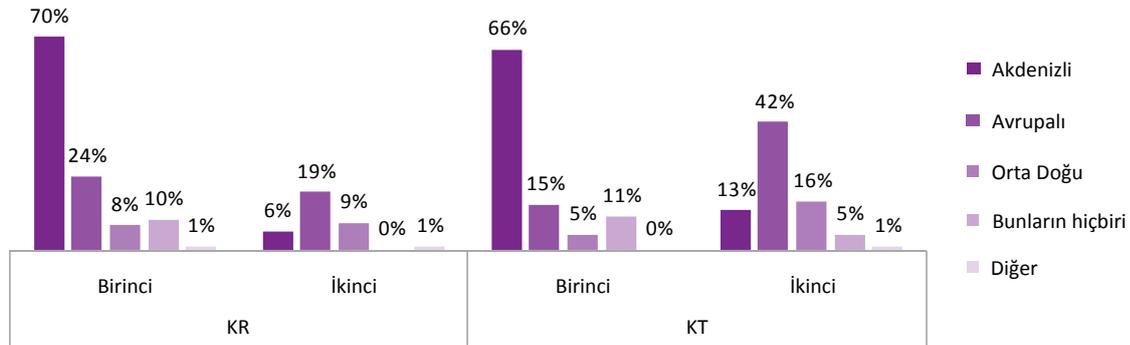
Genç Kıbrıslılar ve Kimlik

Geçmişe oranla daha fazla kültürel ve maddi imkânlarla sahip oldukları için, günümüzün gelişmiş dünyasında yaşayan genç insanlar bugün daha öncelikli bir konumdalar. Geleneksel normların gevşemesi ve bireyselleşmenin gelişmesi, imkânların artmasını ve seçeneklerin çoğalmasını sağladı¹⁸⁷. Bu değişimlerin sonucunda gençlerin toplumda kendilerine yer edinmeleri giderek daha da zorlaşıyor. İmkânların artması beraberinde belirsizlik ve güvensizlik getiriyor; gençler kendilerini, genelde özel veya kişisel kabul edilen kararları vermek zorunda buluyorlar. Gençler çocukluk ve yetişkinlik dönemlerinin arasında buldukları için ise kimlik meseleleri daha da bir önem kazanıyor. Kıbrıs'ta ise kimlik konusu, adanın geçmişte sömürge olması, her iki tarafın da kendilerini kendi "ana vatanlarıyla" ilişkilendirmeleri ve iki toplumun

devam eden bölünmüşlüğü de bu konuyu karmaşıktırıyor.

Genç Kıbrıslılara hangi geniş, coğrafi-kültürel kimliğin Kıbrıslıları nitelendirdiği soruldu. Seçenekler şunlardı: "Akdenizli", "Orta Doğulu" ve "Avrupalı". Görüşülenlere aynı zamanda "yukarıdakilerin hiçbiri" ve "diğer" seçenekleri de sunulmuştu. Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin çoğunluğu adanın sakinlerine en çok "Akdenizli" kimliğini uygun gördüler. İlginç olan, bu özdeşleştirmenin, Kıbrıslıların kendilerini Avrupalı olarak nitelendirmelerini gölgede bırakmasıydı. Akdenizli kavramı, bölge ve Kıbrıs'ı çevreleyen insanlar arasında olan bir bağ olarak görülüyor. Antik çağlardan beridir Akdeniz her türlü değiş tokuşa ev sahipliği yapmış, farklı medeniyetleri ve kültürleri, ulaşım, ticaret ve savaş aracılığıyla birleştirmiştir¹⁸⁸. Kıbrıslıların kendilerini adayı çevreleyen bölgede bulunan diğer kültürlere, uzaktaki Avrupa'dan daha yakın hissettikleri açıkça görülüyor.

Aşağıdakilerden hangisi Kıbrıslıları en çok karakterize etmektedir?

Tablo 7.1: Kıbrıslıların bölgesel/coğrafi-kültürel kimliği

Kıbrıslı gençlerin kendilerini, coğrafi yakınlığa rağmen Orta Doğu'ya ait hissetmemelerine dikkat çekmek gerekir. Bunun nedenini, Batı ile özdeşleştirilen olumlu kalıplaşmış yargılara karşı, Orta Doğu ile özdeşleştirilen kalıplaşmış olumsuz "Oryantal" yargılarla ilişkilendirebiliriz¹⁸⁹. Orta Doğu ile araya mesafe koyma hem Kıbrıslı Rumlar hem de Kıbrıslı Türkler için geçerlidir¹⁹⁰. Genel olarak öyle görünüyor ki, Akdeniz'e duyulan yakınlık ve kendini Batı'ya ve özellikle de Avrupa'ya ait hissetme arzusu, Kıbrıslı gençlerin aklında karma "Avro-Akdenizli" kimliğinin oluşmasına yol açtı; bu birleşim Kıbrıslıları böylece daha

önceden bilinen Batı ve Doğu kutuplaşmasının tam ortasına yerleştiriyor (gerçi Batı'ya, Doğu'dan daha yakın).

Kıbrıslıların uzun zamandır kendilerini "ana vatanları" ve onların milletleriyle ilişkilendirmelerine rağmen, gençlerin sadece küçük bir kısmı kendilerini Kıbrıslıdan çok Elen veya Türk olarak (toplam deneğin %5'i) ve sadece biraz daha büyük bir kısmı kendilerini sadece Elen veya Türk olarak (ortalama %9'u) tanımlıyor¹⁹¹. Her iki toplumda da çoğunluk kendilerini millet yerine ülke veya devletle özdeşleştirdi.

Kendinizi nasıl tanımlarsınız?

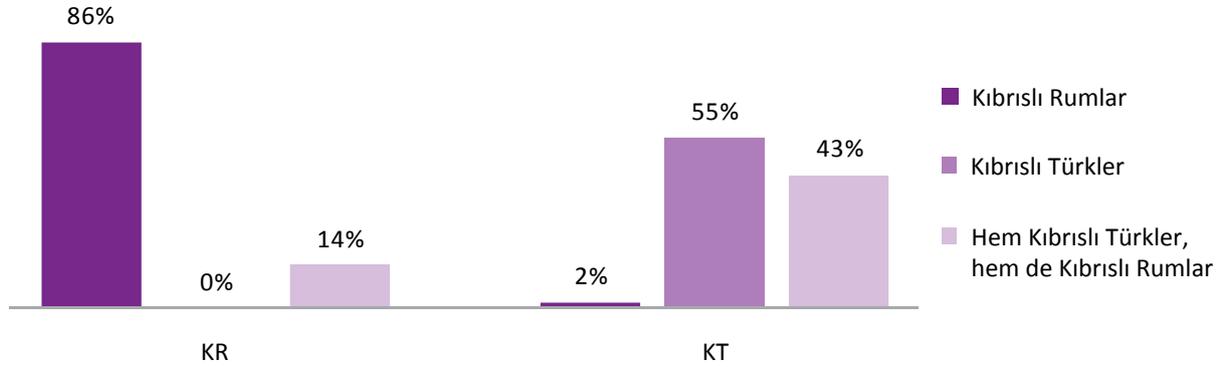
Tablo 7.2: Millet ve Devlet/Ülke ile özdeşleşme

Bu bulguların doğrultusunda şu sonuca varılabilir: her iki toplumda da 'toplumsal' kimlik, 'etnik' kimlikten daha önemli bir hale geldi (192). Bu sonuca varmak, gelecekle ilgili iyimser senaryoların oluşmasına yol açabilir. Çünkü bu sonuç dolaylı olarak, Kıbrıslıların en sonunda kendi aralarındaki farklardan çok benzerliklerin farkına varmaya başladıklarını gösteriyor. Bu da onların aynı siyasi çatı altında tekrar toplanmalarını sağlayan bir antlaşmanın yakın olduğu anlamına gelebilir.

Fakat Kıbrıslı kelimesi ne anlama geliyor? Etnik farklılıkların üstünde olan, hem Kıbrıslı Rumları hem de Kıbrıslı Türkleri içeren, kapsamlı bir toplumsal kimlik mi? Elde edilen

bulgular böyle bir yorumu desteklemiyor, çünkü ankete katılan gençler 'Kıbrıslı' ifadesini kullandıkları zaman, etno-kültürel köklerine rağmen tüm Kıbrıslıları değil de, sadece kendi etnik toplumlarını kastediyorlar. Daha kesin bir şekilde belirtmek gerekirse, "Kıbrıslı kelimesini kullandığınız zaman genellikle kimi kastedersiniz?" sorusuna Kıbrıslı Rumların %86'sı ve Kıbrıslı Türklerin %55'i, 'Kıbrıslı' ifadesini kullandıkları zaman sadece Kıbrıslı Rumları veya Kıbrıslı Türkleri kast ettiklerini belirttiler. Kıbrıslı Rumların %14'ten azı ve Kıbrıslı Türker'in %43'ü 'Kıbrıslı' ifadesini kullandıkları zaman hem Kıbrıslı Rumlardan hem de Kıbrıslı Türklerden bahsettiklerini belirttiler.

'Kıbrıslı' kelimesini kullandığınız zaman genellikle kimi kastedersiniz?"

Tablo 7.3: Kıbrıslı Gençlerin 'Kıbrıslı' İfadesini Kullanışı

Bu oranlardaki farkı ne açıklayabilir? Kıbrıslı Rumların büyük bir çoğunluğu bir takım nedenlerden dolayı Kıbrıs'ın kendilerine ait olduğu hissindedir: örnek olarak demografik rakamlar açısından – Kıbrıslı Rumlar nüfusun büyük bir çoğunluğunu oluşturuyor¹⁹³; "bir-insan-bir-oy" prensibini izleyen modern liberal demokrasilerde, çoğunluk ülkenin kimliğini belirler. Kıbrıslı Rumlar aynı zamanda tarihsel argümanlara da başvuruyorlar. Adanın 3000 yıldan beridir "asıl" sakinleri olduklarına işaret edip, bu nedenle de adanın toprakları üstünde tarihi ve doğal hakları olan gerçek "yerliler" olduklarını iddia ediyorlar. Bu veriler ve uzun zamanlardan beridir adada var olan Elen kültürü, "Kıbrıs Elendir" 'olgusunun' bir kanıtı olarak görülüyor. Buna paralel olarak Kıbrıslı Türklerin adaya gelişlerini kendi gelişlerinden daha yakın bir tarihte gerçekleşmiş olarak algıladıklarından dolayı ve onları azınlık olarak gördükleri için, ada üzerinde hak iddia etmeye hakları olmadığını farz ediyorlar.

Kıbrıs'ın 'kendilerine' ait olduğunu hisseden Kıbrıslı Türkler ise, adanın Türkiye'ye/ Anadolu'ya olan fiziksel yakınlığının ki antik çağlarda ada muhtemelen buraya bağlıydı, üstüne basıyorlar. Adanın ilk yerlilerinin Anadolu'dan geldiği iddia ediliyor ki bu 'kökler'/'yerliler' argümanının diğer bir versiyonudur. Buna ek olarak Osmanlıların 16. yüzyılda adayı fethederken döktükleri kan ve

verdikleri kurbanlar vurgulanıyor ve bunun "Kıbrıs Türk'tür" iddiasını meşrulaştırdığı öne sürülüyor¹⁹⁴. Bu tür görüşler, Kıbrıslı Türklerin nerdeyse yarısının (%43), Kıbrıs'ın hem Kıbrıslı Rumlara hem de Kıbrıslı Türklere (ya da hem Kıbrıslı Rumların hem de Kıbrıslı Türklerin, Kıbrıslı olduklarına) ait olduğuna inandıklarına gölge düşürmemelidir – bu oran aynı görüşü paylaşan Kıbrıslı Rumlardan (%14) çok daha fazladır.

Bu rakamlar iki toplumun birbirlerinden ayrı var olmaları sonucunda ortaya çıktılar – öyle ki her iki taraf için de 'öteki' toplum büyük ölçüde görünmez olarak algılanıyordu (sanki de, gerçekte var olmamış gibi). Daha önce de belirtildiği gibi, 'bir arada var oluş', iki ayrı toplumun, paralel yaşamlar sürerek beraber yaşamasıyla sonuçlanır. Bu tür durumlarda, önemli olan tek 'ben', 'etnik bendir' – 'etnik ötekiye' az veya hiç önem verilmez. Aslında bireyin kendi toplumu, tüm sosyal alanı kaplayarak diğerini dışlayıp, görünmez veya önemsiz yapacak şekilde, genişler. Sonuç olarak 'Kıbrıslı' ifadesi, bireyin sadece kendi etnik toplumunu kast ettiği bir ifade oldu.

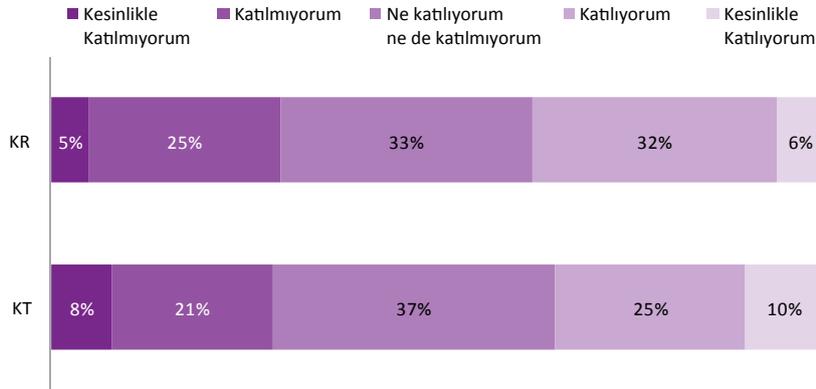
Kimlikler asla tek boyutlu veya iki boyutlu değildirler – genelde çok boyutludurlar. Son birkaç yıl içinde Kıbrıslılar için Avrupa giderek daha çok önem kazanmaya başladı. Bu, Kıbrıslıların daha önceden var olan etnik ve

toplumsal özdeşleştirmelerine yeni bir boyut ekleyip, onların kimliklerini nasıl algıladıklarını etkiledi. Gerçekten de görüşülen Kıbrıslı Rum gençlerin neredeyse %38'i ve Kıbrıslı Türk gençlerin de %34'ü şu ifadeye "ben kendimi hem Kıbrıslı, hem de Avrupa vatandaşı olarak hissediyorum" ya "katılıyorum" ya da "kesinlikle katılıyorum" cevabını verdi (ancak Kıbrıslı

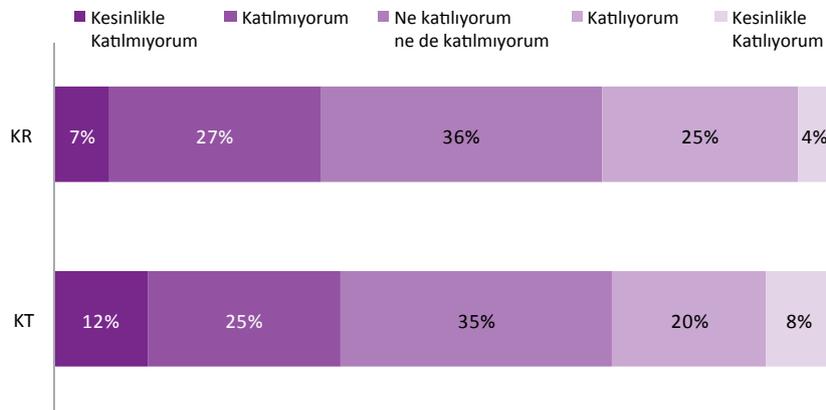
Rum gençlerin %33'ü ve Kıbrıslı Türk gençlerin %37'si bu ifadeye "ne katılıyor ne de katılmıyorum" cevabını verdi). Şu ifadeyle "ben kendimi Avrupa vatandaşı hissediyorum" karşılaştıkları zaman ise genç Kıbrıslı Rumların %30'u ve genç Kıbrıslı Türklerin %28'i ya "katılıyorum" ya da "kesinlikle katılıyorum" cevabını verdiler.

Aşağıdaki ifadeye ne derece katılıyor ya da katılmıyorsunuz?

A. Ben kendimi hem Kıbrıslı, hem de Avrupa vatandaşı olarak hissediyorum

B. Ben kendimi Avrupa vatandaşı olarak hissediyorum

Tablo 7.4: Kıbrıslılık ve Avrupa Vatandaşlığı

Derinlemesine görüşmeler iki toplumun gençlerine, kimliklerini tanımlarken yürüttükleri mantık üzerine ayrıntılı düşünme imkanı tanıdı. Buna ek olarak onların verdikleri cevaplar Kıbrıslı kimliğinin altında yatan karmaşıklıkların değerlendirilmesine fırsat verdi. Görüşülen gençlerden kendilerini her şeyin üstünde Kıbrıslı olarak gören bir grup, bunu etnik/millî kimliklerini dikkate almaksızın, Kıbrıslılığı etnik/millî kimliklerinin karşısına koyarak yaptılar¹⁹⁵.

Ben Kıbrıslıyım; ben ne Elen, ne de Kıbrıslı Rum'um, [Elen ile ilgili] hiçbiri. Ben Kıbrıslıyım, Kıbrıs'ta doğdum, Kıbrıs bağımsız bir devlet ve bizim Yunanistan ile hiçbir bağlantımız yok. Sadece Yunancanın bir lehçesini konuşuyoruz. Kıbrıs [lehçesinin] antik Yunancaya daha yakın olduğu öne sürülebilir ancak bizim Yunanistanla bir ilişkimiz yok.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 16, öğrenci, bekâr, kırsal Limasol]

Ancak Kıbrıslı kimliğini seçenlerin çoğu bunu yaparken etnik/milli kimliklerini reddetmediler. Çoğu durumda 'Kıbrıslı' etnik boyutu ima ediyor veya öyle kabul ediliyordu. Birçoğu için 'Kıbrıslı' unsurunu öne çıkarmak, öncelik meselesiydi:

Öncelikle ben kendimi Kıbrıslı olarak hissediyorum, ondan sonra ise, Türk olarak.

[Kıbrıslı Türk, bay, 20, üniversite öğrencisi]

Görüşülenler toplumsal kimliklerini nasıl etnik kimlikleriyle birleştirecekleri konusunda ve nasıl hem Kıbrıslı hem de Elen veya Türk olabilecekleri konusunda uğraşırken, Avrupa'yla olan yeni bağlar, Kıbrıslıların kabullenmeye ve diğer etnik/milli ve toplumsal kimliklerine bağlantılı olarak 'sıraya koymaya' çalıştıkları bir başka kimlik boyutu ekledi. Bu yeni boyutla ilgili gençlerin farklı görüşleri var:

Ben Kıbrıslıyım, çünkü Kıbrıs doğduğum yer, geleneklerimizin olduğu yer [...]; Elen'im, çünkü konuştuğum dil bu. Evet, Yunanlıları yabancılar olarak göremezsiniz – biz hepimiz Elen'iz, ana karada yaşayanlar da, Kıbrıslılar da. Ve son olarak Avrupalıyım, kendimi hiç öyle hissetmemem de.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 24, üniversite mezunu, veznedar, bekâr, kentsel Lefkoşa]

Kıbrıs'ta doğduğum için Kıbrıslıyım. Benim vatanım Yunanistan [metinde aynen], ben de Elen'im. Şimdi ise Avrupa'ya girdik, bu yüzden de ben Avrupalıyım.

[Kıbrıslı Rum, bay, 16, kentsel Limasol]

Yine de bazı genç Kıbrıslılar, etnik kimlikten sakınarak, hem Kıbrıslı hem de Avrupalı kimliğini kabullenmiş görünüyorlar.

İlk olarak Kıbrıslıyım çünkü diyelim ki Kıbrıs'ta doğdum ve bu işler böyle yürür. Ondandır sonra Avrupalıyım çünkü Kıbrıs şimdi Avrupa'ya katıldı. Elen olduğumu düşünmüyorum çünkü Yunanistan ile bir bağlantım olduğumu düşünmüyorum.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 23, üniversite mezunu, hemşire, erkek arkadaşı ile birlikte yaşıyor, kırsal Limasol]

Yukarıda aktarılan cevaplar, genç Kıbrıslıların, adanın 2004 yılında AB'ye katılımıyla birlikte, yeni sahip oldukları Avrupalı kimliklerine yönelik görüşlerini ortaya koyuyor. Kıbrıslı Rumların kendilerini Avrupa ile ilişkilendirmeleri 27 ülkeli Birlikteki diğer Avrupa ülkelerine katılmalarıyla güçlendi. Diğer tarafta ise birçok Kıbrıslı Türk, kendilerini Avrupalı hissetme haklarının olmadığını hissediyorlar çünkü Kıbrıs 2004 yılında AB'ye girdiğinde, meşru olan AB üyesi "KKTC" değil Kıbrıs Cumhuriyeti'di. "KKTC" ise AB'nin dışında kalmış ve Avrupa'nın 'acquis communautaire'i günümüze kadar "KKTC"de uygulanmamaktadır.

Ben kendimi Avrupalı hissetmiyorum çünkü bizim ülkemiz öyle tanımlanmıyor, o halde ben kendimi nasıl Avrupalı hissedeyim?

[Kıbrıslı Türk, bay, 20, üniversite öğrencisi]

AB'nin bir parçası olmamalarına rağmen, görüşülen birçok Kıbrıslı Türk Avrupalı olma arzularını dile getirdiler, çünkü bu Batı ile daha uygun bir şekilde özdeşleşmeyi barındırıyor; buna ek olarak, Avrupa'nın ilerleme, ekonomik gelişme, siyasi istikrar ve dış dünyaya açılım getirmesi bekleniyor – Avrupa'ya duyulan istek de bundan dolayı:

Keşke Avrupalı Kıbrıslı Türk olabilseydim.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 20, üniversite öğrencisi, kentsel Lefkoşa]

Bir kişinin kimliğini ve kendisini nereye ait hissettiğini anlamak için uygulanan diğer bir yöntem ise kişinin kimliği sorgulandığı, hiçe sayıldığı veya aşağılandığı zaman, onun ne kadar savunmacı bir tutum sergilediğine bakmaktır. Ulusal gurur, bir insanı etnik toplumunun, devletinin veya ulusunun onurunu korumaya çağırır. Katılımcılardan a) Kıbrıs Cumhuriyeti veya "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti", b) Yunanistan veya Türkiye ve c) AB aşağılandığı zaman ne hissettiklerini bir ölçek üzerinde göstermeleri istendi. Beş dereceli ölçek üzerinde 1 "umurumda değil/bir şey hissetmem, 5 ise "çok fazla hayal kırıklığına uğradım/ öfkelenirim" anlamına geliyordu.

Kıbrıslı Rumlar		Kıbrıslı Türkler	
Aşağıdaki durumlarda ne hissedersiniz?	Ortalama Değerler		Aşağıdaki durumlarda ne hissedersiniz?
Kıbrıs Cumhuriyeti aşağılandığı zaman	3.819	4.397	“KKTC” aşağılandığı zaman
Yunanistan aşağılandığı zaman	3.020	3.929	Türkiye aşağılandığı zaman
AB aşağılandığı zaman	2.402	2.073	AB aşağılandığı zaman

Tablo 7.5: Kendi Devletine, “Ana Vatanlara” ve AB’ye Karşı Hisler.

Kıbrıslı Rum gençler 3.819’luk ortalama bir değerle, en çok Kıbrıs Cumhuriyeti aşağılandığı zaman hayal kırıklığına uğruyorlar veya öfkeleniyorlar. Yunanistan ve AB aşağılandığı zaman ise verecekleri tepki daha zayıf (Yunanistan için ortalama değer 3.020, AB için ise ortalama değer 2.402). Kıbrıslı Türk gençlerin verdikleri cevapların dağılımı şekli Kıbrıslı Rum gençlerinkine benziyordu – sadece KKTC ve Türkiye’ye yönelik aşağılamalara daha sert, AB’ye yönelik olanlara ise daha zayıf bir tepki vereceklerini belirttiler. İlginç olan, en fazla hayal kırıklığı veya öfke yaratan aşağılamaların “KKTC”ye yönelik olanları olmasıydı (ortalama değer 4.397). Öyle görünüyor ki, kimlik ne kadar sorgulanırsa, bireyi savunmaya iten duygular da o kadar güçleniyor (Kıbrıslı Rumlar da “KKTC”nin varlığını ve meşruiyetini, aynı zamanda Türkiye’nin Kıbrıslı Türkler ile olan bağlarını ve 1974’ten beri Kıbrıslı Türklerle yaptıkları yardımların arkasında yatan nedenleri sorgulamaktalar). Bunu (ortalama 3.929’luk değer ile) Türkiye’ye yönelik aşağılamalara verilecek tepki takip ediyordu.

Kıbrıslı Gençlerin Avrupa Birliği Üyeliği ile İlgili Tutumları

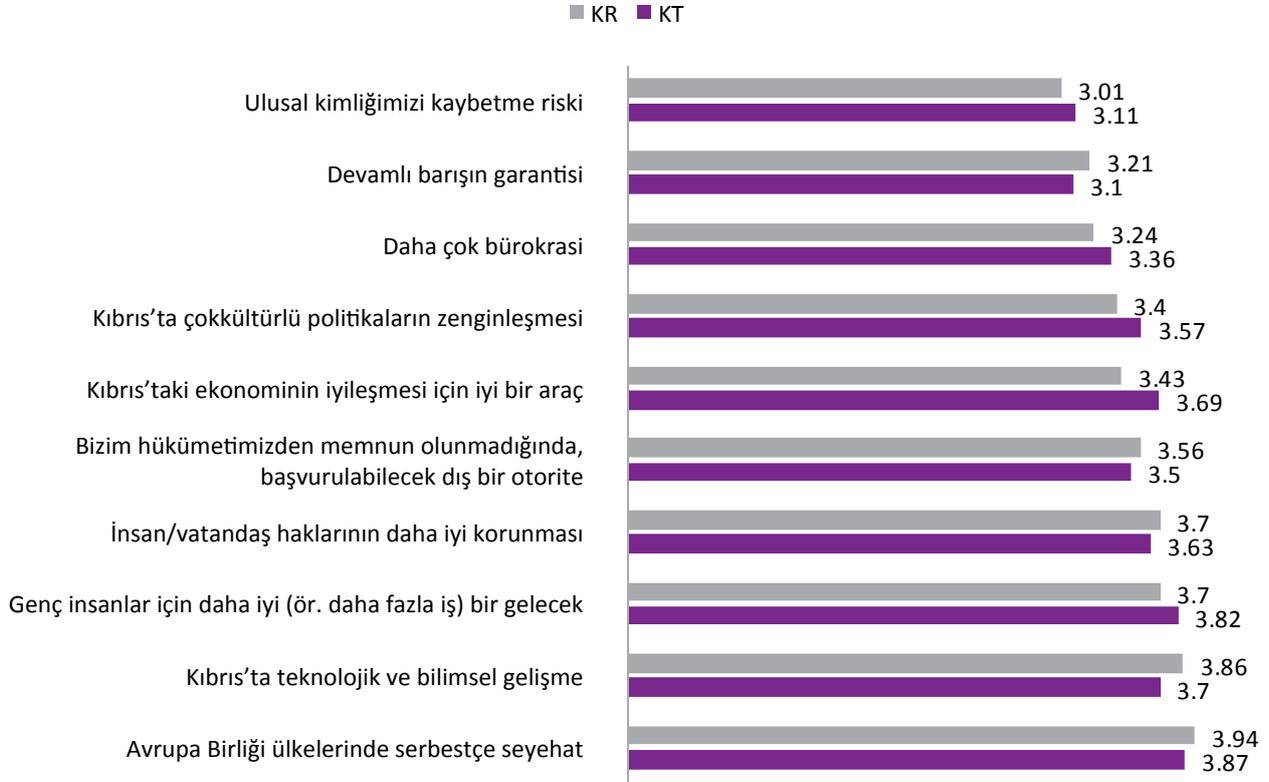
2007 yılında Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türklerle yapılan Eurobarometre araştırmasının sonuçlarına göre Kıbrıslı Rumların %37’si AB’ye üyeliklerini olumlu karşılarken, %42’si ise bunun ne iyi ne de kötü olduğunu düşünüyordu¹⁹⁶. Ülkeleri AB üyesi olmadan önce Kıbrıslı Rumların üyelikle ilgili olan daha olumlu değerlendirmelerini bu değerlerle

kıyasladığımız zaman bir gerileme görüyoruz; bu gerilemeyi Kıbrıslı Rumların AB’ye katılımın ‘Kıbrıs Sorununa’ bir çözüm getireceği ve Türkiye’nin AB’nin zoruyla önemli tavizler (örneğin ordularını adadan çekerek, Kıbrıslı Rum göçmenlere evlerine geri dönme şansını tanıması gibi) vereceği beklentisi içinde olmaları ile bağdaştırabiliriz – ki bunlar açıkçası henüz gerçekleşmeyen beklentilerdir.

AB’ye katılmasalar da Kıbrıslı Türklerin Kıbrıslı Rumlara kıyasla daha büyük bir çoğunluğu (%47) AB üyeliğinin olumlu bir gelişme olduğu görüşündeydi: bunun nedeni Kıbrıslı Türklerin, Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşlıkları sayesinde AB pasaportları elde edebilmeleri ve böylece serbestçe seyahat edebilmeleri gibi, üyelikten çıkarlar sağlamalarıdır. Hatta daha büyük bir çoğunluk (%59) Kıbrıs Türk toplumunun tam AB üyeliğinden yararlanabilecekleri görüşünde¹⁹⁷. Aynı Eurobarometre araştırmasına göre Kıbrıslı Rumların %55’i AB’ye güveniyor (27 AB üyesi ülkedeki ortalama %48’dir). Kıbrıslı Türklerin Birliğe olan destekleri düşüşte görünüyor: %72’si toplumlarının sesinin duyulmadığına ve çıkarlarının dikkate alınmadığına inanıyor.

AB’nin genç Kıbrıslı Rum ve genç Kıbrıslı Türklerle ne ifade ettiğini ölçebilmek için YAS₁’e katılanlara bir takım ifadeler sunuldu ve onlardan bu ifadelerle ne derece katılıp katılmadıklarını¹⁹⁸, 5 dereceli bir ölçek üzerinde (1 rakamıyla temsil edilen) “kesinlikle katılmıyorum” ile (5 rakamıyla temsil edilen) “kesinlikle katılıyorum” arasında seçiminde bulunarak göstermeleri istendi.

Avrupa Birliği sizin için ne anlama gelmektedir? (1 = kesinlikle katılmıyorum ve 5 = kesinlikle katılıyorum; Ortalama Sonuçlar)

Tablo 7.6: Avrupa Birliği Kıbrıslı Gençlik İçin Ne Anlama Gelmektedir?

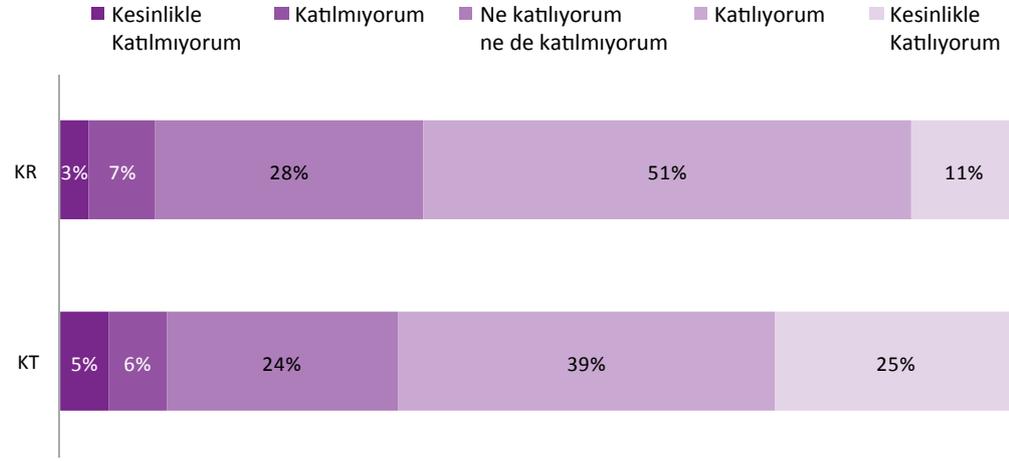
Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler için AB, AB üyesi ülkelerde serbestçe seyahat edebilme anlamına geliyor. Buna ek olarak iki toplumdan genç Kıbrıslılar AB'nin, Kıbrıs'ta teknolojik ve bilimsel gelişme ve aynı zamanda genç insanlar için daha iyi bir gelecek getireceği konusunda hemfikirler. Ayrıca, Kıbrıslı Rumlar AB ile insan/vatandaş haklarının daha iyi korunması arasında bağ kurarken, Kıbrıslı Türkler ise AB'nin Kıbrıs'taki ekonominin iyileşmesi için iyi bir araç temsil ettiği görüşündeydiler – böylece kendi toplumlarının AB üyeliğini ne tür yararlarla bağdaştırdıklarını da yansıtmış oldular. Kıbrıslı Rumlar da Kıbrıslı Türkler de genel olarak AB'nin devamlı barışın garantisi olduğu konusunda şüpheliler. Aynı zamanda iki toplumdan da bir azınlık AB'nin

kendi ulusal kimliklerini kaybetme yönünde bir tehdit oluşturduğu görüşündeler.

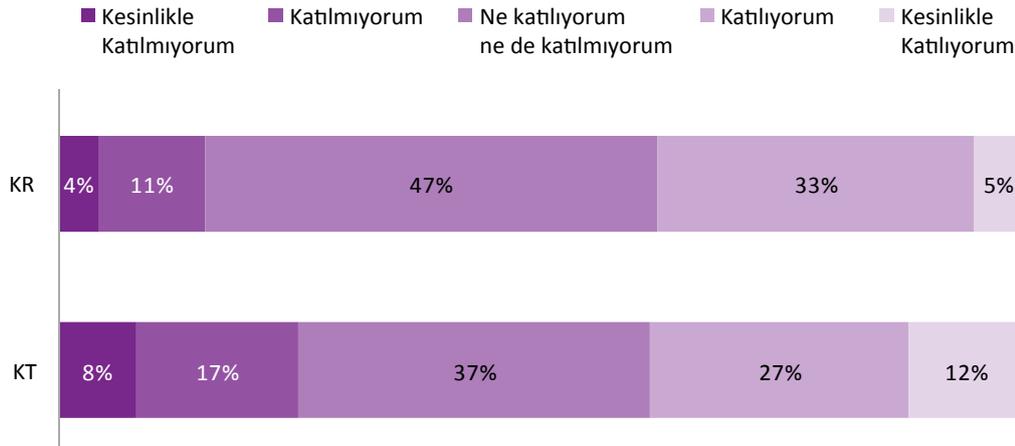
Kıbrıslıların AB ile ilgili görüşleri, onlara AB'ye katılımın kendilerine ne gibi yararlar sağladığı sorusunun sorulmasıyla daha derinlemesine araştırıldı. Kıbrıslıların çok büyük bir çoğunluğu, görüşülen Kıbrıslı Rum gençlerin %63'ü ve Kıbrıslı Türk gençlerin %64'ü, Kıbrıs'ın AB üyeliğinin kendi insanları için olumlu bir adım olduğuna ya "katılıyor" ya da "kesinlikle katılıyor". Kıbrıs Rum toplumundan gençlerin %38'i ve Kıbrıs Türk toplumundan gençlerin %37'si ise "AB'ye güveniyorum" ifadesine ya "katılıyor" ya da "kesinlikle katılıyor", Kıbrıslı Rum gençlerin %47'si ve Kıbrıslı Türk gençleri %37'si ise bu ifadeye ne katılıyor ne de katılmıyor.

Aşağıdaki ifadeye ne derece katılıyor ya da katılmıyorsunuz?

A. Kıbrıs'ın Avrupa Birliği'ne girişi insanları için olumlu bir aşamadır

B. Ben Avrupa Birliği'ne güveniyorum

Tablo 7.7: AB ile ilgili Görüşler

Derinlemesine görüşmeler esnasında genç Kıbrıslılardan Kıbrıs'ın AB üyeliğinin getirdiği avantajlar ve dezavantajlar konusunda ne hissettiklerini paylaşmaları istendi. Daha önce de belirtildiği gibi burada da görüşülenlerin çoğu, Kıbrıs ekonomisinin ilerlemesini ve serbestçe dolaşımı, AB üyeliğinin getirdiği olumlu menfaatler olarak algılıyor.

Para birimi Avro'ya geçtiği için artık başka bir ülkeye giderken döviz satın almak zorunda

kalmayacaksınız, eskiden var olan gümrükler artık kalktı ve bunlar Kıbrıs ekonomisini olumlu etkiliyor.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 24, üniversite mezunu, kimyager, bekâr, kırsal Limasol]

Görüşülen gençlerden hepsi AB üyeliğine olumlu bakmıyordu. Sık sık endişe duyulan bir konu, adanın 2004 yılında üye olmasından sonra adaya göç eden yabancılarla ilgiliydi:

Ben bir fark görmedim... son bir kaç yılda birçok yabancı Kıbrıs'a geldi ve bu beni kişisel olarak rahatsız ediyor çünkü bizim gibi küçük bir ülkenin nüfusunun nerdeyse yarısı yabancılardan oluşmaması lazım. Bunun dışında onlar bizim işlerimizi alıyorlar...her şey, Kıbrıs'ı çok etkiliyor... kapılarımızın tüm dünyaya açılmış olması beni çok endişelendiriyor.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 21, öğrenci, bekâr, kentsel Limasol]

Görüşülenlerden bazıları, daha büyük bir bütünlüğün parçası olmakta huzursuzlar, çünkü onlara göre böyle bir hareket bağımsız bir ülkenin vatandaşı olmanın ayırt edici özelliklerini azaltabilir. Görüşülenlerden biri para biriminin, 1 Ocak 2008 tarihinde, Kıbrıs Lira'sından Avro'ya değişmesinden huzursuzdu, çünkü ona göre milli para biriminin değişmesi Kıbrıslı olmanın eşsizliğini etkiliyordu.

Bizim ülkemizin de para birimini değiştirdiler, hâl bu ki, söylenene göre, para birimi bir ülkenin eşsizliğinin göstergesidir [...] Bizim Avrupa Birliği'ne girmemizin doğru olduğuna inanmıyorum, bizzatınız olduğumuzda daseyahat edebiliyorduk – [AB'ye katılmadığımızda] sorun vizeler miydi?

[Kıbrıslı Rum, bayan, 16, öğrenci, kırsal Limasol]

Kıbrıslı Türk gençlerin çoğu Avrupa Birliği'ne tam üyeliği Kıbrıs'ın kuzeyindeki durumu iyileştirebileceğine (ekonomik ve sosyal sorunları göz önünde bulunduracak olursak) ve Türkiye'ye olan bağımlılığı azaltacağına inanıyorlar:

Bence biz AB'ye katılmalıyız çünkü ülkemizdeki durum çok kötü... örneğin ekonomimiz, sağlık tesislerimiz, eğitim vs... ve kimse ne yapmamız gerektiğini bilmiyor; kaos içindeyiz. Eğer AB'ye girersek bu yararlı olacaktır.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 24, bilgisayar mağazasında çalışıyor, kentsel Lefkoşa]

Bizim ülkemiz Türkiye'ye bağlı ve biz bir sürü kısıtlamalarla karşı karşıyayız, örneğin ambargo[lar]. Eğer bağımsız bir ülke olmak istiyorsak AB'ye katılmalıyız.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 22, kamu çalışanı, devlet, kentsel Lefkoşa]

Genel olarak genç Kıbrıslı Türkler AB ile ilgili çelişkili görüşler dile getirdiler; bunların arasında bu konuya ilgisizlik ve şu anki duruma bakıldığında AB'nin çok uzak bir rüya olması gibi görüşler vardı:

Bu konuyla ilgilenmediğimi söyledim; AB'ye katılıp katılmamamız pek bir şey değiştirmiyor.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 20, üniversite öğrencisi (psikoloji), kentsel Güzelyurt]

Eğer durumlar böyle devam ederse AB'nin Kıbrıs için [ulaşılabilir] bir rüya olduğunu düşünüyorum.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 21, üniversite öğrencisi, kırsal Lefkoşa]

Diğer Toplum Üyelerine Yönelik Tutumlar

Kıbrıslı Rumlara adanın kuzeyini ve Kıbrıslı Türklere de adanın güneyini ziyaret etmelerine imkân tanıyan, sınır kapılarının 2003 yılında açılmasından önce, iki toplum arasındaki etkileşim hemen hemen hiç mevcut değildi. 1974 sonrası doğan Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler birbirlerinden ayrı olarak büyüdüler. Bundan dolayı genç Kıbrıslıların diğer toplumun üyelerine yönelik tutumları ve hisleri daha çok sosyal deneyimler dışındaki faktörler tarafından şekillendi. Bu faktörler, aile bireylerinin ve arkadaşların deneyimlerini, değerlendirmelerini ve tutumlarını, aynı zamanda eğitim sistemleri, politik partiler ve liderler ve medya tarafından iletilen tutumları ve değerlendirmeleri içeriyor. Kıbrıslı gençlerin diğer toplumun üyelerine yönelik tutumlarını incelemek için genç Kıbrıslı Rumlara ve genç Kıbrıslı Türklere şu ifadeler sunuldu, "Ben Kıbrıslı Türkleri sevmiyorum", ve "Ben Kıbrıslı Rumları sevmiyorum". Görüşülenlerin üçte biri, Kıbrıslı Rumların %31'i ve Kıbrıslı Türklerin %25'i, bu ifadeye katılmadıklarını belirtirken, üçte birinden biraz fazlası (Kıbrıslı Rumların %37'si ve Kıbrıslı Türklerin %39'u) bu ifadeye katıldıklarını söylediler.

Derinlemesine görüşmelerde bu rakamların arkasındaki bazı sebepler ortaya çıktı. Bazı gençler Kıbrıslı Rumlar veya Kıbrıslı Türkler ile ilgili pek olumlu olmayan tutumlar sergilediler:

Onları [Kıbrıslı Rumları] benden uzak tutun; onları Allah'a yakın tutun.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 21,
üniversite öğrencisi (eğitim),
kentsel Lefkoşa]

Diğer Kıbrıslılara karşı daha olumlu bir tutum sergileyenler, ailelerinin geçmişte yaşadığı acı veren olaylar ile günümüzdeki durum arasında bir ayırım yapıyorlardı:

Ben onları seviyorum, bana bir zararları olmadı.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 20,
üniversite öğrencisi (psikoloji),
kentsel Güzelyurt]

Genç insanlar Türklere [metinde aynen] çok ırkçı davranıyorlar. Bence onlara düşmanca davranmamalılar... geçmiş yıllarda olanlar, tüm Türklerin kötü olduğu anlamına gelmez... okulumdaki çocuklar bile... orda birçok Kıbrıslı Türk var ve ben onlara nasıl davranıldığını görüyorum. Onlarla doğrudan alay etmeseler de, [Kıbrıslı Rumlara] gidip de onlarla konuşmazlar.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 16,
lise öğrencisi, kentsel Lefkoşa]

Bizim gibi onlar da insan. Geçmişten gelen bazı şeyler var. Kiliseleri [halen önemli bir rol oynuyor ve bizim için bir tehdit oluşturuyor]. Eğer bir şeyler değişecekse, geçmişin tamamen unutulması gerekiyor.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 21,
üniversite öğrencisi, kırsal Lefkoşa]

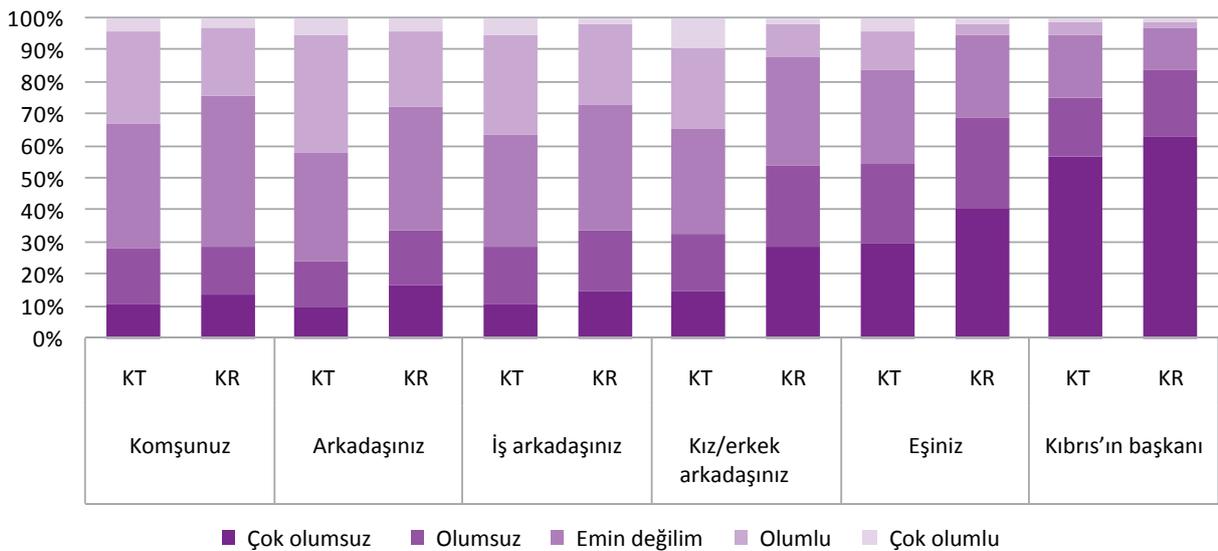
Bu soruyu anneme ve babama sorabiliriz, çünkü benim bu konuda olumsuz duygularım yok. Sonuçta onlar da insan, bundan dolayı onlarla iletişim veya ilişki kurabilirim.

[Kıbrıslı Türk, bay, 20,
üniversite öğrencisi]

YAS₁'e katılan Kıbrıslı Rumlara eğer bir Kıbrıslı Türk, Kıbrıslı Türklere ise eğer bir Kıbrıslı Rum, a) komşuları, b) arkadaşları, c) iş ortakları, d) erkek veya kız arkadaşları, e) karı veya kocaları ve f) Cumhurbaşkanı olursa kendilerini nasıl hissedecekleri soruldu.

Genelde öyle görünüyor ki, Kıbrıslı Türkler diğer toplumdaki bir arkadaş, komşu veya iş ortağı edinme fikrine Kıbrıslı Rumlardan daha açık.

Kıbrıslı bir Rum'un/Türk'ün... olması durumunda ne hissedersiniz?

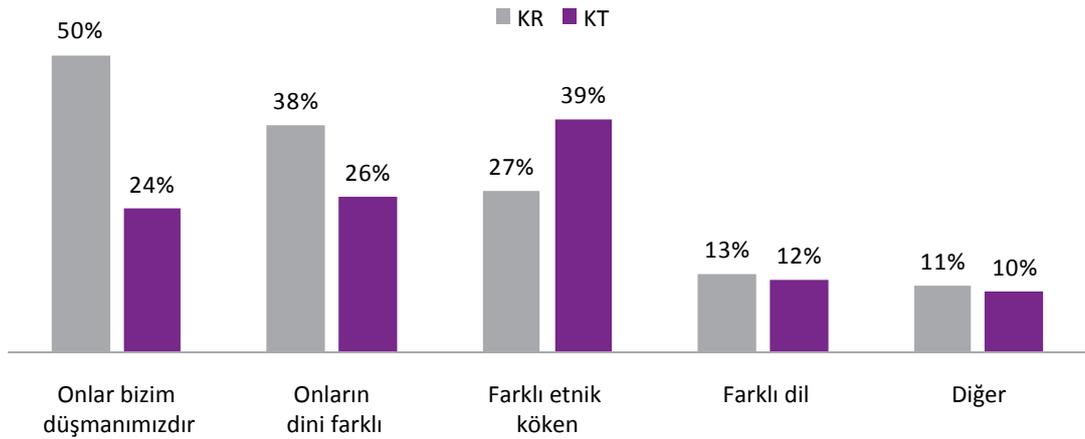
Tablo 7.8: Önemli Etnik Ötekilere Karşı tutumlar

Örneğin, Kıbrıslı Türklerin ortalama %32'si Kıbrıslı Rum bir komşuları olması fikrine "olumlu" veya "çok olumlu" bakarken, Kıbrıslı Rumların ise sadece %25'i bu fikre böyle baktıklarını belirttiler. Eşlerinin veya Cumhurbaşkanlarının diğer toplumdan olması fikrine ise hem Kıbrıslı Rumlar hem de Kıbrıslı Türkler pek sıcak bakmıyor. Kıbrıslı Türklerin sadece %15'i, Kıbrıslı Rumların ise sadece %5'i diğer toplumdan biriyle evlenmekle ilgili "olumlu" veya "çok olumlu" duygular besliyor: Kıbrıslı Rumların bu olaya daha olumsuz yaklaşmalarını açıklamak için tahmin yürütecek olsak, bunu Kıbrıslı Rumların dinlerine olan bağlılıklarıyla ve kilisenin onlar üzerindeki etkisiyle ilişkilendirebiliriz (Kıbrıslı Türkler, Kıbrıslı Rumlardan daha laikler).

Hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk gençler Cumhurbaşkanlarının diğer toplumdan olmasına olumlu bakmayacaklarını kabul ettiler. Kıbrıslı Rumların %85'i ve Kıbrıslı Türklerin %75'i Kıbrıs'ın Cumhurbaşkanı'nın diğer toplumdan olmasına "olumsuz" veya "çok olumsuz" yaklaştıklarını belirttiler: cevaplar arasındaki farkı Kıbrıslı Rumların kendilerini çoğunluk olarak algılamalarıyla ve bundan dolayı kendi aralarından bir Cumhurbaşkanı seçmeyi 'demokratik hakları' olarak görmeleriyle açıklayabiliriz.

Görüşülenler arasında olumsuz duygular besleyenlere, bu düşüncelerinin arkasında yatan motifler ve bu konuda ne hissettiklerini bilmeyenlere, neden böyle düşündükleri soruldu.

Yukarıdaki sorulardan en az birine olumsuz cevabını vermişseniz veya emin değilseniz, bunun esas nedeni nedir?

Tablo 7.9: Olumsuz Tutumların Sebepleri

Kıbrıslı Rum katılımcılar, olumsuz tutumlarının en başta gelen nedenini, Kıbrıslı Türkleri düşmanları olarak görmeleri (%50) olarak belirtirken, ikinci en çok dile getirdikleri sebep ise dinlerin farklı olmasıydı (%38). Genç Kıbrıslı Rumlar için olumsuz algılamalarının en önemli üçüncü nedeni de iki toplumun farklı etnik kökenlere sahip olmasıydı (%26). Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumların verdikleri cevaplar birbirleriyle çelişiyordu: Kıbrıslı Türkler, iki toplumun farklı etnik kökenlere sahip olmasını, olumsuz tutumlarının temel nedeni olarak

dile getirdiler (%39), bunu iki toplumun farklı dinlere sahip olması takip ediyordu (%26); "onlar bizim düşmanımızdır" (%24) cevabı ise üçüncü en önemli sebep olarak belirtildi. Hem Kıbrıslı Rumlar (%13) hem de Kıbrıslı Türkler (%12) diğer toplumdan arkadaşlar veya iş ortakları edinme konusunda neden olumsuz cevap verdikleri sorulduğunda, en az önemli sebep olarak iki toplum arasında farklı dil konuşulmasını belirttiler.

Kıbrıslı Rumların Kıbrıslı Türkleri düşmanları

olarak görmelerinin olası bir açıklaması, onların savaşı kaybettiklerini düşünmeleri ve bundan dolayı da Türkiye'yi ve Kıbrıslı Türkleri (özellikle de Türkiye'yi) topraklarını kaybetmelerinden ve ülkelerinin bölünmesinden sorumlu tutmalarıdır. 1974 çatışması sonucundan Kıbrıslı Türkler daha memnun görünüyorlar (çünkü bu onlara bu tarihe kadar edinemedikleri güvenliği sağladı), ve bu yüzden birçoğu düşmanlık hesabının kapandığı görüşündeler; sonuç olarak çoğu Kıbrıslı Rumları 'düşmanları' olarak değil de 'etnik' ve/veya 'dinsel' öteki olarak görüyorlar (bu tabii ki derin bölünmüşlük duygularının veya çözümlenmemiş farklılıkların olmadığı anlamına gelmiyor).

Kıbrıslı Olmayanlar Hakkında Görüşler

Her ne kadar ada üzerindeki iki ana toplumu Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk toplumları oluştursa da, (sadece Kıbrıslı Türk tarafında ikamet eden) anakaradan gelen Türklerin ve (her iki toplumda da yaşayan) yabancı işçilerin

sayıları gün geçtikçe büyük ölçüde artmakta ve bu Kıbrıs halkının dokusunun değişimine katkı koymaktadır. Genç Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türklerden anakaradan gelen Türklerle ve Kıbrıs'a gelen yabancı işçilerle ilgili bazı ifadelerle karşılık vermeleri istendi.

Konu Türkiyeli göçmenlere geldiği zaman Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler arasında büyük bir fikir ayrılığı vardı. Kıbrıslı Rum gençlerin büyük bir çoğunluğu (%79) "bütün Türkiyeliler Kıbrıs'tan ayrılmalıdır" ifadesine katıldıklarını veya kesinlikle katıldıklarını beyan ettiler. Ancak Kıbrıslı Türklerin sadece %23'ü böyle düşünüyor, onların neredeyse yarısı (%49) bu ifadeye katılmadıklarını veya kesinlikle katılmadıklarını belirttiler. Buna ek olarak Kıbrıslı Rumların (%27) neredeyse iki katı fazlası Kıbrıslı Türk (%52), "bazı Türkiyelilerin (ör. Kıbrıslılarla evlenenler) çözümden sonra burada kalabilir" ifadesine katıldığını veya kesinlikle katıldığını belirtti. "Türkiyeliler Kıbrıs için sadece sorun yaratır" ifadesine Kıbrıslı Rumların %61'i katılırken, Kıbrıslı Türkler arasında bu ifadeye katılanların oranı sadece %21 idi.

Aşağıdaki ifadeye ne derece katılıyor ya da katılmıyorsunuz?	Kesinlikle katılmıyorum %		Katılmıyorum %		Ne katılmıyorum, ne de katılmıyorum %		Katılıyorum %		Kesinlikle katılıyorum %	
	KR	KT	KR	KT	KR	KT	KR	KT	KR	KT
Bütün Türkiyeliler Kıbrıs'tan ayrılmalıdır	2	24	6	25	13	29	31	11	48	12
Bazı Türkiyeliler (ör. Kıbrıslılarla evlenenler) çözümden sonra burada kalabilir	14	5	21	13	38	29	25	40	2	13
Türkiyeliler Kıbrıs için sadece sorun yaratırlar	2	24	10	25	27	30	33	14	28	7

Tablo 7.10: Kıbrıslı Gençlerin Türkiyeli Göçmenlere Yönelik Tutumları

Bu çelişen görüşler, genç Kıbrıslı Türklerin kuzeydeki nüfusun kayda değer bir oranını oluşturan Türkiyeli göçmenlerle birlikte büyüdükleri göz önünde bulundurulduğunda aslında çok da şaşırtıcı değil. Bu göçmenlerden bazıları Kıbrıslı Türklerle evlendiler ve toplum ile tamamen bütünleştirdiler. Ancak bu Kıbrıslı

Türklerin onların varlığını kabullendikleri anlamına gelmez: her ne kadar ortak bir dil ve dini paylaşılsalar da birçok Kıbrıslı Türk, Türkiyeli göçmenlerin kendileriyle ve Kıbrıs kültürüyle çok az ortak yanları olduğu görüşündeler. Kıbrıslı Rumlar ise Türkiye'den gelen göçmenlerin adada bulunmaya herhangi bir haklarının

olmadığını savunuyorlar. Türkiyeli göçmenlerin (1974'den beri) adadaki sayısının gerçekten gittikçe artması, adanın demografik yapısını değiştirme yönünde, el altından yürütülen bir girişim olarak görülüyor.

Konu yabancı işçilere geldiği zaman Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin sergiledikleri tutum arasında daha büyük bir benzerlik vardı. Sadece Kıbrıslı Türkler adadaki yabancı iş gücüne biraz daha toleranslı görünüyorlardı.

Aşağıdaki ifadeye ne derece katılıyor ya da katılmıyorsunuz?	Kesinlikle katılmıyorum %		Katılmıyorum %		Ne katılmıyorum, ne de katılmıyorum %		Katılıyorum %		Kesinlikle katılıyorum %	
	KR	KT	KR	KT	KR	KT	KR	KT	KR	KT
Kıbrıs'ta çok fazla yabancı işçi bulunmaktadır	1	5	0	11	3	21	53	37	43	25
Kıbrıs'ta bulunan yabancı işçiler Kıbrıslılarla aynı haklara sahip olmalıdır	17	15	31	21	26	31	23	23	3	11
Yabancı işçiler Kıbrıs'ta kültürel deneyim zenginliğine katkı yapmaktadır	11	11	35	15	36	42	17	24	1	8
Yabancı işçiler bizim ekonomimizin gücünü artırmaktadır	14	11	34	17	31	38	20	27	2	7
Bütün yabancı işçiler kendi ülkelerine gönderilmelidirler	7	11	30	25	30	33	21	20	11	11

Tablo 7.11: Kıbrıslı Gençlerin Yabancı İşçilere Yönelik Tutumları

Örneğin Kıbrıslı Rumların %26'sına oranla Kıbrıslı Türklerin %34'ü "*Kıbrıs'ta bulunan yabancı işçiler Kıbrıslılarla aynı haklara sahip olmalıdır*" ifadesine katıldıklarını veya kesinlikle katıldıklarını belirttiler. Buna ek olarak, Kıbrıslı Türklerin nerdeyse üçte biri "*yabancı işçiler Kıbrıs'ta kültürel deneyim zenginliğine katkı yapmaktadır*" (%32) ve "*yabancı işçiler bizim ekonomimizin gücünü artırmaktadır*" (%34) ifadelerini katıldıklarını ortaya koyarken, Kıbrıslı Rumların sadece beşte biri böyle düşünüyordu (sırasıyla %18 ve %21).

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin yabancı işçilere yönelik tutumları arasında en büyük farklılık, adada ikamet eden işçilerin sayısı ile ilgili: Kıbrıslı Rum gençlerin nerdeyse inanılmaz bir çoğunluğu (%97'si) Kıbrıs'ta çok fazla yabancı işçi olduğunu savunuyor, diğer taraftan Kıbrıslı Türk gençlerin %62'si bu görüşleri. Aradaki bu büyük farkın belki bir nedeni, kuzeydeki yabancı işçilerin çoğunun anakara

Türkiye'den gelen Türkler olmasıdır. Bu etnik unsurdan dolayı Kıbrıslı Türkler yabancı işçilere karşı daha toleranslılar – onlar ne de olsa aynı etnik kökene sahipler. Kıbrıslı Rumlara gelince, yabancıların çoğu Asya'dan veya başka gelişmekte olan ülkelere gelmekte ve bundan dolayı onların olumsuz düşüncelerini hafifletecek bir etnik unsur bulunmuyor; buna zıt olarak, yabancı işçilerin (ki bunların çoğu eğitimsiz) 'oryantal' kökenlere sahip olmaları, Kıbrıslı Rumların onları ast olan kişiler olarak görmelerine yol açıyor ve büyük rakamlarda var olmalarını arzu edilmiyor. İki toplumdaki genç Kıbrıslılar bütün yabancı işçilerin kendi ülkelerine gönderilip gönderilmemeleri sorusuna verdikleri cevaplarda benzer bir dağılıma sahipler (üçte biri kalmalarını istiyor, diğer üçte biri gitmelerini istiyor ve diğer üçte biri ise herhangi bir fikir belirtmiyor).

Avrupa Sosyal Araştırması kapsamında görüşülen gençlere 0 ile 10 arası bir ölçekte (0 = kötü

ve 10 = iyi) göçü ülkelerinin ekonomisi için *kötü* bir şey olarak mı yoksa *iyi* bir şey olarak mı gördüklerini belirtmeleri istendi. Kıbrıs, Yunanistan ve Türkiye'nin de dâhil olduğu sekiz ülkeli bir gruptan çıkan ortalama değerler 4.32'den (Kıbrıs) 5.76'ya (Polonya) kadar uzanıyordu. Bu rakamlar gösteriyor ki, Avrupa'daki genç insanlar yabancı işçilerin yaptıkları katkıyı ne kötü ne de iyi bir şey olarak görüyorlar. Bunun açıklaması olarak genç insanların çoğunluğunun halen orta veya yüksek seviyede öğrenim gördüklerini ve ülkelerinin ekonomilerine göçmenlerin yaptıkları etkiyle fazla ilgilenmediklerini öne sürebiliriz.

Aynı çalışmada genç insanlardan 0 ile 10 arası bir ölçek (0 = zarar vermek ve 10 = zenginleştirmek) üzerinde, yabancıların ülkelerindeki kültürel yaşama *zarar mı verdiğine*, yoksa onu *zenginleştirdiğine* mi inandıklarını göstermeleri istendi. Aynı ülkelerin grubuna baktığımız zaman, ortalama değerler 3.80'den (Rusya) 6.72'ye (Polonya) uzanıyordu. Kıbrıs (4.09), Türkiye (4.20) ve Yunanistan (4.31) en düşük sonuçlara sahip ülkeler arasındaydılar. Norveç, Birleşik Krallık ve Almanya gibi ülkelerin son bahsedilen soruya verilen cevaplarda ortalama daha yüksek değerler izhar ettiklerini belirtmekte yarar var; yani genç insanlar ülkelerinde yaşayan yabancıların ülkelerindeki kültürel yaşama, olumlu bir katkıda bulduklarını gördüklerini (bu ülkelerin ekonomisinin gücü için geçerli değil). Son bahsedilen soruya

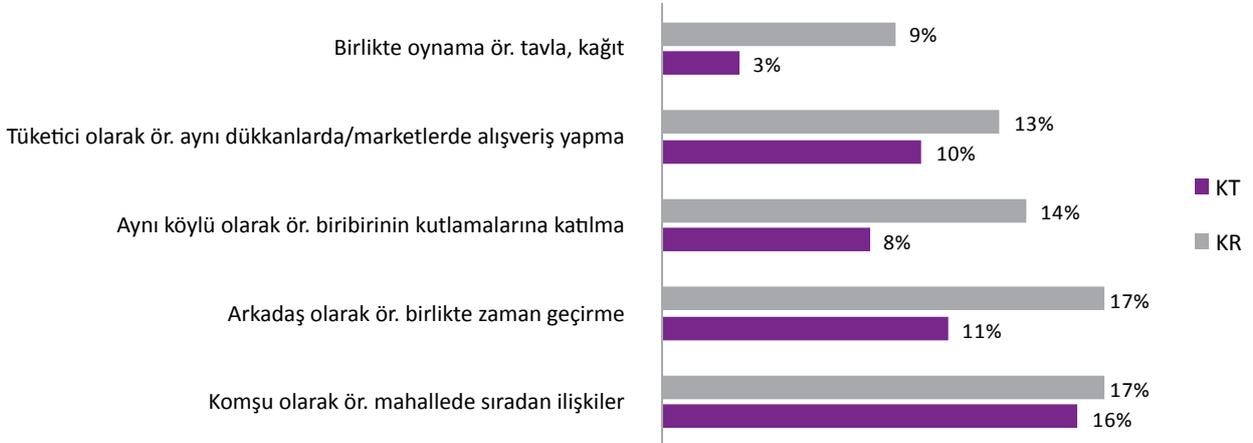
verilen cevaplarda düşük ortalama değerlere sahip Kıbrıs, Türkiye ve Yunanistan için durum böyle değildi.

Toplumlar arası Etkileşim: Geçmişten...

Tekrar Kıbrıslı gençlerin diğer toplumdaki kişilere yönelik tutumlarına dönelim. Katılımcılara ebeveynlerinin veya büyük anne ve büyük babalarının diğer toplumun üyelerinden ayrılmadan önce aralarında ne tür etkileşimler olabileceği soruldu. Katılımcıların bir bölümü, Kıbrıslı Rumların %37'si ve Kıbrıslı Türklerin %33'ü, ailelerinden birilerinin diğer toplumdaki birileriyle herhangi bir ilişkisi olup olmadığını bilmiyordu. Kıbrıslı Rumların üçte birinden fazlası (%34) ada bölünmeden önce ailelerinden kimsenin Kıbrıslı Türklerle herhangi bir etkileşimi olmadığını belirtirken, ortalama üçte biri de (%30), ailelerinden bir bireyin etkileşime geçtiğini biliyordu. Kıbrıslı Türk katılımcılardan da benzer sonuçlar elde edildi: %41'i ada bölünmeden önce ailelerinden kimsenin Kıbrıslı Rumlarla herhangi bir etkileşimi olmadığını belirtirken, %26'sı ise ailelerinden birinin Kıbrıslı Rumlarla ilişkileri olduğunu belirtti.

Ada bölünmeden önce ailelerinden birinin diğer toplumdaki birileriyle bir şekilde bağlantısı olduğunu söyleyen katılımcılara, bu etkileşimlerin türü soruldu:

Etkileşimin türü

Tablo 7.12: Toplumlar Arası Etkileşimin Türleri

Kıbrıslı Rumların daha fazla etkileşim olduğunu hatırlamaları, onların iki toplumun geçmişte “birlikte barış içinde yaşadığını” öne süren resmi tezleriyle ilişkilendirilebilir. Bunun tam aksi de Kıbrıslı Türkler için geçerlidir, onların resmi tezleri ise geçmişte yaşanan gerginlikleri ve çatışmayı vurguluyor; buna ek olarak, 20. yüzyılda Kıbrıslı Rumlar, kendi üstünlükleri ile Kıbrıslı Türkleri gölgede bıraktılar (hem sayıyla, hem de sosyo-ekonomik statüleriyle) ve Kıbrıslı Türkleri gelişmemiş bir azınlık olarak algıladılar, bundan dolayı Kıbrıslı Türkler Kıbrıslı Rumların kendilerine yönelik tutumlarının dostça değil de onları küçük görmek yönünde olduğu hissine kapılmış olabilirler.¹⁹⁹

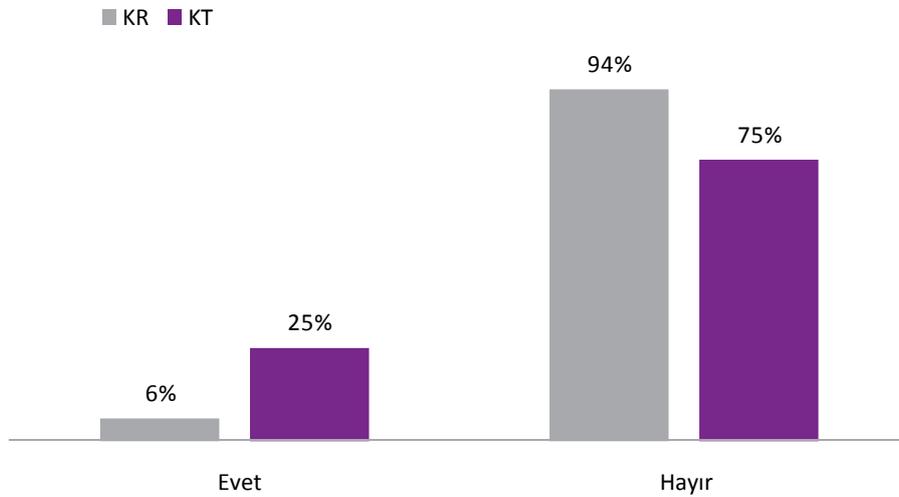
Genel olarak etkileşimin bu derece az olması, iki toplumun bölünmüşlüğü'nün bir göstergesidir. İki toplumdaki insanlar “paralel yaşamlar” sürdürdüler ve çok az yakın ilişkiler edindiler. Aslında bu etkileşim türü Furnival tarafından daha önceden açıklanmış olanlara benziyor; Kıbrıs gibi ‘çoğulcu toplumlarda’ iki veya daha fazla grup veya parça “yan yana yaşıyor fakat tek bir politik birim olarak birbirleriyle birleşmiyor”; [...] “birbirleriyle karışan ancak birleşmeyen karmaşık bir insan topluluğu”. Böyle olduğundan, her grup kendi

dinine, kendi kültürüne ve diline ve kendi fikirlerine sahip. Bireyler olarak yan yana ancak ayrı ayrı yaşayarak sadece pazar yerinde alışveriş yapmak için buluşuyorlar [...] toplumun bütününde ortak bir irade yok.”²⁰⁰

Toplumlar Arası Etkileşim: ...Günümüze

Geçiş noktalarının açılmasından dört yıl sonra, ada çapında genç Kıbrıslılara diğer toplumdan genç insanlarla etkileşime geçip geçmedikleri soruldu. Kıbrıslı Rumların %15'i Kıbrıslı Türklerle ve Kıbrıslı Türklerin %19'u Kıbrıslı Rumlarla bir çeşit etkileşime girdiklerini; Kıbrıslı Rumların %85'i ve Kıbrıslı Türklerin %82'si ise herhangi bir etkileşime girmediklerini belirttiler. Genç Kıbrıslı Rumlara ve Kıbrıslı Türklerle diğer toplumdan birileriyle arkadaşlık kurup kurmadıkları da soruldu. Kıbrıslı Rumların sadece %6'sının Kıbrıslı Türk arkadaşları var, %94'ünün ise diğer taraftan arkadaşı yok. Öte yandan Kıbrıslı Türklerin dikkate değer bir oranı (%25'i) ise Kıbrıslı Rum arkadaş edindiklerini söylediler, geriye kalan %75 ise diğer taraftan arkadaş edinmediğini söyledi.

Diğer toplumdan arkadaşınız var mı?

Tablo 7.13: Diğer Toplumun Üyeleri Arasından Arkadaşlar

Karşılıklı yüz yüze görüşmek, diğer toplumun üyeleriyle etkileşime geçen genç Kıbrıslılar arasında en yaygın olan etkileşim türüdür (Kıbrıslı Rumların %57'si ve Kıbrıslı Türklerin %49'u). Onlar aynı zamanda iletişimi kurmak için elektronik posta alışverişinde bulunuyor ve internette sohbet ediyorlar. Bu iletişim ortamı, internetin Kıbrıslıların evlerine 1990'ların ortasında girmesinden beri iki toplumdaki gençleri bir araya getirmeye yarayan bir bağ olmuştur. İlginç olan, iki tarafın da telefon aracılığıyla birbirleriyle iletişimi kurmaya pek yatkın olmamaları. Kıbrıs Rum toplumundan Kıbrıslı Türk birini aramak Türkiye'den birini aramakla aynı – arayan uluslararası telefon tarifi ödemek zorunda olduğundan bu tür iletişim çok pahalıya geliyor. Bu Kıbrıslı Türkler için de geçerli, onlar da güneydeki numaraları aradıkları zaman uluslararası telefon tarifi ödemek zorundalar.

Diğer toplumdaki arkadaşları olmayanlara, bu tür arkadaşlıklar kurmak isteyip istemedikleri soruldu. Kıbrıslı Rumların %32'si Kıbrıslı Türk arkadaşları edinmeyi istediklerini belirtti. Buna kıyasla Kıbrıslı Türk gençlerin %43'ü Kıbrıslı Rum arkadaşları olmasını arzuladığını dile getirdi.

Öte yandan yüksek sayılarda Kıbrıslı Rum (%68) ve Kıbrıslı Türk (%57), diğer toplumdaki arkadaş edinmek istemediklerini söylediler. Neden böyle düşündüklerini belirtmeleri istendiği zaman Kıbrıslı Rumların %42'si ve Kıbrıslı Türklerin %29'u, diğer toplumdaki genç Kıbrıslı arkadaşları edinmenin umurlarında olmadığını ve bu konuda ilgisiz olduklarını söylediler.

Daha az sayıda katılımcı ise diğer toplumdaki kişilerle arkadaş olmak istemediklerinin gerekçesinin onları "sevmedikleri veya nefret ettikleri" olduğunu belirttiler. Bu gerekçeye iki taraftan da gençler katılsa da, bunu belirten Kıbrıslı Türk gençlerin (%11) neredeyse iki katı Kıbrıslı Rum genç (%24) böyle düşünüyordu. Yine bunun nedeni olarak Kıbrıslı Rumların ülkelerini işgal edenlerle arkadaşlık kurmanın doğru olmadığına inandıkları öne sürülebilir. Buna bağlı olarak, birçok Kıbrıslı Rum, Kıbrıslı Türk tarafına geçmek istemiyor çünkü bunu yapmak için kimlik göstermeleri gerekiyor ve bu da dolaylı yoldan sınırı ve başka bir ülkenin varlığını tanıdıkları anlamına geliyor.

Kıbrıslı Türk arkadaş edinmek isteyen Kıbrıslı Rumlardan %21'i ve Kıbrıslı Rum arkadaş edinmek isteyen Kıbrıslı Türklerden %21'i kendilerini bunu yapmaktan men eden şeylerden birini buluşma olanaklarının bulunmaması olduğunu ortaya koydular. Buna ek olarak, Kıbrıslı Rumlardan (%4) daha fazla Kıbrıslı Türk (%7) diğer toplumdaki kişilerle arkadaşlıklar kurdukları takdirde toplumdaki gelecek eleştiriler/etiketlemelerden endişe duyduklarını dile getirdiler. Öte yandan (Kıbrıslı Türklerin %4'üne oranla) daha fazla Kıbrıslı Rum (%6) diğer toplumdaki gelebilecek olası tehlikelerden korktuklarını belirttiler. Eşit oranda Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk (%6) arkadaşlık kurmak için çok çaba göstermek gerekmesinin onları diğer toplumdaki kişilerle arkadaş olmaktan men ettiği cevabını verdiler.²⁰¹

Diğer toplumdaki kişilerle arkadaş olmaktan sizi men eden şey nedir?	Kıbrıslı Rum (%)	Kıbrıslı Türk (%)
Kıbrıslı Rumlarla buluşma olanaklarının olmaması	21	21
Bizim toplumdaki gelecek eleştiriler/etiketlemelerden endişe duymam	4	7
Diğer toplumdaki gelebilecek olası tehlikelerden korkma	6	4
Bunun için çok çaba göstermek zorunda olmam	6	6

Tablo 7.14: Diğer Toplumdan Kişilerle Arkadaşlık Kurma Önündeki Engeller

Toplumlar Arası Etkileşim: Geleceğe Bakış

Bu bölümde altının çizildiği gibi, Kıbrıslı gençler arasında kimlik ne basit ne de kolay anlaşılır bir konudur. Adanın, üç kıtanın bulunduğu noktadaki konumu, Avrupa Birliği'ndeki eşsiz yeri ve her toplumun kendi "ana vatani" Yunanistan ve Türkiye'ye olan bağları göz önünde bulundurulursa, Kıbrıslı gençlerin aslında bir takım kimlikler arasında seçim yapabilecekleri anlaşılabilir. YAS₁'in sonuçlarının da gösterdiği gibi, iki toplumdan da gençlerin üçte ikisi 'Akdeniz' kimliğinin Kıbrıs için en uygun olduğuna inanıyor. Bu bulgu uzun zamandır fiziksel, duygusal ve zihinsel olarak ayrılmış iki toplumun arasında bir köprü oluşturmak için bir başlangıç noktası olarak kullanılabilir. İki toplumun fiziksel bölünmüşlüğü'nün psikolojik sonuçları Kıbrıslı gençlerin tutumlarında açıkça görülebilir. 'Kıbrıslı' terimini kullandıkları zaman, genç Kıbrıslı Rumların nerdeyse %86'sı sadece Kıbrıslı Rumları kastediyorlar ve Kıbrıslı Türklerin de daha küçük ama yine de belirgin bir oranı (%55'i) 'Kıbrıslı' ifadesiyle sadece Kıbrıslı

Türkleri bağdaştırıyorlar. Bu bulgular Kıbrıslı gençlerin hayatlarının çoğunu birbirlerinden ayrı yaşadıkları göz önünde bulundurulursa şaşırtıcı değildir. Kıbrıs'ın 2004 yılında AB'ye katılması Kıbrıslı gençlerin yüzleştiği kimlik meselesine yeni bir boyut ekledi; bu, her ne kadar Avrupa 'acquis communautaire' i adanın kuzeyinde uygulanmasa da Kıbrıslı Türkler için de geçerlidir.

Kıbrıslı gençlerin dışlayıcı tutumları, bugün Kıbrıs'ta yaşayan başka ülkelerin vatandaşlarına yönelik tutumlarında da görülmektedir. Giderek artarak daha çok etnik, kültürel ve dini yapı barındıran dünyamızda, tolerans ve saygı gibi değerler bugün daha da önem kazandı. Özellikle Kıbrıs'taki politik çatışma ve devam eden barış süreci dikkate alındığında bu değerlerin daha da gerekli olduğu anlaşılabilir. Sonuç ne olursa olsun, Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler aynı adada yaşamaya devam edecekler ve birbirlerinin ihtiyaçlarına, duygularına ve görüşlerine daha saygılı ve bu konularda daha hassas olabilecekleri bir yol bulmaları gerekecektir.

KUTU 7.1

Temas Kurmak Bir Fark Yaratır Mı?

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin birbirleriyle doğrudan temas geçmeleri diğer gruptan kişilere karşı olan olumsuz tutumlarının azalması yönünde etkili bir yöntem olabilir. Bu, yakın geçmişte hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk toplumundan temsili bir örneklem ile yapılan bir araştırmada^{1&2} ve hem de Kıbrıslı Rum öğrencilerin Kıbrıslı Türk bir öğrenciyle temas kurmasına dayanan deneysel bir çalışma³ sonucunda kanıtlandı. Bu yöndeki diğer bir bulgu da Kıbrıslı Rum öğrencilerin Kıbrıslı Türklerle ilk kez temas geçtiklerinden sonra bu durumu değerlendirmelerine dayanan çalışmadan gelmiştir.⁴ Öğrencilerin %30'u ilk temaslarının ne olumlu ne de olumsuz olduğunu, %40'ı ise olumlu olduğunu belirtti. Birçoğu da bu deneyimin beklentilerinden daha iyi geçtiğini (%47), diğerleri ise bekledikleri gibi (%41) geçtiğini söylediler.

Bu gösteriyor ki, diğer gruba karşı önyargılı yaklaşımlarının perdesinde, temas kurmak deneyimi gençlerin kayda değer bir çoğunluğu için hoş bir sürpriz olmuştur ve gençlerin farklı bir bakış açısı ile yaklaşmalarına ve algıladıkları tehditlerin azalmasına olanak tanımıştır. Temas kurmak öğrencilere Kıbrıs'ın tarihine ve Kıbrıs meselesine önyargılı yaklaşımlarını gözden geçirmeleri için da yardımcı olabilir. Tarih eğitiminin tarihi, budun merkezli ve tek bakış açılı algılanmasından sakınacak şekilde gözden geçirilmesi için, eğitimden sorumlu kişilerin her iki tarafta da halen yapacak çok işleri var. İdeal olan, iki tarafın resmi anlayışının, daha kapsamlı ve uzlaşmayı teşvik eden bir tarih anlayışına dönüşmesidir bu ancak tarih eğitimindeki amacının ulusal kimliği değil kritik düşünmeyi teşvik etmesiyle gerçekleştirilebilir.⁵

Böyle bir çaba gerçek anlamına ancak birleşik bir Kıbrıs'ta yaşanabilir ve üretken olan ortak bir gelecek vizyonunun, gençlere çözümün bir tehdit olarak değil de uğraş vermeye değer bir hedef olarak algılayacakları şekilde teşvik edilmesi durumunda ulaşabilir.

*Charis Psaltis
Kıbrıs Üniversitesi*

Kaynakça

- ¹Psaltis, C. & Hewstone, M. (2007, 7 Eylül). Intergroup contact as an antidote to social exclusion. Paper presented at British Psychological Society (B.P.S) Social Psychology section conference, Kent, UK.
- ²Psaltis, C. (2008). Mapping the field of inter-communal relations: A social-psychological analysis. *International and European Policy (Yunanca)*, 11, 133-143.
- ³Ioannou, M. (2008). Comparing Direct and Extended contact in Cyprus., Oxford Üniversitesi, Deneysel Psikoloji Departmanı'nda, basılmamış MSc tezi.
- ⁴Pachoulides, K. Psaltis, C. Ioannou, M. (hazırlanmakta). Greek-Cypriot perspectives of university students on bi-communal relations, identities and contact.
- ⁵Makriyianni, C. & Psaltis, C. (2007). History teaching and reconciliation. *Cyprus Review*, 19, 43-69.

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler arasındaki toplumlar arası etkileşimler norm olmaktan çok bir istisnayı teşkil ediyorlar. Her ne kadar Kıbrıslı gençler aynı ticari alanı giderek daha fazla paylaşıyorlar da, iki toplum arasındaki ilişkiler gerçek, derin dostluklardan çok ağırlıklı olarak yüzeysel bir doğaya sahip. Aynı geçirilen onca yılın ve de zihinsel, sosyal ve duygusal engellerin göz önünde bulundurulması bunu anlaşılabilir kılar.

Bugün genç Kıbrıslılar hem de gelecek nesiller, ortak bir bilincin veya bir grup bilincinin oluşmasından yararlanabilirler. Ellis'in de vurguladığı gibi, sosyal alanda değişim, sadece sorumlu bireylerin çabaları sonucunda gerçekleştirilemez, genç insanların arasında, onlara güçlü olduklarına ve değişimi getirebileceklerine inanmalarını sağlayacak bir grup bilincinin oluşması gereklidir.²⁰² Bu grup bilinci "ortak bir insanlık anlayışı" üzerine vurgu

yapılarak sağlanabilir. Bunun vasıtasıyla da bireyler diğer geleneklere saygı göstermeye ve birden çok etnik ve dini yapı barındıran modern toplumlara ve ülkelere karşı hoşgörülü olmaya teşvik edilebilirler.²⁰³

İki toplumdan kişiler arasında etkileşim sayesinde Kıbrıslı gençler yeni anlamlar, anlayışlar ve çözümler üretebilirler.²⁰⁴ Gençlere katılım ve etkileşim olanakları sağlanması, onların adayı paylaştıkları insanlara karşı daha duyarlı ve sorumlu bir tutum geliştirmelerini teşvik edebilir. Böyle bir değişim bir gecede olamaz ve toplumun her alanından ; gerek aile bireylerinden, gerek öğretmenlerden, politikacılardan veya medyadan olsun ciddi anlamda zaman, çaba ve sorumluluk bekler. Bunun sonucunda gençliğin kimliği güçlenmiş olacak ve bu da gençliğin gelişimine ve yetkilendirilmesine olumlu bir katkı yapacaktır.

BÖLÜM SEKİZ

KIBRIS GENÇLİĞİ KIBRIS SORUNU ÜZERİNE

Raporun önceki bölümlerinde, şu anda adada yaşamakta olan Kıbrıs gençlerini ilgilendiren belli başlı konulara ve sorunlara dikkat çekilmeye çalışıldı. Dünyadaki diğer gençler gibi, Kıbrıslı gençler de çoğunlukla önceliklerini dersler, üniversiteden sonra iyi bir iş bulma ve arkadaşları ve aileleri ile sosyalleşmeden yana kullanıyorlar. Bunları ya geleneksel iletişim yöntemlerini kullanarak (yüz-yüze ilişkiler) ya da cep telefonu ve internet gibi yeni bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak gerçekleştiriyorlar. Kıbrıslı gençlerinin dünyadaki diğer gençlerle olan bir başka ortak özelliği de, sosyo-politik olaylara aktif olarak katılmayı tercih etmeyip, bunun yerine tercihlerini imza kampanyaları gibi daha az bağıllık gerektiren politik aktivitelerden yana kullanmalarıdır.

Buna rağmen, Kıbrıslı gençleri diğer gençlerden ayıran önemli bir durum bulunmaktadır. Adada uzun süreden beri var olan siyasi anlaşmazlıktan ötürü iki toplum birbirinden neredeyse tamamen izole olmuş bir biçimde yaşamaktadır ve bu olay, iki toplumun gençlerini zaman içinde birbirlerinden uzaklaştırmıştır. Bu yüzden, her ne kadar Kıbrıs Türk ve Rum gençleri nispeten güvenli ve barışçıl bir ortamda yaşıyor gibi görülseler de ne yazık ki Kıbrıs Sorunu yaşamlarının her anında bir gölge gibi varlığını hissettirmekte ve gözle görülen veya görülmeyen yollarla hayatlarını etkilemektedir.

İki Toplumu İlgilendiren Sorunlar

Kıbrıs gençliğinden, şu anda Kıbrıs'ta yaşanan ve gençlik tarafından görülen en önemli sorunların ne olduğunun belirtmesi istendi. Hem Kıbrıslı Rumlar hem de Kıbrıslı Türkler en acil sorunun işsizlik olduğuna inanmaktadır. Kıbrıslı Rumlar ayrıca Kıbrıs Sorunu'nda bir sonuca ulaşamamanın ikinci en büyük sorun olduğuna inanmakta, üçüncü olarak ise yükselen fiyatları ve enflasyonu görmektedirler. Kıbrıslı Türkler ise, işsizlikten sonra toplumlarını etkileyen başlıca sorunun enflasyon olduğunu düşünmekte, artan suç oranlarını ise üçüncü en önemli sorun olarak görmektedirler. Kıbrıslı Rum gençlik de artan suç oranları ile ilgili kaygılanmakta ve çoğu bunu Kıbrıs'ta yaşamakta olan ve sayıca artmış olan yabancılara bağlamakta.

İşsizlik [...] çünkü uygun olan [işler] bulunmuyor... ki herkes işe alınabilsin; birçok üniversite mezunu var ki okudukları dalda işe giremiyorlar. Yüksek fiyatlar, çoğu ürünlerin pahalılaşması gibi.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 24, üniversite mezunu, kimyager, bekâr, kırsal Limasol]

Güncel Kıbrıs hayatı ve yaşanan önemli sorunlar üzerine düşünme çerçevesinde, Kıbrıslı Türkler sıklıkla verdikleri cevaplarda

ülkelerine olan bağlılıklarını sorguluyorlardı. Bu sorgulama ülkenin onlara gerektiği kadar hizmet sunmamasından doğmaktadır. Bu sonuca varırken, eğitim gibi temel bir ihtiyacın bile sağlanmasında sorunlar yaşanmasından dolayı oluşan kötü ekonomi gibi çeşitli nedenler ortaya konulmaktadır. Çoğu kişi tüm bunları KKTC' nin tanınmamasından dolayı Kıbrıslı Türklerin Türkiye'ye olan bağımlılığına ilişkilendirmekte. Bu durum Kıbrıslı Türk toplumunda çaresizlik, hapsedilmişlik ve anomiye (normsuzluk durumu) sebep oluyor ki bu da onların otoriteyi sorgulamalarına, akraba ayrımcılığına ve buna benzer fenomenlere yol açıyor. Görüşülenlerden biri şöyle diyor:

Kendimi şu anda ülkeme karşı sorumlu hissetmiyorum çünkü ülkem bana sağladığı hiçbir şey yok. İçinde yaşadığımız ülke aksine bizi sömürüyor ve bize karşılığında bir şey vermiyor. Ben sadece eğitim alıp, ilkokul, ortaokul ve liseyi bitirmiş olmamıza şükrediyorum – ama bu günlerde parası olmayanlar onu bile yapamıyor [yani başarı ile eğitimin her seviyesini tamamlamayı]. Bunun nedeni temel ihtiyaçların pahalılaşıyor olmasıdır... Ayrıca, ben kendimi devlete karşı sorumlu hissetmiyorum çünkü askerlik görevimi yerine getirdim ve şimdi diğer şeyler beni ilgilendirmiyor.]

[Kıbrıslı Türk, erkek, 24, bilgisayar dükkânında çalışıyor, kırsal Lefkoşa]

İlginç bir şekilde, görüşülen şahıslar 'devlet'le ilgili bu kadar olumsuz düşüncelerini dile getirirken, aynı kişiler artan bireysellik ve toplum yerine kişiye verilen öneme dikkat çekmektedirler. Katılımcılar ortada var olan sorunların, ancak Kıbrıs Türklerin müşterek bir şekilde ülkelerini, kendi ihtiyaçlarının ve maddi kazanç elde etme hırslarının önüne koyabilirlerse çözülebileceğini aktarıyorlar:

Eğer insanlar kendileri yerine ülkelerini düşünmeye başlarsa ve eğer insanlar hak ettiklerini almaya başlarsa o zaman ülkemiz gelişebilir. Demek istiyorum ki, eğer insanlar düşünme şekillerini değiştirirlerse o zaman ilerleyebiliriz. Eğer sadece parayı düşünüyorsa sorunlarımızı çözemeyiz.

Her ne kadar Kıbrıslı Türklerin cevapları birbirleri ile çelişiyor gibi görünse de aslında bu kişiler 'devlet' ve 'ülke' arasında bir ayrım yapıyorlar. Devlete karşı bir bağlılık duymaları

gerektiğini hissetmeseler de ülkelerine karşı ortak bir borçları olduğunu kabul ediyorlar.

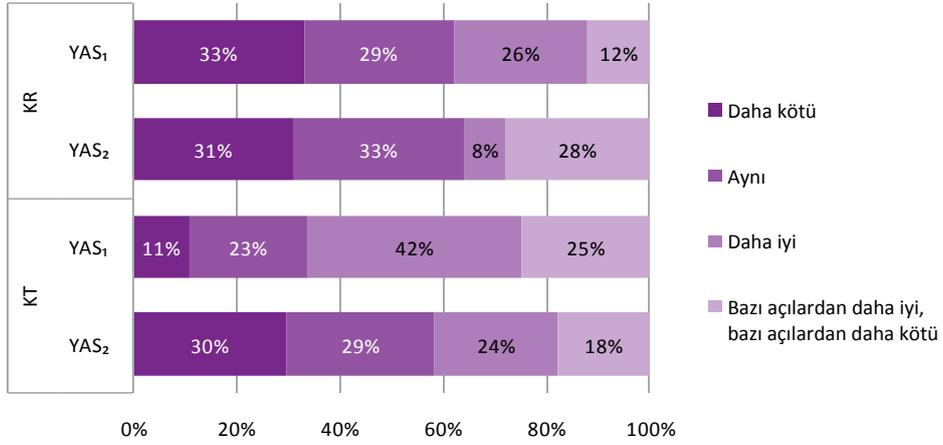
Gelecekteki Ekonomik, Sosyal ve Siyasi Koşullar ve Kıbrıs Gençliği

Kıbrıslı Rum gençlerinin %53'ünden fazlası şu anda adadaki **sosyo-ekonomik durumdan** memnun olduklarını belirttiler. Kıbrıslı Türk gençler için ise aynısı geçerli değil çünkü görüşülenlerin üçte ikisi (%66) yaşadıkları hayat koşullarından memnun olmadıklarını dile getirdiler – ki kuzeydeki görece olarak az gelişmiş koşulları göz önüne alırsak bu beklenen bir durumdur.

Bu farklılığa rağmen, her iki toplumun gençleri de gelecekle ilgili düşüncelerinde çarpıcı bir benzerlik gösterdiler. Katılımcılardan "İnanıyorum ki, genel olarak yaşamım gelecekte... olacak" ifadesinin tamamlanması istendi. Her iki toplumun büyük kesimi de bu soruyu yanıtlarken iyimserlik gösterdi ve Kıbrıslı Rumların %46'sı ve Kıbrıslı Türklerin %40'ı gelecekteki hayatlarının daha iyi olacağına dair inançlarını belirtti. Katılımcılardan sadece onda bir kesim (%11 Kıbrıslı Rum, %10 Kıbrıslı Türk) hayatlarının ileride daha kötü olacağına inanırken, beşte birden biraz daha fazla bir kesim (%22 Kıbrıslı Rum ve %23 Kıbrıslı Türk) hayatlarının aynı kalacağına inandığı cevabını verdi. Yaklaşık %21'lik bir kesim de pragmatik bir biçimde hayatlarının "bazı açılardan daha iyi, bazı açılardan daha kötü olacağını" düşünüyordu.

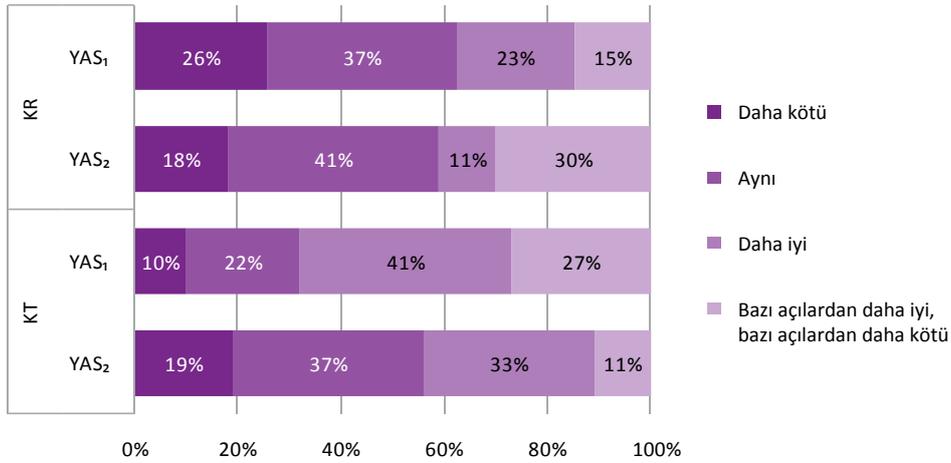
Kıbrıs Cumhuriyeti'nde hükümet değişimi, adada ileride yaşanacak ekonomik ve sosyal koşullarla ilgili olarak, Kıbrıslı Türk katılımcılar arasında daha kötümser bir tavrın sergilenmesine sebep oldu. İlk ankette, Kıbrıslı Türklerden sadece %10'u Kıbrıs'ın ekonomik durumunun gelecekte daha kötüye gideceğini düşünüyordu – fakat bu sayı bir sonraki ankette %30'a kadar yükseldi.²⁰⁴ Bunun yanı sıra, başlangıçta %41 Kıbrıslı Türk adadaki ekonomik koşulların gelecekte iyileşeceğine inanırken bu sayı bir sonraki ankette %24'e düştü. Aynı şekilde, Kıbrıslı Türk gençlerinden daha yüksek bir kısım ileride sosyal koşulların ya daha kötüye gideceğine (10% YAS₁; 19% YAS₂) ya da aynı kalacağına inanıyorlardı (22% YAS₁; 37% YAS₂). Sosyal koşulların ileride iyileşeceğine inanan Kıbrıslı Türk oranı %41'den (YAS₁) %33'e (YAS₂) düştü.

A. İnaniyorum ki gelecekte Kıbrıs'ta ekonomik koşullar... olacak

Tablo 8.1: Gelecekte Ekonomik Koşullar – YAS₁ and YAS₂

B. İnaniyorum ki gelecekte Kıbrıs'ta sosyal koşullar... olacak

Tablo 8.2: Gelecekte Sosyal Koşullar – YAS₁ and YAS₂

Kıbrıslı Rumların verdiği cevaplara bakıldığında, iki anket arasındaki en büyük farklılığın ilerde hem ekonomik hem de sosyal koşulların bazı yönden iyiye bazı yöndense kötüye gideceğini düşünen gençlerin yüzdeliğindeki artış olduğu görüldü. Bu da Kıbrıslı Rum gençlerinin gelecekteki ekonomik ve sosyal koşullarla ilgili olarak ihtiyatlı bir iyimserlik içinde olduklarını gösteriyor. Aynı durum Kıbrıslı Türk gençleri için söz konusu değil çünkü yapılan bir sonraki anketle ilk anket karşılaştırıldığında, son ankette verilen yanıtlar gelecekle ilgili çok

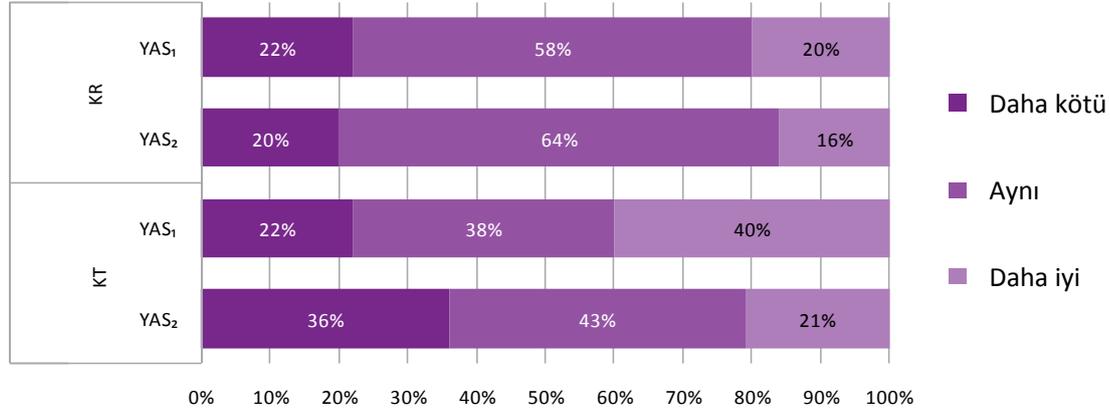
daha karanlık bir tablo çiziyor. Bunun bir açıklaması şu olabilir; 2004 referandumuna giden süreçte ve onun sonrasında uluslararası toplum ve oluşan ortam Kıbrıslı Türk toplumuna izolasyonu sonuçlandırmak için destek verdi. Her ne kadar referandumdan sonraki süreçte hem Avrupa Birliği hem de Kıbrıs Cumhuriyeti bu izolasyonun Kıbrıs Türk toplumu üzerindeki etkilerini azaltmak için bazı önlemler almış olsalar da, geçen dört yıldan bu yana, süregelen ekonomik ve uluslararası izolasyon Kıbrıslı

Türklerde yeniden hayal kırıklığına sebep olmaya başladı. Kıbrıs Rum toplumunda anlaşma yanlısı olduğu aşikâr olan bir cumhurbaşkanının seçilmiş olması bile Kıbrıslı Türk gençlerinde otomatik olarak bir iyimserliğe yol açmadı.

Kıbrıslı gençlere gelecekte Kıbrıs'taki **politik sorun ve çatışmaların** aynı mı kalacağı, daha kötüye mi gideceği yoksa daha iyiye mi gideceği soruldu. Kıbrıslı Rumların verdiği cevaplar, bir önceki anketlerde verdikleri cevaplarla

karşılaştırıldığında, fikirlerin çoklukla aynı çizgide seyredip dramatik bir farklılık göstermediğine işaret ediyordu. Fakat Kıbrıslı Türk katılımcıların iki ankette verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, siyasi anlaşmazlığın ileride daha kötü olacağına inananların oranı yaklaşık olarak beşte birden (%22) üçte birin biraz üzerine (%36) yükseldi. Buna ek olarak, başlangıçta siyasi sorunun ileride daha iyiye gideceğine inanan Kıbrıslı Türkler %40 iken, bu oran bir sonraki ankette dramatik bir şekilde %21'e düştü.

İnanıyorum ki gelecekte Kıbrıs'ta politik sorunlar/çatışmalar... olacak

Tablo 8.3: Gelecekte Siyasi Koşullar – YAS₁ and YAS₂

Bu son bulgular öyle gösteriyor ki, Kıbrıs Türk gençliği ve dolayısıyla Kıbrıs Türk toplumu bu siyasi durum ve olası bir kalıcı barışa ulaşma konusunda oldukça kötümser bir tavır içerisine girdiler. Kıbrıslı Türklerin umutları 2004 referandumu ve ardından gelen AB'ye giriş öncesi süreçte yükselmişti. Fakat uluslararası camianın ve özellikle AB'nin gelişmelerden mutlu olmaması ve Kıbrıslı Rumlar üzerinde bir miktar baskı uygulayarak durumu değiştirme niyetinde olması bir miktar umudun devam etmesine neden olmuştu. Fakat müzakerelerde yaşanan durgunluk zaman ilerledikçe insanların umutlarının yavaş yavaş tükenmesine sebep oldu. Buna ek olarak, öyle görülüyor ki Kıbrıslı Türkler 2004 referandumundaki olumlu duruşlarından ötürü yeteri kadar ödüllendirildiklerine inanmıyorlar (mesela beklentilerinin aksine izolasyonların kaldırılmaması) ve bu da gelecekle ilgili karamsarlığın hüküm sürmesine sebep olmuştur. Zaman ilerledikçe iktidardaki partinin algılanan yetersizlikleri ve yanlışları, aynı zamanda Talat'a

ve onun politik bağlaşıklarına olan inancın kaybolmasına da neden olmuştur. Bu sırada Kıbrıslı-Rum kesiminde Başkan Papadopoulos uluslararası camia tarafından Kıbrıs sorunu konusunda sert çizgisi ile bilinmekteydi. Bu ise Kıbrıs-Türk toplumuna – Talat yönetiminin de bir iyimserliğe neden olmasından dolayı – daha bir sempatiyle bakılmasına neden olmuştu. Bu durum Kıbrıslı-Türklerle daha çok kazanım ve ayrıcalıklar sağlama ve barış görüşmelerinde ilerleme konularında daha ılımlı olan ve AB'nin güvenini yeniden kazanan Hristofyas'ın güneyde iktidara gelmesiyle değişti.

Genelde, adanın her iki tarafındaki Kıbrıslılar da son yıllarda başa gelen iki (sol) liderin uzlaşma yanlısı olduğunu kabul ediyor. Bununla beraber, her iki taraf da diğer toplumun liderini suçlayarak, liderlerin temsil ettikleri toplumun kök salmış duruşundan vazgeçmeye gönülsüz görünüyor. Bu hal de, (diğer parti/ülkelerin soruna dâhil olması gibi başka 'dış' etkenlerin yanı sıra) her iki tarafı çıkmaza sokuyor.

Bu bölümün geriye kalan büyük bir kısmı, iki toplumun Kıbrıs siyasi sorunu üzerine düşünceleri hakkında olacak.

Adadaki Bölünmüşlüğün Kıbrıslı Gençler ve Aileleri Üzerindeki Etkisi:

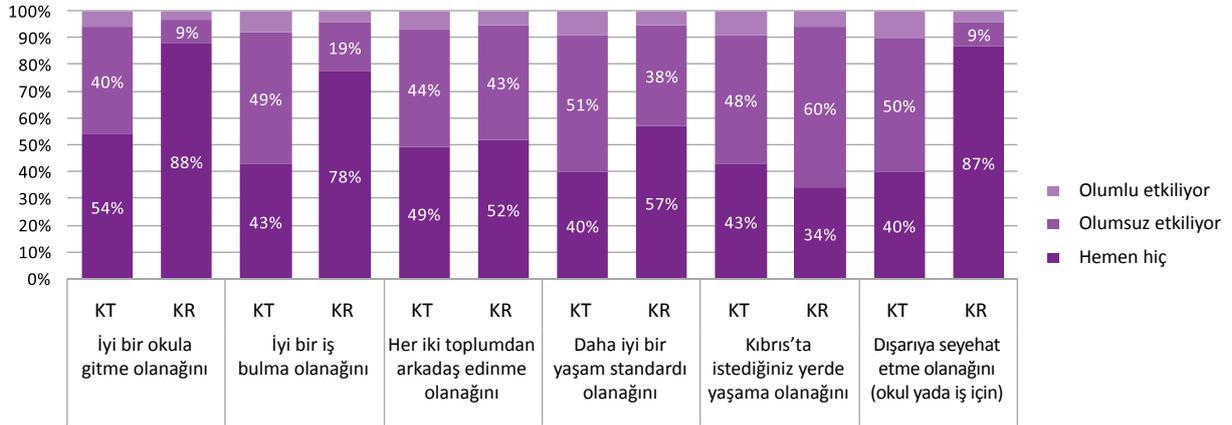
Kıbrıslı gençlerden adadaki bölünmüşlüğün ailelerini ekonomik, sosyo-politik ya da duygusal yönden etkileyip etkilemediği sorusuna cevap vermeleri istendi. Katılımcıların hemen hemen yarısı (%50 Kıbrıslı Rum ; %49 Kıbrıslı Türk), bölünmüşlük sonrasında kendi mal ve topraklarından uzaklaştırılmaları ve hala bu mağduriyetin devam etmesi sonucu ailelerinin bu durumdan ekonomik anlamda gerçekten kötü yönde etkilendiği cevabını verdi.²⁰⁵ Katılımcıların yarısından biraz azı ise (%45 Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk), adadaki bölünmüşlüğün ailelerinin ekonomik durumlarına direkt olarak bir etkisi bulunmadığını belirtti. Benzer bir şekilde, katılımcıların hemen hemen yarısı (%46), bölünmüşlüğe bağlı olarak ailelerinin duygusal anlamda pek etkilenmediği cevabını

verirken, Kıbrıslı Rumların %49'u, Kıbrıslı Türklerin de %46'sı, 1963 ve 1974 yıllarındaki şiddet ve süregelen bölünmüşlük sonucu ailelerinin duygusal anlamda olumsuzluklar içinde yaşamak zorunda kaldığını söyledi. Bu duygusal çöküntüler, insanların savaş sırasında sevdiklerini kaybetmesinden doğan acıları da içeriyor ki bu ölümler ve bugün dahi bulunamayan kayıplardan oluşuyor.²⁰⁶

Kıbrıslı Rumların ve Kıbrıslı Türklerin büyük çoğunluğu (%58; %51) adadaki bölünmüşlüğün ailelerini sosyo-politik açıdan olumsuz yönde etkilediğine inanıyor. Beklendiği üzere, bir gencin ailesinin bölünmüşlükten ne kadar etkilendiği o ailenin hangi bölgeden geldiğine bağlıydı; örneğin, bölünmüşlükten etkilenme olasılığı en düşük olan katılımcılar Baf bölgesinden gelenlerdi ki bu bölge Lefkoşa'ya göre Yeşil hatta en uzak olan yerdir.²⁰⁷

Kıbrıslı gençlere ailelerinin üzerindeki etkilerin yanı sıra, adanın bölünmüşlüğünün kendi imkânları üzerinde de herhangi bir yönden etkisi olup olmadığı soruldu.

Kıbrıs'taki bölünmüşlük kişisel olarak sizin aşağıdaki olanaklarınızı bir biçimde etkiliyor mu?

Tablo 8.4: Kıbrıs'taki bölünmüşlüğün Kıbrıslı Gençlerin Kişisel Olanaklarına Etkisi

Kıbrıslı Rum ve Türk gençlerinin çoğu, adanın bölünmüş olmasının kendi fırsatlarına o ya da bu şekilde zarar verdiğine inanıyor. Ada gençliğinin önemli bir oranı (%60 Kıbrıslı Rum ve %48 Kıbrıslı Türk) kendi istekleri doğrultusunda yaşayacakları yeri seçememenin ortak çaresizliğini ve rahatsızlığını paylaşıyor ve bu durum, onların yerlerinden edilmeleri ve

anlaşmazlığın bedeli ile ilgili olarak yaşadıkları derin duyguları yüzeye çıkarıyor. Bir karşılaştırma yapıldığında, Kıbrıslı Rum gençleri bu konuda daha büyük bir mahrumiyet hissediyor (verilerden görülebileceği gibi, Kıbrıslı Rumlar bunu öncelikli bir sorun olarak görüyor), ki bu da Kıbrıslı Rumlar arasında yaygın olan, adanın bölünmüş olmasının asla kabul edilmeyeceği

düşüncesiyle ilişkilendirilebilir. (208) Bu da bu soruna nazaran neden diğer bütün sorunların arka planda kalmış olduğu sorusuna bir açıklık getirebilir. Bunun yanı sıra, Kıbrıslı Rumların diğer sorunların hemen hemen çoğunun üstesinden gelmiş olmaları da bu duruma katkı koymaktadır (Örneğin yerlerinden edilmenin etkisinin oranlarıyla karşılaştırıldığında iyi bir okulda okuyabilme olasılığı %9, iyi bir iş bulma imkânı ise %19 oranında bir sorun olarak görülüyor ki bu oranlar insanların yerlerinden edilmelerinin etkilerinin oranının yanında çok daha düşük kalıyor). Kıbrıslı Türkler de kendi seçtikleri bir yerde yaşayamamayı bir sorun olarak görsele de, bu onlar için yaşadıkları sıkıntıların sadece biri. Diğer kaygıları arasında iyi bir iş bulma imkânı, yurt dışında yaşama olanağı ve daha yüksek bir hayat standardına kavuşma bulunuyor (sırasıyla %49, %50 ve %51).

Olaya sosyal bir bakış açısıyla bakıldığında, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türklerden beşte ikiden fazlası, iki toplumun birbirinden ayrı olmasının toplumlarası arkadaşlıklar kurmada bir engel oluşturduğuna inanıyor. Gençlerin geçmişte yaşanan olaylara olan uzaklıkları göz önüne alındığında, bu onların birbirlerinin toplumsal acılarını paylaşıp ortak bir empati geliştirmelerine yardımcı olabilir. İki toplumlu etkinlikler, iki toplumun gençlerinin birlikte ortak değerler yaratmalarına ve böylece adanın geleceğini şekillendirmede sorumluluk üstlenen yeni bir neslin yetişmesine yardımcı olabilir.

Kıbrıs Gençliği Kıbrıs Sorunu'nun Kaynağı ve Çözümü Üzerine

Şimdiki Kıbrıs gençliğinin, bölünmüş bir adada büyümüş olmalarından dolayı, geçmiş nesillerden farklı olarak iki toplum arasındaki geçmiş ilişkilerle ilgili hiçbir hatıraları yoktur. Bu konuda edindikleri bilgiler, kendilerine aile üyelerince anlatılan hikâyeler, okullarda öğrendikleri tarih dersleri ve kitle iletişim araçları tarafından onlara sunulan bilgilerle sınırlıdır. Yapılan kapsamlı anketlerde Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler, Kıbrıs konusu ve diğer etnik grup hakkındaki düşüncelerini paylaştılar. Kıbrıs Sorunu'na çare bulunamamasının sorumlusunun kim olduğu sorulduğunda,

her iki toplumun gençleri de suçun büyük bir kısmını geçmiş nesile ve özellikle politikacılara yüklediler:

Kıbrıs Sorunu'ndan sorumlu olanlar Kıbrıslı politikacılar, çünkü bu insanlar oldukça yaşlıdırlar ve hala 40 sene öncesinin görüşlerini savunuyorlar. Eski düşmanlıklardan arınıp yeni bir ruh halinin yayılmasına engel oluyorlar, bu görüşlerini değiştirmiyor, onların esiri oluyor ve böylece sürüp gitmesine sebebiyet veriyorlar.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 23, öğrenci, bekâr, Lefkoşa]

Bu nedenle, pek çok katılımcı genç siyasi karar mercilerinde değişime gitmenin önemine dikkat çekti.

Bence geçmişte seçilen insanlar yeniden başa geçmemelidirler.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 21, üniversite öğrencisi, Lefkoşa]

Diğer Kıbrıslı gençler ise başlangıçta sorumluların politikacılar ve/veya hükümetler olmasına rağmen bu günlerde asıl suçlanması gerekenlerin Kıbrıslıların kendisi olduğunu söylüyorlar. İnsanların ayrı yaşamaya alışmış olduklarını ve bu yüzden iki toplumun yeniden bir arada yaşayabilmesi için gerekli değişiklikleri kabul etmeye hazır olmadıklarını belirtiyorlar.

Bence sorunu yaratanlar hükümetlerdir. Fakat devam etmesine sebep olanlar sadece hükümetler değil; Kıbrıslılar [Rumlar] da biraz dar görüşlüdürler... Yeniden Kıbrıslı Türklerle yaşama fikrini [...] [çoğu Kıbrıslı Rum] kabul edemez. Kıbrıslı [Rum] çok dar görüşlüdür, "Aman, o Türk'tür [metinde aynen] onu sevmem, onu istemem, onu hayatımda istemem" diye düşünür ve böylece kendisine Kıbrıslı Türklerle yeniden yaşaması için ne verilirse verilsin, bir çözüm bulmaya çalışmaz... ama eskiden biz onlarla yaşıyorduk, bir arada yaşıyorduk ve onlar bizim arkadaşımızdı.

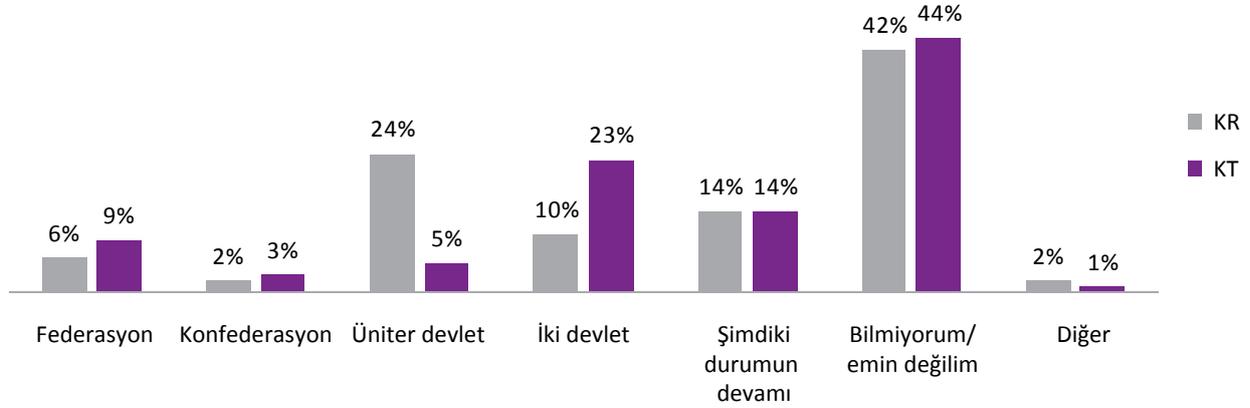
[Kıbrıslı Rum, bayan, 21, öğrenci, bekâr, Limasol]

Görüşülen Kıbrıslı gençlere, onlara göre Kıbrıs Sorunu'na en iyi çözümün ne olabileceği soruldu. Her iki toplumun gençlerinden en fazla çıkan

cevap (%42 Kıbrıslı Rum ve %44 Kıbrıslı Türk) “Bilmiyorum/ Emin değilim” oldu. Adanın farklı kesimlerinden ankete katılanların %40’ından fazlasının en iyi çözümün ne olması gerektiğini bilmemesi bir kaç şekilde açıklanabilir. İlk olarak, bireyler, özellikle YAS kapsamında görüşülen gençler, Kıbrıs Sorunu’nun çözümü için tartışılan siyasi seçeneklerin – ki bunlar “federasyon”, “konfederasyon” ve “üniter devlet” gibi seçeneklerden oluşmaktadır – ne olduğu ve aralarında ne gibi farklar olduğu

konusunda belirgin bir ayırım yapamıyor olabilirler. İkinci bir seçenek ise, bu sonucun 2004 referandumundan sonraki içinden çıkılmaz durumu yansıttığı olabilir. İnsanlar bu referandumdan sonra nasıl ilerleyeceklerini, en uygun ve en arzulanın rejim tipinin ne olacağını ve aynı zamanda nasıl aralarındaki farklılıkları kabul ederek yaşamayı öğreneceklerini (çeşitliliği korurken birlikteliği yakalamayı başarabilmek) bilmiyor olabilirler.

Kıbrıs siyasi sorununa en iyi çözüm:

Tablo 8.5: Kıbrıs Sorunu’na En İyi Çözüm – YAS₁ (a)

Çapraz tablolara bakıldığında görülüyor ki, Kıbrıslı genç bayanların kafalarında siyasi soruna getirilebilecek en iyi çözümün ne olduğu konusunda daha fazla belirsizlikler var: %62 bayan katılımcı “Bilmiyorum/ Emin değilim” seçeneğini seçerken bu rakam erkekler için %38 idi. Buna olası bir açıklama şu olabilir: Kıbrıs’ta kadınlar geleneksel olarak kamusal alandan ve siyasetten dışlanmışlardır ve bu da bu konuların onlar için ikinci derecede önem taşımasına sebebiyet veriyor. Cinsiyetler arası eşitlik çabalarına rağmen siyasi arena halen erkeklerin hâkimiyeti altındadır.

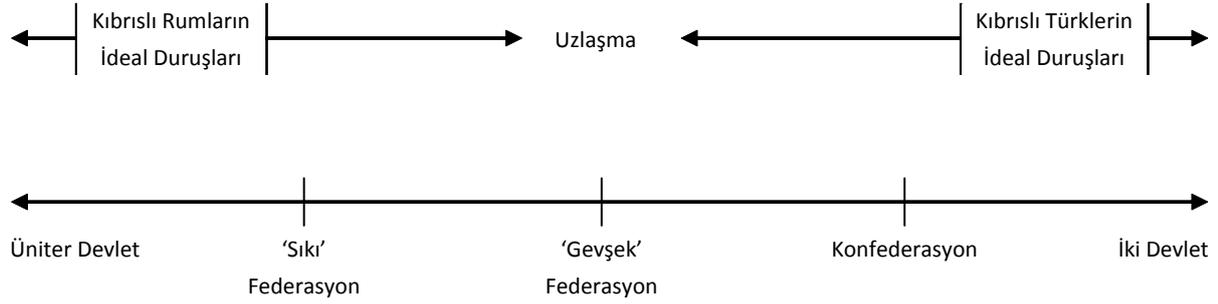
Sayıca çok olan kararsız/fikrini belirtmemiş cevapların yanı sıra, diğer bir yanıt ise, Kıbrıslı Rumların %24’ü tarafından verilen ve en popüler cevap olan “üniter devlet” idi. Kıbrıslı Türklerin %23’ü ise “iki devlet”li bir çözümün en iyi seçenek olarak görüyorlardı. Her iki duruş da kökleri tarihe dayanan ve

geçmişten beri egemen olan ulusal anlayışlara dayalı olan, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk toplumlarında hâkim olan genel “ideal” seçimleri gösteriyor.

Kıbrıslı Rumların esas amaçları ortak bir tarih, kültür ve kimlik paylaştıklarını düşündükleri “anavatanları” Yunanistan ile buna erişme (*enosis*). Ne zaman ki birleşme erişmesi imkânsız olarak algılandı ve 1960ların ortak rejimi Kıbrıslı Türklere haklar tanıdı ki bu haklar Kıbrıslı Rumlara göre Kıbrıslı Türklerin sayısına oranla gereğinden fazlaydılar, yeni hedef olarak çoğunluğun yönetebileceği ortak bir devlet seçildi. 1974 sonrasında verilen yeni taviz ise güçlü merkezi bir hükümete sahip olan federal bir yapıydı ve burada hükümet aracılığıyla, çoğunluk Rum, Kıbrıslı Türk toplumunun oransız taleplerinde ve davranışlarında (Türkiye’nin uygunsuz etkisi de dâhil olmak üzere) söz sahibi olabilecekti.

Diğer taraftan Kıbrıslı Türkler ise, Kıbrıslı Rumların *enosis* taleplerine adanın bölünmesi için çağrı yaparak karşılık verdiler. Daha sonraları ise 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti'ni iki eşit toplum arasında bir ortaklık olarak algıladılar ve Kıbrıslı Rumların onları gördükleri gibi 'sadece' bir azınlık olmayı reddettiler. 1963 yılındaki çöküşten sonra giderek daha fazla bağımsızlık

arayışına girdiler ve bu arayış 1974'ten sonra (özellikle de 1983'ten sonra) iki ayrı devlet talebine dönüştü. Onların verebilecekleri taviz ise ilk olarak konfederasyon (iki bağımsız devletin belli başlı sınırlı amaçlar için birleşmesi) ve eğer bu olmazsa da, parça devletlerin birçok güce ve yetkiye sahip olduğu ve zayıf bir merkezi hükümeti olan federal bir çözüm.

Şekil 8.1: İki toplumun Arzulanan Siyasi Rejim Konusundaki İdeal ve Uzlaşım Pozisyonu

Bu kısa açıklamadan sonra tekrar bulgulara dönülebilir. Bulgular gösteriyor ki, Kıbrıslı Rum katılımcılar arasında verilen en popüler cevap "üniter devlet" (%24) idi. Muhtemelen, bu Papadopoulos'un cumhurbaşkanlığı süresince artan ve daha katı olan tutumla ilişkilendirilebilir. Bu tutum çerçevesinde, AB'ye girerek elde edecekleri çözümü, kendilerinin lehine olacak biçimde (Türkiye'yi tavizler vermeye zorlayarak) şekillendirebileceklerine inanıyorlardı. Bu çözümün *aquis communautaire*'in içinde saklı Avrupa ilke ve değerleri ışığında olacağını düşünüyor ve böyle bir çözümün Kıbrıslı Türkler için azınlık hakkı tanıyan, liberal ve çoğulcu demokratik bir yapıda şöyle ya da böyle üniter bir devlet olacağına inanıyorlardı. Bu düşünce Kıbrıslı Türklerin kuzeyde egemenliklerine yeniden kavuşmasını ve Kıbrıs Türk özerklik ve bütünlüğünü güvenceye almak için bağımsız var olmaları gerektiği görüşüne bir karşıtlığı yansıtıyordu.

Her iki tarafın "ideal" durumunun diğer taraf için kabul edilemez olduğunu düşünürsek, olası tek çözüm bir çeşit federe yönetim şeklindedir. Böyle

bir idari sistemin yapmaya çalıştığı, imkânsız olarak görünse de, iki tarafı aynı anda hem bir araya getirip hem de onları ayrı tutmak; çeşitliliği korurken birlikteliği yakalamak veya hem self-determinasyona hem de ortak yönetime izin vermektir.²⁰⁹ Buna rağmen, federal bir çözüm şekli (1974 sonrası dönemde iki tarafın sözde resmi olarak benimsediği çözüm şekli) seçeneğini seçenlerin sayısı üzücü bir şekilde azdı. Sadece %6 Kıbrıslı Rum ve %9 Kıbrıslı Türk federasyonu bir seçenek olarak görüyordu. Bu düşük rakamlar da yine 2004 referandumuna kadar olan süreçte yaşananlar, referandumun sonucu ve o zamandan sonra olan gelişmeler göz önüne alındığında açıklanabilir. Kıbrıslı Rumların çoğu Annan Planı'nın kendilerine sunduğu çözümün onları daha kötüye götüreceğine inanıyordu. Bu çözümün Kıbrıs Cumhuriyeti'nin fes edilmesini öngörmesi ve yeni birleşmiş Kıbrıs devletinin varlığını sürdürebileceğine dair hiçbir garantinin olmaması Kıbrıslı Rumların bu plana destek vermesine engel teşkil ediyordu. Bu yüzden Annan Planı'na 'Hayır' cevabını verdikten sonra çoğu Kıbrıslı Rum böyle bir federal planın (ve

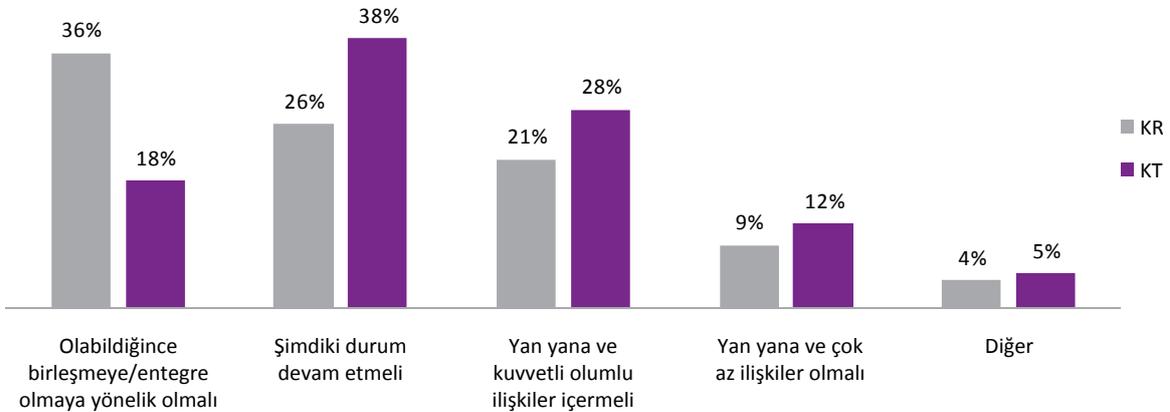
buna bağılı olarak, genelde federal planların) sakıncalı neticeleri olduğuna ve bunlardan uzak durulması sonucuna vardı. Uzlaşma fikrinden vazgeçince de yeniden onlar için 'ideal' olan üniter devlet seçeneğine geri dönmüş gibi görünüyorlar. Diğer taraftan Kıbrıslı Türkler ise Plan'ı Kıbrıslı Rumların kendilerini eşit ortak gibi görmeyi kabul etmemelerinden dolayı kaçırılan müthiş bir fırsat olarak görüyorlardı. Federal bir çözümün reddedilmesi üzerine Kıbrıslı Türkler de tekrardan kendi 'ideal' duruşları olan iki ayrı devlet seçeneğine geri döndüler.

Eğer "ideal" seçimleri olmazsa, her iki taraf için de (%14) ikinci en iyi çözüm "şimdiki durumun devamı" idi. Bu duruş insanların ilerlemekten korkmaları ve bu yüzden şu anda içinde buldukları durumu daha güvenli olarak görmeleri şeklinde açıklanabilir. Bu tutukluk veya hareketsizlik sebebi bilinmeyen sulara dalmaktan kaçınmak olabilir. İlginç bir şekilde bu da bizi ilk gözlemimize geri götürüyor. İnsanların büyük bir oranda "Bilmiyorum/ Emin değilim" seçeneğini seçmesi de ilerlemekten ve bilinmeyen (ve bu yüzden riskli olarak görülen) bir geleceğe kendini bağlamaktan kaçınma olarak algılanabilir.

Katılımcıların kendilerine sunulan seçeneklerdeki alternatif politik sistemler/terimler arasında ayırım yapmakta zorluk çekip çekmediklerini

anlamak için, Kıbrıs Sorunu'nun tercih edilen çözümünün ne olduğuna dair soruyu değiştirip, başka yanıt seçenekleri olan bir soru şeklinde sorduk. Bu suretle, katılımcılara federasyon, konfederasyon gibi seçenekler sunmak yerine araştırma ekibi onlara diğer etnik toplulardan insanlarla ne kadar yakın veya uzak yaşamak istediklerini sordu. Bu soruya cevaben, %36 Kıbrıslı Rum "olabildiğince birleşmeye/ entegre olmaya yönelik" bir çözüm şeklinin Kıbrıs'taki siyasi soruna en iyi çözüm olduğunu belirtti. Bu genellikle üniter bir devlette veya merkezi yönetimi sıkı bir federal devlette bulunan bir özelliktir. Kıbrıslı Rumların tercihi olan bu seçenek beklendiği gibi sadece %18 Kıbrıslı Türk tarafından desteklendi. Kıbrıslı Türk katılımcıların en popüler seçeneği ise %38'i tarafından seçilen "şimdiki durum devam etmeli" idi. Bu seçenek başka bir deyişle bölünmüş ve iki toplum arasında az veya hiç temas olmayan bir durum olarak da açıklanabilir. Statükonun devamının yanı sıra Kıbrıslı Türklerin ikinci tercihleri (%28) "yan yana ve kuvvetli olumlu ilişkiler içeren" bir çözüm şeklidir. Bu seçenek gevşek veya zayıf bir merkezi yapısı olan federal bir devlete (ve tabii ki böyle bir devlet içinde iki taraf arasında olumlu ilişkiler olması öngörülür) işaret ediyor olabilir. Kıbrıslı Rumlar arasında ise, bu seçenek daha az oranda, %21 oranında, tercih edildi ki Kıbrıslı Rumların sıkı merkezi yönetimi olan bir federal devlet istedikleri göz önünde bulundurulursa

Kıbrıs siyasi sorununa en iyi çözüm:

Tablo 8.6: Kıbrıs Sorunu'na En İyi Çözüm – YAŞ₁ (b)

bu beklenen bir olaydı.

Yukarıdaki bulgular, genel olarak, yine iki tarafın resmi söylemlerini yansıtıyor gibi görünmekte. Kıbrıslı Rumlar, durumu olabildiğince 1974 öncesi hale getirebilmek için birleşmiş ve entegre olmuş bir Kıbrıs düşüncesinin altını çizmekte, Kıbrıslı Türkler ise bu seçeneğin (birleşme) Kıbrıslı Rumların hâkimiyetine neden olacağına ve istenmeyen bir gerilemeye sebebiyet vereceğine inanmakta. Kıbrıs Türk yönetiminin ve çoğu politikacının, Kıbrıs Türk toplumunun Kıbrıslı Rumlara karşı otonom, egemen ve eşit olması gerektiğini savunması, Kıbrıslı Türk gençlerinin büyük bir kısmının niye (%38) “şimdiki durum devam etmeli” seçeneğini seçmiş olduğunu açıklıyor. Çünkü şimdiki durumda, her ne kadar sorunlar olsa da, Kıbrıs Türk toplumunun egemenliği ve otonomluğu korunuyor.

Yukarıdaki bulgularda öne çıkan, Kıbrıs Rum yönetiminin ‘bölünmeye karşı olan resmi duruşuna rağmen *statükonun devamı* seçeneğini tercih eden Kıbrıslı Rum gençlerinin (%26) sayıca fazla olmasıdır. Bunun sebebi, ya Kıbrıslı Rumların, kendilerinin kabul edeceği (“adil”, “geçerli” vs. olan) bir çözüme ulaşma konusunda giderek artan bir düş kırıklığı yaşıyor olmaları ya da gereken özellikleri barındırmayan ve Kıbrıs Cumhuriyeti’ni (ve dolayısıyla Kıbrıs Rum toplumunu) tehlikeye sokacak bir çözümü kabul etmektense her şeyin olduğu gibi kalmasını tercih etmeleri olabilir. Başka bir deyişle, içinde tabu bir terim olan ‘bölünme’ kelimesi kullanılmayınca, ayrılık popüler bir seçeneğe dönüşüyor. Bu kez, bu seçenek karşılığında “şimdiki durum devam etmeli” şeklinde sunulmuştur ve bu seçenekte ‘bölünme’ kelimesinde olduğu gibi olumsuz çağrışımlar bulunmuyor. Bundan ziyade, bu seçenek bilinen bir statükoyu ifade ediyor. Bu statükonun her ne kadar açıkça görülen eksiklikleri olsa da içeriğinin ne olduğunun bilinmesi (ve bu yüzden beklenilmeyen risk ve tehlikelerden uzak olması) gibi önemli bir

meziyeti bulunmakta. Birçok Kıbrıslı Rum, alternatif bir siyasal çözüm olan federasyonu kabul etmeyi, 1963’ten beri güvenli bir sığınak olarak gördükleri Kıbrıs Cumhuriyeti’nin fes edilmesine sebebiyet verecek riskli bir “karanlığın içine dalış” olarak görmekte.

Yukarıdaki sonuçlar Kıbrıslıların çeşitli çözüm seçenekleri için ne düşündüklerini göstermektedir. Bu düşüncelerin değişmez olmadığı - önceden belirtildiği ve daha sonra da gösterileceği gibi - dünyada yaşanan değişikliklere göre şekillendiği aşikârdır. Örneğin, Kıbrıslı Rum liderliğinin değişmesi Kıbrıslıların düşüncelerinin değişmesine sebebiyet vermişti.

Raporda, ayrıca Kıbrıslıların bakış açılarını etkileyen başka faktörlere de yer verilmiştir. Bunlar, referandum sonuçları, medya tarafından verilen mesajlar, dış güçlerin (AB, Yunanistan ve Türkiye gibi) nasıl bir rol oynadığı ve buna benzer konular olarak sıralanabilir. Bu yüzden, herhangi bir yasal düzenleme yapılırken, sadece anket rakamları, belirli bir zaman diliminde insanların düşüncelerini iyi yansıtıyor da, güvenilir bir kılavuz olamazlar. Bu konularla ilgili sonuçlar çıkarmadan evvel, eldeki verilerin teorileştirilmesi ve belirli bir çerçeveye oturtulması gereklidir. Örnek verilecek olursa, politikacıların, belli bir zamanda veya tarihi bir kriz esnasında çoğunluğun inandığı “iki toplumu birbirinden ayrı tutacak bir duvarın örülmesi gerekir” düşüncesinden yola çıkarak bu istek doğrultusunda hareket etmeleri ve bu konuda yasal düzenlemeler yapmaları doğru bir karar olmaz. Çünkü bu düşünceler daha yaşamsal ve uzun-erimli faktörlerden ziyade baskı yapan kısa-erimli konu ve kaygılar tarafından etkilenmiş olabilir.

Sosyal gerçekliklerin insanlar tarafından yaratıldığı hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir. Bu yüzden, önemli olan katılımcıların ne dediğine değil, söylediklerinin altında yatan

sebeplere dikkat etmektir. Politikacıların görevi, insanların düşüncelerini kutsal ve değiştirilemeyen gerçekler gibi görmektense bunları değiştirmek için çaba harcamaktır.

Kıbrıs'a baktığımız zaman, katılımcıların görüşlerinin, belirli tarihi gelişmeler ve durumların yanı sıra resmi ve baskın olan söylemlerin etkisi altında da kaldığını görmek mümkündür. Bu söylemlerde, her bir taraf kendi toplumunun etnik ve milli çıkarlarına odaklanır ve karşı tarafın önerilerini, bu önerilerin arkasındaki endişeleri anlamaya çalışmadan, sürekli olarak reddeder. Her toplumun tarihsel olarak önceden belirlenmiş ideal hedefleri, şu an için nelerin yeterli tavizler olarak görüldüğünü oldukça etkilemekte. Eldeki soruna gerekli çözümü sağlayamayacak ilkeler ve kalıplara başvurulmakta; örneğin, Kıbrıslı Rumların öngördüğü demokrasi modeli liberal ve çoğulcu demokrasi şekli iken, Kıbrıs'a aslen uygun olan, önemli kararların toplumu oluşturan farklı "*blokların*"/"*toplulukların*" temsilcileri tarafından verildiği ortaklaşmacı veya ortaklık demokrasisidir. Aynı zamanda Kıbrıslı Türkler de, sadece kimliklerini ve bütünlüklerini koruyacak ehemmiyetli birkaç alanda değil hayatın her alanında etnik kimliğe dayalı kararlar alınacak çoklu bir ortaklık demokrasisi şeklini benimsemektedir.²¹⁰ Bir yandan Kıbrıslı Rumlar (Amerika'daki gibi etnik kimliğin federal sistemin işleyişinde hiçbir rol oynamadığı) Kıbrıs'ın gerçekleriyle bağdaşmayan federal yönetim şekillerini dayatmaya çalışırken, Kıbrıslı Türkler de (Belçika'daki gibi zaman içinde kırılğanlaşan ve kötüye giden) kırılğan yapıda olan federal modellerde ısrar ediyorlar.²¹¹

Son olarak, yıllardır iki tarafın liderleri arasında Kıbrıs'ta federasyona dayalı bir çözüm şeklinin olacağına dair görünürde fikir birliği olsa da, gerçekte her iki taraf da böyle bir yönetim şeklinin ne gibi özellikler içereceğine dair çok az çalışmalar yapmıştır. Hatta liderlerin federasyon ilkesinin ruhunu kavrayıp halka anlatmak ve benimsetmek yerine, sığ siyasi söylemler dışında pek de gündeme getirmedikleri söylenebilir. (212) Bu açıdan bakıldığında Kıbrıslı gençlerin

karışık, kararsız ve çelişkili görüşlere sahip olması şaşırtıcı olmamaktadır. Ayrıca gençler, siyasetçileri Kıbrıs Sorunu'nun çözümüne yönelik ilerleme kaydedilememesinden önemli derecede sorumlu tuttuklarını yapılan mülakatlarda dile getirmişlerdir. Liderler, toplumun görüşlerini takip etmemeli, aslında bu görüşlerin oluşmasına rehberlik etmelidirler. Bu çerçevede, Kıbrıslı gençlerin çok karmaşık siyasi bir sorunun çözümüne yönelik net görüşlere sahip olmamaları mazur görülebilir: ancak gençler olası bir çözümün getirileri, bu yoldaki engeller ve bu engellerin nasıl aşılacağı konularında ki bu konular bu bölümün sonraki kısımlarında ele alınmıştır, çok açık görüşlere sahiptirler.

Kıbrıs Sorunu'nun Çözülmesinin Yararları üzerine Gençliğin Düşünceleri

Adayı etkileyen bu siyasi soruna bulunacak herhangi bir olası çözüm, doğal olarak şimdiki ekonomik ve sosyo-politik durumda birtakım değişikliklerin meydana gelmesine sebebiyet verecektir. Buna göre, Kıbrıslı genç katılımcılara Kıbrıs Sorunu'nun yakın gelecekte çözülmesi ile öngörülen faydalar içeren bir liste sunuldu. Belirli yararların hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk gençleri için **benzeri seviyede bir önemi** olduğu görüldü. Bunların içinden örnek verilecek olursa, 'iki toplum arasında daha iyi sosyal ilişkiler' (Kıbrıslı Rum ortalaması = 3.24/ rank değeri = 6, Kıbrıslı Türk ortalaması = 3.47 / rank değeri = 6); 'iki toplum arasındaki tansiyonun düşmesi' (Kıbrıslı Rum ortalaması = 3.23 / rank değeri = 7, Kıbrıslı Türk ortalaması = 3.39 / rank değeri = 8); 'adanın çevresel kaynaklarının sürdürülebilir biçimde daha iyi idare edilmesi yeteneği' (Kıbrıslı Rum ortalaması = 3.21 / rank değeri = 8, Kıbrıslı Türk ortalaması = 3.39 / rank değeri = 9); ve 'diğer topluma yönelik korku ve önyargıların üstesinden gelinmesi' (Kıbrıslı Rum ortalaması = 3.18 / rank değeri = 9, Kıbrıslı Türk ortalaması = 3.35 / rank değeri = 10) bulunmaktadır.

Kıbrıs Sorunu'nun yarın çözülmesi durumunda; ne tür faydalar öngörüyorsunuz? (Ortalama değer sonuçları, 1 = kesinlikle katılmıyorum ve 5 = kesinlikle katılıyorum)	Kıbrıslı Rumlar (Ortalama)	Kıbrıslı Rumlar (Rank Değeri)
Dolaşım/ Hareket özgürlüğü	3.85	1
Demokrasi ve konuşma özgürlüğü konusunda iyileşmiş bir ortam	3.48	2
Adanın silahsızlaştırılması ve bütün yabancı orduların adadan ayrılması	3.34	3
Farklı çatışmalardan kaynaklanan mülk kayıplarının geri alınması	3.29	4
Her iki toplum için daha çok ekonomik olanaklar	3.26	5
İki toplum arasında daha iyi sosyal ilişkiler	3.24	6
İki toplum arasındaki tansiyonun düşmesi	3.23	7
Adanın çevresel kaynaklarının sürdürülebilir biçimde daha iyi idare edilmesi yeteneği	3.21	8
Diğer topluma yönelik korku ve önyargıların üstesinden gelinmesi	3.18	9
Kıbrıs çatışmasından dolayı mağdur olanlara tazmin ve adalet	3.18	10
Daha çok iş olanakları	3.11	11
Geçmişte Kıbrıs'ta yaşanan savaş suçlarının arkasındaki gerçeklerin açığa çıkması	3.09	12
Çeşitli sosyal sorunları (ör. Uyuşturucu, insan kaçakçılığı, HIV/AIDS'İN yayılması) daha etkili olarak ele alma	3.02	13
Daha iyi eğitim olanakları	2.92	14
Benim toplumuma önemli bir faydası olmayacak	2.92	15

Tablo 8.7a: Kıbrıs Sorunu'nun çözülmesi durumunda elde edilecek faydalar – Kıbrıslı Rumlar

Kıbrıs Sorunu'nun yarın çözülmesi durumunda; ne tür faydalar öngörüyorsunuz? (Ortalama değer sonuçları, 1 = kesinlikle katılmıyorum ve 5 = kesinlikle katılıyorum)	Kıbrıslı Türkler (Ortalama)	Kıbrıslı Türkler (Rank Değeri)
Daha çok iş olanakları	3.73	1
Her iki toplum için daha çok ekonomik olanaklar	3.69	2
Daha iyi eğitim olanakları	3.61	3
Dolaşım/ Hareket özgürlüğü	3.60	4
Çeşitli sosyal sorunları (ör. Uyuşturucu, insan kaçakçılığı, HIV/AIDS'in yayılması) daha etkili olarak ele alma	3.49	5
İki toplum arasında daha iyi sosyal ilişkiler	3.47	6
Demokrasi ve konuşma özgürlüğü konusunda iyileşmiş bir ortam	3.44	7
İki toplum arasındaki tansiyonun düşmesi	3.39	8
Adanın çevresel kaynaklarının sürdürülebilir biçimde daha iyi idare edilmesi yeteneği	3.39	9
Diğer topluma yönelik korku ve önyargıların üstesinden gelinmesi	3.35	10
Kıbrıs çatışmasından dolayı mağdur olanlara tazmin ve adalet	3.30	11
Farklı çatışmalardan kaynaklanan mülk kayıplarının geri alınması	3.26	12
Geçmişte Kıbrıs'ta yaşanan savaş suçlarının arkasındaki gerçeklerin açığa çıkması	3.20	13
Adanın silahsızlaştırılması ve bütün yabancı orduların adadan ayrılması	3.12	14
Benim toplumuma önemli bir faydası olmayacak	2.76	15

Tablo 8.7b: Kıbrıs Sorunu'nun çözülmesi durumunda elde edilecek faydalar – Kıbrıslı Türkler

Aynı zamanda, Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler için farkı alanlardaki faydaların farklı seviyelerde önemli olduğu görüldü. Kıbrıslı Rumlar dolaşım/ hareket özgürlüğü, adanın silahsızlaştırılması ve mülk kayıplarının geri alınması ile elde edecekleri faydaların önemli olduğu konusunda fikir birliği içerisindeydiler.

Aslında dolaşım/ hareket özgürlüğü Kıbrıslı Rumlar için öncelikli fayda iken (ortalama 3.85) bu konu Kıbrıslı Türkler için dördüncü sırada bulunuyordu (ortalama 3.60). 1974’de yasal olarak kendilerine ait bir bölgeden zorla atılıp daha sonra da adanın zorla bölünmesi Kıbrıslı Rumlar için her zaman bir yara olmuştur. Bu yüzden olası bir çözümün onlar için olmazsa olmazlarından biri de adanın yeniden birleşmesi ve ada içinde her yere erişim haklarının yeniden kazanılmasıdır. Kıbrıslı Türkler ise bölünmüşlüğü kötü olduğunu kabul etseler de gerekli olduğuna inanıyor ve olası bir çözümün iki toplum arasındaki sosyal ilişkilerin iyileştireceğini düşünüyor. Fakat bunu Kıbrıs’ın birleşmesi ile değil “yan yana” yaşayarak elde etmeyi tercih ediyorlar. Bu yüzden şu anki durumda dolaşım/ hareket özgürlüğüyle ilgili kısıtlamalar Kıbrıslı Türkler için de kınanması gereken bir olay olsa da Kıbrıslı Rumlara nazaran onları daha az etkiliyor (çünkü Kıbrıslı Türkler bunu daha fazla güvenlik için ödenen bir bedel olarak görüyorlar).

Kıbrıslı Rumlara göre ikinci en önemli fayda ‘Demokrasi ve konuşma özgürlüğü konusunda iyileşmiş bir ortam’ idi (ortalama 3.48) iken bu Kıbrıslı Türkler için yedinci sıradaydı (ortalama 3.44). Adanın silahsızlaştırılması Kıbrıslı Rumlar için üçüncü sırayı alırken, (ortalama 3.34) buna karşılık Kıbrıslı Türkler için bu konu sondan ikinci sıradaydı (ortalama 3.12). Kıbrıslı Rumlar adanın bölünmüş olmasının esas sebebinin Türk ordusu olduğunu düşündüklerinden dolayı, bu ordunun çekilmesi için adanın bütün ordulardan arınmasına göz yumabilirler. Kıbrıslı Türkler ise, Türk ordusunu bir güvence olarak gördüklerinden dolayı ordunun geri çekilmesine sıcak bakmıyorlar ve bu yüzden de adanın silahsızlaştırılmasını desteklemiyorlar. ‘Farklı çatışmalardan kaynaklanan mülk kayıplarının geri alınması’ da Kıbrıslı Rumlar için Kıbrıslı Türklerle nazaran daha önemli bir fayda idi (ilki için dördüncü sırada ikincisi için onikinci sırada). Yine bunu da Kıbrıslı Türklerin

olası bir antlaşmada iki ayrı bölge/ iki bölgelik ilkesine yaptıkları vurgu ile bağlaştırabiliriz. Bu da (her iki tarafa da olan) mülklerin geri iadesi konusunu Kıbrıslı Türkler için öncelikli olmasını engellemektedir.

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk toplumları arasında, ekonomik eşitsizlik bulunmaktadır. Kıbrıs Türk ekonomisi Kıbrıs Rum ekonomisine göre daha kötü durumdadır ve ayrıca Kıbrıs Türk toplumunda, özellikle gençler arasında, daha yüksek oranda işsizlik vardır. Bu yüzden Kıbrıslı Türk gençlerinin olası çözümün iki topluma getireceği olumlu sonuçlar arasında **daha çok iş olanakları** ve **ekonomik gelişimi** en önemli iki fayda olarak sıralaması şaşırtıcı değildi. Kıbrıslı Rumlar için ise bu iki konu çok önem taşıyordu. Kıbrıslı Türkler için daha iyi eğitim olanakları da olası bir çözümün sonradan elde edecekleri önemli bir avantajdı ve üçüncü sırada bulunuyordu (bu konu Kıbrıslı Rumlar için en az önemli faydalardan biriydi). Bunun sebebi büyük oranda Kıbrıslı Türklerin Batı ülkelerinde eğitim görme olanaklarının kısıtlı olmasıdır. Bu durum da “KKTC”nin ve eğitimle ilgili olanları da içeren tüm devlet kurumlarının dünyada tanınmamasından kaynaklanmaktadır. **Çeşitli sosyal sorunları daha etkili olarak ele alma ve çözme** de Kıbrıslı Türkler için önemli bir konuydu.

Yukarıdaki bulgular gösteriyor ki, Kıbrıs Sorunu’nun hemen çözülmesi durumunda elde edilecek önemli faydaların ne olduğu konusunda Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerinin farklı görüşleri var. Aslında bu gençlerin düşünceleri, mensubu oldukları toplumların içinde buldukları gerçek tabloyu yansıtıyor.

Gençliğin Çözümün Bulunmasındaki Esas Engeller Üzerine Görüşleri

Kıbrıslı Rum ve Türk gençleri açıkça görülen engelin (Yeşil Hat) yanı sıra iki toplum arasında köprüler kurmaya engelleyen, onları ayrı yaşamaya zorlayan bazı başka nedenlerin de altını çizdiler²¹³. Bu bariyerler din, dil, geçmiş ve tarihle ilgili kutuplaşmış görüşler, Kıbrıslı Rumların önyargı ve büyüklük hisleri, Kıbrıs’ın kuzey kesiminde Türkiye kökenli Türklerin bulunması, yaşam tarzlarında görülen

farklılıklar ve geçmiş iletişimin eksikliği olarak adlandırılabilir.

Birçok Kıbrıslı genç iki toplumun bir araya gelemeyeceğine inandıklarını belirtti. Bunun sebebi olarak da, adada büyük çapta inanılan iki din, Hıristiyanlık ve Müslümanlık, arasındaki büyük farklılıklar olması gösterildi. Özellikle Kıbrıslı Türkler, tarihi olarak, Ortodoks Kilisesi'nin Kıbrıslı Rumların kendi toplumlarına karşı olumsuz davranışları konusunda etkisi olduğuna inanıyorlar.

[Ortodoks] *Kilise çok önemli; Ben inanıyorum ki gençler [Ortodoks] Kilisesinden etkileniyor. Bu [kilise ile ilgili] önemli kişiler [ör. başpiskopos ve piskoposlar] diğer taraf hakkında sürekli olumsuz şeyler söylerken daha iyi ilişkilerin kurulması nasıl beklenebilir?*²¹⁴

[Kıbrıslı Türk, 17-24 yaş arası]

Ankete katılan yaklaşık %31 Kıbrıslı Rum ve %33 Kıbrıslı Türk "Din Kıbrıs Sorunu'na barışçıl bir çözüm bulunmasının önünde engeldir" ifadesine "katılıyorum" veya "kesinlikle katılıyorum" cevabını verirken Kıbrıslı Türklerden sadece üçte biri (%31) ve Kıbrıslı Rumların %41 bu ifadeye katılmadıklarını belirtti. Geriye kalan katılımcılar ise (%27 Kıbrıslı Rum ve %36 Kıbrıslı Türk) bu ifadeye "ne katılıyorum ne de katılmıyorum" cevabını verdi.

Dil de, etkisi daha az olsa da, iki toplum arasında bir engel olarak nitelendirildi. Çünkü Kıbrıslı Türk ve Rumlardan sadece azınlık bir kısmı sırasıyla Yunanca veya Türkçe konuşabiliyor. Birçok Kıbrıslı genç bu engelin zamanla aşılabileceğine inanmaktadır.

Kendimi diğer tarafa geçtiğim zaman hiç güvende değilmişim gibi hissetmedim... Ben beraber yaşayabileceğimizi düşünüyorum... tek sorun dil... birbirimize konuşamıyoruz... fakat gelecekte göreceğiz ki insanlar birbirlerinin dillerini öğrenecek. Orda [Güneyde] işleyenler ve hatta hiç Yunanca bilmeyenler bile zamanla dili öğreniyorlar – bu işler [iki toplum arasındaki] aradaki ilişkilere dayanır.

[Kıbrıslı Türk, 17-24 yaş arası]

Hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk gençleri, geçmişle ilgili **kutuplaşmış görüşlerin** yeniden barışçıl bir şekilde yaşamayı engellediğini

ve aşılması en zor engellerden biri olduğunu belirttiler. Kıbrıslı gençler *ebeveynlerini ve diğer aile üyelerini, okullarını ve kitle iletişim araçlarını* da içeren farklı grupları, diğer toplumdaki insanlarla ilgili aşırı ve çoğu zaman olumsuz fikir ve tavırları sürdürmekle suçladılar.

Sadece, duyduklarımdan dolayı, ben o ırkla herhangi bir alış-veriş içinde bulunmak istemiyorum [...] Belki de suçlanması gerekenler insanlar değildir, ama biz büyürken [bize öğretilen] "bizim düşmanımız Türkler" idi ve onlarla artık arkadaşlık kuramayız.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 16, öğrenci, Limasol]

İnsanlar iki toplum arasındaki ilişkiler hakkında olumsuz konuşmayı tercih ediyor. Bence bunun sebebi düş kırıklığı hissetmelerindedir; Kıbrıs Sorunu'na çözüm bulunacağına dair hiçbir ümitleri yok.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 17, lise öğrencisi, Girne]

Bir ebeveyn çocuğuna 'her şeyimizi kaybettik, evimizi ve sahip olduklarımızı bizden aldılar' diyebilir. Bu çocuk hayatı boyunca bunu dinlemek zorunda kalabilir.

[Kıbrıslı Rumlar, 14-18 yaş arası]

Savaşın yıl dönümü yaklaştığında, onlar [Kıbrıs Rum basını] bize yaptıkları kötü şeyleri tartışılar; bizi öldürdüklerinden ve bunun gibi şeylerden bahsedeler...

[Kıbrıslı Rum, 14-18 yaş arası]

Ben ebeveynlerimizde de biraz suç olduğuna inanıyorum, ayrıca nasıl eğitildiğimiz ve haberlerde her zaman duyduklarımız da var [...] onların düşman oldukları [...] Ben bakış açılarımızın ve [bizi böyle düşünmeye iten] çevremizdeki olumsuz anlayışların değişmesi gerektiğine inanıyorum

[Kıbrıslı Rum, bayan, 16, öğrenci, bekâr, Lefkoşa]

Bazı Kıbrıslı Türkler Kıbrıslı Rumların kendilerini üstün gördüklerini ve bu yüzden de Kıbrıslı Türklere yukardan baktıklarını düşündüklerini belirttiler. Hatta bazı Kıbrıslı Rumlar toplumlarındaki bazı insanların Kıbrıslı Türk toplumu hakkında önyargı ve hatta ırkçılığa yaklaşan aşağılayıcı düşünceleri olduğunu

kabul ettiler. Kıbrıslı gençler bu gibi tavırların iki toplumun kolayca bir araya gelmesini engellediğini söylediler.

Ben bunun [engelleri aşmanın] olabileceğine inanmıyorum çünkü Kıbrıslı Rumlar kendilerini Kıbrıslı Türklerden üstün görüyorlar. Bu sadece benim fikrim değil birçok insan böyle düşünüyor.

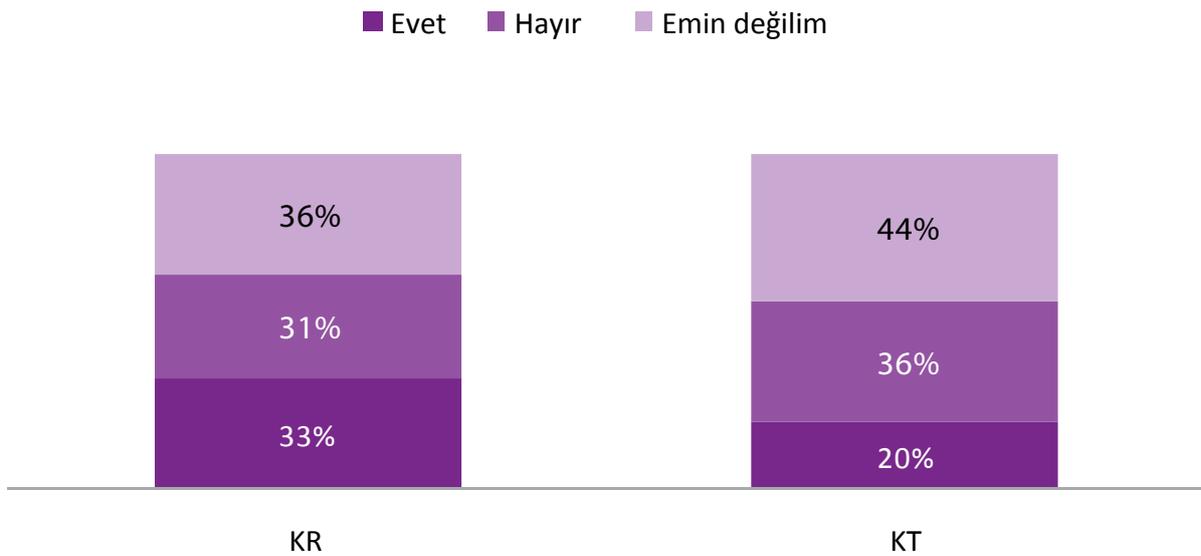
[Kıbrıslı Türk, 17-24 yaş arası]

Daha endişe verici olan ise bazı Kıbrıslı Rumların iki ana etnik toplum arasındaki çeşitli **kültürel farklılıklar** olmasından dolayı bir araya gelemeyeceğine inanmasıydı. Kıbrıslı Türkler ile “hiç alakaları olmadıklarını” hissettiklerini belirtip, aralarındaki iletişimin hiç bir anlamı veya önemi olmadığını söylediler. Eğer ilk zamanlarda çeşitli sosyalleştirme araçları ile akıllarında olumsuz kalıplaşmış yargılar yaratılmadıysa, insanların bu şekil düşünmelerinin sebebi büyük oranda hayatları boyunca diğer toplumdan insanlarla çok az temas halinde bulunmuş olmaları ve bu yüzden de onlarla ilgili sınırlı ve önyargılı bilgiye sahip olmalarıdır. Bu durumda da birbirlerini tanımak onlara daha zor gelmektedir.

İki Toplum arasındaki Engelleri Aşabilmek

YAS₁'e katılan Kıbrıslı gençlere, onları ayrı yaşamaya zorlayan engelleri Kıbrıslıların aşabileceklerine inanıp inanmadıkları soruldu. Kıbrıslı Rum katılımcıların yaklaşık üçte biri (%33) Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumların kendilerini ayrı yaşamaya zorlayan engelleri aşabilecekleri konusunda iyimserdiler. Kıbrıslı Türklerden ise sadece beşte biri (%20) bunun olabileceğine inanıyordu. Yine bu bakış açılarındaki farklılık iki toplumda baskın olan farklı söylemlerle ilgili olmalıdır. Kıbrıslı Rumların diğer üçte biri (%31) ise daha kötümser idi ve bu engellerin aşılamayacağına inanıyordu. Geriye kalan üçte birden biraz fazlası ise (%36) emin değildiler. Kıbrıslı Türklerde ‘emin değilim’ cevabı baskındı ve Kıbrıslı Türk katılımcılardan %44’ü engellerin aşılabileceğinden emin değildi. Üçte biri (%36) ise engellerin aşılamayacağından emindi. İki toplumdaki öncelikli tavrın emin olamama olması da ilgi çeken bir durumdu.

Siz Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rumların onları ayrı yaşamaya zorlayan engelleri aşabileceğine inanıyor musunuz?

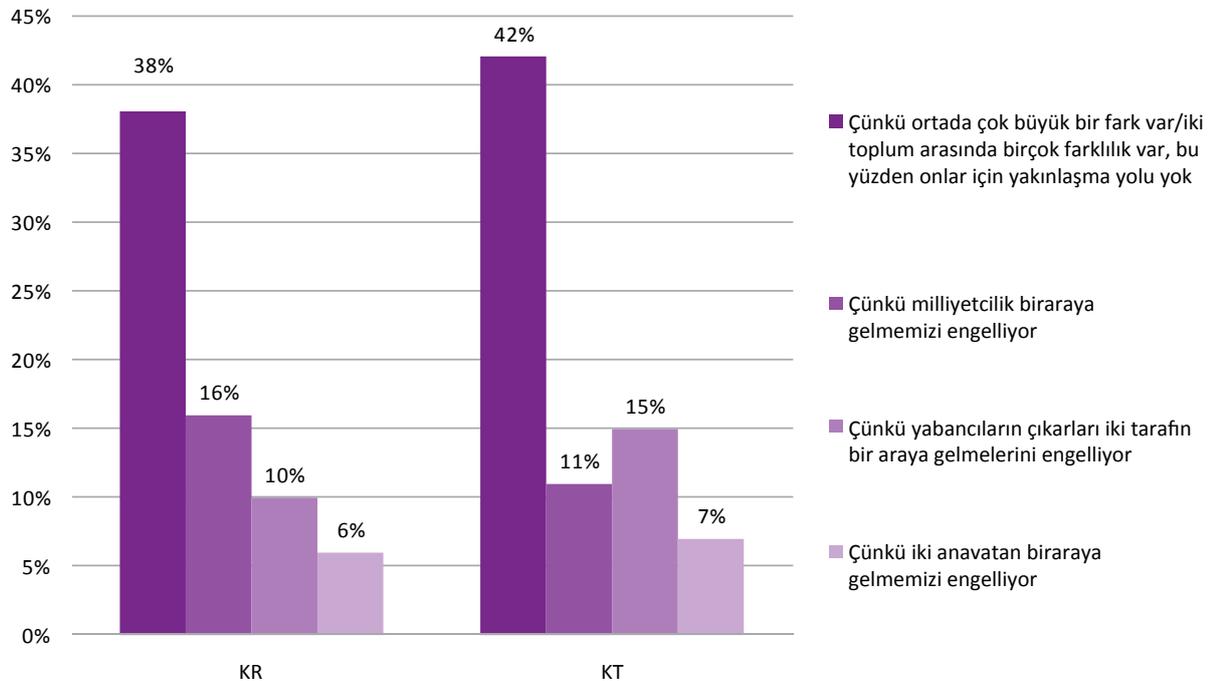
Tablo 8.8: Bölünmüşlüğe katkı koyan engelleri Aşabilme – YAS₁

Engellerin aşılabileceğine inanan katılımcılardan bunun nasıl yapılabileceğini belirtmeleri istendi. Kıbrıslı Rum katılımcılarla Kıbrıslı Türk katılımcıların verdikleri cevaplar birbirleriyle ender bir uyuşma gösterdi. Engelleri aşmak için en çok tercih edilen yöntem iki toplumun **vatandaşları** arası **iletişim** ve **diyalog** olarak görüldü (%19 Kıbrıslı Rum; %9 Kıbrıslı Türk). Bunu **liderler** arası iletişim ve diyalog yöntemi takip ediyordu (%14 Kıbrıslı Rum; %7 Kıbrıslı Türk). Bir sonraki tercih edilen yöntem ise iki toplumu birbirine yakınlaştıracak, spesifik projeler üstünde insanların beraber çalışmasına olanak verecek inisiyatiflerin oluşturulmasıydı (%11 Kıbrıslı Rum; %7 Kıbrıslı Türk).

Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler arasındaki engellerin aşılamayacağını düşünen katılımcılara bunun en önemli sebebinin ne olduğu soruldu

ve bu konuda seçenekler sunuldu. Bir kez daha, benzeri bir cevap tablosu ortaya çıktı. Her iki tarafça en fazla seçilen cevap **“çünkü ortada çok büyük bir fark var [iki toplum arasında birçok farklılık var], idi ve bu da onları “bu yüzden yakınlaşma yolu yok” diye düşünmeye** itiyordu (%38 Kıbrıslı Rum; %42 Kıbrıslı Türk). Kıbrıslı Rumlar arasında bir sonraki en popüler cevap **“çünkü milliyetçilik bir araya gelmemizi engelliyor”** (%16 Kıbrıslı Rum; Kıbrıslı Türklerde daha düşük bir oran, %11, bu seçeneği seçti) iken, Kıbrıslı Türkler için bu **“çünkü yabancıların çıkarları iki tarafın bir araya gelmelerini engelliyor”** idi (%15 Kıbrıslı Türk; %10 Kıbrıslı Rum). Dikkat çekici olarak, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler tarafından en az seçilen seçenek **“çünkü iki “anavatan” (Yunanistan ve Türkiye) bir araya gelmemizi engelliyor”** idi (%6 Kıbrıslı Rum; %7 Kıbrıslı Türk).

Eğer cevabınız “hayır” veya “emin değilim” ise, neden böyle düşünüyorsunuz?

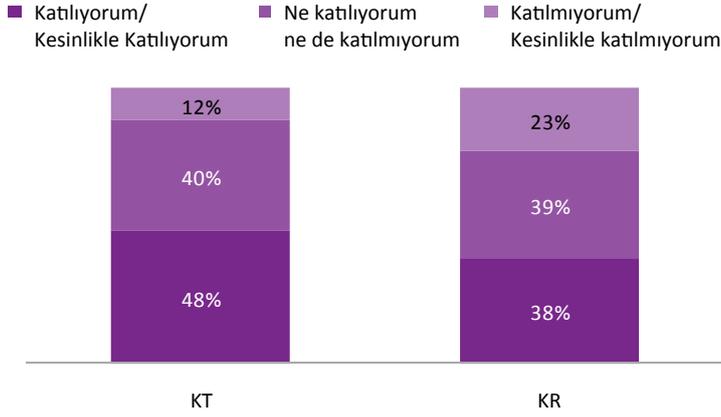

Tablo 8.9: Engellerin Aşılamamasının Nedenleri

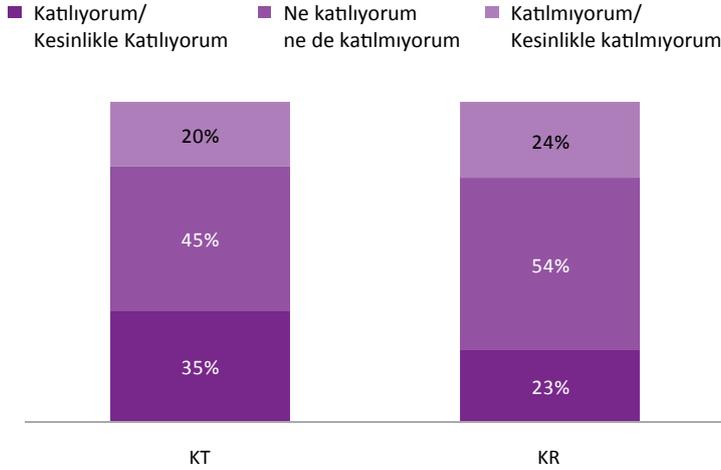
YAS₁ katılımcılarına, karşılıklı engeller göz önüne alındığında, her iki toplumdaki gençlerin genelde diğer toplumdaki insanlarla

aralarında köprüler kurulmasıyla ilgilenip ilgilenmedikleri konusunda düşünceleri soruldu. Cevaplar aşağıda görüldüğü gibidir:

a) Kıbrıslı Rum gençler Kıbrıslı Rumlar ile Kıbrıslı Türkler arasında köprüler kurma konusuna ilgisizdirler

b) Kıbrıslı Türk gençler Kıbrıslı Rumlar ile Kıbrıslı Türkler arasında köprüler kurma konusunda ilgisizdirler

Tablo 8.10: İki Toplum arasında Köprüler Kurma Konusuna İlgisi

Kıbrıs gençlerinin neredeyse yarısının diğer toplumun gençlerinin amaçlarının ne olduğu konusunda emin olamamaları, geçiş noktalarının açılmasının üstünden beş yıl geçmesine rağmen halen iki toplum arasındaki iletişimin az ve sığ olmasına (sadece aynı restoran veya alışveriş mekânlarını paylaşmak gibi) ve dolayısıyla karşılıklı iletişimin sağlıklı olmamasına bağlanabilir. Aileleri, arkadaşları, okulları ve medyanın verdiği çelişkili mesajların ortasında

kalan Kıbrıslı Rumların kafa karışıklığı içinde olmaları ve anlaşılması zor davranışları şaşırtıcı değildir. Kıbrıslı Türklerin Kıbrıslı Rumların köprüler kurmaktan yana isteksiz olmalarından daha emin olmaları ise 2004 referandumuna bağlanabilir: Annan Planı'na ilişkin olarak Kıbrıslı Rumlardan gelen 'Hayır' cevabı çoğu Kıbrıslı Türk tarafından yüzlerine kapanan bir kapı olarak algılanmıştır ve bu da onlar için Kıbrıslı Rumların iki toplum

arasında köprüler kurmak istemediğinin en açık kanıtıdır.

Yapılan derinlemesine görüşmeler, neden Kıbrıslı Rum ve Türk gençlerinin iki toplum arasında kopan bağları yeniden kurmaya tereddütlü olduğunu daha fazla aydınlatmaya yardımcı oldu. Gençler uzlaşmaya hazır olduklarını belirtip, liderlerinin hareketlerinin ve bir çözüme ulaşamamalarının onların heveslerini kırdığını ve birbirleriyle yakınlaşmalarına engel olduğunu söylediler.

Hem bizim hem de onların gençleri [köprüler kurmaya] ilgi gösteriyor. Fakat sorun bizim liderlerimizde, biri başka diğeri başka söylüyor... ve kesinlikle bir çözüm buldukları yok.

[Kıbrıslı Rum, 14-18 yaş arası]

Birçok Kıbrıslı Türk genç Kıbrıslı Rum akranlarının yakınlaşmak ve bir çözüm bulmakla ilgilenmediklerini düşünüyorlardı. Bu düşüncelerinin sebebi Kıbrıslı Rumların olası bir çözümden çok bir kazanç sağlayamayacağına inanmalarıydı.

[Kıbrıslı Rumlar çözüm istemiyor] çünkü onların çok bir sorunları yok. Ama bizim sorunlarımız büyük: Kimse bizi tanımıyor... Ekonomimiz gelişmiş değil... Biz bu yüzden çözüm istiyoruz.

[Kıbrıslı Türkler, 17-24 yaş arası]

Kıbrıslı Türklerin Kıbrıs Sorunu'na bir çözüm bulunmasını istemeleri için daha fazla sebepleri olduğuna inanıyorum... daha iyi bir ekonomi ve daha fazla hak elde etmek için bir çözüme ihtiyaçları var... fakat Kıbrıslı Rumlar bütün bunlara zaten sahip...– onlardan herhangi bir şeyi kabul etmelerini nasıl bekleyebiliriz?

[Kıbrıslı Türkler, 17-24 yaş arası]

Kıbrıslı Türk gençler 2004 referandum sonuçlarının Kıbrıslı Rumların çözüm istemediğine dair bir kanıt olduğunu belirttiler:

Kıbrıslı Türkler Annan Planı'na "Evet". Fakat onlar [Kıbrıslı Rumlar] "Hayır" dediler. Bu onların çözüm istemediğini gösterir".

[Kıbrıslı Türk, 17-24 yaş arası]

Herkes bu görüşte değildi. Örneğin, bazı Kıbrıslı Türkler, Kıbrıslı Rumların toplumlarına daha fazla güven verecek bir çözümden yana

olacaklarına inandıklarını söylediler ve 1974'ten beri adada bulunan Türk ordusunun adadan ayrılmasını talep ettiler:²¹⁵

Ben [Kıbrıslı Rumların çözümden çok bir kazanç sağlamayacakları düşüncesine] katılmıyorum: Türk ordusunda korkuyorlar ve bu yüzden Kıbrıs Sorunu'nu çözmek istiyorlar.

[Kıbrıslı Türk, 17-24 yaş arası]

Bir kısım Kıbrıslı genç bölünmüşlüğü ortadan kaldırılmasına yönelik ilgi belirtmiştir. Her iki tarafın gençlerindeki bu merak belli oranda diğer toplumdaki gençleri tanıma dürtüsünden ortaya çıkmıştır. Gençler, bu şekilde, iki tarafın iletişim halinde olmasını engelleyen cahillik faktörünün ortadan kalkacağına farkına varmışlardır.

Bana kalırsa ben onları [Kıbrıslı Türkleri] tanımayı isterim: Onlara konuşmayı ve onların iki toplum arasında neler olduğuna inandıklarını duymak isterim... şu anda bizi olduğumuz noktaya getiren ne oldu.

[Kıbrıslı Rum, 14-18 yaş arası]

Kıbrıslı Rum arkadaşlarım yok ama ortak aktivitelerde tanışabileceğim, [birkaç tane] olsun istiyorum, onlar hakkında gerçekten daha fazla şeyler öğrenmek istiyorum.

[Kıbrıslı Türk, 17-24 yaş arası]

Onların yaşam biçimleri hakkında bilgi edinmek istiyorum.

[Kıbrıslı Rum, 14-18 yaş arası]

Diğerleri, iki toplumu bir araya getirecek önkoşulların temelinde neler yattığı konusunda düşüncelerini dile getirdiler; bunların içinde diğer topluma elini uzatmak ve yayılan nefrete bir dur demek bulunuyordu:

Birinin sana yakınlık göstermesini istersen, o kişiye cana yakın olduğunu göstermen gerekir... bunu kanıtlaman gerekir... yanlarına gitmezsen bunu nasıl yapabilirsin?

[Kıbrıslı Rum, bayan, 14-18, öğrenci, yarı-zamanlı (part-time) satış elemanı, bekâr, Lefkoşa]

Sevgi, bizi sadece sevgi kurtarabilir. Özellikle iki tarafın siyasetçileri, uzun yıllar [boyunca] nefret yaydılar ve olayları sübjektif olarak

yansıtıyorlar; Kıbrıs Türk toplumunun tarihinde başka şeyler görüyorsunuz, buradaki tarihte başka şeyler. Bu yüzden, Kıbrıslılar olarak biz “tarafsız gerçeği” bilmiyoruz – ve bundan dolayı her iki taraf da kendi “gerçeğine” saplanıp kalıyor ve bunu olumsuz olarak kullanıyor.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 23, öğrenci, bekâr, Lefkoşa]

Yeni bir Hükümet ve Yenilenmiş Çözüm Çabaları

Kıbrıs Cumhuriyeti’nin 2008 başkanlık seçimleri ile yeni bir hükümet başa geçmiştir. Bu hükümet Kıbrıs Sorunu’na kalıcı bir çözüm bulmak için yeniden çaba harcamaya hazır görünüyordu. İlk çalışma, YAS₁, yeni hükümet göreve başlamadan hemen önce yapılmıştı. Bu hükümet değişikliğinin Kıbrıslı gençlerin tavırları üstünde herhangi bir etkisi olup olmadığını öğrenmek için yeni hükümet göreve başladıktan yaklaşık beş ay sonra ek olarak, bir takip çalışması (YAS₂) yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda da yeni bir takım veriler elde edilmiş ve bu veriler *Kıbrıs Gençlik Diyalog Projesi’nin* ek bir parçası olmuştur.

Takip çalışmasının bir bölümünde Kıbrıslı gençlere Kıbrıs Cumhuriyeti’nin yeni hükümetinin Kıbrıs Sorunu’na bir çözüm bulmak için daha fazla çaba harcadığını düşünüp düşünmedikleri soruldu. Dikkat çekici bir biçimde, Kıbrıslı Rum ve Türklerin sadece üçte birinden azı (%27) olumlu cevap verdi.²¹⁶ Değerlendirmelerinde daha olumlu olanlar, uzlaşım yanlısı tutum sahibi bir liderin seçilmesinden sonra, şu anda daha olumlu bir siyasi atmosfer olduğunu hissetmektedirler.

Hristofyas başkan iken ileriye yürüyebiliriz, onun sloganı da bu yüzden “Ben ileriye bakıyorum” idi.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 23, öğrenci, bekâr, Lefkoşa]

Bugünkü atmosfer daha farklı... yani şimdi daha iyi demek istiyorum.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Bazı Kıbrıslılar bir önceki ve şimdiki cumhurbaşkanı hakkında bir karşılaştırma yaparak yeni liderin tartışmaya daha açık olduğunu belirttiler:

Hiç kimsenin şimdiki cumhurbaşkanının Kıbrıs Sorunu ile ilgili daha “esnek” bir tavır olduğuna dair kuşkusu olamaz... [Kendisinden önceki cumhurbaşkanına göre] daha fazla bir şeylerin olmasını istiyor. Sayın Papadopoulos’un daha katı bir yaklaşımı vardı. Onun tavrı şöyle idi: “Ben duruşumdan taviz vermem: ben bu şeylere inanıyorum ve eğer siz bana bunları vermezseniz ben de o zaman hiçbir şeyi kabul etmem”. Oysa Sayın Hristofyas daha tavizli, her şeyi masada tartışmaya açık.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 19, lise mezunu, bekâr, Lefkoşa]

Bence Hristofyas daha insancıl. Bir defasında bütün vatandaşların, ister Kıbrıslı Türk, ister Kıbrıslı Rum isterse de Kıbrıslı Ermeni olsun aynı ve eşit olduklarını söylediğini hatırlıyorum. Bu iyi bir yaklaşım. Papadopoulos hiç böyle bir şey söylemedi... Ben Hristofyas’ı tercih ediyorum.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Bütün başa geçen hükümetler arasında, bence ilk kez doğru bir adım atıldı... geçmiş hükümetlerle karşılaştırıldığında, bu hükümetin [bir çözüme ulaşmak için] daha olumlu bir tavrı var... O, Kıbrıslı Rumları ve Kıbrıslı Türkleri yakınlaştırmaya çalışıyor.

[Kıbrıslı Rum, 14-18 yaş arası]

Yine de Kıbrıslı Türklerin oldukça büyük bir kısmı, %62’si, ve Kıbrıslı Rumların daha azı (%26) yeni hükümetin bir antlaşmaya varılması için herhangi bir sonuç üretmediğini düşündüklerini açıkladılar. Hatta bazı gençler sabırsızlıklarını belirtip, işlerin çok yavaş ilerleyişinden dolayı şikâyetlerini dile getirdiler:

Hiç bir gelişme yokmuş ve her şey [olduğu gibi] duruyormuş gibi hissediyorum. Kıbrıslı Türkler Hristofyas’ın farklı olduğunu zannediyorlar [...] ama daha hiçbir şey olmadı.

[Kıbrıslı Rum, 14-18 yaş arası]

Kıbrıslı Rum katılımcılardan nerdeyse yarısı (%46), hükümetin bir çözüm bulmak için gerçekten daha fazla çaba harcaıp harcamadığı konusundaki soruya ya “bilmiyorum” ya da “emin değilim” cevabını verdiler (oysa Kıbrıslı Türk katılımcılardan sadece %12’si bilmiyor veya emin değildiler).

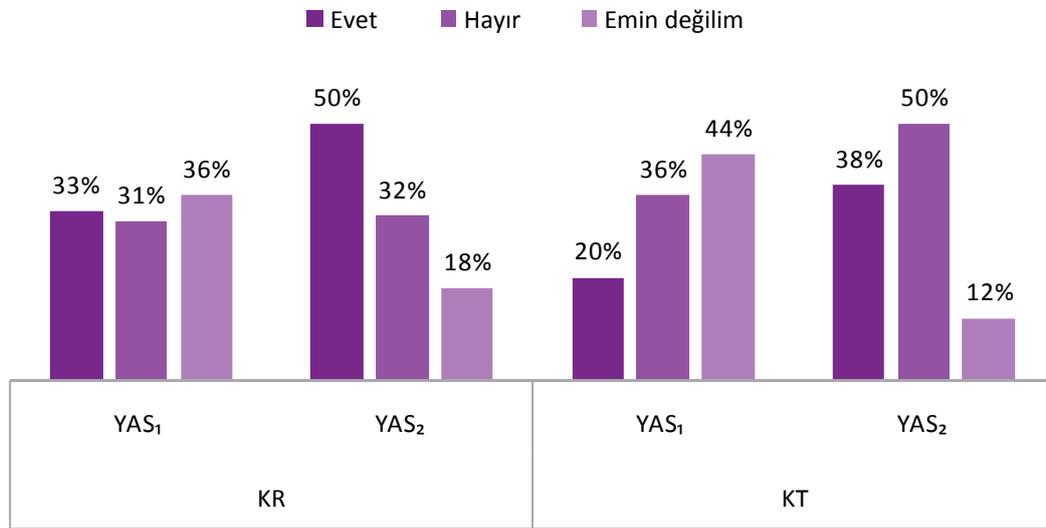
Katılımcılardan yeni hükümetin Kıbrıs Sorunu ile ilgili olarak ilerleme kaydetmeye çalıştığına

inananlara bu kez de bu çabaların bir çözümlerle sonuçlanacağına inanıp inanmadıkları soruldu. Kıbrıslı Rumlardan %55'i ve Kıbrıslı Türklerden %40'ı bir çözüme ulaşılacağına " az çok" inandıklarını belirtirken, %31 Kıbrıslı Rum ve %27 Kıbrıslı Türk Kıbrıs Sorunu'nun çözüleceğine dair "daha emin" olduklarını belirtti. Sadece küçük bir oran tamamıyla kötümser tavır sergiledi – yaklaşık %2 Kıbrıslı

Rum ve %9 Kıbrıslı Türk bu artan çabaların bir sonuç getirmeyeceğine inanıyordu.

Takip çalışması esnasında, Kıbrıslı gençlere bir kez daha onları ayrı yaşamaya zorlayan engelleri Kıbrıslı Rum ve Türklerin aşabileceklerine inanıp inanmadıkları soruldu. Verdikleri cevaplar ilk çalışmada (YAS₁) verilen cevaplar ile karşılaştırılabilir:

Siz Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rumların onları ayrı yaşamaya zorlayan engelleri aşabileceğine inanıyor musunuz?

Tablo 8.11: Bölünmüşlüğe Katkı Koyan Engelleri Aşma Yeteneği – YAS₁ e karşı YAS₂

Daha önce Kıbrıslı Rumların %36'sı iki toplumu birbirinden ayıran engellerin yıkılıp yıkılmayacağından emin değil iken, bu rakam takip çalışmasında %18'e düştü. Bölünmüşlüğün üstesinden gelinemeyeceğini düşünenlerin oranı ise, bir liderliğin değişmesi ile engellerin aşılabileceğine ve bölünmüşlüğü ortadan kalacağına inanmadıkları için sabit kaldı. İlk çalışmada belirsizlikten yana olan %17 katılımcı takip çalışmasında daha olumlu bir değerlendirme yaparak engellerin aşılabileceğine 'evet' cevabı verdi. Bu önemli ve dikkat çekici bir bulgudur çünkü liderlerin insanlar arasında nasıl güven yaratabileceğini gösterir. Yeni bir lider, eskiden çözülmesi zor gibi görünen bir sorunun insanlara çözülebilir olduğunu hatırlatmakta yardımcı olur. Bazıları ise bu görüşe karşı çıkabilir ve etnik çatışmalarda değişiklikten etkilenenin sadece

liderlik değişiminin yaşandığı etnik topluluk olduğunu savunabilir. Eğer durum bu ise, Kıbrıs Türk topluluğu için (liderlik değişiminden dolayı yaşanan) hiçbir paralel etki beklenemez.

Fakat durum tamamıyla böyle değildi. Takip çalışmasına katılan Kıbrıslı Türkler, Kıbrıslı Rum akranları kadar olmasa da, liderlik değişimi ile birlikte daha olumlu değerlendirmelerde bulundular. Öncelikle, Kıbrıslı Türkler arasında emin olmayanların sayısında gözle görülebilir bir düşüş yaşandı: sadece %12 (ilk anketteki, YAS₂deki %44'e oranla) Kıbrıslı Türk Kıbrıslı Rum ve Türklerin birlikte ilerleyip ilerleyemeyeceğini bilmiyordu veya bu konuda emin değildi. İki çalışma arasındaki bu değişiklik olumlu veya olumsuz değerlendirmelere doğru kaymalar yaşanmasına sebep oldu. Bunların yarısı iki tarafın var olan engelleri

aşamayacağına inanıyordu. Bu da, olumsuz değerlendirmelerin %13 artmasına neden oldu (YAS₁de %36 iken bu rakam YAS₂ de %50'ye ulaştı). Olumlu değerlendirmeler de ilk çalışmada %20 iken takip çalışmasında %38'e ulaştı. %18'lik bu artış olumsuz değerlendirmelerdeki artıştan (%13) daha fazla idi. Bu rakamlardan da anlaşılacağı üzere, liderlik değişiminin etkileri sadece değişikliğin yaşandığı toplumda hissedilmemiş, (değişikliğin yaşandığı toplumda daha fazla olumlu etkiye sebep olsa da) bu etkiler sınırları aşip diğer topluma da ulaşmıştır.

Bu sonuçlar, Kıbrıslı Rumlarda Kıbrıslı Türklere kıyasla biraz daha fazla olmak kaydıyla, genel olarak her iki taraftaki gençlerin artan bir iyimserliğe sahip olduğunu göstermektedir (Yeni seçilen başkan ne de olsa bir Kıbrıslı Rum lideriydi ve Kıbrıslı Türkler, toplumlarındaki diğer toplumun liderine karşı olan şüpheli yaklaşımdan etkilenerek, değerlendirmelerinde Kıbrıslı Rumlar kadar olumlu değildiler).

Ledra Sokağı'nın Yeniden Açılması

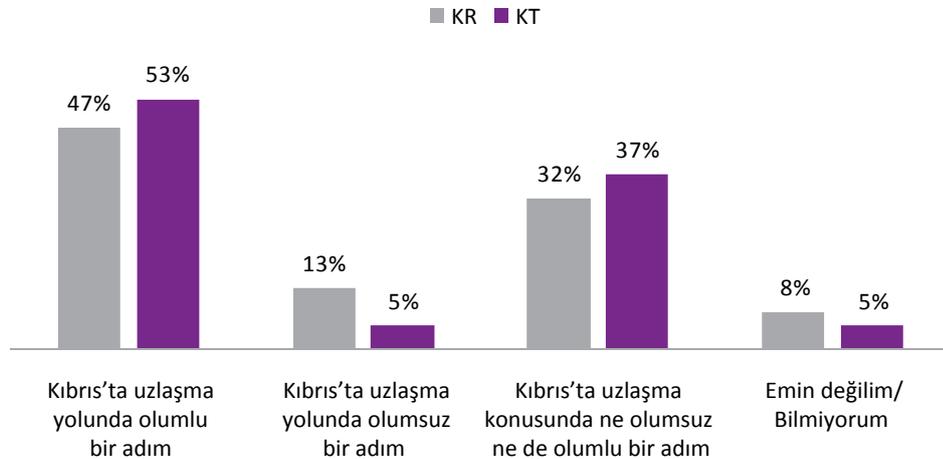
Nisan 2003'te engellerin bir kısmı kaldırılmış olsa da, önemli bir geçiş noktası kapalı kalmıştı. Bu geçiş noktası, geleneksel alışveriş caddesi olarak bilinen, batıdan kuzeye kadar uzanan ve ortadan ikiye bölünmüş olan Ledra Sokağı'nın üstünde bulunuyordu. Ledra Sokağı, kalpten vücudun geri kalanına kan pompalayan ve bu

şekilde bir şehre ve içinde yaşayanlara hayat veren bir ana damar olarak da görülebilir. Birçok kişi 2003'te geçiş noktalarının açılmasının ardından Ledra Sokağı'nın da yakın bir zamanda onları takip edeceğine inanıyordu. Bunun gerçekleşmemesi, adanın bölünmüşlüğü'nün bir hatırlatması ve iki toplum arasındaki uyumsuzluğun bir sembolü olmuştur.

Demetriou'nun söylediği gibi, "şehir içindeki ana caddeyi açmak, şehrin "kalbini" açmakla eşdeğer olacaktır"; böyle bir geçiş noktası "bize yeniden birleşme olasılığını hatırlatacak ve hatta bu olasılığı bugüne kadar olduğundan daha fazla belirginleştirecek". (217) Başa geldikten kısa bir süre sonra, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin yeni hükümeti Ledra Sokağı'nın açılması için çalışmalara başlayacağını duyurdu. Aylar süren görüşmeler, sorunlar ve tersliklerden sonra Ledra Sokağı'ndaki geçiş noktası 3 Nisan 2008 tarihinde açıldı. Bu küçük ama sembolik olarak önemli olay, hem Kıbrıslılar hem de uluslararası topluluk tarafından tarihi bir olay – adanın yeniden birleşmesine doğru tarihi bir adım – olarak görüldü.

Aslında, Kıbrıslı Rumların yaklaşık %47'si ve Kıbrıslı Türklerin %53'ü Ledra Sokağı'nın açılmasını adanın uzlaşımında olumlu bir adım olduğu konusunda hemfikir olurken, katılımcıların %35'inden azı bunun ne olumlu ne de olumsuz bir adım olduğunu düşündüğünü söyledi.

Sizin açınızdan, Ledra Sokağı'nın açılması:

Tablo 8.12: Ledra Sokağı'nın Açılması – Olumlu mu yoksa Olumsuz bir Adım Mı?

Ledra Sokağı'nın açılmasını olumlu bir gelişme olarak gören Kıbrıslı gençler, bu geçiş noktasının açılışından sonra diğer toplumu daha kolay ziyaret edip, diğer toplumdaki akranları ile daha fazla vakit geçirebileceklerini açıkladılar. Kıbrıslı Rum ve Türk gençleri böylece aralarında oluşan engelleri yıkmaya ve zaman içinde diğer toplumdaki insanlarla ilgili oluşan basmakalıpları yeniden değerlendirmeye fırsat bulacaklarını belirttiler.

İyi olan [şey] Ledra'nın [Sokağı] açılmış olmasıdır, buralarda birçok genç vardır ve bu şekilde diğer taraftaki cafelere, barlara, müzik dinlemeye gidebiliriz... gidip onlarla tanışıp, arkadaşlık kurabiliriz. Bu çok kolay bir şey.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 17, öğrenci, yarı-zamanlı (part-time) satış elemanı, bekar, Lefkoşa]

[Ledra Sokağı'ndaki geçişi açma kararı] son yıllarda verilen en doğru kararlardan biriydi. Artık kolaylıkla diğer tarafa geçebiliyorsunuz ve onlarda sorun yaşamadan aynısını yapabiliyorlar. Bu birbirimizi daha iyi anlamamıza yardımcı olacak ve daha fazla alışveriş yapmamıza imkân sağlayacak. Böylece, her iki taraf da bunlardan yararlanabilecek.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 21, sekreter, Lefkoşa]

Bunun [Ledra Sokağı'nın açılmasının] iyi bir adım olduğunu düşünüyorum çünkü diğer tarafa geçince onların hayatlarını da görme şansımız oldu. Ayrıca, ben inanıyorum ki eğer onları daha iyi tanırırsanız, o zaman onlar hakkında daha fazla bir fikriniz olur. Olumlu olarak demek istiyorum. Çünkü eğer hiçbir şey bilmezsen, başkaları sana kendi fikirlerini dayatmaya çalışır.

[Kıbrıslı Rum, 14-18 yaş arası]

Yine de, bazı gençler Ledra Sokağı'nın açılışını diğerleri kadar olumlu bir olay olarak görmediler. Bazıları daha iyi bir hazırlığın, daha iyi sonuçlar vereceğine inanıyor ve gençlerin derin önyargıları temaslara engel olmaya devam ediyor:

Teorik olarak iyi bir fikirdi. Fakat pratikte, Lokmacı [Ledra Sokağı geçiş noktası] açılmadan önce, gerekli restorasyonların yapılması

gibi bazı ön hazırlıklara gidilmesi gerekirdi. En azından şimdi artık birbirimizi sıklıkla görebiliyoruz ve bu iyi bir şey. Ama Kıbrıslı Rum gençler bizim tarafımıza geçmiyor... fanatik oldukları için; Lokmacı'dan geçmeyi tercih edenler yaşlılar[dır].

[Kıbrıslı Türk, bayan, 20, üniversite öğrencisi, Lefkoşa]

Diğerleri ise, geçiş ile birlikte kolaylaşan erişim için endişelerini dile getirdiler ve her şeyin eskisinden daha kötü olacağından korktuklarını belirttiler. Örneğin, iki toplumdaki insanların birbirleri ile karşılaşmaları arttıkça, aradaki sorunların da artabileceğine inanıyorlar. Bazı Kıbrıslı Rumlar, yetkililerin artan suç oranlarını kontrol edemeyeceklerinden endişe duyduklarını dile getirdiler. Bu kişiler, bu suç faaliyetlerini güneyde artan Kıbrıslı Türk sayısı ile ilişkilendirdiler.

Bence bu kötü bir şey çünkü iki toplumdan insanlar arasında anlaşmazlıklar olabilir. Şimdi artık daha büyük bir tehlike olasılığı var. Her şey olabilir.

[Kıbrıslı Rum, 19-24 yaş arası]

Kontrolü kaybedeceğimize inanıyorum. Türkler özgür bölgede kalmak isteyebilir ve kimin kalacağını bilemeyiz... şehir suç oranı artabilir.

[Kıbrıslı Rum, 19-24 yaş arası]

Takip çalışmasına katılan Kıbrıslı gençlere Temmuz 2008'de Ledra Sokağı'ndaki geçiş noktasından geçip geçemedikleri soruldu. Azımsanmayacak bir rakam olan %35 Kıbrıslı Rum ve %42 Kıbrıslı Türk geçtiklerini belirtse de, %65 Kıbrıslı Rum ve %58 Kıbrıslı Türk'ten oluşan çoğunluk geçemediklerini söylediler.²¹⁸ Geçmeyenlerin içinden %48 Kıbrıslı Rum ve %64 Kıbrıslı Türk yakın gelecekte geçmeyi planladıklarını belirttiler; %10 Kıbrıslı Rum ve %6 Kıbrıslı Türk emin olmadıklarını söylediler ve %42 Kıbrıslı Rum ve %30 Kıbrıslı Türk yakın bir gelecekte Ledra Sokağı'ndan geçmeyi planladıklarını açıkladılar. Emin olmayanlardan ve geçmeyi planlamayanlara sebeplerinin neler olduğu soruldu. Kıbrıslı Rum ve Türkler tarafından en fazla verilen beş cevap aşağıdaki tabloda görülebilir:

Kıbrıslı Rumlar (En fazla verilen 5 cevap)	%
Kuzeyi/işgal altındaki bölgeyi ziyaret etmek istemiyorum	52
Pasaportumu göstermek istemiyorum	30
Türkiye kökenli Türklerini sevmiyorum	4
Göçmen değilim	3
Diğer tarafa geçmek istediğimde başka geçiş noktalarını kullanıyorum	2

Kıbrıslı Türkler (En fazla verilen 5 cevap)	%
Güneyi ziyaret etmek istemiyorum	48
Vaktim yok	9
Ledra Sokağı evimden çok uzak	9
Türkiye kökenli olduğumdan dolayı geçemiyorum	6
Yürüyerek geçmektense arabam ile geçmeyi tercih ediyorum	6

Tablo 8.13: Ledra Sokağı'ndaki geçiş noktasından geçmemenin sebepleri: En fazla verilen 5 cevap

Belirtildiği üzere, en fazla verilen cevap, Kıbrıslı Rumların kuzeyde, Türklerinde güneyde vakit geçirmeyi istememeleridir. Kıbrıslı Rumlar arasında Ledra Sokağı'ndaki geçişi (ve hatta başka herhangi bir geçişi de) kullanmamalarının sebebi olarak gösterdikleri ikinci en popüler cevap diğer tarafa geçerken pasaport veya kimlik kartı göstermek istememeleridir. Kıbrıslı gençler ada içinde özgürce dolaşabilmeye çok önem verseler de, bunu yapabilmek için pasaport veya kimlik kartı göstermek zorunda olmaları onlar için sorun yaratan bir konudur (bu Kıbrıslı Türklere nazaran Kıbrıslı Rumlar için daha büyük bir sorundur). Bu, aşağıdaki alıntılardan da anlaşılabilir:

Kendi ülkeme girebilmek için kimlik kartı göstermek zorunda olmak bana saçma geliyor. Demek istiyorum ki, yıllar önce bir çözüm bulunmalıydı ki şu anda biz barışçıl bir şekilde yaşıyor olabilelim ve Kıbrıs'ın her istediğimiz yerine, engeller olmadan, sınır geçmeden, kimlik göstermeden ki onu insan sadece başka

bir ülkeye gitmek için gösterir, kendi adasına [diğer tarafına] giderken değil, gidebilelim.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 21, öğrenci, bekâr, Limasol]

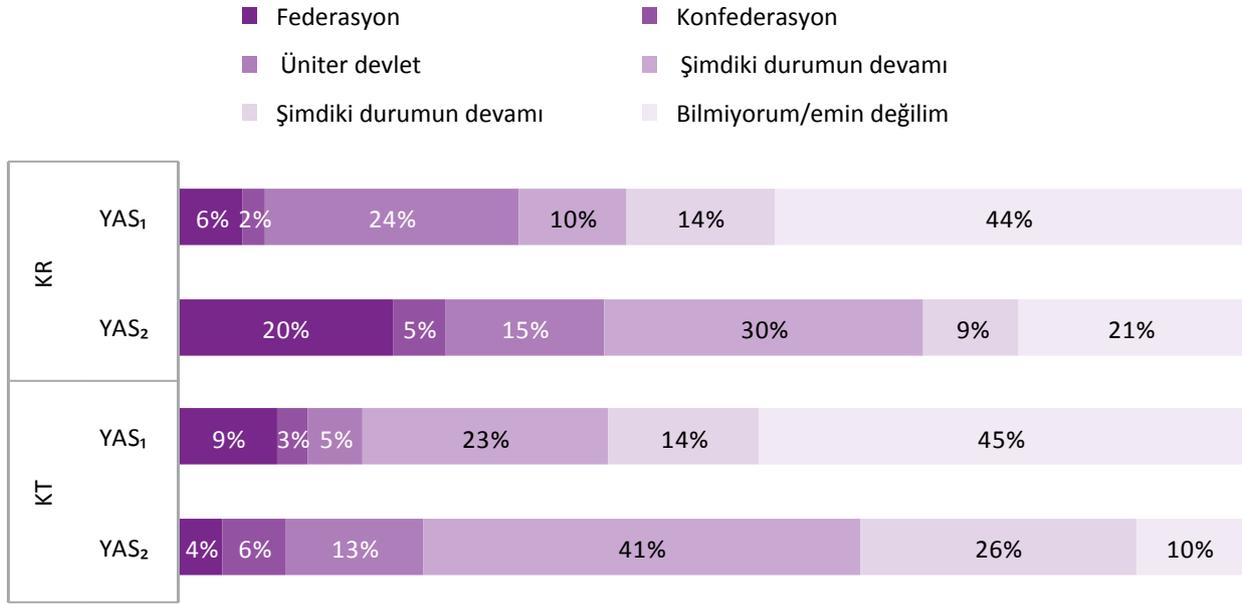
Ülkemde barış olsun istiyorum[...] Bir yere giderken kimlik kartımı göstermek istemiyorum. İnanıyorum ki aynı adada yaşayan insanlar barış içinde yaşayabilirler.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 20, üniversite öğrencisi, Lefkoşa]

Kıbrıs Sorunu'na En İyi Çözüm Konusunda Gençliğin Düşüncelerine Yeniden Bakış

YAS₂ye katılan Kıbrıslı gençlere bir kez daha Kıbrıs Sorunu'na bulunacak en iyi çözümün ne olduğu soruldu. Uzlaşım için yenilenen çabalara rağmen, şaşırtıcı bir şekilde en fazla tercih edilen çözüm şekli federasyon değil iki ayrı devlet idi. Bu çelişkili bulgular nasıl açıklanabilir?

Kıbrıs siyasi sorununa en iyi çözüm...

Tablo 8.14: Kıbrıs Sorunu'na En İyi Çözüm – YAS₁e Karşı YAS₂ (a)

Daha önce bahsedildiği gibi, ilk çalışma, YAS₁, gerçekleştiği zaman Kıbrıslı Rumlar üniter bir devleti hem arzuluyor hem de amaçlıyorlardı. Üniter bir devlet seçeneği, ideal çözümü temsil ediyordu ve Avrupa Birliği'ne katıldıktan sonra Kıbrıslı Rumlar bu seçeneğin elde edilebileceğinden daha emin ve daha umutluydular çünkü AB'yi kendilerine yardımcı olacak, destek olacak bir güç olarak görüyorlardı. Federal bir çözüm 1974'ten beri iki toplum tarafından benimsenen resmi zemin olsa da, (2007'nin sonu/ 2008'in başında) katılanlardan (YAS₂e) sadece Kıbrıslı Rumların %6'sı ve Kıbrıslı Türklerin %9'u en iyi çözüm olarak bu seçeneği tercih etmişti. Takip çalışması yapıldığı kadar (Temmuz 2008) güneyde yeni bir hükümet ve yeni bir cumhurbaşkanı seçilmiş ve barış görüşmelerine yeniden başlamak için adımlar atılmaya başlanmıştı. Yeni cumhurbaşkanının daha açık bir şekilde federal çözümden yana olması Kıbrıslı Rum gençlerinin bir çözüm olasılığına daha fazla inanmalarına neden oldu. Bu da çalışmadaki sonuçlara yansdı ve bu kez (YAS₂) Kıbrıslı Rum gençlerinin %20'si (YAS₁ katılımcılarının %6'sına nazaran) (219) federasyonun Kıbrıs sorunu için en iyi çözüm olduğunu söyledi.

Buna rağmen, yukarıda belirtildiği gibi, hem Kıbrıslı Rumların arasında (YAS₁: 10%, YAS₂: 30%) hem de Kıbrıslı Türklerin arasında (YAS₁: 23%, YAS₂: 41%) Kıbrıs Sorunu'na en iyi çözümün iki ayrı devlet olduğuna inananların sayısında fark edilir bir artış vardı. Kıbrıslı Türklerin bu seçimini açıklamak daha kolaydı, çünkü toplumları için ideal seçeneğin bu olduğuna dair yeniden bir alevlenme yaşamış olmaları anlaşılır bir durumdu. Fakat aynı şeyi Kıbrıslı Rumlar için söylemek mümkün değil. Böyle bir çelişki karşısında, neden Kıbrıslı Rum gençlerin arasında iki ayrı devlet seçeneğini tercih edenlerin sayısı artmış olabilir sorusunu sormamak elde değil. Olası bir açıklama: Cumhurbaşkanı Hristofyas'ın çabalarına rağmen, federal bir çözümün gerçekleşmesinde yaşanacak zorlukların giderek fark edilmesi ve böyle bir federal çözümün tam olarak nasıl bir biçim alacağı konusunda büyük antlaşmazlık yaşanması, iki devletli çözüm seçeneğinin tercih edilen değil, ama en az riskli ve en gerçekçi çözüm olarak görülmesine sebebiyet vermiştir. Dikkat çekici olarak, bu kez "Bilmiyorum/Emin değilim" seçeneği çok az katılımcı tarafından tercih edilmiştir (Kıbrıslı Rumlarda %41'den %21'e, Kıbrıslı Türklerde ise

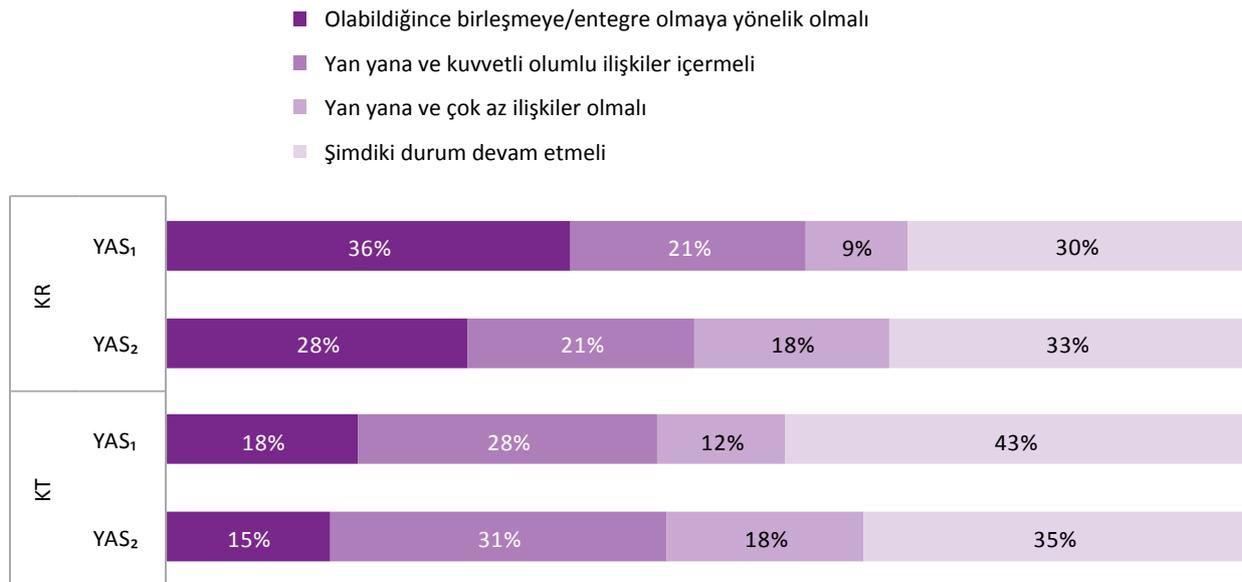
%45'ten %10'a bir düşüş yaşanmıştır). Daha önce, insanların büyük bir oranda "Bilmiyorum/ Emin değilim" seçeneğini seçmesinin bilinen ve bu yüzden güvenli olarak görülen bir konumdan bilinmeyen ve bu yüzden riskli olarak görülen bir geleceğe ilerlemekten korkuyor olabileceklerinin göstergesi olabileceği söylenmişti. Aynı şekilde, şu andaki durum da bu korkuların galip geldiği ve bu yüzden insanların "güvenliğimizi tehlikeye atmaktansa daha iyi aramıza bir duvar örelim" mantığıyla ilerlemesine neden olmuştur diye açıklanabilir. Bu da neden iki ayrı devlet çözüm şeklinin popülaritesinin arttığını gösterir.

YAS₂'de de yapıldığı gibi, katılımcılara teknik politik terimlerden kaçınarak bir kez daha Kıbrıs siyasi sorununa en iyi çözümün ne olabileceği soruldu. Çıkan sonuçlarda bir kez daha iki toplum arasında çok gevşek ilişkiler veya bölünmüşlüğün devamını isteyen Kıbrıslı gençlerin sayısında artış olduğu görüldü. İlk çalışmada Kıbrıslı Rumların %9'u ve Kıbrıslı Türklerin %12'si Kıbrıs Sorunu'na en iyi çözüm nasıl olmalı sorusuna "yan yana ve çok az

ilişkiler olmalı" diye cevap vermişti. Takip çalışmasında ise bu rakamlar her iki toplum için de %18'e yükseldi. Yukarıda bahsedilen bir önceki soruda da olduğu gibi, yine bu kez de Kıbrıslı Rum gençlerin tutumlarında belirgin bir değişiklik görüldü. Buna ilişkin olarak, YAS₁'de %36 Kıbrıslı Rum en iyi çözüm nasıl olabilir sorusuna "olabildiğince birleşmeye/entegre olmaya yönelik olmalı" diye cevap vermişken takip çalışmasında (YAS₂) bu rakam %28'e düştü. Aynı zamanda, başlangıçta %30 Kıbrıslı Rum "şimdiki durum devam etmeli" demişken bu cevabı verenlerin sayısı YAS₂'de %33'e yükseldi.

Cumhurbaşkanı Hristofyas'ın seçilmesinden sonra yapılan odak grubu tartışmalarında, Kıbrıslı gençler iki devletli bir çözümü tercih etmelerinin esas sebeplerinin güvenlik ile ilgili olduğunu ve iki toplum bir arada yaşamaya "zorlanırsa" çatışma ve şiddetli antlaşmazlıkların meydana geleceğinden ötürü korku ve endişe duyduklarını açıkladılar. Ayrıca bazı gençler diğer toplumdan kişilere, birlikte yaşayacak kadar güven duymakta zorlanacaklarını anlattılar.

Kıbrıs siyasi sorununa en iyi çözüm...

Tablo 8.15: Kıbrıs Sorunu'na En İyi Çözüm – YAS₁e karşı YAS₂ (b)

Benim için iki ayrı devlet olması daha iyi. Birbirimizi ziyaret edebiliriz – ama insanları bir arada yaşamaya zorlarsak, o zaman işler zorlaşır.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Bir kere ben olası bir çözümün gerçekleşeceğine inanmıyorum ve Türklere asla yaşayamazdım [metinde aynen]... Kıbrıslı Türklerle ilişkim olsun istemezdim [...] siz bunu ırkçılık olarak tanımlasanız da onlarla asla yaşamak istemezdim.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 24, üniversite mezunu, kimyager, bekâr, Limasol]

Gerçeği söylemek gerekirse benim bazı çekincelerim var. Kıbrıslı Rumlara, ne politikacılarına ne de askerlerine, güvenebilir miyim bilmiyorum. Bu yüzden ayrı bölgelerde yaşamak daha iyi.

[Kıbrıslı Rum, 19-24 yaş arası]

Bazıları diğer etnik kökenli ulustan insanlarla doğduklarından beri ayrı yaşadıklarına ve bu yüzden ayrılığı 'normallik' ve güvenlik duygusu ile ilişkilendirdiklerine dikkat çektiler.

Ben iki toplumun birbiriyle yakınlaşmasını istemiyorum... yani demek istiyorum ki, ben doğduğumdan beri, hiçbir Türk tanımadan yaşadım, [...] senelerce aynı durumda: onların orada bizim de burada olduğumuzu biliyorum ve ben [bölünmüşlüğe rağmen] normal bir hayat yaşadım.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 23, okuldan erken terk, depo işçisi, nişanlı, Lefkoşa]

Odak gruplarına katılan Kıbrıslı gençlerin federasyon terimini ve pratikte böyle bir çözümün içeriğinin ne olacağını detaylı olarak tartışmadığı görüldü. Bunun yerine, gençler Kıbrıs Sorunu'na bulunacak en iyi çözümden bahsederken daha genel ve belirsiz terimler kullanmayı tercih ettiler.

Sadece tek bir toplumu değil, iki toplumu da tatmin edecek [bir arada yaşamalarına olanak sağlayacak] bir çözüm bulmaları gerekiyor.

[Kıbrıslı Rum, 14-18 yaş arası]

Biz Türklere önyargı ile yaklaşmamalıyız, onlar da bize önyargı ile yaklaşmamalıdır. Birbirimize

karşı saldırgan olmamalıyız... hepimiz eşit olmalıyız.

[Kıbrıslı Rum, 19-24 yaş arası]

Dahası, genç katılımcılar federal bir çözümü, belirli şartlar yerine getirilmesi halinde destekleyecekmiş gibi görünüyorlar.

Çözümle birlikte bazı şeyleri, [örneğin] mülkleri, hak sahibi olanlar almalılar... [Kıbrıs Türk] hükümet[i] bunları geri vermeli, mal-mülk konusuna bir çözüm bulunmalı...

[Kıbrıslı Rumlar, 19-24 yaş arası]

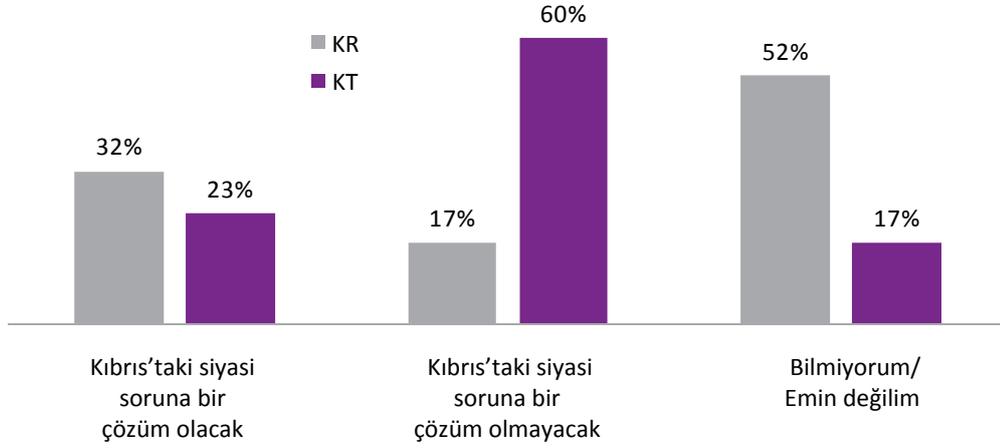
Bize kayıpların yerlerini söylemeliler ve biz de onlara söylemeliyiz.

[Kıbrıslı Rumlar, 19-24 yaş arası]

Yenilenmiş çözüm çabalarının onları daha fazla umutlandırıp umutlandırmadığı sorulduğunda, birçok Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türkün cevaplarında yüksek seviyede bir benzerlik görüldü. Yaklaşık %25 Kıbrıslı Rum ve %29 Kıbrıslı Türk şimdi daha fazla umutlu olduklarını söylerken, her iki toplumun %51'i hislerinde bir değişiklik olmadığını söyledi. Kıbrıslı Rumların %24'ü ve Kıbrıslı Türklerin %21'i ise doğduklarından beri içinde buldukları bu pasif çatışmanın çözülmesiyle ilgili olarak umutlarının azaldığını belirttiler.

Sonuç olarak, katılımcılara yenilenen çözüm çabalarının gerçekten bu siyasi soruna bir çözüm bulacağına inanıp inanmadıkları soruldu. Kıbrıslı Rumların üçte biri (%32'si) ve Kıbrıslı Türklerin %23'ü artan çabaların Kıbrıs Sorunu'nda bir çözüme ulaşacağına inanıyordu. Buna karşılık, %17 Kıbrıslı Rum ve %60 Kıbrıslı Türk bir çözüme ulaşılacağına inanmıyordu. 2008'de iki toplumda da yapılan, barışa güven inşa etmeyle ilgili bir kamuoyu yoklamasında da benzer bir soru sorulmuştu. Kıbrıslı Rum ve Türklerin adadaki yeni barış süreciyle ilgili olarak umut seviyeleri ölçülmüştü. (220) Bu kez, %29 Kıbrıslı Rum ve %53 Kıbrıslı Türk mevcut görüşmelerle ilgili olarak hiç umutlu değildiler ve sadece %18 Kıbrıslı Rum ve %13 Kıbrıslı Türk bu konuda çok iyimserdiler. YAS'a bakıldığında, yeni neslin verdiği cevapların nüfusun çoğunluğunun verdiği cevapları yansıttığını ama gençlerin biraz daha umutlu olduklarını görebiliyoruz.

Kıbrıs'ta uzlaşma ulaşmak için yenilenen çabalarla ilgili siz ne hissediyorsunuz?

Tablo 8.16: Olası bir Siyasi Çözümüne Yönelik Tutumlar

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerinin görüşleri arasındaki büyük fark yine iki toplumdaki baskın söylemlerle ilişkilendirilebilir. Kıbrıs Rum toplumu hep Kıbrıs Sorunu'na bulunacak çözümün iki toplumun uzlaşmasına ve adanın birleşmesine neden olacağını umut ediyor. Kıbrıslı Rumlar 2004'te AB'ye giriş yaptıktan sonra Kıbrıs Sorunu'yla ilgili olarak yeni olanakların ve beklentilerin yaratıldığına inanıyor ve bu yüzden de siyasi sorunun bir şekilde çözüleceğini düşünüyorlar. Diğer yandan Kıbrıslı Türkler ise, 2004 referandumunun bir sonucu olarak AB'ye girişlerinin engellendiğini düşünüyorlar ve bu yüzden şu aşamada çözüme sebebiyet verecek çok az şeyin olduğuna inanıyorlar.

Düş kırıklığı ve Yetkisiz Bırakmaktan, İyimserlik ve Yetkilendirmeye

İlk incelemede, her iki toplumdaki Kıbrıslı gençlerin iki devletli çözüm şeklini artan bir şekilde tercih ettiğini görebiliyoruz. Böyle hissetmelerinin ve bu tutumlarının çeşitli açıklamaları ve gerekçeleri bulunuyor; Kıbrıslı Rum ve Türk gençlerinin tüm hayatları boyunca birbirlerinden uzak yaşamaları; her iki toplumdaki eğitim sistemlerinin, büyük bir ölçüde iki toplum arasındaki ruhsal (ve duygusal) uçurumun devamını sağlamaya yönelik olması;

politikacıların ve basının, Kıbrıs Sorunu'nu en ince detayına kadar incelemeleri ve bu yüzden bu sorunun insanların hayatlarında sürüp giden monoton bir arka plan müziğine dönüşmesi, bunlardan bazıları. Bilhassa her iki toplumdaki basın-yayın kuruluşları, iki toplumu birleştirmek ve barıştırmak çabası içinde olmaktan ziyade, çoğu zaman kendi toplumlarını 'kurban' olarak gösterirken, diğer topluma da tamamıyla 'saldırgan' ve 'hilekâr' damgası vurdular. Farklı dine ve dile sahip olmaları, fakat daha çok kültürlerin politize edilmesi ve buna bağlı olan milliyetçi söylemler ve bunların yanı sıra "anavatanlar" Yunanistan ve Türkiye'ye olan bağlılıklar, Kıbrıs Rum toplumu ve Kıbrıs Türk toplumu arasındaki uçurumun daha da derinleşmesine yol açtı. Son yıllarda, Annan Planı'nın reddi ve buna bağlı olarak federal çözüm önerilerinin hangi özelliklerinin veya çeşitlerinin kabul edilebileceği ya da edilemeyeceğine dair tartışmalar, federasyona dayalı bir çözüm şekline ait belirsizliğin genel anlamda artmasına sebep oldu.

Kıbrıslı gençler ABD, Avrupa ve diğer yerlerdeki akranları gibi gittikçe daha fazla zorlayıcı, kafa karıştırıcı ve rekabete dayalı olan bir dünyada çocukluktan yetişkinliğe geçiş yapmaya çalışıyorlar. Onları en birincil ilgilendiren konular: eğitimlerini sürdürebilmek, iyi bir işe girebilmek, arkadaşları ve aileleri ile sosyalleşebilmek ve toplumda kendilerine

bir yer edinebilmek. Yine Batı'daki gelişmiş ülkelerdeki akranları gibi Kıbrıslı gençler politika veya sivil toplum ile aktif olarak ilgilenmiyorlar. Ayrıca, öyle görülüyor ki Kıbrıslı gençler siyaset ile de ilgilenmiyorlar çünkü Kıbrıs'ta siyaset Kıbrıs Sorunu'ndan öteye gidemiyor. Bu yüzden, ulusal-etnik çatışmanın hukuki, politik ve anayasal yönleri göz önüne alındığında siyasi katılımcılık otomatik olarak karışık bir meseleye dönüşüyor. Dahası, çoğu Kıbrıslı genç kendilerini kamusal alanda eşit bir oyuncu olarak hissetmiyor, bundan ziyade politik partiler ve siyasi gündemler aracılığıyla kendilerine başkaları tarafından roller verildiğine inanıyorlar. Düşük seviyedeki sosyo-politik katılımlarına rağmen, Kıbrıslı gençler adanın siyasetinden soyutlanmış değiller, aksine siyaset ve siyasi partiler hayatlarının büyük bir parçası. Kıbrıslı gençler sıkı aile bağları ve sosyal çevrelerinden dolayı ebeveynleri ile aynı partiyi destekleyip onlarla aynı siyasi ideolojileri güdüyorlar ve böylece yaygın veya baskın olan görüş ve değerlerin sürdürülmesine katkıda bulunuyorlar.

Bütün bunlar göz önüne alınırsa ve otuz beş yıldır Kıbrıs Sorunu'nun halen çözülmemiş olması da bunlara eklenilirse Kıbrıs gençliğinin birleşik bir ada fikrine olan inançlarını kaybetmesi hiç de anlaşılmayacak bir durum değil. Kıbrıslı gençler kendilerini yetkisizlendirilmiş olarak hissetseler de, iki toplumun barışçıl bir şekilde birlikte yaşamalarına olanak verecek bir çözüme ulaşmanın önündeki mevcut engellerin açıkça farkındadırlar. Devletin vatandaşların siyasi evini temsil ettiği, onlara (başta güvenlik olmak üzere) çeşitli yararlar ve haklar tanıdığı bir zamanda, Kıbrıslı gençlerin kendi toplumlarının baskın olacağı, etnik olarak homojen bir devlet tercih etmeleri şaşırtıcı değil. Fakat her ne kadar çoğu genç iki devletli çözüm şekli gibi daha 'güvenli' seçeneklere doğru yönelseler de, güneyde yeni bir hükümetin seçilmesi,

Ledra Sokağı'ndaki geçiş noktasının açılması ve Kıbrıs Sorunu'na barışçıl bir çözüm bulmak için görüşmelerin yeniden başlaması gibi yaşanan son gelişmeler iki tarafça kabul gören, iki/çoklu kültürlü ortak bir yuva şeklinde bir çözüme ulaşmak için fırsatların var olabileceğini gösteriyor. Böyle bir durumda, Kıbrıslılar kendilerini ayrı yaşamaya zorlayan engelleri aşabileceklerini de kanıtlamış olurlar.

Kıbrıs sorunuyla ilgili olarak Kıbrıslı gençlerin sesi büyük bir oranda susturulmuştur. Kıbrıslı gençlerden, halen devam eden görüşmelere dâhil olmaları veya görüşmecilere kendi düşüncelerini aktarmaları beklenmemiştir. Durum, şimdiki Kıbrıslı gençliğin bölünmüş bir adada büyümüş oldukları ve bu bölünmüşlükle ilgili hiçbir sorumlulukları olmadığı şeklindedir. Yine de, her iki toplumdaki Kıbrıslı gençler bu bölünmüşlük ve onun sonuçları ile yaşamak zorundadır. Bir sonraki bölümde altı çizilen nokta bu çalışmaya katılan Kıbrıslı Rum ve Türk gençlerinin yarısından fazlasının bu adada yaşayan gençler olarak Kıbrıs Sorunu'na barışçıl bir çözüm bulmak için yardımcı olmaları gerektiği konusunda hemfikir olduklarıdır.

Burada önemli olan, Kıbrıslı gençlere devam eden bu barış görüşmelerine katkıda bulunmaları için halen fırsat tanınabileceğinin farkına varılmasıdır. Gençleri bu süreçten dışlamak çok ciddi bir hata olur, çünkü bu çözümü 'yaşayacak' nesil olan Kıbrıslı gençlerin bu görüşmelerin sonuçlarından oldukça etkilenecekleri ve bu antlaşmaların uygulanmasında büyük rol oynayacakları aşikârdır. Bir sonraki Bölüm, gençlerin kendi toplumlarında barış yapımcıları ve değişimin araçları olarak potansiyel rollerine dikkat çekiyor. Özellikle Kıbrıslı gençlerin "Kıbrıs'ta barış"a ne anlam yükledikleri ve adaya kalıcı barış getirmek için onların ne gibi yapabilecekleri inceleniyor.

BÖLÜM DOKUZ

KIBRISLI GENÇLİK – BARIŞ YAPICILARI VE DEĞİŞİMİN ARAÇLARI

Gençlik hiçbir zaman olmadığı kadar küresel toplumsal, ekonomik ve politik gelişmelerin ön safhalarındadır²²¹.

Araştırmacılar ve siyasetçiler, en iyi durumda bile, gençlerin pozitif değişim araçları ve uyuşmazlıkların çözümü ve barış inşasında önemli aktörler olabilme potansiyellerini farkedememekte, onları “eşsiz bir güç” veya büyük “kullanılmamış bir potansiyel” olarak değil de **çözülmesi** gereken bir problem olarak görmektedirler.²²² McEvoy-Levy tarafından “bir barış inşası kaynağı”²²³, olarak nitelendirilen gençlik – toplumdaki aktif bir grup olarak – uyuşmazlık durumlarını olumlu olarak değiştirme ve bu şekilde barışçıl ve demokratik toplumların temelini atmakta esaslı (ve en önemlisi, pasif) bir rol oynayabilir.²²⁴

Gençliğin barış Yapıcıları olma potansiyelini daha iyi anlamak için uyuşmazlık kavramının ne olduğunu kısaca incelemek önemlidir. Uyuşmazlık genelde şiddet ile eşanlamlı olarak anlaşılır ve bu sebepten olumsuz imaları vardır. Buna ek olarak, genelde şiddetin uyuşmazlıkları çözmenin tek yolu olduğu sanılır. Fakat Galtung’un altını çizdiği gibi, uyuşmazlık doğal bir aşamadır ve hayatın ve ilişkilerin bir parçasıdır.²²⁵ Galtung, uyuşmazlığı düşmanlık veya çatışma, ya da ayrı fikirler ve inanışlara sahip insanlar arasındaki

anlaşmazlık gibi olumsuz tanımlarla değil, insanların algılarındaki, menfaatlerindeki ve gerekliliklerindeki farklılıkların altını çizen ve böylece değişim ve büyümeye yol açan pozitif bir tanımla kullanmamız gerektiğini söylüyor. Uyuşmazlığın altında hedefler konusunda bir ya da birden çok uyumsuzluk (ya da algılanan uyumsuzluk) yatar.²²⁶ Bu uyumsuzluklar genelde tavırlar ve davranışlarda gizli olup, tarihin öğretimi ve toplu medya tarafından desteklenirler. Uyuşmazlık, tahribatçı olarak değil de, *yapıcı bir güç* ve *toplumun gelişimi* için *doğal* ve *gerekli* olan bir öge olarak görülmelidir; kişiler de uyuşmazlıkları olumlu, yapıcı ve yaratıcı bir şekilde sonuçlandırmaya çalışmalıdırlar.²²⁷

Barış inşası “uyuşmazlığın temel sebeplerine üstün çözümler bulan ve şiddet içeren tavır ve davranışları değiştirmek için çabalayan yaratıcı ve eş zamanlı olan sosyal ve politik süreçlerin tümü” olarak tanımlana gelmiştir.²²⁸ Barış inşası savaş sonrası imar ve engelleyici önlemler de dâhil pek çok girişim ve faaliyeti kapsayabilir. Barış inşasında gençlere üç rolden biri düşer – kurban rolü, suçlu rolü yahut barış yapıcısı rolü. Genel olarak çalışmalar gençleri uyuşmazlık durumlarında kurban rolüne düşürür ve onları uyuşmazlıkları çözme çabasında ilgili, pozitif aktörler olarak görmezler.²²⁹ McEvoy-Levy gençlerin “diğer toplumsal sivil aktörler gibi, [...]

barışın analiz edilmesi sürecinde esas elitlerin aksine daha görünmez olduklarını” belirtir.³³⁰

Barış inşasında gençlerin sahip olabileceği gücü hafife alma eğilimine karşın, Del Felice ve Wisler gençlerin güçlü barış inşası kaynakları olmalarına yardım edebilecek beş sebep gösterirler.³³¹ İlk olarak gençler *değişime daha* açık olurlar ve başkalarının ne söylediğini dinlemeye ve yeni stratejiler denemeye daha açıktırlar. İkinci nokta, gençlerin *geleceğe yönelik* olmalarıdır. Geçmiş bir anı olarak ebeveynlerden ve okuldan miras kalır. Bu sebepten savaşları bizatihi yaşamamış gençler ‘unutmaya’ ve yollarına devam etmeye daha yatkındırlar. Üçüncü olarak, gençler *idealisttir ve yenilikçidirler*. Pek çok devrim genç öğrencilerin ve aktivistlerin iyimserliğince sürüklenerek yapılmıştır. Ayrıca gençler okumaya, düşünmeye, yaşlılarıyla bir araya gelip yeni fikirler ve alternatif çözümler üretmeye daha çok zaman ayırabilirler. Bununla birlikte gençler *cesurdurlar*; onların daha sınırlı hayat tecrübeleri onları maceralara atılmaya ve riskler almaya daha istekli olmaya iter. Son olarak gençler, *kendi yaşlılarının gerçekliklerinden haberdardır*; kendi deneyimleriyle beraber birbirleriyle etkileşimde bolca zaman geçirirler ve böylece bilgi dağarcığı, kavrama yeteneği ve bakış açıları geliştirirler.

Belki de yukarıda sayılan karakteristikler ve ihtimallerden dolayı McEvoy-Levy gençliği “barış inşasının ön safalarında” görmekte ve onların barış inşası çabalarına katılmalarının önemini altını çizmektedir.³³² Gençlerin uyuşmazlıkların çözümü, barış çabaları ve barış inşasına daha çok katılmalarını hedeflemek için pek çok sebep vardır: öncelikle gençler uyuşmazlıkların aktif katılımcılarıdır, bu yüzden bir çözümün onların görüşlerini de içine almaması gelecekte yine şiddet içeren uyuşmazlıklara sebep olabilir; ayrıca gençlerin siyasetten mahrum edilmesi onların politik gelişimi ve liderlik potansiyelleri dinamiğini baltalayabilir; ek olarak bu mahrum edilme, yetişkinleri savaş ve barış hakkında sadece gençlerin bildiği bazı bilgilerden mahrum bırakır. Son olarak, gençliğin bu süreçlerin dışında bırakılması hariç tutma normunu güçlendirir ve bu da insan hakları kültürünün ve uzlaşımın temel esaslarını zedeler. McEvoy-

Levy’in vardığı netice, gençleri barış inşasına dâhil edememenin daha da fazla marjinalize edilmiş gençler yaratabileceği yönündedir.³³³

Barış ve Uzlaşım Konularında Kıbrıslı Gençlerin Görüşleri

Kıbrıs gençliği, tüm dünyadaki akranları gibi, onları toplumsal değişimin araçları ve barış yapımcıları yapabilecek değişik kişisel özelliklere sahiptirler. Yeni nesil Kıbrıslı gençlere, daha fazla yaratıcı ve yenilikçi nitelikler ve daha fazla geleceğe yatkınlık bahşedilmiştir. Buna rağmen bir bölünmüşlük ortamında büyüyen, ki bu öyle ya da böyle bazı problemlere sebep olmuştur, Kıbrıslı gençler acaba değişimin araçları olabilirler mi? Acaba onlar kendilerinin hayatlarını şekillendiren karar verme süreçlerine, özellikle de şu an süren barış çabalarına, dâhil olduklarını hissediyorlar mı? Adanın yaklaşık altıda birlik bir kesimini teslim eden gençlerin görüşleri dikkate alınıp, ülkenin ve insanların geleceğini şekillendirecek müzakerelere dâhil ediliyorlar mı? Bunlar takibi anketimizde Kıbrıslı gençlere, kendi hissettiklerine göre, “barış dolu Kıbrıs’ın” ne olduğunu sorarak cevaplandırmaya çalıştığımız sorulardır. Aynı zamanda bu, yazarlarımızın Kıbrıs gençliğinin uzlaşım çabalarında şu anda ne gibi bir rol oynadığını analiz etme şansı da vermiştir.

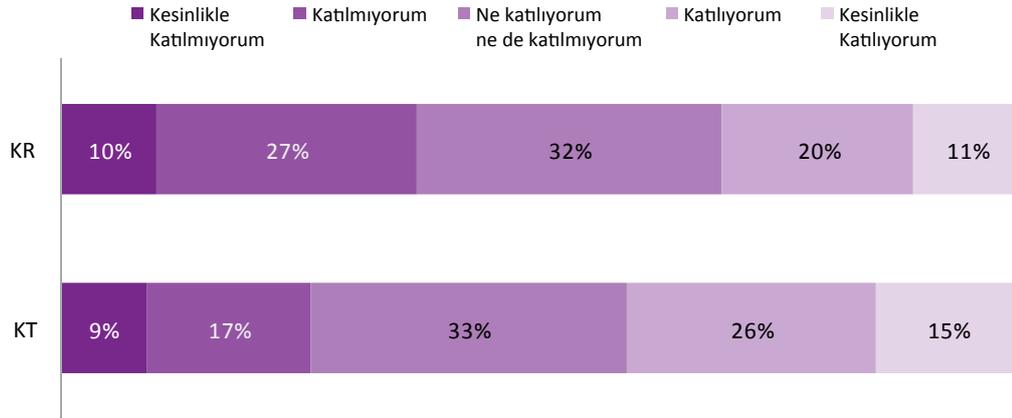
İlk sorularımızdan biri ankete katılanların Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türklerin “bir arada yaşayamayacakları için ayrılmaları gerektiğini” düşünüp düşünmedikleri konusundaydı. İlginç biçimde Kıbrıslı Rumların yaklaşık beşte ikisi (%38) ve Kıbrıslı Türklerin dördte biri (%26) iki toplumun beraber yaşamalarında hiçbir problem olmayacağı görüşündeydiler. Daha çok Kıbrıslı Rum’un böyle hissetmesi Kıbrıslı Rumların şu anki statükonun haklılığı, mantıklılığı veya istenilebileceğini kabul etme konusundaki gönülsüzlüklerini yansıtmaktadır. Bu düşünce dizisinin diğer ucunda, Kıbrıslı Rumların yaklaşık üçte biri (%31) ve Kıbrıslı Türklerin beşte ikisi (%42) iki toplumun beraberce barış içinde yaşayamayacağını ve bu sebepten ayrı kalmaları gerektiğini savundu – bu da şu anki uyuşmazlığı çözmeye çabaları açısından önemli bir bulgudur. Kıbrıslı Türklerin böyle düşünmeleri, yaygın olan ulusal

argümanlar ve 2004 referandumundan doğan gücenmişlik göz önünde bulundurulduğunda sürpriz sayılmamalıdır. Egemen duruşun birlikte yaşamakta herhangi bir zorluk bulunmadığını – ve bu konudaki sorunların dış müdahaleler ve çıkarların neden olduğunu savunan egemen duruşa karşın, Kıbrıslı Rumların tutumlarını

açıklamak ise daha zor. YAS bulguları genç Kıbrıslı-Rumların birlikte yaşama konusunda çok olumlu olmadıklarını – her ne kadar görüşmeler sırasında bu konuda suçlu olarak aşırı taleplerde bulunmalarından dolayı Kıbrıslı-Türkleri görseler de – ve ayrılmayı “kötü bir çözüme” tercih etmektedirler.

Aşağıdaki ifadeye ne derece katılıyorsunuz:

Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler bir arada yaşayamayacakları için bölünmeleri gerekir

Tablo 9.1: Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türklerin barış içinde yaşama yetisi

Belki de aynı derecede ilgi çekici ve önemli bir nokta da Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin üçte birinin “Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler bir arada yaşayamayacakları için bölünmeleri gerekir” ifadesine ne katılıp ne de katılmamalarıdır.

‘Etnik Diğeri’ne karşı güvensizlik aşlayan derin ve ısrarcı toplumsal öğretilere rağmen

bu kararsızlık belki de daha büyük bir pozitif potansiyel içermektedir, ne de olsa iki toplumun liderleri arasında daha olumlu bir hava yaratıldığında ve bu da tavırları değiştirdiğinde, ya da bu liderlerin desteklediği bir çözüme varıldığında, bu kararsız orta yol daha pozitif bir yola dönüşebilir ve tolerans ve barışçıl beraber yaşamaya isteklilik yaratacak bir sosyal ortam hazırlamakta önemli bir rol üstlenebilir.

KUTU 9.1

Kıbrıs, Dünya Barış Endeksinde (Global Peace Index – GPI) 140 ülke arasında 52. sırada yer aldı

“Gençlik” teriminde olduğu gibi, “barış” terimini tanımlamak da zordur – barışı derecelendirmek ise daha da zordur. Buna rağmen, 2007’de kendini iktisat, ticaret ve barış arasındaki ilişkiyi araştırmaya adanmış global bir düşünce kuruluşu (think tank) olan Institute for Economics and Peace (İktisat ve Barış Enstitüsü) tarafından GPI geliştirilmiştir. GPI uluslar arasındaki göreceli barışçılığın bir tablosunu çizmekte ve hangi faktörlerin daha barışçıl toplumların yaratılışında ve muhafazasında önemli roller oynadığını ortaya koymada katkıda bulunur. Bu endeks barışçılığın 24 gösterge üzerinden ölçülmesi sonucunda oluşur; bu 24 göstereye diğer yurttaşlara duyulan güvensizlik seviyesi, şiddet içeren suç seviyesi, politik istikrarsızlık, orduya harcanan para miktarı ve insan haklarına karşı saygısızlık seviyesi dâhildir. 2008’de Kıbrıs, 140 ülke arasında 52. en barışçıl ülke olup A.B.D. (97), Türkiye (115), ve İsrail (136) gibi ülkelerin önünde yer almıştır. Yine de Kıbrıs, hemen arkasında yer alan Yunanistan ile birlikte, Avrupa ulusları arasında – mesela Birleşik Krallık (49), Fransa (36), Almanya (14) ve Norveç (3) – en düşük sıralardan birine sahiptir.

Kaynak: *Global Peace Index: 2008 Methodology, Results and Findings*, Institute for Economics and Peace, Australia, 2008, bulunabileceği yer: www.visionofhumanity.org

Kıbrıslı Gençlik, “Kıbrıs’ta Barış”ı tanımlıyor

Takip çalışmasına katılan gençlerden “barış dolu bir Kıbrıs”ın ya da “Kıbrıs’ta Barış”ın ne olduğunu tanımlamaları istendi. Kıbrıslı Rum katılımcılar arasında en çok bahsi geçen cevap

“özgürlük” ve hemen ardından “herkesin uyum içinde bir arada yaşaması” ve “Kıbrıs’tan Türk yerleşiklerin gitmesi” oldu. Barışçıl bir Kıbrıs’ın Kıbrıslı Türkler arasındaki en popüler tanımı “sınırlar olmadan bir arada yaşamak” olurken, “savaşın ve uyuşmazlığın yoksunluğu” ve “iki ayrı devlete sahip olmak” da popüler cevaplardı.

“Kıbrıs’ta Barış” sizin için ne anlam ifade ediyor?

Kıbrıslı Rumlar (En fazla verilen 5 cevap)	%
Özgürlük	21
Herkesin beraberce yaşaması	15
Türkiyeli Türklerin Kıbrıs’tan ayrılması	13
Barış	8
Uyuşmazlık/Savaşın yoksunluğu	6

Kıbrıslı Türkler (En fazla verilen 5 cevap)	%
Beraber yaşama/entegrasyon/birleşme	27
Uyuşmazlık/Savaşın yoksunluğu	15
İki ayrı devlet	13
Yaşam şartları/ekonomik gelişimde yüksek seviyeler	13
Kıbrıs’ın özerkliği/bağımsızlık	10

Tablo 9.2: Kıbrıslı Gençlik, “Kıbrıs’ta Barış”ı tanımlıyor: En çok tekrarlanan 5 cevap

Odak gruplu tartışmalar, “Kıbrıs’ta barış”ın anlamını daha detaylı kavrama şansını sundu. Bazı gençler “Kıbrıs’ta barış”ın bölünme çizgisi olmadan var olmasının ve her iki toplumun üyelerinin birbirleriyle etkileşimde olmasının gerekli olduğunun altını çizdiler:

Başlangıç olarak, bölünme çizgisi olmaması lazım; iki toplum birbirleriyle karışmalı.

[Kıbrıslı Rum, 14-18 yaş arası]

Benim için, ‘barış dolu Kıbrıs’ demokratik bir ülkede tek bir çatı ve tek bir bayrak altında yaşamaktır.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

İki toplumdan insanların aynı çatı altında, aynı dili kullanarak yaşadığı, sınırların olmadığı bir ada. İki toplumun ayrı ayrı yaşaması ve barışı bağdaştıramıyorum. Barış, beraber yaşamak demektir.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

İstedikleri gibi gelip gidebiliyor olurlardı... bir Kıbrıslı Rum’un bir Kıbrıslı Türk ile sokak ortasında lafladığını görüyor olurduk... ve bu, tamamen normal bir şey olurdu.

[Kıbrıslı Rum, 14-18 yaş arası]

Bazıları için “Kıbrıs’ta Barış”, iki toplum arasındaki farklılıkları kabul edip ama bunun siyasi bir sorun olmamasını sağlayan, uyuşmazlıklardan arınmış bir şekilde beraber yaşamaktır:

Barış uyruğu, dini ve insanları ayıran diğer her şeyi unutmaktır. Siyasetçiler bu özellikleri insanları ayırmak için kullandıklarında sorunlar boy gösterir. Bütün bu özellikleri oldukları gibi kabul etmeyi başarıp kötü emeller için kullanmazsak, o zaman sorun olmadan barışı sağlayabiliriz.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Çoğu için “Kıbrıs’ta Barış” negatif bir şekilde, sorunun ya da tehlikenin olmayışı şeklinde

tanımlanıyordu – yine de bunun yeterli olmadığını ve olumlu bir barış için çaba sarf edilmesi gerektiğini söylediler:

Benim için barış “sorunsuzluk” demektir. Eskiden savaşlarımız oldu; şimdi bu tip savaşlarımız yok. Fakat barış içinde yaşadığımızı iddia edemeyiz... iki toplum arasında bir şeyler cereyan edebilir... her iki toplum da şimdi daha medenileşmiş bir halde, fakat barış olmayınca gerçek tehlike hep vardır. Bu sebepten gerçek bir barış, bana göre, sadece sorunun çözümünden sonra gelir.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Ankete katılanların pek çoğunun barış dolu Kıbrıs üzerine görüşleri iki toplumun beraber yaşadığı günlere atıfta bulunuyor, çünkü o günlerin sorunsuz ve uyuşmazlıktan yoksun günler olduğuna inanıyorlar. Özellikle Kıbrıslı Rumlar iki toplumun şiddet yüzünden ayrılmasından önceki “eski güzel zamanlar”a “beraberce barış içinde yaşanan” bir evre olarak atıfta bulunuyor.²³⁴

Benim için barış dolu bir Kıbrıs, eskiden olduğu gibidir, işgalden önce olduğu gibi, Kıbrıslı Rumların ve Kıbrıslı Türklerin barış içinde beraberce yaşadıkları zamanlardaki gibi. Ebeveynlerim bana [Kıbrıslı Türkler] ile arkadaş olduklarını anlatırlar... ve her şeyin güzel olduğunu... ve sonra, Türkiye için içine girdi.

[Kıbrıslı Rum, 19-24 yaş arası]

“Barış dolu Kıbrıs” deyince biz, herkesin mutluluk içinde beraberce yaşadığı bir ortamdan bahsediyoruz. Her şey 1974 öncesi olduğu gibi olmalı.

[Kıbrıslı Rum, 19-24 yaş arası]

Ankete katılanların pek çoğu gelecekte gerçekten barış dolu bir Kıbrıs olmasını belli başlı şartlara bağladı. Bu şartların içinde Kıbrıs Sorunu’nda resmi bir çözüme ulaşma ve her iki topluma karşı yapılmış eski hatalardan doğan tüm küskünlükleri geride bırakma da var.

Bir anlamda [hâlihazırda] barış içinde yaşıyoruz. Ama bu gerçek bir barış değil: mülteciler çocuklarını kaybetti... mallarını kaybetti... hem Kıbrıslı Türk hem de Kıbrıslı Rumlar için bu geçerli... insanların barış içinde yaşadıklarını söyleyemeyiz: bütün bu problemlerin üstesinden gelmemiz gerekli...

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Ateşkes şartları altında yaşıyoruz. Bir barış anlaşması imzalamamız lazım. Babalarımız bize savaş ile ilgili hatıralarını anlatıyorlar. ... Barışa ulaşmak için, oturup bu sorunlar yönünde konuşmalıyız – sonra da bu konulardan düşmanca bir şekilde konuşmayacağımız yönünde anlaşmalıyız. Aksi halde, tüm bunlar devam edecektir.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Başkaları da tüm askeri üslerin kaldırılmasının “barış dolu bir Kıbrıs” için şart olduğunu dile getirdiler:

Barış dolu bir Kıbrıs, Kıbrıslı Rumlar ve Türklerin eşit haklarla ve Türk ve İngiliz askeri üslerinin olmadığı bir halde beraber yaşamalarıdır. [...]. İdeal olan budur.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 14-18, öğrenci, bekâr, Limasol]

Birkaç Kıbrıslı Türk genci “Kıbrıs’ta Barış”ı ekonomik ve sosyal gelişim ve AB’ye tam üyelik ile ilişkilendirmişlerdir; bu tanım kuzeyin sosyo-ekonomik gerçeklerinden etkilenmiştir.

Barışa inanmıyorum ama genç bir kişi olarak barışın daha iyi iş ve okul bulma ve de Avrupa Birliği’ne girme imkânını sağlamak için yapılmasını gerçekten istiyorum.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Uzlaşımında Kıbrıslı Gençlerin Rolü

Bölünme noktasının her iki kesimindeki Kıbrıslı gençler de-hepsi değilse de-dünyadaki çoğu akranları gibi çocukluk ve yetişkinlik arasındaki farkın içinde yön bulmaya ve bu boşluğu aşmaya çalışmaktadır. Bu yolculuk günümüzde daha karmaşık ve daha riskli hale gelmiştir. Çocuk olarak görülmecek kadar büyümüş, lakin bir yetişkin gibi davranılmayacak kadar olgunluktan yoksun. Genç Kıbrıslılar hissediyorlar ki, gençler olarak, kendi fikirleri ve görüşleri daha yaşlı nesiller tarafından – ister ailede olsun, ister okulda, isterse genel olarak toplumda – ne ciddiye alınıyor ne de değerli görülüyor. Pek çoğu hayatın tüm alanlarının siyasal partiler tarafından kontrol edilmesinden şikâyetçi – gençlik organizasyonları da buna dâhil ki bu organizasyonlar sözde genç seslere özgür dışavurum imkânı vermek için vardılar.

Gençler daha değersiz bir sese sahip. İkinci sınıf vatandaşa muamelesi görüyorlar. Bu gerçek.

Okula bakınız: öğretmenleri dinlemelisiniz... size sorular soruyorlar... bu soruları sormaya yahut eleştirmeye hakkınız yok. Ailelere bakın: sizi eleştiriyorlar [fakat] siz aynı hakka sahip değilsiniz... Bu yüzden bence genç olmak bir dezavantaj... Bizim kültürümüzde politikacıların gençlere saygı duyduğunu düşünmüyorum.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Kişinin sorumluluk duygusu aileden gelir ve benim ailem beni ülkeme karşı sorumluluk duymam için büyüttü. Mamafihi, gençler karar alıp büyük değişiklikler yapamaz çünkü gençlik dernekleri bile finansal veya ideolojik açıdan bir siyasal partinin desteğini gördükleri için vardılar ki bu da [gençliğin] bazı şeyleri değiştirebilme özgürlüğü ve potansiyelini baltalar.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 23, kolej mezunu, işi var, bekâr, kentsel Lefkoşa]

Daha özelinde Kıbrıslı gençlik, uzlaşım çabaları konusunda bir rolleri olmadığını ve bu konuda söz haklarının da olmadığını hissediyorlar:

İnanıyorum ki [katılım imkânı yoktur] çünkü yetişkinler kendi başlarına karar verirler [...] bu yüzden biz de [uzlaşım sürecine katılma] imkânını ne talep ediyoruz, ne de buna sahibiz.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 23, üniversite mezunu, polis olarak çalışıyor, bekâr, Lefkoşa]

Düşüncem o ki gençler [görüşlerinin ve ihtiyaçlarının toplumda temsil edilmesi] gibi bir hakka sahip değiller. Bu da gençlerin kendi

düşünceleri üzerine açıkça konuşamadığı ya da kendilerini insan içinde açıklayamadıkları anlamına gelir. Kimse bizim fikrimizi sormuyor.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

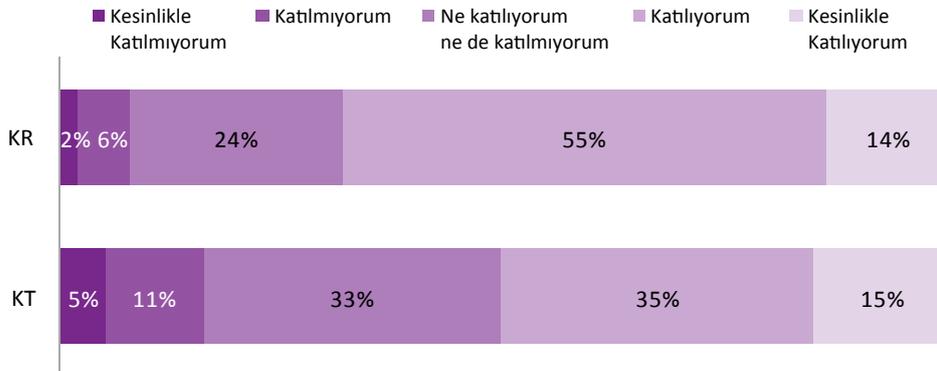
Gençler ne yaparsa yapsın, eğer büyük güçler bir şeyi söylememi istemiyorsa, o şey kesinlikle duyulmayacaktır. Tamam, belki duyulabilir, fakat kaale alınmayacaktır çünkü buradaki sorun siyasaldır ve ortada büyük menfaatler var.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 20, lise mezunu, asker, kentsel Baf]

Konu uzlaşım gelince ankete katılan gençlere “genç Kıbrıslıların Kıbrıs Sorunu’na barışçıl bir çözüm bulunmasına katkı koyma sorumlulukları vardır” ifadesi sunuldu ve Kıbrıslı Rum gençlerin belirgin bir yüzdeliği (%69) ya “katılıyorum” ya da “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdi. Bu oran Kıbrıslı Türk gençler arasında biraz daha düşüktü; bu gençlerin %50’si “katılıyorum” ya da “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdi. Kıbrıslı gençlerin daha önce bahsi geçen düşük sosyo-politik katılım seviyeleri göz önüne alınınca, ankete katılanların böyle büyük bir yüzdeliğinin Kıbrıs Sorunu’nda barışçıl bir çözüme ulaşılmasında sorumluluk sahibi olduklarını düşünmesi cesaret vericidir. Bu, gençlerin iyimserliğinin bir kanıtıdır. Rapor’un en iyimser bulgularından biri, her iki taraftan da gençlerin sadece çok küçük bir azınlığının, sorunun çözümü çabalarında sorumluluğu paylaşmayı reddetmesidir. Elde kalan sorun ise, bu sorumluluk dolu tavrın, nasıl daha maddesel, olumlu faaliyetlere çevrilebileceğidir.

Aşağıdaki ifadeye ne derece katılıyorsunuz:

Genç Kıbrıslıların Kıbrıs Sorunu’na barışçıl bir çözüm bulunmasına yardım etme sorumlulukları vardır

Tablo 9.3: Gençlerin Kıbrıs Sorunu’na Barışçıl bir Çözüm Bulunmasına Katkı Koyma Sorumlulukları

Bir başka ilgi çekici nokta da Kıbrıslı Rumların %24'ü ve Kıbrıslı Türklerin %33'ünün yukarıdaki argümana karşı kararsız kalmalarıdır. Gençliğin bu kararsız kesiminin varlığı, kendilerinin barışçıl bir çözüm çabasında daha aktif bir rol oynamak için eğitilip, motive edilebileceği gerçeğinden doğan eş zamanlı imkân ve zorlukları temsil etmektedir. Kıbrıslı gençlerin kararsız oluşu büyük oranda barış çabalarında aktif rol oynamanın onların sosyal ya da politik sorumluluklarından olduğunu hissetmemeleridir.

Katılımcılarla daha fazla tartışıldığında, Kıbrıslı gençlerin iki toplumun uzlaşımı konusunda bir rol veya sorumluluk sahibi olup olmadıklarıyla ilgili değişik fikirlere sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bazıları ada gençlerinin bu politik probleme bir çözüm bulma çabalarında ön safhalarda roller oynaması gerektiğini ileri sürmüş, buna sebep olarak da bugün alınan kararların ve yapılan faaliyetlerin kendi geleceklerini doğrudan etkileyeceği gerçeğini göstermiştir.

Gençlik Kıbrıs'la ilgili problemlerde başlıca rollere sahip olmalıdır, çünkü bir hamle yapıldığında, bir şeyler olduğunda, gençlik üzerinde doğrudan etkisi olur – 60 yaşındakiler ya da 70 yaşındakiler üzerinde değil. Bu sebepten Cumhurbaşkanı'nın 60-65 yaş üzeri olması veya milletvekillerinin ancak 25-30 yaşlarda olabilmesi mantalitesinin değişmesi gerekmektedir. Bu yüzden gençler, tıpkı şimdi yaptıkları gibi, inisiyatif almalı ve Kıbrıs'ın sorunları ile ilgili başrolleri almalıdırlar – ki bunlar ekonomik, eğitimsel, ulusal, vb.dır

[Kıbrıslı Rum, erkek, 24, üniversite mezunu, avukat, bekâr, kentsel Baf]

Aşağıdaki cevaplar genç Kıbrıslıların, dünya çapındaki akranları gibi, kendilerini daha yaşlı kuşaklara göre daha geleceğe yönelik ve daha değişime açık gördüklerini gösteriyorlar:

Gençler burasının egemenliğini ellerine almalıdırlar, çünkü yaşlılar yoldan çıkmıştır [...] İnanıyorum ki bayağı yaşlı olan pek çok politikacımız var, onlar halen 1974 ve onun öncesinde olanları hatırlıyorlar. Bu düşüncelerden sıyrılıp, [bizim gibi] bu adanın yerlileri olan Kıbrıslı Türkler ile yakınlaşmamız

gerekir; aynı adada yaşıyoruz, bu yüzden bir çözüm bulmalıyız.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 23, üniversite mezunu (Kreş Öğretimi), bir Kooperatif Banka'da çalışıyor, nişanlı, kentsel Baf]

Bu çağda hepimiz sorumluyuz, çünkü iyimserliğimizi koruyup önceki jenerasyonların bize aktardığı önyargılarından arınabilirsek, gelecekte fark yaratacak olanlar bizleriz. Kendi gerçeğimizi keşfetmeli ve desteklemeliyiz ve eğer doğru desteği, doğru inançlarla verirsek, başarabiliriz.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 23, öğrenci, bekâr, kentsel Lefkoşa]

Ankete katılanların bazıları, her ne kadar bir rol oynamaya istekli olsalar da, genç insanlar olarak karşılaştıkları sınırlamaların altını çizdiler:

Gençler [...] bazı alanlarda yetersizler. Fakat bazı alanlarda da gerçekten faal olan gençlerdir. İki toplumlu ilişkiler üzerine düşünceler göz önüne alındığında onların değişim çabalarında genel olarak etkili olabileceğini düşünüyorum. Yine de yaşlarından ve deneyim eksikliklerinden dolayı bazı şeyleri değiştiremezler.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 18, öğrenci]

Bazıları sorumluluk kabul etseler de konuyla ilgili sorunlar üzerine daha yeterli bilgi sahibi olma gerekliliğinin altını çizdiler:

İnanıyorum ki hepimizin sorumlulukta bir payı vardır, sadece, Kıbrıs sorunu hakkında daha fazla bilgi edinmeliyiz. Örnek olarak, diyelim ki bilgi alabiliriz, böylece bu konuda daha faal katılımcılar oluruz.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 23, üniversite mezunu, banka çalışanı olarak çalışıyor, bekâr, kentsel Lefkoşa]

Yine de ankete katılanların tümü böyle düşünmüyordu; bazıları inatla gençlerin Kıbrıs Sorunu'nun çözümüne katkıda bulunmak gibi bir sorumlulukları, ne de bir istekleri ya da motivasyonlarının olmadığını altını çizmiştir.

Bence bir çözüm bize bağlı değildir. Başkaları bu işin içindedir... benim bu konuyla pek ilgim yok. Bir çözüm için bize güvenemezler. [Sorunlu zamanlarda] yaşayıp bu sebepten kanı

kaynayanlar çözüm bulamıyorsa, bizim gibi ilgisiz kişilerin bunu yapması nasıl beklenebilir... biz hiçbir [acıdan] geçmedik.

[Kıbrıslı Rum, 19-24 yaş arası]

Ankete katılan gençlerden bir kaçı uzlaşım çabalarına aktif katılımdan, sonuçta siyasetçiler ve siyasi partilerin rolünün baskın olduğu ve bağımsız inisiyatifler veya seslere çok az alan bırakıldığı inancından dolayı kaçınıyordu. Diğerleri dış güçlerin iç politikaya belirleyici karışımları ve Kıbrıs'ın kaderi olarak gördükleri faktörler yüzünden bunalmıştı. Ayrıca Kıbrıs'ın her iki toplumdaki gençlerin yeterli destek ve fırsatlara sahip olmadıklarını ve bunun da çoğu zaman fikirlerinin karar verici kesim tarafından dikkate alınmadığı, ya da daha vahim olarak, kaale alınmadığı anlamına geldiğini savunuyordu. Diğerleri ise sadece gençlerin değil, tüm Kıbrıslıların çözüm konusunda bir değişim yaratamayacak kadar güçsüz olduklarını ileri sürüyordu:

Bence Kıbrıs'ın geleceği bizlere değil, başkalarına bağlıdır. Biz burada ikinciliz ve benim fikirlerim dikkate alınmıyor.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 18,

bekâr, kolej öğrencisi [estetik bilimi], yarı-zamanlı (part-time) pazarlamacı, kentsel Lefkoşa]

Buna ek olarak genç Kıbrıslılar, uzlaşım çabalarının bir parçası olmalarının tek yolunun

bir siyasi parti üyesi olmaktan geçtiğini hissediyor ki bu da onların çoğunun ilgilendiği veya istekli olduğu bir şey olmadığından, genel olarak seslerinin partilerin politik ajanda ve çizgilerine ikinci derecede eşlik edeceğinin farkına varmalarına sebep oluyor.²³⁵

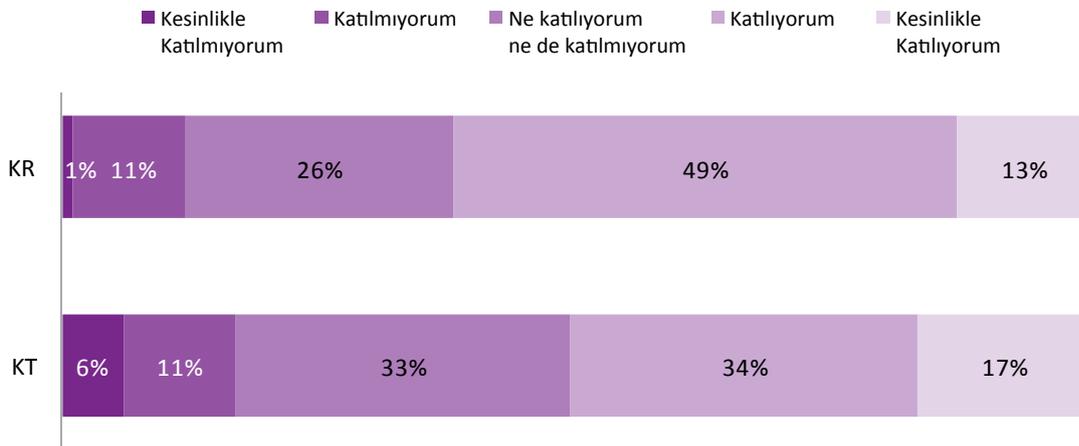
Gençler nasıl herhangi bir şey yapabilir? [Siyasal] partilere üye olursanız, bazı imkânlarla sahip olursunuz. Fakat zaten var olan partilerin pozisyonları bellidir [ve kendi yollarına saplanmış haldedirler]. O halde elde ne kalıyor? Sokaklarda bağırmanız. Katılımda bulunma ihtimalimiz yok. Güney'de de bunun aynı olduğunu düşünüyorum.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

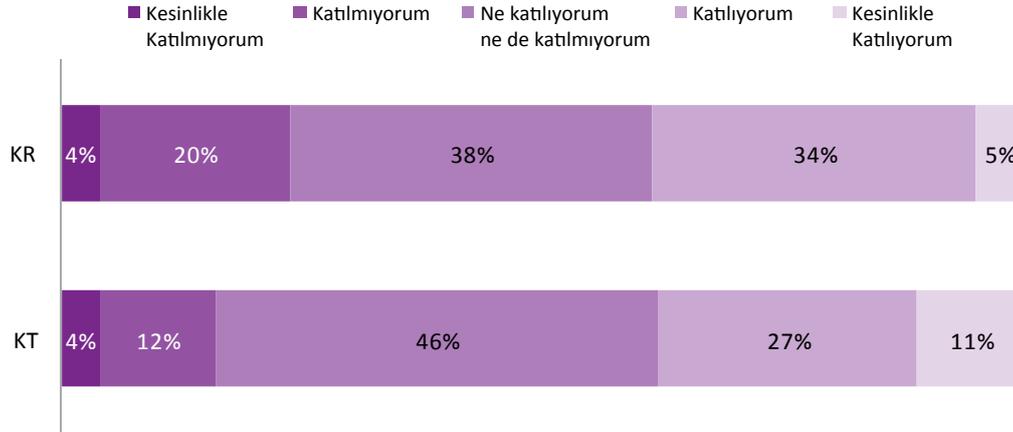
Bu düşünceler YAS'a verilen nicelikli cevaplara da yansımıştır. Her ne kadar genç Kıbrıslıların politik probleme bir çözüm bulmada destekleyici olma sorumlulukları olduğu fikrine yüksek seviyede katılıyor olsalar da, Kıbrıslı Rumların %62'si ve Kıbrıslı Türklerin %50'si *siyasetçilerin kendilerine bu imkânı vermemesi sebebi ile barış çabalarında etkili olamadıkları* ifadesine ya "katılıyor" ya da "kesinlikle katılıyor". Ayrıca Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türklerin %38'i *genç Kıbrıslıların genel olarak iki toplumlu varoluşu ve barış inşasını destekleyebilecek faaliyetleri başlatmayı bilmedikleri* ifadesine "katılıyor" veya "kesinlikle katılıyor".

Aşağıdaki ifadelere ne derecede katılıyorsunuz:

A. Kıbrıslı gençler, siyasetçilerin kendilerine bu imkânı vermemesi sebebi ile barış çabalarında etkili olamıyorlar

B. Genç Kıbrıslılar iki toplumlu varoluşu ve barış inşasını destekleyebilecek faaliyetleri başlatmayı bilmiyorlar

Tablo 9.4: Kıbrıslı Gençlerin Barış Çabaları ve Barış İnşası Faaliyetleri Konusundaki Yetenekleri Üzerine Görüşleri

Böylece anketimize katılan gençlerin çoğunluğunun geleceğe karşı olan sorumluluğun kendi ellerinde olduğuna inandıklarını, fakat onların algılayışıyla kendilerine siyasal desteğin olmayışının Kıbrıs gençlerinin toplumsal değişimin araçları olarak aktif katılımında bulunmalarına en büyük engel olduğunu görüyoruz:

Kendi görüşlerimizi dile getirme imkânımız yok. Bizden yaşlı olanlar tecrübe sahibi olmadığımızı inanıyorlar [...] ve sigara içilmesi ya da ülkemizdeki başka herhangi bir konuda düşüncelerimizi dile getiremeyeceğimize inanıyorlar. Bizi hudutta tutup, "Ne biliyorsunuz ki?" diyorlar ve bu yüzden gençler ilgisiz ve genel olarak, aldırışsız gençler oluyorlar.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 16, öğrenci, bekâr, kentsel Lefkoşa]

Bazı genç Kıbrıslılar, basitçe, kendilerine iş veya boş zaman aktiviteleri gibi başka öncelikler belirlediler ve bu yüzden başka aktivitelere zamanları kalmamaktadır:

Çalışıyorum... Sadece hafta sonlarım var. Hafta sonları arkadaşlarımla bir araya gelmeye çalışıyorum. Ve bu hafta sonlarında [...] biraz eğlenmek istiyorum.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Belki de uzlaşımındaki sınırlı katılımcılığın arkasındaki en etkili güç, tüm hayatlarını bölünme

çizgisinin zıt kesimlerinde, diğer toplumun üyeleriyle sınırlı ya da hiç etkileşimleri olmadan geçirmelerinden dolayı, pek çok Kıbrıslı gencin statükoyu kabul etmesi – hatta tercih etmesidir. Bazı genç katılımcılar akranlarını iki toplumun da yüzleştiği problemlere karşı ilgisiz ve duyarsız olmakla suçlarken, gençlik hareketlerinin olmayışının pek çok gencin arkalarına yaslanıp, 'güzel hayat'ın keyfini çıkarmayı, iki toplumu ve ülkeyi ilgilendiren problemlerle ilgilenmeye yeğ tutmalarından kaynaklandığını belirtmişlerdir.

İnanıyorum ki gençler halen tamamen duyarsızdırlar. Umurlarında değil, çünkü 'güzel hayat'ı bulduklarına inanmak istiyorlar. Fakat ne zaman ki küçük bir şeyler olup [Türkler] bize saldır, o zaman onlar da neler olduğunu gerçekten anlayacak... ve bu yüzden yaşça genç birinin oturup gençlerin ilgisini kazanması, onlara neler olduğunu anlatması gereklidir.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 21, öğrenci, bekâr, kentsel Limasol]

Herhangi bir özel efor olduğunu sanmıyorum, en azından benim arkadaş çevremde yok; her şeyin olduğu gibi olmasına izin veriyorlar. Bir Kıbrıslı Türk ile tanıştıklarında, hemen onu damgalıyorlar; onunla Kıbrıslı Rumlar ile kurdukları gibi herhangi bir iletişim kuramıyorlar... onları tanımak için çaba sarf etmiyorlar.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 24, kolej mezunu, sekreter olarak çalışmakta, nişanlı, kentsel Lefkoşa]

Eğitim sistemleri, gençlere barış yapıcıları olmaları için yetkilendirmekte önemli rol oynayabilir. Her ne kadar her durum kendine has ise de, başka durumlarda – Kuzey İrlanda, İsrail/Filistin ve Amerika Birleşik Devletleri gibi – denenilmiş yaklaşımlara bakmakta yarar vardır. Eğitimciler müfredatta veya pedagojik yeniliklere ve de gayri resmi eğitim inisiyatiflerine yönelebilir, böylece gençlerin kendi barış inşası kapasitelerini geliştirmelerine yardımcı olabilirler.¹

Mesela Kuzey İrlanda’da, kültürlerarası anlayış arayışında olmasına rağmen farklılık hislerini güçlendirebilen ‘Karşılıklı Anlayış İçin Eğitim’ anlayışından bir farklılaşma yaşanmıştır. Yerel ve Global Yurttaşlık (11-16 yaşlar için) üzerine **Yeni Bir Müfredat** ulusal, Avrupalı, küresel bağlamda 4 ana konuyu işlemektedir: Çeşitlilik ve Dâhil Etme; İnsan Hakları ve Toplumsal Sorumluluk; Eşitlik ve Sosyal Adalet ve Demokrasi ve Aktif Katılım.² Bu sapsa birbirine bağlı olmanın ve sayıca çok olan karmaşık kimliklerin ‘iki toplum’ geleneğinin ötesinde var olduğunun altını çizmektedir. Erken çocukluk eğitimine de üç yaşlarında edinilen önyargıları gidermek için daha çok önem verilmiştir.³

Tarih öğretimi özellikle bölünmüş toplumlarda zorlayıcıdır, çünkü buralarda dışlayıcı tarihi anlatılar ve süregelen ayırım ve güvensizlik sınıfta güçlü duygusal tepkilere sebep olabilir. Bazı İsraili ve Filistinli öğretmenler iki değişik tarihi ki sadece not alınacak bölümlerle ayrılmaktadırlar, beraberce sunan tamamlayıcı ilave kitaplar oluşturmuştur.⁴ Bu formattan destek alan öğretim yöntemi öğrencilerin konuyla eleştirel biçimde angaje olmasına ve anlatılanları diyalogla sınamasına yardımcı olur.

Gençlere özerklik ve toplumsal sorumluluk – ki bunlara dünyaya angaje olma ve uyumsuzlukları barışçıl bir şekilde giderme de dâhildir – kazandıracak eğitim metodları da önemlidir. **Sorgulama ve proje üzerine kurulu pedagoji** öğrencilerin günlük hayatlarıyla ilişkilendireceği, dünyada bulunan gerçek problemlere odaklanır ve eleştirel düşünme, problem çözme ve ortak araştırmalar yapabilme özelliklerini kazandırır.

Hizmet-öğrenim Amerikan okulları ve üniversitelerinde fakirlik ve eşitsizlik gibi toplumsal problemlerde öğrencilerin eleştirel bilinçlerini geliştirmek için kullanılan bir pedagojidir.⁵ **Hizmet-öğrenim** kurslarındaki öğrenciler kampus haricindeki topluma yararı olacak aktivitelere – genç çocuklara eğitim vermek veya yaşlıca yerleşiklerin tarihsel anlatılarını yazıya geçirmek gibi – katılırlar. Bu hizmet faaliyeti sınıfta tartışılır ve akademik okuma parçalarıyla ve dönüşümlü düşünce yazılarıyla ilişkilendirilirler. Bu tip pedagojiler karşılıklı okul ziyaretlerinde, örneğin birlikte yaşam ve uzlaşmazlıklarla ilgili yaşanmış olayları veya günümüzde hem Kıbrıslı Rumlar hem de Kıbrıslı Türklerin karşı karşıya kaldıkları problemleri araştırmak gibi faaliyetler aracılığıyla hayata geçirilebilir.⁶

Öğrenciler, iş hayatında kullanabilecekleri beceriler kazandırabilecek barış inşası faaliyetlerine katılmaya daha meyilli olabilirler. Kuzey İrlanda’da, belli bir organizasyondaki gençler, toplumsal diyalog projelerine katılmakla genç işçilik sertifikası kazanmaya hak kazanmışlardır.⁷ **Gayri-resmi eğitim** sektörü daha yaşlı, okula gitmeyen fakat ‘barış’ müfredatına da ilgi göstermeyen gençleri angaje edebilir. Gayri-resmi atmosferler yetenek geliştirme ve gençlik tarafından öne koyulan barış inşası projelerinin oluşumu için daha uygundur.⁸

Bu yaklaşımların Kıbrıs’a transferi ise, tabii ki, yerel eğitimciler, görevliler ve gençlerin kararına kalmıştır. Fakat okullar barış çabalarını destekleyebilir; mesela, öğrencilerin toplumlararası kamplara, müzik festivallerine, diyaloglara ve eğitim çalışmalarına katılmalarına karşılık olarak akademik kredi verilebilir. Barış çabası üzerine kurulu ve ana dokümanların gençliğe hitabı kolay gelen versiyonlarının bulunduğu bir müfredat yapılabilir. Resmi görevliler iki toplumlu hizmet modellerini, askeri eğitime alternatif olarak, araştırabilir, ya da Shadow Youth Councils (Gölge Gençlik Konsülleri – Kuzey İrlanda) veya Youth Parliaments (Gençlik Parlemlentoları – Hindistan) gibi resmi siyasal çabalara dayalı gençlik kurumlarını oluşturabilirler. İdeal olarak uzlaşım aktiviteleri için gençlerin paylaştığı ortak maddi bir alan olması ve bunun yaratıcı sanatlar, web tasarımı, video yapımı, barış gazeteciliği, barış turizmi eğitimi verilebilecek ya da sanatsal yapıtları, tarihsel geriye dönük bakış açıları, konserleri veya başka inisiyatifleri, tasarlanıp, hayata geçirilebilmesi için teçhizatlandırılmış olması gerekir.

Siobhan McEvoy-Levy
Barış Bilimleri Programı Direktörü
Butler Üniversitesi

Referanslar

¹McEvoy-Levy, Siobhan (ed). 2006. *Troublemakers or Peacemakers? Youth and Post-Accord Peacebuilding*. (Notre Dame: University of Notre Dame Press).

²'Learning for Life and Work. Local and Global Citizenship.' İnternette mevcut: http://www.nicurriculum.org.uk/docs/key_stage_3/areas_of_learning/statutory_requirements/ks3_citizenship.pdf Son giriş tarihi Kasım 23, 2008.

³Connolly, Paul, Alan Smith & Bernie Kelly. 2002. Too Young to Notice? The Cultural and Political Awareness of 3-6 year olds in Northern Ireland. Belfast: Community Relations Council.

⁴Adwan, Sami & Dan Bar-On 2006. 'Sharing History: Palestinian and Israeli Teachers and Pupils Learning Each Other's Narrative.' In McEvoy-Levy, ed. *Troublemakers or Peacemakers? Youth and Post-Accord Peacebuilding*. University of Notre Dame Press, pp. 217-234.

⁵Crews, Robin J. & Kathleen Maas Weigart (eds.) 1999. *Teaching for Justice. Concepts and Models for Service Learning in Peace Studies*. American Association for Higher Education (AAEH) Series on Service Learning for the Disciplines. Washington D.C.

⁶Fakat uzmanlar yerel değerlere ve geleneklere duyarlılık göstermeden bu pedagojilerin transfer edilmesine karşı uyarıyorlar. Bu konuda Margaret Brabant'ın 'Hizmet Eğitim: İhraç Edilebilecek bir Pedagoji?' (Stewart, Trae & Nicole Webster (eds)) kitabında Türk şartlarında hizmet eğitimi incelediği bölüme bakınız. 2009'da çıkacak. *Problematising Service-Learning: Critical Reflections for Development and Action*. Charlotte, NC: Information Age Publishing (IAP).

⁷McEvoy-Levy. Ibid.

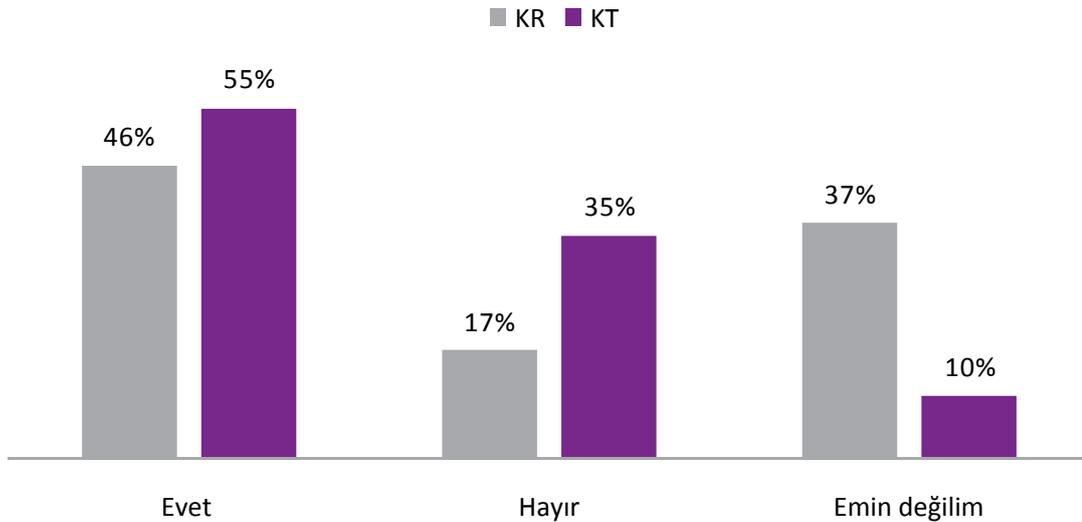
⁸İyi bir örnek Hammad, Suzanne & Tareq AlBakri'nin 2007 basımlı kitabı olan 'The Story of Popular Achievement: A Model of Youth Civic Engagement in Palestine' (Popüler Başarının Hikâyesi: Filistin'de Genç Toplumsal Katılım için bir Model'de verilir. Mike Baizerman and Doug Magnuson (eds). *Work with Youth in Divided and Contested Societies*. Rotterdam: Sense. 201-216.

Kıbrıs Gençliğini Değişimin Olumlu Elçileri Olmaları İçin Yetkilendirmek

Adadaki uzlaşım çabalarında faal bir role sahip olmayı isteyip istemedikleri sorulduğunda,

ankete katılanların yaklaşık yarısı (Kıbrıslı Rumların %46'sı ve Kıbrıslı Türklerin %55'i) olumlu cevap verdi; sadece Kıbrıslı Rumların %17'si ve Kıbrıslı Türklerin %35'i buna katılmak istemediklerini belirtti.

Genç bir Kıbrıslı olarak uzlaşım çabalarında faal bir role sahip olmak istiyor musunuz?

Tablo 9.5: Kıbrıs Gençliğinin Uzlaşımında bir Rol Oynama İsteği

İlginç olarak, Kıbrıslı Rumlar arasında, üçte birden fazlası (%37) kendilerinin faal olarak katılımcı olmayı isteyip istemediğinden emin değildi. Kıbrıslı Rumların tekrar birleşme isteği ve Kıbrıslı Türkler ile sorunsuzluk inancı göz önüne alınınca bu tuhaftır. Bunun sebebi Kıbrıs Rum toplumundaki *yakınlaşma* konusundaki kararsız duruşla alakalı olmalıdır. Kıbrıslı Rumların resmi söylevleri iki argüman arasında hassas bir dengeyi korumaya çalışmaktadır²³⁶: ilki 1974 olaylarının Türkiye'nin işgali sonucu cereyan ettiği ve bunun günümüze kadar adanın üçte birinin işgal altında olmasına sebep olduğu ve ikincisi temel olarak iki toplumun adada barış içinde birlikte yaşadığı ve yabancı bir ülkenin işgali olmaksızın hala yaşayabileceğidir. Gerçekte ilk argümanın üstünde durmayı tercih eden pek çok Kıbrıslı Rum iki toplumlu faaliyetlerin Kıbrıs Rumlarının haklı 'davaları'nı, uluslararası topluma Kıbrıs Sorunu'nun gerçek 'sebebi' ile ilgili yanlış izlenimler vererek zedelediğini ve bu yüzden böyle aktivitelere katılanların 'vatan haini' olduklarını düşünüyorlar. Açıktır ki böyle çelişkili mesajlar ve olumsuz damgalar genç Kıbrıslı Rumların kafa karışıklığına ve onların uzlaşım faaliyetlerine katılımı konusunda kararsız kalmalarına sebep olagelmıştır.

Kıbrıs Türk cephesinde ise konular daha açık. Gençlerin büyük bir kısmı (%35) Kıbrıslı Türkleri ve Kıbrıslı Rumların basitçe birbiriyle anlamadıklarını ve bu yüzden buna çaba göstermekte yarar olmadığı gibi taviz verilmeyen görüşleri benimsemiş. Yine de, zaten söylemiş olduğumuz gibi, çoğunluk (%55) bu görüşe katılıyor gibi görünmüyor ve Kıbrıslı Rumlar ile barış inşası faaliyetlerine girişmeye istekli görünüyorlar.²³⁷ Bu gençlerin büyüdüğü sosyo-politik ortam düşünülürse, Kıbrıslı Türk katılımcıların yarısından çoğunun uzlaşım çabalarının bir parçası olma isteği ümit vericidir. İkiye bölünmüş bir ülkede büyümekle birlikte genç Kıbrıslılar, iki toplumu ayıran engellerin pekiştirildiği bir toplumsal ortamda büyümüşlerdir. Ebeveynlerinin geçmişle ilgili anıları; eğitim sisteminin adanın tarihini çeşitli şekilde yorumlaması; medyanın Kıbrıs Sorunu ile ilgili yorumları ve de politikanın onların hayatının her bir köşesine yayılmış, köklü etkileri, şöyle ya da böyle, Kıbrıslı gençlerin diğer

toplumla ve kendi ülkeleriyle ilgili görüşlerinin şekillenmesine sebep olmuştur.

Geçtiğimiz yıllar, uzlaşım çabalarında birkaç olumlu adımın atılmasına şahit oldu: 2003'te geçiş noktalarının açılması; Kıbrıs'ın 2004'te AB'ye girmesi (ki bu Birliğin temel işlevi insan, mal, hizmet ve anaparanın dolaşım özgürlüğüdür); Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türkler arasında okul ortamında, üniversitelerde, çalışma ortamında ve sosyal ortamlarda – alışveriş merkezleri, restoranlar ve kulüpler gibi – artan iletişim ve tarihsel bir adım olan Ledra Sokağı geçiş noktasının 3 Nisan 2008'de açılması ve 5 ay sonra, 3 Eylül 2008'de barış görüşmelerinin tekrardan başlaması. Halen süren barışçıl çözüm müzakereleri siyasetçi liderler tarafından, Kıbrıs Sorunu'na *Kıbrıs insanlarının* çözümü olarak adlandırılmıştır. Eğer gerçekten de böyle olacaksa, herhangi bir çözüm Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin görüşlerini ki onlar nüfusun altıda birini temsil etmektedir, kaale almak zorundadır.

Adil ve en önemlisi, kalıcı bir çözüm için Kıbrıs gençliğinin uzlaşım çabalarına artan katılımı bir gereklilik olarak görülmelidir. Kıbrıs gençlerinin herhangi bir potansiyel çözümü hayata geçirecek ve 'yaşayacak' kuşağı temsil ettiği düşünülürse, onların sesini ve isteklerini kaale almayan herhangi bir antlaşma, başarılı olma şansını iyice düşürecektir. Aynı zamanda, karar verici ve uygulayıcı siyasetçiler, "kendi toplumlarına ve toplumlararası temasa karşı negatif ya da ilgisiz duran bir gençliğe ulaşma gibi bir zorluk" ile yüz yüzedirler ve kendilerini "sadece kendi destekçileri olanlara vaaz veren" bir pozisyonda buluyorlar, çünkü her iki kesimdeki gençler diğer toplumun üyeleriyle ilişki kurmaya gittikçe daha az istek göstermektedirler.²³⁸ Bu olumsuz tutumlar nasıl değişebilir?

Kıbrıs Gençlik Diyalog Projesi (*The Cyprus Youth Dialogue Project*)'ne katılan genç Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türklere kendilerine göre ne gibi önlemlerin Kıbrıs'taki barış inşasına katkıda bulunabileceği soruldu. Her grupta en çok tekrarlanan dört cevap aşağıda sunulmuştur.

Kıbrıslı Rumlar (En çok tekrarlanan 4 cevap)	%
Yoğun müzakereler	17
KR ve KT'ler arasında ortak etkinlikler	17
KR ve KT'ler arasında daha iyi ilişkiler kurulması	9
İki tarafın da ödünler vermesi/Orta yol bulunması	9

Kıbrıslı Türkler (En çok tekrarlanan 4 cevap)	%
Aynı umumi alanı (ofis, iş yeri, okul, vb.) paylaşmak	29
İki tarafta da güven oluşturmak	15
Hem KR hem de TR'lerin isteklerinin göz önünde tutulması	10
Kıbrıs'ta tüm sınırların kaldırılması	6

Tablo 9.6: Kıbrıs'ta barış inşası için önlemler: en çok tekrarlanan 4 cevap

Kıbrıslı Rum gençler liderler arasında doğrudan görüşmeler ile Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türkler arasında ortak etkinliklerin yapılmasını tercih etmişlerdir. Bu ikincisi biraz çelişkili bir öneridir çünkü yıllardır Kıbrıslı Türkler, iki toplumlu etkinliklere katılanların çoğunluğunu oluşturmuştur. Diğer taraftaysa, Kıbrıslı Türkler daha pratik önlemleri tercih etmiştir: mesela okul ya da iş yerleri gibi umumi alanların paylaşımı.

Daha genç bir nesil olarak Kıbrıs gençliği, "toplumun geriye kalanına yön verebilecek bir temel kanal" olarak kabul edilmektedir,

onlarda olan ve aile üyelerini, akranları ve daha geniş bir toplumsal şebekeyi (öğretmenler ve işverenler gibi) içeren geniş bir kitleye hitap edebilme yeteneği ve de kalıplaşmış yargıları değiştirmeye olan yatkınlıkları bunun sebebidir.²³⁹ Bunları göz önüne alan araştırma, Kıbrıs gençliğinin uzlaşım müzakerelerine ne gibi önlemler getirebileceğini araştırmak istedi. Bu da Kıbrıslı gençlere kendilerinin hangi yollara başvurarak barış inşası çabalarına katkıda bulunabileceklerini sorarak yapıldı. Yukarıda olduğu gibi, en çok tekrarlanan cevaplar aşağıda verilmiştir:

Kıbrıslı Rumlar (En çok tekrarlanan 5 cevap)	%
KR'lar ve KT'ler arasında birlikte yapılan etkinliklere katılarak	41
Arkadaşlıklar, ilişkiler kurarak ve sosyal etkileşim sağlayarak	11
Diğer toplumdaki genç insanlarla tanışarak	8
Kıbrıslı Türkler ile iyi ilişkiler kurarak	8
Gençliğin beraber olması ile/Gençlerin birleştirilmesi ile	8

Kıbrıslı Türkler (En çok tekrarlanan 5 cevap)	%
Günlük hayatta aynı uygulamaların paylaşılması	36
KR'lar ve KT'ler arasında birlikte yapılan etkinliklere katılarak	11
Gençlerin [düşüncelerini] daha çok seslendirerek	11
Gençlere KR'larla ilgili daha çok bilgi edinme imkânı sağlayarak	11
KR'larla ilgili daha çok eğitim/antrenman/bilgi	8

Tablo 9.7: Kıbrıslı gençler tarafından barış inşası önlemleri: en çok tekrarlanan 5 cevap

Buradaki en dikkat çekici bulgu her iki soruda da, Kıbrıslı Türklerin çoğunun (üstteki son iki tabloda sırasıyla %29 ve %38'inin) aynı umumi yerin paylaşımına veya aynı uygulamaların paylaşımına önem vermesidir; bu iki toplum arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesine önem veren bir duruştur (mesela aynı okulu veya iş yerini paylaşmak buna dâhildir). Diğer taraftan, Kıbrıslı Rumların öncelikleri, statükonun kabul görülemez olması prensibine dayalıdır— bu sebepten, normalleştirmeye çalışmak hedef olamaz çünkü bu, adaletsiz bir emrivakinin kabulü olur. Bu sebeptendir ki yoğunlaşmış görüşmelere önem verilmektedir, böylece politik statüko değişecektir; ya da ortaklaşa etkinlikler ve ilişkilerin geliştirilmesi de önemlidir – bunların hepsi, çözüm sonrası zamanlara hazırlık için yararlıdır.

Her iki taraftan gençlerle derinlemesine görüşmeler ve odak grubu tartışmaları daha belirgin deneyimlerin ve önerilerin altını çizmiştir. Gençler buluşup beraber, aynı amaç için çalışarak daha anlamlı ilişkiler kurabileceklerini düşünmektedirler.

Onları yüreklendirecek şey, ortak bir amaca sahip olmalarıdır. Birbirlerinin ayağını kaldırmaya çalışmaktansa, birbirleriyle ortaklaşa çalışmaya zorlanmalarıdır.

[Kıbrıslı Rum, 14-18 yaş arası]

Kolejdeyken bir-iki inisiyatifte katıldım. İlk inisiyatifte, organizatörler bizden deneyimlerimizi paylaşmamızı istediler... mesela, girdiğimiz değişik web-sitelerini sıralamamızı. Bu deneyimi

pek yararlı bulmadım. Sonra güneyde bir iki toplumlu kampa katıldım... orada çevre sorunları üzerine çalıştık. Bu ikinci deneyimi gerçekten sevdim, çünkü bu birbirimizi daha uygun bir şekilde tanımamıza olanak sağlayan doğal bir süreçti.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 19, üniversite öğrencisi, Lefkoşa]

Pek çok katılımcı için spor faaliyetleri her iki toplumdan gençlerin beraberce başarı için çabalayabilecekleri uygun bir ortam olarak görülmektedir. Bu da takımların Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türklerden oluşan bir karışımdan olmasından ve bu iki grubun birbirlerine karşı oynatılmamasından geçmektedir.

[Bir spor takımına üye olmak] çok yapıcı bir hamle olabilir çünkü bir spora katılıyorsan, takım arkadaşlarını bilmek zorundasın.

[Kıbrıslı Rum, 14-18 yaş arası]

Böyle aktiviteler genç Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler ortak noktalarının tam olarak neler olduğunu fark etmeye başlamalarına ve birbirleri arasına konulmuş olan engelleri kaldırmalarına olanak sağlar.

Bence belli bir noktadan sonra sadece farklarımızı değil, aynılıklarımızı da fark etmeliyiz – mesela, hepimiz futbol oynayabilir, hepimiz dans edebiliriz. Böyle takım ruhu geliştiren faaliyetlerle birbirimize daha da yaklaşabiliriz.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 16, öğrenci, bekâr, kentsel Lefkoşa]

Herkes tarafından kabul edilen bir görüş, sporun bir barış kültürü oluşturulmasında, uygun şartlarda, önemli bir rol oynayabileceğidir. B.M. Genel Kurulu, 24 Kasım 1999'daki 54. oturumunda oy birliğiyle "Spora ve Olimpik ideallere dayanarak barışçıl ve daha iyi bir dünya yaratma" kararını almıştır. Aşağıdaki alıntı, B.M. Genel Sekreteri'nin Barış Kültürü için Eğitim ve Spor üzerine olan Dünya Konferansı'ndaki konuşmasından alınmış olup, BM.'in konu üzerine görüşlerini açıkça ortaya koymaktadır:

Takımlar arası müsabaka ya da tek kişilik atletizm olsun, spor uzun zamandan beri ulusal, politik, etnik ve kültürel farkların üstesinden gelmiştir. Kısacası spor, insanlar arasında anlayış sağlamanın bir aracıdır. Genel olarak, spor dünyada eğitim sağlamanın bir aracıdır. Spor, özellikle çocuklarda ve gençlerde evrensel saygı ve tolerans değerlerinin yerleşmesinde etkili olur.

Nicos Kartakoulis (Lefkoşa Üniversitesi ve Kıbrıs Spor Organizasyonu başkanı) sporun ulusal gelişiminin hem sağlıklı bir toplumun, hem de ulusal birliğin gelişimindeki önemini dünyaca kabul edildiğine parmak basıyor. 1999'dan beri belli sayıdaki BM kurumları, Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve birkaç başka ulusal ve uluslararası spor ve insani organizasyon, gençliğin dünya çapında yüzleştiği pek çok soruna çözüm üretmek için sporun daha fazla kullanılması gerekliliğinin altını çiziyorlar.

Bu talimatlardan yola çıkarak ve Olimpizm'in felsefesi ve hedeflerinden etkilenerek, Lyras ve iş arkadaşları ilk spor eğitimiyle ilgili inisiyatif geliştirdi ki bu da Kıbrıs'ta yürürlüğe kondu ve adı da Güvercinler Olimpik Harekâtı (Doves Olympic Movement (DOM)) oldu. DOM'un amacı Olimpik Harekât'ın felsefesi ve prensiplerini kullanarak toplumsal değişime ulaşmaktır^{1&2} Bu program ilk olarak Olimpik Birlik (Olympic Solidarity) ve Kıbrıs Araştırma Fonu (the Cyprus Research Foundation)'nun desteği ile hayata geçirilmiştir. Son beş yıldır DOM projesi belli sayıda inisiyatif, UNDP (BM Gelişim Programı), BM Program Hizmetleri Ofisi ve Amerikan Uluslararası Gelişim Ajansı'nın katkılarıyla hayata geçirmiştir. Bu proje sebebiyle 700'den fazla Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum genç ve her iki toplumdan 50 kadar eğitmen, eğitim için uygun bir ortamda bir araya getirilmiş ve burada arkadaşlıklar kurup, adadaki uzlaşım çabalarına katkıda bulunmak konusunda kendilerine daha çok güvenen küçük bir aktif yurttaşlar topluluğu oluşturmuşlardır. 2005'ten beri Güvercinler Projesi'nin katılanları Olimpik Hareket'in yapısından etkilenerek, çevrenin korunması, engelliler ve imkânları kısıtlı olan gençler için sosyal kapsayıcı ve de düşünebilen, umursayan ve toplum ve ulus sınırlandırmalarının ötesinde aktif olan yurttaşlar yetiştirmek gibi toplum bazlı inisiyatifleri hayata geçirmişlerdir.

DOM araştırma timi belli başlı sosyal ve psikolojik göstergeler üzerine kanıt bulmuş ve bu da Gelişim için Spor çabalarının etkisi üzerine hatırı sayılır bilimsel destek sağlamıştır. Kıbrıs'ta hâlihazırdaki politik durum, tüm toplumlardan Kıbrıslı gençlerin etkileşimine balta vurmaktadır. DOM ile genç katılımcılar, ilgilendikleri konularda beraberce çalışma imkânına sahip oluyorlar. Disiplinler arası program ve desteklediği değerler, uzun süreli arkadaşlıkların kurulmasını kolaylaştırıyor ve kritik düşünme ve bakış açısı edinme gibi yeteneklerin geliştirilmesinde ve bu yapılırken sosyal ve psikolojik engellerin ve önyargıların aşılmasında etkin olmaktadır.

Alexis Lyras

Davos Olimpik Hareketi

References

¹Lyras, A. (2007). *Characteristics and Psycho-Social Impacts of an Inter-Ethnic Educational Sport Initiative on Greek and Turkish Cypriot Youth (Etnik Gruplar Arası Eğitimsel Spor İnisiyatifinin Rum ve Türk Kıbrıslı Gençlerin Üzerindeki Karakteristik ve Psiko-Sosyal Etkisi)*. Yayınlanmayan bitirme tezi. Connecticut Üniversitesi, Storrs.

²Lyras, A., Yiannakis, A., & Kartakoulis, N. (2005). *Sports as a medium for personal and social Change (Kişisel ve Toplumsal Değişimin Aracı Olarak Spor)*. 13. Avrupa Spor İdaresi Derneği Kongesi'ne sunulan malake Newcastle, İngiltere.

Bazı gençler kültürel ya da fiziksel aktivitelere akademik ya da masa başı aktivitelerden daha fazla ihtiyaç duyulduğunu beyan etmiş; bu iki aktivitenin genç kuşağa daha çekici geldiğini belirtmişlerdir. Böylece, genç Kıbrıslılar, belli bir müziğe, sanata, spor aktivitesine duydukları ortak ilgiden dolayı bir araya gelip arkadaşlıklar geliştirmeyi başarabilirler.

Bence insanlar için en iyi şey ortak dans stüdyoları, spor salonları, diskoların olmasıdır... diğer ülkelere kıyaslanabilecek, en son model tesislere ihtiyacımız vardır. Böylece, bu gibi mekânlar her iki toplumdan insanları çekecektir.

**[Kıbrıslı Türk, erkek, 23,
bir dükkânda yarım gün işçi, Mağusa]**

Bizim daha çok beraber çalışmamızı sağlayan bu faaliyetler bir konferansa gidip oturmak ve onlarla konuşmaktan daha iyidir. Fakat ne zaman o yaşta yaptığınız şeyler arasında ortak bir şey yaptığınızda, mesela dansa gitmek, konserlere gitmek [...] onların favori müzik grubu sizinkiyle aynı olabilir. Ledra Sokağı'na gittiğimde, kenarda çalan bir grup vardı ve diğer tarafta da başka bir grup. Aynı müziği çalıyorlardı. Birbirimizle konuşabiliyorduk; yeni insanlarla tanıştık ve pek çok ortak noktamız olduğunu anladık. Hepimiz benzer filmleri seviyoruz, benzer müzikleri, iki kültür arasındaki probleme insanların yaklaşımı konusunda aynı şeyleri düşünüyoruz...

**[Kıbrıslı Rum, bayan, 17,
öğrenci, yarı-zamanlı (part-time) pazarlamacı,
bekâr, kentsel Lefkoşa]**

Aynı katılımcının bize söylediğine göre, ayrılığın uzaklığa ve başkalaşıma yol açtığını fark eden ve böylece barış inşası aktivitelerine katılan bazı gençler *"birbirleriyle daha çok birlikte olmaya çalışıyorlar: biz hafta sonları onları görmek için oraya gidiyoruz, bazı başka hafta sonları onlar bizi görmeye geliyor. Fakat bir avuç kişi olup başkalarını da aramıza katmaya çalışmak zor."*

Başka bir katılımcı ortak aktivitelerin iki toplumdan gençler arasında temas yaratmadaki önemini vurgulamaktadır. Gençler arasındaki temas güveni ve iletişimi beslemekte, bu ise birlikte yaşamayı imkanı hale getirmektedir:

Öyle ya da böyle bunlar yeni nesile, yani bize, bağlıdır. Bir şeyler yapıldığında ki bu dans yahut diyelim ki resim yapmak için bir alan olsun, bunlar manevi olmalı – dans gibi, sanat, çömlükçilik gibi yaratıcı şeyler... birbirleriyle ortak noktaları, ilişki kurmalarına yardım

edecektir. Bu yüzden Kıbrıslı Rum/ Kıbrıslı Türk ilişkilerini destekleyen merkezler yaratıldığında, temas gerçekleşecek ve güven oluşacaktır – ki esasında bizde eksik olan da budur... Birbirimize güvenmiyoruz... iletişim gelişecektir ve böylece beraberce yaşamayı daha kolay bulacağız... ve böylece bir çözüm bulunacaktır. Tamam, söylediğim kadar kolay değilse de bizi birbirimize bir adım daha yaklaştıracaktır.

**[Kıbrıslı Rum, bayan, 24,
kolej mezunu, sekreter olarak çalışıyor, nişanlı,
kentsel Lefkoşa]**

Başka katılımcılar gençliğin zaten var olan gençlik organizasyonları vasıtasıyla bir araya gelip barış kampanyaları başlatabileceklerini ileri sürdü:

Birçok gençlik kuruluşunda ve Kıbrıslı Türkler ile yapmaya çalıştığımız da budur. Şu mesajı vermek: "Artık siz yoksunuz, biz de yapabiliriz!" Pek çok Kıbrıslı Türk tanıyoruz. Ben Lefkoşa'dayken onlarla bulduğum zamanlar oldu; Kıbrıs Sorunu'nu tartıştık ve bazı çözümler bulduk. Kıbrıslı Türkler ile halen beraber yaşayabiliriz, ama Türk yerleşiklerle değil.

**[Kıbrıslı Rum, bayan, 23,
üniversite mezun (okul öncesi eğitim),
bir kooperatif bankasında çalışıyor,
nişanlı, kentsel Baf]**

Daha başkaları ise Kıbrıs gençlerinin sokaklara dökülüp barış için mitinglere liderlik edebileceğini ve böylece siyasetçilere baskı uygulayıp seslerini duyurabileceklerini, Mayıs 1968'de Fransa'daki gibi önemli gençlik protestolarını ve kuzeydeki, Kıbrıslı Türklerin katıldığı 2003-2004 barış mitingleri örnek vererek önermiştir:

Fransa'daki genç insanların gösterileri vardı ve nihayetinde bu gösteriler hükümetin kararlarını değiştirmesine sebep oldu. Kıbrıs'ta da aynısını yapabiliriz. Arkadaşımın da dediği gibi, bu bizim geleceğimiz.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Bir başka öneri de fiziksel iletişime zemin hazırlayabileceği ve uzun süreli arkadaşlıklar oluşturabileceği düşünülen okul ziyaretleridir. Kıbrıslı Rumlar, bazı Kıbrıslı Türk gençlerin okul ziyareti için güneye getirilebileceğini ve burada konuşmak ve birbirlerini tanımak için onlara imkân verilmesini önerdiler.²⁴⁰

Eğitim Teknolojisinde Araştırma ve Gelişimi İlerletme Merkezi (CARDET) tarafından hayata geçirilen Uzlaşım ve Sosyal Adalet Pedagojileri Projesi, özel ve devlet okullarından öğretmenlerin kültürlerarası eğitim, barış, uzlaşım ve toplumsal adaleti destekleyecek pedagojik materyaller geliştirmek için beraberce çalışmalarını sağlamak üzerine odaklanır. 14 ay süren proje Mayıs 2007’de başlamış ve Temmuz 2008’de sona ermiştir. Bu projenin ana sonuçları arasında gerekliliklerin belirlenmesi ve müfredatı gözden geçirmek için analiz yapılması, uzlaşım ve toplumsal adalet pedagojilerini destekleyen kurs materyalleri ve pedagojik icraatların geliştirilip hayata geçirilmesi; öğretmen ve yöneticilere yönelik kurslar; pek çok web kaynakları ve uluslararası bir konferans vardır.

Tanımlanan iyi icraatlar:

- Uzlaşım pedagojileri: tarihsel uyuşmazlıkta olan toplumların arasında uzlaşım ve toplumsal adaleti destekleyen pedagojik icraatlar.
- Küçük yaşta çocukların başka kültürlerdeki farklılıkların bilincinde olmasına yardım etmek için Persona Dolls (Karakter Oyuncak Bebekler) metodolojisi. Bu bebekleri kullanmak, çocukların başkalarının duygularını ve görüşlerini anlamasında (empati kurmasında) yardımcı olur. Bu özellikle başka durumlardaki kişilerle etkileşim halinde olmayanlara ya da bazı sorunların (ör. kabadayılık v.b.) dolaylı çözülmesi gerektiğinde etkilidir.
- Öğrencilerin okuldaki ve toplumsal aktivitelere katılmaları yoluyla yetkilendirilmeleri. Mesela öğrenciler, kültürlerarası kurslarda moderatör olabilir ya da dinler arası bir dernek yürütebilirler. Bu onların sorumluluk, bağımsızlık duygularını, iletişim yeteneklerini geliştirmede ve onların kendi görüşlerini ifade etmelerine ve kendi hüviyetlerini sağlamalarında yardımcı olur.
- Toplumsal bazlı sanatlar ve disiplinler arası projeler.
- Ayrımcılık ile ilgili yasalar ve medyanın etkisi konularında bilinçli olmak
- Çok kültürlülük, sosyal adalet ve uzlaşım konularında kaynaklar
- Okul değişimi, ortak projeler, takım oyunu, işbirlikçi öğrenim
- Çocukların (özellikle de marjinalize olmuş olanların) sosyal bilincini ve dil yeteneklerini popüler kültürden malzemeler kullanarak geliştirmek

Kıbrıs’taki özel ve devlet okullarında son zamanlarda gerçekleşen, ‘öteki’ kültürlerden öğrencilerin birbirlerine saldırma olayları, bölünmüşlüğün kontrol altına alınmaması durumunda ne olabileceğine dikkat çekiyor. Böyle olaylar güvenliğin sadece polis ve ordu gücüyle sağlanamayacağını göstermektedir. Okullar gibi toplumsal kurumlarda becerikli pedagojik çalışmalar yapılması gereklidir. Bu çalışmaların yeni zorlukların bilincinde olması ve etnik, ırk ve dini farklılıkların korku, öfke ve intikam yerine anlayış, toplumsal adalet ve birlikte yaşayabilme yeteneğini geliştirecek şekilde kaynaklar yaratabilmesi gerekir.

Bu sonuca ulaşılması, Kıbrıslı gençleri önyargılar ve negatif kalıpların üstesinden gelebilecek kadar güçlü hissetmelerini destekleyen pedagojilerin iyice incelenmesine bağlıdır.

Charalambos Vrasidas
İdari Müdür
CARDET

Maalesef bu bölümde üstünde durulan ve katılımcılarımız tarafından önerilen inisiyatifler gençlerin küçük bir kısmını hedef alıyor; bunlar genelde İngilizce konuşabilen, üçüncü bir dili iletişim için bir araç olarak kullanabilen ve adanın bütünleşmesine tam destek veren kişilerdir. Bunun sonucu olarak, pek çok diğer genç, özellikle de İngilizce konuşamayan ve kırsal kesimlerde ya da başkent dışında yaşayanlar, kendilerini olayın dışında kalmış ya da marjinalize edilmiş hissedebilirler.

Ayrıca toplumlar arasındaki fiziksel ayrılık, gençlerin beraberce hatırı sayılır bir zaman geçirmelerine engel oluyor ki bu da en aktif ve hevesli katılımcılar için bile ümit kırıcıdır.

Onlarla tanışıp konuşmak güzel, birlikte takılıyorz. Sorun şu ki, daha derin bir arkadaşlığımız yok, çünkü bunu geliştiremiyorz; aramızdaki mesafe ve bölünmüş olmamız yüzünden. Bence problem, Kıbrıslı Türk arkadaşarımdan gözlemlediğim kadarıyla, onlar

hayatımızda, okulumuzda varlar, fakat bu sadece birkaç saat için geçerli. Ondan sonra arkadaşlarımızla yaptığımız gibi buluşmak çok daha zor. Burada bir hayatımız var; onların da orada kendi hayatları ve arkadaşları var. Beraberce yapabileceğimiz çok az şey var.

[Kıbrıslı Rum, erkek, 19, lise mezunu, bekâr, kentsel Lefkoşa]

Bence düzenli bir şekilde birlikte çalışmalıyız, çünkü sıkça yapılan iletişim bizim birbirimizi anlamamızı sağlayacaktır – kısa süreli faaliyetler yeterli değildir.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 17, kolej öğrencisi, Lefkoşa]

Kıbrıslı Rum arkadaşlarım var. Onlarla bir kampta tanıştım. Orada çok güzel arkadaşlıklarımız vardı. Fakat buluşmaya devam edemedik ki bu kötü hisler yüzünden değişti, sadece olmadı işte.

[Kıbrıslı Türk, 17-24 yaş arası]

Pek çok genç Kıbrıslı, sadece her iki toplumun liderlerinin belli başlı bir ilerleme kaydetmesinden sonra kalıcı bir barış inşasının mümkün olabileceğini hissediyorlardı. Onlara göre halen var olan engeller ve zorluklar organize edilen faaliyetler ve inisiyatiflerin başarısına balta vurmaktadır ve bu yüzden daha geniş bir nüfusa sirayet edememektedir.

Sadece politik çözüm düzenlenip hallolunduktan sonra [Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler bir araya gelebilir]. Şu an bir araya gelmek kolay bir şey değildir.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Diğerini düşman olarak görmeden beraberce yaşayabiliriz. Kafamızı değiştirmek zorundayız. Eğer kendimizi aynı [ülkenin] vatandaşları olarak görürsek, bizim için her şey daha kolay olacaktır.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaş arası]

Kısıtlamalara rağmen yaz kampları, müzik ve dans festivalleri, eğitimsel kurslar ve pratik dersleri, konferanslar ve diyalog seansları gibi iki toplumlu aktiviteler, iki toplumu yakınlaştırma projesine tüm Kıbrıslıları, genç ya da yaşlı, ortak noktalarını bulmaya, bariyerleri ve negatif önyargıları çökmeye davet edip böylece onları birleşik bir Kıbrıs'ta bir arada yaşamaya hazırlayarak hizmet etmektedir.

Gençleri Barışçıl bir Ada İçin Çaba Göstermeye Teşvik Etmek

Genç Kıbrıslılar, Kıbrıs'ın geleceğini temsil ediyorlar. Halen devam eden barış müzakerelerinin sonucu ne olursa olsun, barışçıl, toleranslı ve kapsayıcı bir varoluş için çabalamak hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk gençlerin sorumluluğudur ki böyle bir durumda komşu, vatandaş ve yurttaş olarak yaşayacaklardır, şimdiki gibi bölünmüş iki toplumun üyeleri olarak değil. Bunun gerçekleşmesi için ise Kıbrıs gençlerinin geleceğin akışını kararlaştıracak katılımcılığa teşvik edilmeleri ve buna imkân verilmesi gerekmektedir.

France'a göre, toplum "gençlerin içinde yaşadıkları halkta veya toplumda çıkarları olduğunu" anlamalıdır.²⁴¹ Ona göre gençlere katılımcılık şansı verilmezse, "pek çok genç yerel ya da ulusal toplumlarına karşı toplumsal sorumluluklar alma isteği hissetmeyeceklerdir".²⁴² Gerçekten de Kıbrıslı gençler, topluma karşı umursamaz veya ilgisiz olmakla sıkça suçlanmıştır. Şu halde genç Kıbrıslılar, bir fark yaratamayacakları kanısındadırlar. Onların enerjisi ve iyimserliğinden faydalanmak yerine, Kıbrıs gençliği pasif seyirci rolüne düşürülmüştür. Bu sebepten Kıbrıslı gençler kendilerini ne topluma dâhil, ne de toplumun geriye kalanı tarafından kendilerine değer verildiğini hissetmektedirler.

Kıbrıslı gençler, iki toplumu bir araya getirme hususunda nasıl daha fazla angaje olabilecekleri konusunda bilgi veya bilinç noksanlığı çekmektedirler. Bu sebeptendir ki, her ne kadar kendi gerçeklerini şekillendirecek olan topluma ve karar verme çabalarına katılmak gençlerin hakkı olsa da, gençleri katılımcılığa teşvik etmek de yetişkinlerin sorumluluğudur. Genç Kıbrıslılar, katılımcılıktan sınırsız kar sağlayacaklardır, çünkü "katılımcılık [gençlere] sadece söz hakkı tanımak değil, [gençlerin], başkalarının da söz söyleme hakkına sahip olduklarını fark etmelerini sağlamakta da önemli rol oynar."²⁴³ Gençlerin barış inşası çabalarına dâhil edilmesi genç Kıbrıslılara pek çok yararlı yetenek kazandırabilir ki bunlara kritik düşünme ve değişik bakış açılarını

karşılaştırma yetenekleri dâhildir. Bu iki yetenek de verimli diyalog ve uyuşmazlık çözümü için gereklidir.

Sonuç olarak yetişkin aktörler ki bunlara aile bireyleri, eğitimciler, siyasetçiler, sivil toplum aktivistleri veya dini liderler dâhildir, “[gençlerin] olumsuz pasifliğinin altında içten bir değişiklik yaratma isteğinin yattığını” anlamalıdır.²⁴⁴ Bu yüzden tüm adadaki gençlerin kullanılmamış potansiyelini değerlendirmek için beraberce çalışmalılar

ve onlara, sadece Kıbrıs Sorunu üzerine değil, hayatlarını ve kolektif geleceklerini etkileyen tüm konularda kendi seslerini duyurma imkânı tanımalıdırlar. Toplumsal değişim ve barış inşası, yetişkinler ve gençler arasında gerçek bir işbirliği gerektirir. Yetişkinler gençlere katılım için güvenli bir ortam sağlayıp bilgilerini ve deneyimlerini daha genç nesillere aktarabilirler. Aynı zamanda yetişkinler de bu işten karlı çıkacaktır, çünkü onlara da gençliğin bakış açısından ve güç paylaşımı deneyimi ile yeni bir şeyler öğrenme imkânı sunulacaktır.

BÖLÜM ON

SONUÇ: KIBRISLI GENÇLERİ YETKİLENDİRME

Düşünceli ve kendini adanmış küçük bir grup vatandaşın, dünyayı değiştirebilecekleri konusunda hiç şüpheniz olmasın.

Margaret Mead

Kıbrıslı Gençler ve Değişim

Bu raporun amacı günümüzde Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin yüzleştikleri gerçekliklerin ve sorunların bazılarını yansıtmaktır. Ailenin rolü, eğitimin ve istihdamın önemi, boş zaman aktiviteleri ve sağlık, sosyo-politik katılım, Kıbrıs Sorunu ile ilgili endişeler ve Kıbrıslı gençlerin barışa yapabilecekleri katkı araştırılan alanlar arasındaydı.

Raporun giriş bölümünde 'gençliğin' sosyal olarak yaratılmış, tarih boyunca ve toplumdan topluma değişen, bir kavram olduğunun altı çizildi. Rapor 'gençleri' 15 ve 24 yaşları arasındaki Kıbrıslılar olarak tanımladı. "Gençlik" diye tanımlanan süreç, yeni hakların ve sorumlulukların benimsendiği, çocukluktan yetişkinliğe olan geçişi temsil eder. Kıbrıs toplumu, geleneksel bir yapıdan modern bir yapıya geçerken toplumsal değişiklikler geçirmiş ve halen geçirmektedir ve bu süreçte giderek Batılı değerleri ve standartları benimsemektedir. Bu toplumsal değişim modernleşme ve küreselleşme gibi etkenler tarafından da körüklenmektedir. Toplumun

üyeleri olarak Kıbrıslı gençler, ekonomi ve teknolojiye süratli değişimlerden doğan zorluklara ayak uydurup, bunlara oranla daha yavaş değişen değerlerden dolayı – 'kültürel gecikme' olarak da adlandırılan – arada oluşan boşluğu daraltmaya girişmelidirler. 1980'lerde ve sonrasında doğan Kıbrıslı gençler tüm hayatlarını bölünmüşlüğü etkilediği siyasi bir çevrede geçirdiler.

İki toplumun liderleri bir kez daha Kıbrıs sorununa barışçıl ve kabul edilebilir bir çözümü müzakere ederken, Kıbrıslı gençlerin adanın geleceğini belirlemekte oynayacakları rol gündeme geldi. Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin adaya barışın getirilmesine katkı koyabilmeleri için öncelikle – aileleri, eğitim, sivil katılım vs. aracılığıyla – yetkilendirilmelidirler; ancak böylece bilgili, aktif, sağlıklı, bağımsız ve mutlu vatandaşlar olarak gelişebilirler ve bu katkıyı sağlayabilirler. Kıbrıslı gençlerin dikkatlerini önlerindeki zorluğa – hoşgörü, karşılıklı saygı ve anlama aracılığıyla, 'diğer' etnik toplumla birlikte adada paylaşılmış bir gelecek yaratabilmek – yöneltmeleri onlar için elzem bir konudur.

Aile

İkinci Bölüm'de altının çizildiği gibi, aile Kıbrıs toplumunun çekirdeğini oluşturmaya

devam etmekte ve Kıbrıs'ta yaşayan gençlerin gelişiminde ve hayatlarında başrolü oynamaktadır. Kıbrıslı ebeveynler çocuklarının refahlarına fevkalade değer vermeye devam etmektedirler – bu onlar için çocuklarının kendi ailelerine destekleyebilmeleri için iyi bir eğitim almaları, iyi bir eş ile evlenmeleri ve de maaşı iyi olan ve prestijli bir iş sahibi olmaları anlamına geliyor.

Son birkaç on yıllık zaman dilimi içerisinde ve özellikle de son yıllarda, Kıbrıslı gençlerin aileleri ile olan ilişkileri, küresel eğilimler ve geleneksel yapıdan daha çağdaş bir yapıya geçişin yönlendirdiği bir değişiklik geçirmekte. Bu değişim, görücü usulü evlilik anlayışından uzaklaşmayı ve Kıbrıslı kadınların ailede ve toplumdaki rollerinin değişmesini içeriyor. Bugün, Kıbrıs gençlerinin çoğunluğu evlenecekleri eşi, çağdaş 'çıkmaq/buluşmak' süreci aracılığıyla seçiyorlar. Bugünlerde Kıbrıslı çiftler bir ilke imza atıp nişanlandıktan sonra, her zaman olmasa da, sık sık birbirleriyle yaşamayı seçiyorlar. Bu genç çiftler için bir 'deneme' dönemini temsil ediyor ve onlara bu birlikteliğin uzun sürüp sürmeyeceğini deneyerek görmelerine imkân tanıyor.

Giderek daha fazla Kıbrıslı kadın, gerek Kıbrıs'ta olsun gerekse yurtdışında olsun yüksek eğitim görmeyi ve meslek sahibi olmayı seçiyor. Her ne kadar hem kamu hem de özel sektördeki orta ve yüksek yönetim makamlarının çoğunluğuna erkekler sahip olsa da, Kıbrıslı kadınlar daha fazla eşitlik elde etmek yönünde sürekli olumlu adımlar atıyorlar. Buna iyi bir örnek olarak, Ocak 2007'de Lefkoşa'nın ilk kadın Belediye Başkanı olarak seçilen Eleni Mavrou verilebilir. Yine de bu genel uygulamadan çok bir istisnayı temsil ediyor. Bu gelişimlere rağmen, Kıbrıslı kadınlar halen ev yönetiminde ve çocukların büyütülmesindeki ana rolü oynuyorlar. Bunu dikkate alarak kadınlar genel olarak, kendilerine hayatlarının iki temel alanını – aile ve iş – daha iyi idare edebileceklerine imkân tanıyan, eğitim veya kamu sektörlerinde çalışmayı tercih ediyorlar.

Bu değişikliklere rağmen, iki toplumdan da Kıbrıslı gençler ailelerine, özellikle de ebeveynlerine farklı derecelerde olsa da bağlı olmayı sürdürüyorlar. Birçok genç Kıbrıslı aileleriyle yaşıyorlar ve aile ocağından

ancak evlendikten sonra ayrılıyorlar. Genç Kıbrıslıların – başarılı bir kariyer yapmaya odaklanmayı seçtiklerinden dolayı – evliliği geç yaşlara kadar erteledikleri, onların yirmili yaşlarının ortalarına kadar ebeveynleriyle yaşamaya devam ettikleri anlamına geliyor. Dileği, çocuklarına ev yapımı yemekler, ücretsiz gereçler vs. sağlayarak onlara mümkün olduğu kadar uzun bir süre destek olabilmek olan birçok ebeveyn tarafından bu yaşam biçimi hoş karşılanıyor. Genç Kıbrıslılara gelince onlar da evdeki rahatlığın tadını çıkarıyorlar. Sonuç olarak genç Kıbrıslılar maaşlarını kıyafetler, cep telefonları ve boş zaman aktiviteleri gibi daha tadı çıkarılabilir alanlarda harcaabilirler. Bu yaşam biçimi aynı zamanda genç Kıbrıslılara paralarını biriktirebilmelerine imkân tanıyor.

Bir başka bakış açısı ile ebeveynler evlatlarını bağımsızca yaşamak yönünde yetkilendireceklerine, çocukları ve kendileri arasında maddi bağların oluşmasını teşvik ediyorlar; çünkü bu onların çocuklarını kontrol edebilmelerini sağlıyor. Kıbrıslı gençler de evde yaşamayı gerçekten *istemek* yerine buna *meçbur* kalıyorlar. Bu bağımlılığın doruk noktası ise evlilikte Kıbrıslı gençlerin ebeveynlerinden başlık parası beklentisi içinde olmaları ve buna muhtaç olmalarıdır. Bu 'başlık parası/dowry/proika' – veya toprak veya ev hediye etmek gibi (ayrıca çocuklarına iş imkânları sağlamak ve torunların bakımıyla meşgul olmak gibi alanlarda desteğe kadar uzanan) aile desteği, Kıbrıslı ebeveynler tarafından genç çiftlere hayata karı ve koca olarak rahatça atılabilmeleri için veriliyor.

Hiç şüphe yok ki, aile birimi toplumda ve genç Kıbrıslıların yaşamında çok önemli bir rol oynamaya devam edecek. Kıbrıslı gençler ülkelerinde ve dünyada yer alan hızlı ve sürekli değişim esnasında kendi yollarını bulmaya devam ederlerken, aileleri ile yeni ve farklı ilişkiler kurmaları gerekiyor.

Bu yeni bağlar, açık diyalog ve güven temelinde oluşturulmalıdır. Genç Kıbrıslılar yetkilendirilmelidirler ve ailelerine daha az bağımlı olmalıdırlar. Aynı zamanda Kıbrıslı gençlerin ebeveynleri de daha az kontrolcü olmayı ve kendilerini çocuklarına bağlayan 'altın zincirleri' adım adım kesmeyi öğrenmeli

ve çocuklarına kendi ayakları üzerinde durmayı ve özgür olma şansını tanımalıdırlar. Bu, çocuklar kendi hayatlarını ilgilendiren kararları verirken onlara destek olmak, onların gelişimine ve bağımsızlığına parasal değil de daha çok manevi ve duygusal – onları özgür olmaktan korkmamaya teşvik ederek destek olmayı gerektirir.²⁴⁵ Bunun, ebeveynler ve çocuklar arasında yakın ilişkilerin olmasına karşı bir argüman olarak algılanmaması gerekiyor; onun yerine, aile fertleri birbirleriyle olan yakın ilişkileri – zorunluluk veya maddi teşvik sonucunda değil de – eğer arzu edilir ve destekleyici olarak algılandılarsa, özgürce seçmeli ve sürdürmelidirler. Dahası, bu vesileyle de ailenin devletin eksiklerini tamamlaması gerektiğinin de altı çizilmiş olur ve Kıbrıs çağdaş bir demokrasi olarak sağlamlaşırken, diğer daha gelişmiş Avrupa demokrasileri gibi refah devleti yükümlülüklerini yerine getirir.

Eğitim ve İstihdam

Eğitim ve istihdam, Kıbrıslı gençlerin enerjilerinin, zamanlarının ve dikkatlerinin büyük bir bölümünü odakladıkları iki alanı temsil ederler. Genel olarak, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler eğitim seviyeleri yüksek bireyler olarak değerlendirilirler. Aileler olanaklarının ve zamanlarının kayda değer bir oranını çocuklarının **eğitimlerine** harcıyorlar. İlk ve orta öğrenim özellikle evrenseldirler; iki toplumdaki gençlerin dörde üçünün Kıbrıs'ta ya da yurtdışında (Yunanistan Kıbrıslı Rumlar için, Türkiye ise Kıbrıslı Türkler için revaçta olan hedefler arasında) yüksek öğrenim gördüğü dikkate alınır, yüksek öğrenime de ciddi önem verildiği anlaşılabilir.

Yüksek öğrenim görmekteki ana motivasyon, genç Kıbrıslıları iyi bir iş bulabilmelerinde yardımcı olacak, mümkün olan en iyi niteliklerle donatmaktır. Bunu göz önünde bulunduklarından dolayı, günümüzde giderek daha fazla genç Kıbrıslı lisans ve lisansüstü öğrenim görüyor. Öncelikle, iyi bir eğitimin profesyonel gelişime ve başarıya ve ikinci olarak da bilgi ile uğraşmanın kişisel gelişime katkı koyduğunun farkında olduklarından dolayı genç Kıbrıslılar da ebeveynleri gibi eğitime ciddi anlamda değer veriyorlar.²⁴⁶

En iyi yüksek eğitim kurumlarında eğitim görebilmek için, Kıbrıslı gençler (özellikle de Kıbrıs Rum toplumundakiler) kişisel zamanlarının büyük bir bölümünü özel derslerde geçiriyorlar. Bu özel derslerin ufak bir çoğunluğu sanat, dans ve yabancı dil gibi müfredat dışı aktiviteler üzerinedirler. Ancak, özel derslerin çoğunluğu öğrencileri Kıbrıs'taki ve yurtdışındaki giriş sınavlarına hazırlamaktadırlar.

Özel derslere olan güçlü bağımlılık dikkate alındığından, eğitim sistemi çok tutucu olmakla ve gençliği çağdaş dünyaya hazırlamaya uygun olmamakla eleştiriliyor, çünkü eğitim sistemi bir sürü bilgiyi dayalı ve "kritik" değil de "ezberci" öğrenime dayalı bir yapıya sahip. Gelecek nesilleri, analitik düşünme yetenekleriyle daha iyi donatabilmek için eğitim kurumları şunları değiştirmelidirler: öğrencilerin sadece öğretmenlerinin bir ders kitabına dayalı olarak sağladıkları bilgiyi yeniden üretmeye olan bağılıkları kalkmalıdır ve rekabetçi bireysellik desteklenmelidir. Öğrencilerin giderek daha zorlu ve rekabete dayalı dünyamızda rekabet edebilmeleri amacıyla daha iyi hazırlanmaları için, bilginin keşfi, birçok ders kitabının ve farklı kaynakların bir arada kullanılması, takım çalışması vb. yöntemlerin teşvik edilmeleri gereklidir.

Buna ek olarak iki toplumdaki eğitim sistemleri de halen budun merkezci ve 'anavatanları' Türkiye ve Yunanistan'ın tarihlerini öğretiyor. Buna ilaveten, Ortodoks dini ve kilise Kıbrıslı Rumların eğitim müfredatında önemli bir yer kaplıyor. Küreselleşmenin etkisi altında, daha açık ve çok kültürlü bir çevreye sahip olan günümüz dünyasında, iki toplumun da eğitim sistemleri çağdaş dünyadaki bu önemli değişiklikleri göz önünde bulundurarak, daha uygun müfredatları ve çalışma yöntemlerini uygulamaya koymalıdır. Her geçen yıl daha çok kültürlü bir yapıya sahip olan Kıbrıs toplumunun değişen yapısını dikkate alırsak eğitim sistemindeki bu değişikliklerin ne kadar gerekli olduğu anlaşılabilir. Karma evliliklerden doğan çocukların ve göçmen işçilerin çocuklarının gün geçtikçe artan sayısı, ulusların, etnik kökenlerin ve kültürlerin harmanlanışını temsil ediyor. Eğitim sistemi, toplumdaki bu değişiklikleri yansıtmalı ve açıklık, hoşgörü, kültürel çeşitlilik, birlikte var

olma ve uyumsuzlukların barışçıl yöntemlerle çözülmesi gibi değerleri teşvik etmelidir.

Bunlara ek olarak eğitim kurumları, yeni müfredatların ve yeni öğretim/öğrenim yöntemlerinin geliştirilmesine yatırım yapmalıdırlar. Okulların bilgisayar merkezli eğitim gibi çağdaş eğilimlere ayak uydurması zorunludur. Yeni teknolojileri kucaklarken eğitim sistemi ayrıca en değerli varlıklarına – yani öğretmenlere – yatırım yapmaya devam etmelidir. İlk, orta ve yüksek öğrenim alanlarında görev yapan öğretmenler devamlı olarak eğitimden geçirilmelidirler ki böylece bugün eğitimin yüzleştiği zorluklarla baş edebilsinler ve ortaya çıkan yeni fırsatları kaçırmassınlar.

Yüksek öğrenimlerini tamamlayan genç Kıbrıslılar ileride kazançlı **istihdam** arayışına girerler. Kıbrıslı Rum gençleri arasında işsizlik oranı %10.0'dır; bu AB genelinde en düşük işsizlik oranları arasındadır. Kıbrıslı Türk gençleri arasında ise işsizlik oranı daha yüksektir (%23.8) ve adanın kuzeyi ve güneyi arasındaki ekonomik durumun farklılığını yansıtmaktadır. Bu ekonomik gerçeklik aynı zamanda genç Kıbrıslıların istihdama yönelik tutumlarını yansıtmaktadır. YAS'a katılan Kıbrıslı Rumlar şu anki işlerini seçerken onları çeken şeylerin, "iyi maaş ve avantajlar" ve "iyi çalışma ortamı" olduğunu belirtiyorlar. Kıbrıslı Türkler ise, şu anki işlerini "işsiz olmaktan daha iyi olduğu" gerekçesiyle seçiyorlar.

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler istihdam alanında gençlerin karşı karşıya olduğu en büyük sorunun gençler için iş imkânlarının yetersizliği olduğu konusunda hem fikirler. Kıbrıs'taki şirketlerin büyük çoğunluğu küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) olarak sınıflandırılıyorlar ve burada çalışan elemanlar genelde yakın ve/veya uzak aile fertlerinden ve yakın arkadaşlardan oluşuyor. Gençler için var olan sınırlı iş imkânları, Kıbrıslı gençlerin elde ettikleri yüksek niteliklerle karşılaştırıldığında, sonuç genelde genç Kıbrıslıların niteliklerine ve yeteneklerine uymayan mevkileri (ve maaş baremlerini) kabullenmeleri oluyor.

Genç Kıbrıslılar finansal ve sosyal güvence sağlayabilecek iş imkânlarının peşinde koşmaları için teşvik ediliyorlar. Bu amaçla birçoğu

işletme, finans, muhasebe, mühendislik ve tıp gibi alanlardaki beyaz yakalı meslekleri tercih ediyorlar. Ayrıca genç Kıbrıslılar kamu sektöründeki mevkiler için de teşvik ediliyorlar. Bu mevkiler (özel sektöre kıyasla) daha çok parasal ikramiye ve avantaj getirdiklerinden dolayı, gençler tarafından çok aranan pozisyonlar olarak algılanıyorlar. Özellikle Kıbrıslı Rum toplumundaki ailelerin, çocuklarının daha iyi mevkilere sahip olmaları için "nüfuzlarını kullandıkları" biliniyor. Bu Kıbrıslı gençlerin diğer bir bağımlılık biçimini körüklüyor.

Özel ve kamu sektörünün ikisi de, Kıbrıslı gençlerin aldıkları modern eğitim sayesinde edindikleri bilgi ve nitelik birikiminden yararlanıyorlar. Bugünün genç Kıbrıslı iş gücü, yeni fikirler, görüşler ve aynı zamanda en güncel modern teknolojileri kullanma yeteneğiyle donatılmışlardır. Yeni yaklaşımlar sunabildikleri ve yerel ekonomiyi ve işletmeleri güçlendirmede yardımcı olabildikleri için KOBİ'ler ve daha büyük işletmeler tarafından önemli varlıklar olarak değerlendirilmelidirler. Genç insanların başka alanlarda (örneğin çocuklar) henüz sorumlulukları ve yükümlülükleri olmağı için, kariyerlerine daha fazla enerji ve zaman harcaabiliyorlar. Kıbrıslı işletmeler, gençlerin işe olan bağlılıklarının ve sıkı çalışmalarının farkına varıp, onları ödüllendirirlerse ve onların bu değerlerini kabullenip, onları yaratıcı ve yenilikçi olmaya iterlerse, bu kendilerinin avantajına olacaktır.

Sürekli gelişmekte olan iş piyasasındaki değişimlere ayak uydurabilmek için, genç Kıbrıslılar ömür boyu eğitime daha fazla değer vermeliler. Böylece genç Kıbrıslılar, giderek daha çok rekabet edebilen küresel işgücüyü daha iyi yarışabilecek bir duruma gelecekler. Kıbrıslılar eğitim almak için değil de sırf akademik niteliklere sahip olmak için uğraşıyorlar. Bugün Avrupa'da ve genel olarak çağdaş dünyada, iyi bir eğitim sadece iş edinebilmek için değil, aynı zamanda kişisel gelişim ve bireysel hedefleri gerçekleştirmek için önemli bir politik haktır.

Boş Zaman Aktiviteleri ve Sağlık

Kıbrıslı gençlerin sahip oldukları boş zaman genelde onların okul dışı aktivitelerine bağlıdır. Bir önceki bölümde bahsedildiği gibi, Kıbrıslı

gençlerin azımsanmayacak bir çoğunluğu hafta arasındaki günlerde ve hafta sonları özel derslere gidiyorlar. Bundan dolayı da, birçok yönden dengeli bir gelişim için esaslı olan **boş zaman aktivitelerine** genellikle çok az zamanları kalıyor. Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler, dünyadaki diğer gençler gibi, büyük ihtimalle boş zamanlarını müzik dinleyerek, televizyon izleyerek veya arkadaşları ile sosyalleşerek geçiriyorlar.

Her iki toplumdaki genç Kıbrıslılar en son çıkan iletişim ve bilişim teknolojilerini kullanıyorlar – cep telefonları, kişisel bilgisayarlar ve dizüstü bilgisayarlar ve de internet onların %90'ı tarafından günlük olarak kullanılıyor. Bu teknolojiler genç Kıbrıslılara dünyanın kapılarını açıyor ve onların tutumlarına ve algılayışlarına küresel bir etki bırakıyorlar. Bu teknolojilerin Kıbrıslı gençler için ciddi tehditler oluşturdukları ama aynı zamanda heyecan verici fırsatlar sundukları dikkate alınrsa, onları çağdaş teknolojilerin potansiyelleri ve tuzakları üzerine eğitmekte yarar vardır. Böylece genç Kıbrıslılar yeni teknolojileri kendi kişisel ve mesleki gelişimlerinde kullanabilecekler.

Birçok genç Kıbrıslının boş zamanlarını televizyon izleyerek geçirdikleri göz önünde bulundurulduğunda, gençliğin ilgisini çekecek ve onlara kullanışlı, eğitici ve öğretici içerikler sunacak programların geliştirilmesi için daha çok çaba harcanmalıdır. Kıbrıslı gençler çok arkadaş canlısıdırlar ve arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmekten hoşlanıyorlar. Sosyal etkileşimler, gençlere öğretmenlerin ve ebeveynlerin yokluğunda yaşitlarıyla etkileşme imkânı tanıdığı için, çocukluktan yetişkinliğe geçişte önemli bir rol oynarlar. Kıbrıslı gençlerin arkadaşları ile güven içinde buluşup sosyalleşebilecekleri kamusal alanlara ihtiyaçları vardır.

Bu tür sosyal etkileşimlerin güvenli bir ortamda gerçekleşmesi gerektiğini vurgulamakta yarar vardır; çünkü gençler sigara, alkol ve uyuşturucu gibi zararlı maddelerden yetişkinlerden daha kolay etkilenirler. İnsani gelişim yaklaşımı, bireylerin uzun ve **sağlıklı** bir yaşam sürmelerini destekler. Genç Kıbrıslıların uzun ve sağlıklı bir yaşam sürebilmesi için gerekli önlemlerin ve tedbirlerin alınmasından, ebeveynler, öğretmenler ve sağlık çalışanları sorumludur.

Genç Kıbrıslıların (özellikle de Kıbrıslı Türklerin) sağlık durumu üzerine veriler sınırlıdır. Ancak, başlamış olan toplumsal değişimler göz önünde bulundurulduğunda, Kıbrıslı gençler arasında artan alkol ve uyuşturucu tüketimiyle ilgili endişeler çoğalmaktadır. Burada yine eğitmenlere önemli bir görev düşüyor; onlar Kıbrıslı gençlere sigara, aşırı alkol tüketimi ve uyuşturucu kullanımının zararlarını anlatmakta son derece önemli bir rol oynuyorlar. Özellikle Kıbrıslı gençleri hedef alan eğitim ve bilinçlendirme kampanyaları geliştirilmeli ve ada çapında uygulamaya konmalıdır.

Bu, yol güvenliği ve cinsel sağlık için de geçerlidir. Sorumsuz araç kullanma (sürat yapma veya alkollü araç kullanma) ve riskli cinsel davranışlar bu tür davranışlara girişen bireye ilaveten başkalarına da zarar verebilir. Cinsel eğitim Kıbrıs'taki ortaokullarda biyoloji derslerine indirgeniyor ve nerdeyse var olmayan bir olay. Kıbrıslı gençler cinsel ilişkide nasıl hastalıklara karşı korunabilecekleri konusunda ve istenmeyen hamileliklere karşı nasıl önlem alabilecekleri konusunda eğitilmelidirler. Kıbrıslıların çoğunun bu tür konuları ebeveynleri ile konuşmaktan çekindiklerini ve bu yüzden bilgi almak için hatalı veya yanıltıcı olabilen internete veya arkadaşlarına döndükleri dikkate alınrsa, böyle bir eğitimin ne kadar gerekli olduğu anlaşılabilir. Sağlık ve bilgi merkezleri özellikle genç Kıbrıslılara uygun malzeme ve bilgi geliştirmek için fazladan çaba sarf etmelidirler. Buna ek olarak, genç Kıbrıslılar sağlık servisleri ve olanakları hakkında bilgilendirilmelidirler.

Sosyo-politik Katılım

Genel olarak, Kıbrıs'taki sivil toplum zayıf ve geri kalmıştır. Bu adadaki iki toplum için de geçerlidir. Bu büyük ölçüde, para ve insan kaynaklarının eksikliğine dayandırılmaktadır ki bundan dolayı da sivil toplum örgütleri sık sık finansal destek için farklı siyasi partilere bel bağlarlar. Sonuç olarak sivil toplum örgütlerine üye olanlar genelde belirli siyasi partileri destekleyenlerdir. Birçok Kıbrıslı sosyo-politik katılımdan çekiniyor, çünkü onlara göre çevreyi korumak veya ihtiyacı olanlara yardım etmek yerine, çoğu örgüt siyasi partilerin görüşlerini ve ajandalarının propagandasını yapıyor. Buna

ek olarak, sivil toplum örgütlerinin çoğunluğu görece olarak daha fazla kentsel bölgelerde çalışıyor ve varlıklı bireyleri çekiyorlar; aynı zamanda ise kırsal bölgelerde yaşayanları dışlıyorlar.

YAS'A katılan ve derinlemesine görüşülen gençlerden birçoğu böyle düşündüklerini belirttiler. Daha yaşlı Kıbrıslılarda olduğu gibi, genç Kıbrıslılar arasında da **sosyo-politik katılım** oranları düşüktü: görüşülen genç Kıbrıslıların neredeyse yarısı sosyo-politik organizasyonlarına hiç katılmadıklarını belirttiler. Düşük katılım oranlarının ana nedenlerinden biri bu tür etkinliklere genel olarak ilginin az olmasıdır. Sivil katılımcılığın – ve bu tür katılımcılığın değerinin – ada genelinde hiçbir zaman yaygın olarak teşvik edilmediği düşünülürse, buna şaşılması gerekir. Sonuç olarak, genç Kıbrıslıların büyük bir çoğunluğu sivil katılımcılıkla ilgili olan inisiyatiflere etkin bir şekilde katılmak yönünde sosyalleştirilmediler.

Genç Kıbrıslılar sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin (ve güneyde, Kilise'nin de) etkisi altında olduklarının farkındalar. Buna bağlı olarak onların katılım eksikliğinin diğer bir nedeni ise, politikacılara ve siyasi gruplara düşük oranda güvenmeleridir. Özellikle de en çok aktif ve güçlü olan gençlik merkezleri ve organizasyonlar değişik siyasi partilere bağlı ve onlar tarafından destekleniyorlar. Bu tür organizasyonlara ilgi gösteren gençler genelde bu örgütleri destekleyen siyasi partilerin de sadık takipçileridirler. Siyasi olmayan, bağımsız gençlik örgütleri fazla ses getiremiyorlar; sonuç olarak da siyasi partilere bağlı olmayan gençler düşüncelerini ve endişelerini dile getirebilecekleri ve kendilerini temsil edecek bir platform bulamıyorlar.

YAS Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin sadece küçük bir azınlığının (%9) ülkelerini ilgilendiren meselelerde söz hakları olduğunu düşündüklerinin altını çizdi. Bu buluş Kıbrıslı gençlerin kendilerini düşük oranda yetkilendirilmiş hissetmelerinin bir yansımasıdır. Ada çapında birçok genç Kıbrıslı, ülkelerinin gelişimini ve kendilerini ilgilendiren görüşlerini ifade edebilecekleri bir yerin olmadığına ve daha da kötüsü bunun istenmediğine inanıyorlar. Birçok genç Kıbrıslı ebeveynlerinin, öğretmenlerinin ve

siyasi liderlerin onlara karşı ilgisiz bir tutum sergilediklerini hissediyorlar.

Kıbrıslı gençlerin sosyo-politik katılımını, sivil sorumluluğa gerçek anlamda değer vermelerini sağlayacak şekilde artırmak için önemli tedbirler alınmalıdır. Örneğin iki toplumun eğitim sistemlerinde, vatandaşlık eğitimi müfredata eklenmelidir, böylece Kıbrıslı gençler toplumlarının ve ülkelerinin sürdürülebilir gelişimi için kendilerini daha fazla sorumlu hissedeceklerdir.

Siyasi partiler fark etmelidirler ki, genç insanların seçimlerini aşırı derecede kontrol etmeye çalışırlarsa, bunun sonucunda genç insanlar kendilerini politikadan dışlayacaklardır. Siyasi partiler öncelikle kendi aralarında, Kıbrıs gençlerinin halkı ilgilendiren konulara katılımını ki bu katılım siyasi partilerden bağımsız olacaktır, teşvik etmek konusunda anlaşmalıdırlar. Örneğin, siyasi partilerin, üniversiteler ve öğrenci politikalarındaki etkileri çok büyüktür. Öğrenci mevkileri için yapılan seçimlerden sonra siyasi partiler, seçim sonuçlarını kendi partileri seçimleri kazanmışçasına açıklarlar. Bu tür davranışlar bağımsız öğrenci politikaları için fazla bir alan bırakmamaktadır.

Kıbrıslı Kimliği, Kıbrıs Sorunu ve Toplumlar Arası Etkileşimler

1974 sonrasında doğan Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler bölünmüş bir adada – Lefkoşa'da yaşayanlar ise bölünmüş bir *başkentte* – son zamanlara kadar diğer toplumla çok az veya hiç etkileşime geçmeden büyüdüler. Bu fiziksel bariyer, psikolojik (aile bireylerinin görüşleri ve okullarda öğretilen tarih dersleri gibi) ve diğer bariyerlerle (politize edilmiş dil ve kültürel farklılıklar) eşleşerek, aradaki ayrımı derinleştirmiş ve Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençleri arasında var olan ayrılığı genişletmiştir.

Kimlik konusu Kıbrıs'taki politik durum dikkate alındığında daha da bir önlem kazanır. YAS kapsamında görüşülen gençlerin beşte ikisinden fazlası kendilerini 'Kıbrıslı' olarak tanımlarken, üçte birinin biraz azı da kendilerini "hem Kıbrıslı hem Yunan" veya "hem Kıbrıslı hem Türk" olarak tanımladılar; böylece "Kıbrıslı" kimliği etnik kimlik tarafından şekillendirilmeye devam

ediyor. Fakat Kıbrıslı kimlik konusundaki bu vurgu hem Kıbrıslı-Rum hem de Kıbrıslı-Türkleri içine alan “sivil” bir kimlik anlamına gelmemektedir. Bunu şu gerçek daha da belirgin kıldı: görüşülen Kıbrıslı Rumların %86’sı “Kıbrıslı” kelimesini kullandıkları zaman sadece Kıbrıslı Rumları, Kıbrıslı Türklerin ise %55’i sadece Kıbrıslı Türkleri kast ettiklerini belirttiler. **AB’ye yeni katılanlar** olarak, Kıbrıslı gençlerin bu unsuru ne derece kimliklerine dâhil edecekleri henüz belli değildir. Şu anki aşamada, görüşülen Kıbrıslı gençlerin yaklaşık olarak üçte ikisi, AB’ye katılmanın ülkeleri için olumlu bir adım olduğu konusunda hem fikirler. Bu cesaret verici bir buluş, çünkü sonuçta genç Kıbrıslılar AB’nin, onların toplumlarının ve hayatlarının birçok alanını yönlendirecek olan, normlarına, ideallerine ve mevzuatlarına, giderek daha fazla ayak uydurmak zorunda kalacaklar.

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk toplumundan gençlerin öteki toplumdan kişileri tanımaları için daha çok çaba sarf etmeleri gerekiyor. İki toplum arasındaki **toplumlar arası etkileşimler** sınırlı ve yüzeysel olmaya devam ediyor. Kıbrıslı Rum gençlerin sadece %27’si ve Kıbrıslı Türk gençlerin %42’si öteki toplumdan kişilerle arkadaşlık kurmaya açıkken, Kıbrıslı Rum gençlerin %85’i (daha fazla kaygı duymaktadırlar) ve Kıbrıslı Türk gençlerin %75’i ‘öteki’ toplumdan bir kişinin Kıbrıs’ın Cumhurbaşkanı olması fikrine olumsuz bakmakta.

Genç Kıbrıslılar, her ne kadar farklı yönlerden olsa da, adada kaç yıldır var olan donmuş **çatışmadan** doğrudan etkilendiler. Kıbrıslı Rum gençler, Kıbrıs’ın kuzeyinde bulunan ve sayısı 35,000’i aştığı tahmin edilen Türk silahlı kuvvetlerinin varlığının tehdidi sonucunda oluşan kolektif güvensizlik hisleriyle büyümektedirler. Kıbrıslı Türk gençler ise kuzeydeki yönetimin tanınmamış olmasının getirdiği izalosyonlar ve hayal kırıklıkları ile büyümektedirler. Bunlar onların hayatlarının birçok alanına yansıyor (kendi yüksek eğitim kurumlarından mezun olan genç Kıbrıslı Türkler, bu kurumların Türkiye dışında başka ülkeler tarafından tanınmadığı gerçeğiyle karşılaşıyorlar). 2003 yılında kadar her iki toplumdan da gençler *tüm* ülkede serbestçe seyahat etme hakkından mahrumdular. Her ne kadar bu şimdi mümkün olsa da, yine de seyahat etme hakkı sınırlı, çünkü Kıbrıslılar bir toplumdan ötekine

geçebilmek için, kontrol noktalarında kimlik veya pasaport göstermek zorundalar. Birçok genç Kıbrıslı için politik bölünmüşlük sonucu ortaya çıkan bariyerler temel insan haklarının gerçekleştirilmesi önünde bir engel temsil ediyor.²⁴⁷ Eğer bu politik soruna bir çözüm bulunamazsa, ada çapındaki genç Kıbrıslılar, insani gelişimlerine de mani olan, bu tür engellerin cefasını çekmeye devam edecekler.

Kıbrıslı Gençlik ve Barış İnşası

Yıllardan beridir adada iki toplum arasında uzlaşma sağlayabilmek için birçok girişimde bulunuldu. Ancak tüm bunlar başarısızlıkla sonuçlandı. Bunlardan en sonuncusu 2004 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti AB’ye girmeden önce gerçekleşti. Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler eş zamanlı olarak Kıbrıs Sorunu’na olası bir çözüm sunan Annan Planı’nı, kabul etmek veya reddetmek için halkoylamasına katıldılar. Halkoylamasını takip eden dört yılda hem Kıbrıslı Rumlar hem de Kıbrıslı Türkler halkoylamasının sonucunun yarattığı hayal kırıklığını sindirmeye ve aynı zamanda 2003 yılında toplumlar arası etkileşimin artmasını sağlayan geçiş noktalarının açılmasını benimsemeye çalışıyorlardı. Geçiş noktalarının açılması Kıbrıslıları öteki toplumda ve öteki toplumdan kişilerle vakit geçirmelerine imkân tanıdı. 2008’in ilkbaharında, adadaki soruna kalıcı bir çözüm bulmak için yeniden çaba harcamak gerektiğini savunan yeni Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum liderlerin iktidara gelmesiyle, iki toplumun da siyasi ikliminde belirgin değişiklikler yaşandı. Sonuç olarak Eylül 2008’de, iki toplumun liderlerinin sergiledikleri tutumun verdiği umutla, müzakereler yeniden başladı. Uluslararası camia devam eden barış sürecini destekliyor ve inanılıyor ki, eğer başarıya ulaşılacak isteniyorsa, süreçten Kıbrıslılar ve onların liderleri sorumlu olmalıdırlar.

Yaşları 15 ile 24 arasındaki genç Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler toplam nüfusun %15.5’ini oluşturuyorlar. Bundan dolayı, eğer çözümün Kıbrıslılar getirecekse, genç Kıbrıslıların da – ki onlar nüfusun altıda birinden biraz azını oluşturuyorlar – bu sürece dâhil edilmeleri gerekiyor. Bu çok önemli çünkü olası bir çözümün sonuçlarına katılacak olan ve bu çözümün uygulanmasında büyük bir rol oynayacak olan gelecek nesildir, yani genç

Kıbrıslılardır. Kıbrıslı gençler barış sürecine hem çözüm öncesinde hem de (ümit ediliyor ki) çözüm sonrasında dâhil edilmelidirler. Geleceğin liderleri, eğitmenleri ve iyileştiricileri olan Kıbrıslı gençlere, köprüler kurabilmeleri ve iki toplumu birbirine yakınlaştırebilmeleri için imkân tanınmalı ve bunu başarabilmeleri için gereken destek ve teşvik verilmelidir. Kıbrıs toplumu, gençlerinin değerinin ve barışın ve değişim elçileri olarak onların yapabilecekleri önemli katkının farkına varmalıdır.

Genç Kıbrıslılar, dünya çapındaki diğer gençler gibi, etkili barış elçileri olabilmelerini sağlayan bir takım özelliklere sahiptirler. Genç insanlar değişime daha açıktır ve geçmişte takılı kalmak yerine daha fazla gelecek odaklıdır. Gençlik döneminin bir parçası olan deneyimsizlik ve saflık çoğunlukla idealizme, yenilikçiliğe ve cesarete dönüşür. Birçok araştırmacı, ileride olabilecek bir antlaşmanın adil ve karşılıklı tavizlere, insan haklarına ve demokratik prensiplere dayanacağını varsayarak, sözü geçen bu deneyselliğin ve değişimin/yeniliğin kabul edilmesinin, çözümü bulmak yönünde – ki bunun için Kıbrıslıların gerçekten niyet etmeleri gerekiyor – eksik olan hızlandırıcı etken oluşunu öne sürdüler.²⁴⁸ Bu dikkate alınır, 'gençliklerinden' dolayı Kıbrıslı gençler bu yönde adım atabilirler.

Genç Kıbrıslılar, yaşitlarının yüzleştikleri gerçekler konusunda herkesten çok bilgililer. YAS'ın da altını çizdiği gibi, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler, her ne kadar birbirlerinden ayrı büyümüş olsalar da, aynı emelleri, umutları ve geleceği, hem de adalarını ilgilendiren endişeleri paylaşıyorlar. Yukarıda bahsedilen tüm bu nedenlerden dolayı siyasetçiler, eğitmenler ve liderler, gençlerin potansiyellerinin ve Kıbrıs'ta bir tolerans ve barış kültürü yaratmak yönündeki yeteneklerinin kullanılabilmesi için, tüm dikkatlerini onlara çevirmelidirler. Bunun sonucunda, Kıbrıs Sorunu'na *uygulanabilir* ve *devamlılığı* olan bir çözüm bulunması yönünde bir fark yaratılabilir.

Kıbrıslı Gençlerin Ülkelerinin Geleceğine Şekil Vermelerini Desteklemek

Şu anda süren müzakere süreci, Kıbrıslı insanların adanın geleceği ile ilgili bilgili ve açık

bir diyalog sürecine girmelerini gerektiriyor. Barış sürecinde kilit rol oynayan Kıbrıslı gençler de mutlaka bu diyaloga dâhil edilmelidirler. Bunu başarabilmek için her iki toplumdaki genç Kıbrıslıları barış sürecine etkin olarak dâhil etmeli ve bu doğrultuda bir takım girişimlerde bulunulmalıdır. Bunlar eğitim sistemleri çerçevesinde, okul sonrası inisiyatiflerde ve medya aracılığıyla (radyo, televizyon programları ve Kıbrıslı gençler için tasarlanmış internet sitelerinde) gerçekleştirilebilir.

Kıbrıslı Rumların ve Kıbrıslı Türklerin her gün ortak bir eğitim alanı paylaşmaları küçümsenmemeli veya göz ardı edilmemelidir. Eğitim kurumları ve eğitmenler, genç Kıbrıslılara akademik ve sosyal etkileşimi ve bunun da ötesinde, olgunlaşmayı ve kişisel gelişimi teşvik eden güvenli bir ortam yarattıkları için, çok önemli bir rol oynuyorlar.

Özellikle üniversitelerde yeni politikalar, yeni normlar ve yeni bakış açıları şekillenmektedir ve bundan dolayı:

Diğer toplumla barışık olan bir yüksek eğitim sistemi, diğer toplumla barışık olan bir toplum ve politik sisteme öncülük yapar.²⁴⁹

Okulların, kolejlerin ve üniversitelerin çok kültürlülük ve tolerans prensiplerini teşvik ederek, tekrar birleşme yolunda olumlu bir rol oynamaları zorunludur. Çözüm sonrası dönemde bunun önemi daha da artacaktır.

YAS'a ve takip çalışmasına katılan Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler, genç Kıbrıslıların adaya barış getirmekte rol oynayabilecekleri konusunda fikirlerini ve görüşlerini paylaştılar.

İki toplumlu etkinlikler ve inisiyatifler, gençlerin aralarında var olan – gerçek veya hayali – bariyerleri yıkmalarına ve benzerlikler ile ortak bir geleceğe dayalı ilişkiler kurmalarına neden olacaktır. Spor, müzik ve çevre gibi alanlarda genç Kıbrıslılar bir araya gelebilirler. Hayatları boyunca maruz kaldıkları toplumsal bölünmüşlük sadece, eğitim sistemi, kitle iletişim araçları ve politikacılar tarafından yıllar geçtikçe sürdürülen olumsuz inançların ve kalıplaşmış yargıların oluşmasına neden olmuştur. Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler, iki toplumun gençlerini birbirlerine yaklaştıracak aktivitelerin düzenlenmesi yanlısıdır.

Kıbrıslı gençler etkin vatandaşlar olarak rol oynamaya başlamadan önce bu yönde yetkilendirildiklerini hissetmeliler. Bu ebeveynlerin, eğitimcilerin ve liderlerin sorumluluğudur; onlar gençlere iletişim, öğrenme ve büyüme imkânı tanıyan güvenli bir çevre yaratmalılar. Adanın geleceği ile ilgili olarak, öncelik Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler arasında sürekli etkileşimin ve ilişkilerin oluşturulmasının teşvik edilmesi olmalıdır. Ne zaman ki daha fazla Kıbrıslı genç birbirleriyle iletişime geçmeye, birbirlerine güvenmeye ve birbirlerinden öğrenmeye başlar, o zaman onları hayatlarının büyük bir bölümünde ayrı tutan

bariyerler yavaşça inmeye başlayacaktır. Bu süreç yürürlüğe girdiği zaman, Kıbrıslı gençler birleştiriciler ve eğitimciler olarak kilit bir role sahip olup, deneyimleri ile fikirlerini, ebeveynleri ve diğer aile bireyleriyle, öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla paylaşabilirler. Devamlı iletişim ve etkileşim sayesinde Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler, kendilerini ayıran bariyerlerin üstesinden gelebilecek ve birlikte toleransa, farklı görüşlere, kültürlere ve yaşam biçimlerine saygı duyan bir gelecek yaratmak gibi gayretli bir görevi üstlenebilecekler.

KIBRIS İÇİN GENÇLİK SÖZLEŞMESİ

Genç Kıbrıslı Rumların ve genç Kıbrıslı Türklerin seslerine artık kulak verilmesi gerektiği ortadadır. Bu raporun altını çizdiği gibi, içinde büyüdükleri şartlara rağmen, ada çapında genç Kıbrıslılar adanın tekrar birleştirilmesinde etkin bir rol oynamak istiyorlar. Bu amaçla ve *Kıbrıs Gençlik Diyalog Projesi* kapsamında **Kıbrıs Gençlik Sözleşmesi** yaratıldı. Umut ediliyor ki bu Sözleşme ile genç Kıbrıslıların barış sürecinde ve ülkelerinin geleceğini ilgilendiren meselelerde oynadıkları rol teşvik edilir ve güçlendirilir.

Lefkoşa Üniversitesi ile Kıbrıs Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi (KADEM)'in 15 ve 24 yaşları arasındaki Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum gençler arasında ortak yürütmüş olduğu iki toplumlu çalışma sonucunda, Kıbrıs Gençlik Sözleşmesi ortaya çıkmıştır. Sözleşme 12 Kıbrıslı Türk ve 12 Kıbrıslı Rum gençten oluşan ve Gençlik Danışma Kurulu adını taşıyan bir gruptan elde edilen verilere dayanarak, Kıbrıslı gençliğin ada çapında sesini duyurmak amacıyla yaratıldı.

Kıbrıs Gençlik Sözleşmesi

Biz, Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum toplumundan gençler olarak yaşamlarımızı, problemlerimizi ve endişelerimizi ortaklaşa inceleyip, adamızda dolu dolu ve üretken bir şekilde yaşayabilmek ve ortak geleceğimizi güvence altına almak için son derece önemli olduğunu düşündüğümüz bir takım öneriler üzerinde karar kıldık. Bu önerilerimizi yurttaşlarımıza sunmak istiyoruz.

Biz Kıbrıslı gençlik olarak,

Aile

- » ebeveynlerimiz ve ailemizle karşılıklı güven ve diyaloga dayanan olumlu ilişkiler kurmak istiyoruz,
- » ailemizin özellikle bizim hayatlarımızı ilgilendiren kararları alırken bizi de bu karar alma sürecine dâhil etmesini istiyoruz,
- » ebeveynlerimizin, bizleri kendi kararlarımızı verebilmemiz ve kendi görüş ve düşüncelerimizi geliştirmemiz için teşvik ederek, bizim kararlarımıza ve özgürlüğümüze saygı duymasını ve gelişimimize katkı koymasını talep ediyoruz,

Eğitim

- » her genç yetişkinin, AB'nin koymuş olduğu standartlara uyumlu olarak sosyal ve ekonomik durumlarına bağlı olmayan yüksek eğitim hakkı olduğuna inanıyoruz,
- » bizlere analiz ve eleştirel yetenekler kazandıracak, yaratıcılığımızı ve yenilikçiliğimizi teşvik edecek, kaliteli ve çok boyutlu bir eğitim almak ve böylece Kıbrıs'ı gerçek bir 'bilim toplumuna' dönüştürmeyi arzuluyoruz,
- » bizi günümüzün küreselleşmiş ve giderek daha fazla rekabete dayanan dünyasında yarışabilir kılabilecek bir eğitim sistemi istiyoruz,
- » yeni müfredatlara ve yeni eğitim/öğrenim yöntemlerine yatırım yapan, sürekli kişisel ve profesyonel gelişimi destekleyen bir eğitim sisteminin parçası olmayı diliyoruz,
- » eğitim sisteminin karar alma ve planlama sürecine, yani müfredat ve okul aktivitelerinin hazırlanmasına dâhil edilmeyi ve sınıflarda zorunlu ve seçmeli derslerde öğretilen konular hakkında söz sahibi olmak istiyoruz,

- » eğitim sisteminin toplumdaki değişimleri yansıtmasını ve açık görüşlülük, hoşgörü, kültürel farklılık, bir arada uyum içinde yaşama ve problemlerin barışçıl yönetmelerle çözümlenmesi gibi değerlerin gelişmesinde öncü bir rol oynamasını talep ediyoruz,
- » Kıbrıs'ın tarihini çeşitli ve farklı açılardan öğrenmenin bizlere fayda sağlayacağını; böylece geçmişe ortak bir anlayış ile bakabilmeyi ve adanın geleceğine ortak bir bakış açısını paylaşabilmeyi umut ediyoruz,

İstihdam

- » özellikle genç mezunlar ve çalışanlar için tasarlanmış ve bu kitleye yönelik olan iş imkânlarının gerekliliğinin altını çiziyoruz,
- » aynı iş için aynı maaş prensibini destekliyoruz; işverenler cinsiyet, milliyet, etnik köken, din veya engelli ayrımı yapmamalıdır,
- » kariyer yapma sürecinde kayırmacılık/adam tutma yerine liyakat esaslı görevlendirme biçiminin tanımlayıcı bir rol oynadığı; akademik başarılarımıza, yeteneklerimize ve deneyimlerimize bağlı bir kariyer yolu çizebileceğimiz bir ülkede yaşamayı talep ediyoruz,
- » ekonomik durum ve finansal konular bizleri de ilgilendiriyor; bundan dolayı bu konularla ilgili karar alma sürecine katkı koymak istiyoruz,
- » işverenlerin genç çalışanların değerinin – yani onların yaratıcı, yenilikçi ve sorumlu oluşlarının, farkında olmasını diliyoruz; genç çalışanlar, yaptıkları işin karşılığını alırlarken bu dikkate alınmalıdır,
- » özel ve kamu sektörlerinin, genç insanların girişimciliklerini desteklemesi gerektiğine inanıyoruz,
- » ömür boyu eğitimi destekliyor ve bu eğitimin iş ortamında veya diğer eğitim olanaklarıyla tedarik edilmesi gerektiğini savunuyoruz,

Sağlık ve Boş Zaman Etkinlikleri

- » bizim ilgimizi çekecek olan ama aynı zamanda bizleri eğiten ve bilinçlendiren programların geliştirilmesi için özel bir çaba harcadığını görmeyi diliyoruz,
- » yaşitlarımızla güvence içinde buluşup sosyalleşebileceğimiz umumi alanlara erişme ihtiyacımız olduğunu vurguluyoruz,
- » ebeveynlerimizin, öğretmenlerimizin ve bizlere sağlık hizmeti sağlayan kişilerin, bizim sağlıklı ve uzun bir yaşam yaşayabilmemiz için gerekli önlemleri alacaklarını umuyoruz,
- » yararlanabileceğimiz sağlık hizmetleri konusunda sürekli bilgilendirilmeyi ve bu hizmetlere kolayca ulaşabilmeyi istiyoruz,
- » öğretmenlerimizin bizi aşırı alkol tüketimi, sigara içme, uyuşturucu kullanma ve bunlara benzer risk davranışlarının zararlı yanları konusunda bilgilendirmede oynadıkları önemli rolün altını çiziyoruz; buna ek olarak özellikle genç Kıbrıslıları hedef alan eğitim ve bilinçlendirme kampanyalarının geliştirilip ada çapında uygulanması gerektiğine inanıyoruz,
- » sosyal yardım çalışanlarının ve sağlık hizmet sektöründe çalışanların yaptıkları işi takdir ediyor, bu alanda çalışacak olan ve genç insanların artan ihtiyaçlarını temin edecek profesyonel olarak eğitilmiş kişilerin sayısının artırılmasını talep ediyoruz,

Bağımsızlık ve İfade Özgürlüğü

- » gençler de dâhil olmak üzere, toplumun her bireyinin fiziksel şiddetten ve ayrımcılıktan korkmaksızın, özgürce ve kendilerine güvenerek fikirlerini ortaya koyabilmeleri gerektiğine inanıyoruz,
- » sesimizi, toplumumuzun bizden yaşlı bireylerine duyurmayı ve bu kesimin bizim görüşlerimize saygı göstermesini ve dikkate almasını istiyoruz,
- » eylemlerimiz ve davranışlarımızla ilgili olarak daha fazla sorumluluk üstlenebileceğimizi belirtiyor ve buna bağlantılı olarak yaptıklarımızda daha bağımsız olmayı arzuluyoruz,
- » bizi ilgilendiren konularda bağımsız ve tarafsız bir şekilde bilgilendirilmeliyiz ve bu konularda öğretmenlerimizin ve/veya ailelerimizin etkisi ve zorlaması olmadan kendi kararlarımızı verebilmeliyiz,
- » ebeveynlerimizden bağımsız olabilmemiz için bizlere ücretsiz eğitim, iş imkânları ve buna ek olarak adil ve konut olanaklarının sağlanmasını talep ediyoruz,

Sosyopolitik Katılım

- » toplumda olumlu değişimlerin gelişmesini sağlayan sivil toplum aktivitelerinde ve girişimlerde aktif bir rol oynamak istiyoruz,
- » tüm seviyelerde alınan politik kararlara katkı koymamızı teşvik eden mekanizmaları destekliyor; Kıbrıs'taki kamusal alana ve sivil topluma azımsanmayacak bir katkımız olduğunun değerlendirilip, bunun kabullenilmesini gerektiğine inanıyoruz,
- » sosyopolitik katılımın politik partilerden ayrı kalması gerektiğini ve politik partilere yeni üyeler kazandırma amaçlı kullanılmaması gerektiğini düşünüyoruz,
- » açık ve belirgin bir şekilde temsil edilmeli veya bizi ortak olarak ilgilendiren konuları ve ortak düşüncelerimizi dile getirebileceğimiz platformlar aracılığıyla bu gerçekleştirilmelidir; bu ancak politik partilerin ve sabit ideolojilerin idaresi altında olmayan, bağımsız olarak çalışan ve gençler tarafından yürütülen, gençler için çalışan, organizasyonlar vasıtasıyla gerçekleşebilir,
- » staj ve gönüllü çalışma imkânlarının herkese açık ve herkes tarafından kolayca ulaşılabilir olması gerektiğine ve bu tür etkinliklerin okullar ve aileler tarafından teşvik edilmesi gerektiğine inanıyoruz,
- » zorunlu askerlik hizmetine karşı olan ve bunun yerine farklı sosyal servisler sunmak isteyenler için askerlik hizmetine alternatiflerin olmasının gerekliliğinin altını çiziyoruz,
- » günlük olaylarla ilgilenmeyi ve bunlara etkin olarak katkı koymayı teşvik eden 'etkin vatandaşlık' eğitiminin okul müfredatlarına eklenmesini istiyoruz,
- » Kıbrıslı gençliğin dünyayı ve özellikle de AB ile Kıbrıs'ı ilgilendiren meselelerin farkında olan, meraklı, dünya vatandaşları olarak gelişmelerini destekliyoruz,

Bariş ve Uzlaşma

- » bariş ve Kıbrıs sorununun barişçil bir şekilde çözülmesi gerektiğine inanıyoruz,
- » şiddete karşıyız ve diyaloga ve bariş içinde bir arada yaşama değerlerini yücelten bir kültür geliştirmek istiyoruz,
- » tüm yabancı orduların adadan çekilmesini ve adanın *tedrici olarak* silahsızlandırılmasına destek olmalarını talep ediyoruz,

- » hayatlarımızın içine işlemiş olan tüm önyargılardan ve bilincimizdeki 'ötekiler' kavramından kurtulmak ve aramızdaki ortak bağları pekiştirmeyi diliyoruz,
- » iki toplumun bireyleri arasında köprülerin kurulmasında belirleyici bir rol oynayabilmemiz için gereken desteği görmeyi ve bunun için gerekli tüm olanakların bizlere sağlanmasını arzuluyoruz,
- » çözümün ancak kendilerini direkt olarak etkileyen ve ilgilendiren kişiler tarafından yapılabileceğine inanıyoruz; bundan dolayı biz Kıbrıslılar için, Kıbrıslılar tarafından ve dış etkenler ile zorlamalar olmadan yapılacak olan bir çözümü savunuyoruz,
- » modern teknolojilerin (internet blogları, sohbet siteleri, sosyal ağlar ve çevrimiçi videolar gibi) birbirimizi daha iyi tanıyabilmemiz için, uzlaşma süreçleri olarak kullanılmasını destekliyoruz,
- » okulların, üniversitelerin, dini kurumların ve medyanın birleşme/uzlaşma sürecine, kültür çeşitliliği, hoşgörü ve karşılıklı saygı gibi değerleri teşvik ederek katacakları olumlu değer farkındayız,
- » iki toplumu yakınlaştıracak etkinlikleri ve aktiviteleri (konserler, kültürel etkinlikler, gençlik kampları vs. gibi) destekliyor bunların değerini vurguluyoruz,
- » güçlü, ortak ve kapsayıcı Kıbrıslı *civic* bir kimliğin oluşumunu destekliyor, 'Kıbrıslı' teriminin hem 'Kıbrıslı Türkleri' hem de 'Kıbrıslı Rumları' referans aldığını teslim ediyoruz.
- » aynı hataları tekrarlamamak için, geçmişten öğrenmemiz gerektiğine inanıyoruz,
- » herkesi içine alan bir Kıbrıs toplumunu ve 'çeşitlilikle birleşmiş', diğer kültürlerle saygılı ve değişime açık bir Kıbrıs gençliğini destekliyoruz.

EK I: NİCEL VE NİTEL YÖNTEMLER

Kıbrıs Gençlik Raporu

Kıbrıs Gençlik Diyalog Projesi'ne bağlı olarak Lefkoşa Üniversitesi ve Kıbrıs Toplumsal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi (KADEM) Kıbrıs gençliğinin tavır ve anlayışlarını ölçmek için ada çapında bir çalışma yaptı. Bu çalışmanın esas amacı, 15-24 yaş arası Kıbrıslı Türk ve Rum gençlerinin değer ve inançlarını inceleyip anlamaktı. Araştırma ekibi genç Kıbrıslılarla ilgili birçok konuyu içeren karşılaştırılabilir veri toplamaya özen gösterdi. Bu verilerin hem bugünü ilgilendiren, hem de gelecekte değişen akımları incelemek için yapılacak boylamsal araştırmalarda yardımcı olacak veriler olmasına önem verildi.

Bu çalışmada amaçlananları elde etmek için, hem nicel hem de nitel araştırma yöntemleri kullanılmış ve bunların sonucunda bir anket ve bir dizi birebir yapılan derinlemesine görüşmeler ortaya çıkmıştır. Hem Lefkoşa Üniversitesi hem de KADEM aynı yöntemleri uygulamış ve projenin her aşaması paralel olarak hayata geçmiştir. Alıntılar ve derinlemesine görüşmeler ışığında yapılan analizlerin yanı sıra, anketin sonuçları da Rapor içinde sunulmuştur. Kullanılan ek kaynakların içinde Kıbrıs kamusal istatistik servislerinden alınan veri ve bilgiler, akademik dergi makaleler, uluslararası ve yerel raporlar ve gazete makaleleri de mevcuttur.

Gençlik Beklentileri/Emelleri Araştırması Çalışması

Gençlik Beklentileri/Emelleri Araştırması (YAS) Lefkoşa Üniversitesi ve KADEM tarafından UNDP-ACT işbirliği ile geliştirilmiştir. Geliştirilen anket yapısal bir anket idi ve 81 kapalı uçlu, yapısal sorulardan oluşmuştu. Anket adanın iki tarafında bulunan Kıbrıslı Rum ve Türkleri ilgilendiren bilgilerin eşzamanlı olarak toplanmasına olanak sağlamıştır. Bu çalışma ile katılımcılardan genel bir bilginin yanı sıra katılımcıların aileleri; eğitim ve iş hakkındaki düşünceleri; gençlerin toplumsal yaşama katılımı hakkındaki düşünceleri; ülkelerine ve Avrupa Birliğine karşı tavırları; diğer toplumdan insanlarla olan ilişkileri ve din, sağlık ve boş zaman aktiviteleri hakkındaki gözlemleriyle ilgili olarak da bilgi toplanmaya çalışılmıştır.

Anketin Uygulanması ve Metodoloji

Anket Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk toplumlarına da yaygın bir şekilde ulaşabilmesi için Yunanca ve Türkçeye de çevrilmiştir. Bu anketin pilot çalışması Lefkoşa'dan rastgele seçilen 20 Kıbrıslı Rum ve 20 Kıbrıslı Türk ile yapılmıştır. Çalışmayı gerçekleştiren kişilerin anketin hazırlığında aktif rol almış kişiler olmasına önem verilmiştir. Son hazırlık aşamalarında pilot çalışmanın sonuçları incelenmiş ve ankete küçük birkaç değişiklik yapılmıştır.

Anket Lefkoşa Üniversitesi ve KADEM tarafından kademeli gelişigüzel örnekleme yöntemi ile seçilen 15 ve 24 yaşları arasındaki genç Kıbrıslılar ile yüz yüze görüşmeler aracılığıyla yapıldı. Bu örnekleme yöntemi nüfusun içinden bireyleri daha önceden kararlaştırılmış olan kriterlere göre, yani yerleşim yeri (hem kentsel hem de kırsal bölgeler), cinsiyet ve yaşa göre teşhis etmeyi gerektirir. Kademeli örnekleme yöntemi sayesinde her sosyal tabakadan seçilen (yani cinsiyet, yerleşim yeri) katılımcıların sayısı onların gerçek nüfustaki sayısı ile doğrudan orantılıydı. Buna ek olarak, Kıbrıs'ın güneyinde kalan alan, Lefkoşa, Limasol, Larnaka ve Famagusta ve Baf olmak üzere 5 bölgeye bölünmüştü. Aynı zamanda kuzeyde kalan alan da, Lefkoşa, Mağusa, Girne, Güzelyurt ve İskele olmak üzere 5 bölgeye bölünmüştü. Her şehir bir de kentsel ve kırsal olarak daha küçük bölgelere bölündüler ve buralardan bazı köyler ve şehirlere ait mahalleler seçildi.

Gelişigüzel örneklemeyi mümkün kılmak için, köyler ve şehrin dışında kalan mahalleler ve şehir içindeki sokaklar gelişigüzel seçildiler ki bunlar görüşmeciler için başlangıç noktalarını oluşturuyorlardı. Örneğin köylerde, başlangıç noktası olarak seçilen sokak, (güneyde) köyün kilisenin çan kulesinin hemen karşısında kalan sokak ve (kuzeyde) köyün camisinin minaresinin hemen karşısında kalan sokak idi. Ankete toplam olarak 1612 genç Kıbrıslı (801 Kıbrıslı Rum ve 811 Kıbrıslı Türk) ile Kasım 2007 ve Mart 2008 tarihleri arasında katıldı. Örneklemin boyutu sayesinde istatistiksel hata payı ± 3.45 olarak belirlendi.

Görüşmecilerin hepsine adlarının belirtilmeyeceğine dair garanti verilmiş ve bütün bilgileri saklı tutulmuştur. Görüşmecilerle konuşurken, anketörlerden alabilecekleri kadar detaylı ve anlaşılır cevaplar almaları istenmiştir. Daha sonra, kalite kontrol amacıyla görüşmecilerin (anketörlere bilgilerini vermeyi kabul edenlerin) yaklaşık olarak yarısına ulaşılmış ve bu insanlarla görüşme yapıldığı onaylanmıştır. Anket formundaki her değişkene özel bir kod verilmiş ve tamamlanmış anket formlarının girişi ve verilerin istatistik analizi sosyal bilimlerle ilgili istatistik programı olan SPSS programı ile yapılmıştır.

Derinlemesine Görüşmeler

Anketin yanı sıra, rastgele seçilmiş 15 ve 24 yaşları arası 30 Kıbrıslı Rum ve 30 Kıbrıslı Türk ile 60 tane derinlemesine görüşme yapılmıştır. Bu görüşmeler, ankette değinilen bazı konular hakkında daha derinlemesine bilgi edinmeye imkân sağlamıştır. Bu derinlemesine görüşmeler araştırma ekibinin bilhassa Kıbrıslı gençlerin tavır ve inançları konusunda daha derinlemesine araştırma yapmalarına imkân sağlamıştır. Ayrıca, katılımcıların düşünceleri ve görüşleri hakkında ayrıntıya girmelerine imkan sağlanmıştır. Bunların yanı sıra, bu görüşmelerle çeşitli gizli endişeler, anlaşmazlıklar ve farklılıklar gün ışığına çıkarılmıştır.

Görüşmelerin süreleri 40 ve 50 dakika arası sürmüştür, görüşmeler Yunanca ve Türkçe olarak yapılmış ve dijital ortamda kayda alınıp daha sonra bütünüyle çözümlenmiştir.

Takip Çalışması

İlk çalışmanın ardından meydana gelen önemli gelişmeler bir takip çalışması yapmayı zorunlu kılmıştır. Bu gelişmelerin içinde yeni bir Kıbrıslı Rum hükümetinin seçilmesi (Şubat sonu), tarihi Lokmacı Kapısı'nın açılışı (Nisan başı), ve adadaki uzun süreli politik soruna bir çözüm bulmak için yeniden çaba sarf ediliyor olması yer almaktadır. Bu takip çalışmasının iki sebebi vardı: Birincisi, bu gelişmelerin ilk sonuçları etkileyip etkilemediğini ölçmek, ikincisi ise eğer etkilemişse değişimleri incelemek. Böylece, 2009'un Temmuz ayında bir takip çalışması hazırlanmış ve Lefkoşa Üniversitesi ile KADEM 396 Kıbrıslı Rum ve 407 Kıbrıslı Türk'ten oluşan toplam 803 katılımcıya telefon ile ulaşılmış ve kısa telefon görüşmeleri esnasında bu katılımcılara ilk anket formları uygulanmıştır. Bir takım açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan takip çalışmasından alınan veriler, ilk çalışmadan (YAS₁) ve derinlemesine görüşmelerden alınan verileri desteklemiştir. Ek olarak, bu takip çalışmasında katılımcılara Kıbrıslı Türk ve Rum gençlerinin adanın uzlaşımında oynayabilecekleri olası roller ile ilgili olarak sorular sunulmuştur.

Katılımcı Eylem Araştırması ve Yorumlayıcı Çoğaltma

Kıbrıs Gençlik Diyalog Projesi'nin yenilikçi bir özelliği de yapılan araştırmada, "Katılımcı Eylem Araştırması (KEA) ve Yorumlayıcı Çoğaltma" adı altında iki modern araştırma tekniğinin kullanılmış olmasıdır. Son yıllarda ortaya çıkan "Katılımcı Eylem Araştırması" yöntemi toplumlar ve gruplar içi müdahale, gelişim ve değişim için kullanılan önemli bir yöntem olmaya başlamıştır. Bu yöntem çeşitli uluslararası gelişim kuruluşları, üniversite programları ve yerel topluluk kurumları tarafından kullanılıyor. KEA yöntemi ile araştırılan kişilerin katılımı, onların düşünce ve değerlendirmeleri

ön plana çıkar. Geleneksel araştırma yönteminde araştırmacının görevi bir topluluğu ziyaret edip, araştırmaya konu olanlar hakkında bilgi toplayıp, daha sonra analiz etmek için bu bilgiyi alıp gitmektir. Bu yöntemin aksine KEA yöntemi ile araştırılan kişiler çalışmada daha aktif bir rol oynarlar. Bu yöntem, değişimi ve ilerlemeyi teşvik etmek için, aktörler tarafından yaşanan gerçeğin araştırma ile ilgili her partinin aktif olarak incelemesini öngörür. KEA'nın amacı yardıma ihtiyacı olanların da rol aldığı ortak bir araştırma gerçekleştirmektir. Bu yöntem gerçek anlamda baskıcılıktan uzak ve demokratik bir süreç yaratmakta ve yardıma ihtiyacı olan aktörler de haklarında yapılan araştırmanın amacı ve sonuçlarını belirlemeye yardımcı olmaktadır.²⁵⁰

Buna benzer olarak Yorumlayıcı Çoğaltma da *gençlik üzerine* araştırma yerine *gençlik ile birlikte* araştırma yapmaya odaklanan bir araştırma metodolojisidir. Buradaki yorumlayıcı terimi, gençliğin topluma katılımcılığının yenilikçi ve yaratıcı bakış açısını yakalamaktadır (toplumun norm ve değerlerini kabul eden pasif bir gençliğin aksine). Bu terim, gençliğin nasıl kendi özgün arkadaş grubu kültürünü yarattığına ve katıldığına odaklanır. Çoğaltma terimi ise gençliğin toplum ve kültürü sadece içselleştirmede ve gençlerin *kültürel üretim* ve *değişime* aktif katkı koyduğu fikrini dayanıyor.²⁵¹

Kıbrıs Gençlik Diyalog Projesi'ne baktığımızda, söz konusu katılımcılar hem Kıbrıslı Türk hem de Kıbrıslı Rum toplumlarından gelen 15 ve 24 yaş arası olan Kıbrıs gençliğidir. Sözü geçen bu araştırma tekniklerini etkili bir şekilde uygulayabilmek ve Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerini projenin her alanına etkin bir şekilde dâhil edebilmek için bir Gençlik Danışma Kurulu (Youth Advisory Board) oluşturulmuştur. Gençlik Danışma Kurulu üyeleri aracılığı ile değişimi başlatma ve uygulama gücü araştırmaya konu olanlar ve araştırma uzmanları tarafından paylaşılmıştır.²⁵²

Gençlik Danışma Kurulu

Kıbrıs Gençlik Diyalog Projesi'nin önemli bir parçası olan Gençlik Danışma Kurulu (YAB) 15-24 yaş arasında 12 Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençten oluşuyordu. Destekleyici konumdaki Gençlik Danışma Kurulu ilk anketin hazırlanmasında ve daha sonra da sonuçlarının yorumlanmasında araştırma ekibine yardımcı olmuştur.

Gençlik Dayanışma Kurulu'nda bulunan 24 kişi iki aşamalı bir seçim sürecinden geçerek seçilmiştir. Bir kamu bildirisi ile her iki toplumun gençlerine Yunancası, Türkçesi ve İngilizcesi bulunan iki bölümlü bir başvuru formunu doldurarak bu projeye katılabilecekleri duyurulmuştur. Başvuranlar önceden belirlenmiş kriterlere göre değerlendirilmiş ve son elemeye kalanlar araştırma ekibinden iki kişi tarafından yapılan kısa bir görüşmeye çağırılmıştır. Araştırma ekibi, seçilen kişilerin Kıbrıs gencinin görüşlerini projeye aktarabilecek dengeli ve temsilci bir grup olmasına özen göstermiştir. Sonuç olarak, Gençlik Danışma Kurulu farklı yaşlarda olan ve adanın hem kırsal hem de kentsel kesiminden gelen (Lefkoşa, Limasol, Baf, Girne ve Gazi Mağusa) yaklaşık olarak eşit sayıda erkek ve bayandan oluşturulmuştur. Gençlik Danışma Kurulu'ndaki üyeler farklı sosyal yapılardan ve eğitim seviyelerinden geliyordu. Ayrıca Kurul'da askeri görevini yapmakta olan bir Kıbrıslı Rum ve adadaki dini azınlığı temsil eden bir de Ermeni bulunuyordu.

Gençlik Danışma Kurulu Atölye Çalışmaları

Gençlik Danışma Kurulu bir günlük atölye çalışmaları için Temmuz 2007 ve Ekim 2008 tarihleri arasında üç kez toplandı. Çalışmalar Lefkoşa'daki Ledra Palace Oteli'nde yapılmıştır. Ara bölgede, Kıbrıs Türk ve Kıbrıs Rum geçiş noktalarının arasında bulunan bu otel, iki toplum arası müzakerelere ev sahipliği yapmış olması ve bunun yanında orada yapılan sosyal toplantılar ve davetlerle iki toplumlu harekete katkı koymuş olması açısından modern Kıbrıs tarihinde önemli bir yere sahiptir.

Modern Kıbrıs tarihinde önemli bir rol oynamıştır. Çoğu Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk diğer toplumun dilini konuşmadığından dolayı İngilizce, Gençlik Danışma Kurulu üyeleri tarafından çalışmalarda ortak bir iletişim dili olarak kullanılmıştır. Araştırma ekibinin üyeleri de, atölye çalışmaları süresince ihtiyaç duyulduğunda Yunanca ve Türkçe çevirilerde yardımcı olmak için orda bulundular.

2007'nin Temmuz ayında yapılan ilk atölye çalışması, Gençlik Danışma Kurulu'ndaki üyelerin tanışıp kaynaşmalarına olanak sağlayan buz kırıcı oyunlar ile başlamıştır. Bu oyunların ardından bir grup aktivitesi yapılmış ve Kurul üyelerinden Kıbrıs'ta şu anda yaşamakta olan Kıbrıslı gençleri etkileyen en önemli meseleleri belirlemeleri istenmiştir. Belirlenen konular içinde hem Kıbrıslı Türkleri hem de Kıbrıslı Rumları etkileyen bazı ortak konular bulunmaktaydı. Bunlar askerlik meselesi, çevre, artan uyuşturucu sorunları, işsizlik ve ailelerle ilgili yaşanan sıkıntıları içeriyordu.

Bir sonraki aşamada Gençlik Danışma Kurulu'na anketin bir taslağı sunulmuş ve her birine araştırma ekibinden birinin liderlik yaptığı 4-5 kişilik küçük gruplar kurulmuştur. Her grup anketin bir, iki bölümünü inceleyip, ele alınan konuların meziyet ve kusurları üzerine tartışmıştır. Araştırma ekibi kolaylaştırıcılık yaparak gruplardan soru seçimi ve soruların soruluş şekli hakkında düşünce ve duruşlarını belirtmelerini istemiştir. Ayrıca gruplardan ankete eklenmesi için ek olarak sorular önermeleri de rica edilmiştir. Atölye çalışması küçük grupların birbirlerine kendi grupları içinde belirledikleri esas noktaları sunmaları ile sonlanmıştır. Bu çalışma sonrasında Gençlik Danışma Kurulu'nun sunduğu görüşleri de hesaba katarak hazırlanan anket yeniden gözden geçirilmiştir. Sonraki taslaklar da Gençlik Dayanışma Kurulu'na elektronik posta aracılığı ile ulaştırılmış ve yeniden onların izlenimleri göze alınarak, pilot çalışmada kullanılmak üzere son haline getirilmiştir.

İkinci atölye çalışması Temmuz 2008'de yapılmıştı. Gençlik Danışma Kurulu'nun tekrar toplanma amacı bu kez YAS₁'in sonuçlarını inceleyip değerlendirmektir. Çalışmanın ana sonuçları PowerPoint sunumu ile gösterilmiş ve Kıbrıslı Rum ve Türk gençlerinin görüşleri, tavırları ve inançları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulmuştur. Kurul'un üyelerinden sunum süresince düşüncelerini ve görüşlerini paylaşmaları istenmiştir. Sunumun ardından bulgularla ilgili genel bir tartışma başlamıştır. Gençlik Danışma Kurulu'nun düşünceleri ve değerlendirmeleri bu raporun içine dâhil edilmiştir.

Üçüncü ve sonuncu atölye çalışması 2008'in Aralık ayında gerçekleşti. Bu kez, Gençlik Danışma Kurulu üyeleri araştırma ekibi ile birlikte toplanmış ve onlara Kıbrıs Gençlik Sözleşmesi'nin hazırlanması için yardım etmiştir. Gençlik Danışma Kurulu üyelerinden Sözleşme'nin taslağını oluşturmak için Sözleşme hakkındaki düşünce ve önerilerini atölye çalışmasından önce yollamaları istenmiştir. Atölye çalışmasının başında Gençlik Danışma Kurulu'na ilk anket çalışmasının (YAS₁) ve takip çalışmasının (YAS₂) esas bulgularını içeren bir sunum yapılmıştır. Bunun takibinde bir beyin fırtınası yapılmış ve Kurul üyelerinden Sözleşme hakkındaki diğer düşüncelerini de küçük post-it'lere yazmaları istenmiştir. Bu notlar daha sonra panoya asılmış ve Kurul üyeleri bu notlar üzerindeki fikirleri kategorize etmekle uğraşmıştır. Bazı fikirlere dikkat çekerken, bazılarından da vazgeçmeye karar vermişlerdir. Atölye çalışmasının son bölümünde ise Sözleşme taslağının üstünden geçilmiştir. Bunu yaparken, her üyeye Sözleşme'nin içeriği hakkında yorum yapması için fırsat tanınmıştır. Gençlik Danışma Kurulu, araştırma ekibiyle birlikte, her noktanın üzerinden geçmiş ve uygun gördükleri yerde metni değiştirmiştir.

Atölye çalışmasının ardından oluşan taslak araştırma ekibi tarafından tekrardan gözden geçirilmiş, metin boyunca yazı üslubu ve kullanılan dilin doğru ve tutarlı olmasına dikkat edilmiştir. Sonuçta Kıbrıs'taki iki toplumun gençlerinin değerlerini, endişelerini ve ümitlerini temsil eden bir metin yaratılmış ve bu metnin Kıbrıs'taki ve dünyadaki diğer insanlara adanın gençlerinin görüşlerini iletmesi amaçlanmıştır.

EK 2: Gençlik Eğilimler Araştırması (YAS) Örneklemine Ait Demografik Bilgiler

Cinsiyet	Kıbrıslı Rumlar (%)	Kıbrıslı Türkler (%)	Toplam Örneklem (%)
Erkek	44.8	51.7	48.3
Kadın	55.2	48.3	51.7

Örneklemin Cinsiyet Dağılımı

Yaş	Kıbrıslı Rumlar (%)	Kıbrıslı Türkler (%)	Toplam Örneklem (%)
15-18	43.0	28.6	35.7
19-21	28.4	33.8	31.1
22-24	28.6	37.6	33.2

Örneklemin Yaş Dağılımı

Medeni Konum	Kıbrıslı Rumlar (%)	Kıbrıslı Türkler (%)	Toplam Örneklem (%)
Bekar	92.1	79.0	85.5
Nişanlı	3.9	9.6	6.8
Evli	3.6	10.2	7.0
Dul	0	0	0
Boşanmış	0.1	0.1	0.1
Partneri ile kalıyor	0.1	1.0	0.6
Diğer	0.1	0	0.1

Örneklemin Medeni Durum Dağılımı

İlçe	Kıbrıslı Rumlar (%)
Lefkoşa	41.6
Limasol	27.0
Larnaka	16.9
Mağusa	5.5
Baf	9.0

İlçe	Kıbrıslı Türkler (%)
Lefkoşa	37.1
Mağusa	24.8
Girne	17.9
Güzelyurt	11.2
İskele	9.0

Örneklemin İlçelere Dağılımı

Bölge	Kıbrıslı Rumlar (%)	Kıbrıslı Türkler (%)	Toplam Örneklem (%)
Kır	65.9	46.0	55.5
Kent	34.1	54.0	44.5

Örneklemin Bölgesel Dağılımı

Meşguliyet Konumu	Kıbrıslı Rumlar (%)	Kıbrıslı Türkler (%)	Toplam Örneklem (%)
Lise öğrencisi	36.6	20.3	28.4
Asker	5.4	1.1	3.3
Üniversite/yüksekokul Öğrencisi	33.8	47.3	40.6
Çalışıyor	21.3	21.5	21.4
İşsiz/iş arıyor	2.1	6.8	4.5
Ev hanımı	0.4	3.0	1.7
Diğer	0.4	0	0.2

Örneklemin Meşguliyet Dağılımı

NOTLAR

Bu raporda kullanılan “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti” veya “KKTC” ifadeleri, KKTC’nin veya onun kurum veya makamlarını tanıma anlamına gelmemektedir.

GENEL BAKIŞ

- ^I Mevcut çalışma amaçları için, BM’in Gençlik Programındaki tanım kullanılmıştır. Bu çerçevede "Kıbrıs gençliği" veya "genç Kıbrıslılar" terimleri ile 15 ile 24 yaş arasındaki bireyler kastedilmektedir.
- ^{II} Adada ikamet eden Kıbrıslı-Türk genç sayısı ulaşılan istatistiki kaynaklara göre farklılıklar içermektedir: Kıbrıslı-Rum kaynaklar bu rakamı yaklaşık 14,000 olarak gösterirken, Kıbrıslı-Türk kaynakların rakamı 27,000’e yaklaşmaktadır.
- ^{III} Çalışmanın tamamlanmasından az önce bu reformları başlatan sol hükümet seçimleri kaybetmiş (2009), ve iktidara gelen yeni milliyetçi parti değişiklikleri durdurmuştur.

ÖNSÖZ

- ¹ Rumca ve Türkçeye çevirisi yapılan soru formu, Kıbrıslı gençler üzerinde pilot çalışmaya tabi tutulmuş ve küçük bazı değişikliklerle son haline getirilmiştir.
- ² Corsaro 2005.
- ³ a.g.e.
- ⁴ Daha ayrıntılı metodolojik rapor ve YAS1’in örnekleme için Ek I ve Ek II’ye bakınız.

BÖLÜM BİR

- ⁵ Belirtilmelidir ki Kıbrıs için İnsani gelişim Raporu’yla (HDI) ilgili bazı muğlaklıklar bulunmaktadır. Bu durum özellikle raporun sadece Kıbrıs Cumhuriyeti’nin kontrolü altında bulunan bölgeleri mi yoksa bütünü mü kapsadığı konusundadır. Daha ayrıntılı bir inceleme göstermektedir ki HDI’nın hesaplanmasında kullanılan istatistikler ve göstergelerin adanın bütününi temsil edip etmediği belli değildir. büyük olasılıkla HDI’nın ölçülmesinde kullanılan istatistik ve göstergeler sadece Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından kontrol edilen bölgeleri kapsamaktadır. Bu yüzden Kıbrıs için HDI bütün Kıbrıs için hesaplanmış bir HDI değildir.
- ⁶ Human Development Report 2007/2008, Country Fact Sheets: Cyprus.
- ⁷ Human Development Report Web sitesine bakınız.
- ⁸ Askerlik hizmet süresi Kıbrıslı-Türklerde bir, Kıbrıslı Rumlarda ise iki yıldır.
- ⁹ Gillis 1981.
- ¹⁰ Koulaides and Dimopoulos 2006.
- ¹¹ “Youth and Conflict: A Toolkit for Intervention”.
- ¹² UNDP Kosovo 2006.
- ¹³ “Youth Policy in Cyprus”, s. 18.
- ¹⁴ Bourdieu 1993, s. 94.
- ¹⁵ a.g.e., s. 94.
- ¹⁶ Coles 1995. Bu Friedman’ın (1977) buluş çağını bitirmiş, fakat yetişkin haklarına ve yükümlülüklerine tam olarak ulaşmamış insan topluluğu şeklindeki genç tarifiyle uyumludur. Bu hak ve yükümlülükler arasında evlilik, işgücüne katılım ve aile kurma bulunmaktadır.
- ¹⁷ Furlong and Cartmel 1997, s. 7.
- ¹⁸ a.g.e., s. 7.
- ¹⁹ Koulaides and Dimopoulos 2006.
- ²⁰ Kıbrıslı-Türklerin sayısı son yıllarda yoğun tartışmalara neden olmaktadır (aşağıda bulunan 22. alt nota bakınız). Kıbrıs İstatistik Hizmetleri bu sayıyı 89,000 olarak tahmin ederken, Kıbrıslı-Türk kaynaklarına göre adanın Kuzeyinde 126,000 Kıbrıslı-Türk bulunmaktadır (nüfus Sayımı 2006).
- ²¹ İstatistik Hizmetleri (2007) 'Demografik Rapor'. 1960 yılında hazırlanan Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasasına göre azınlık topluluklarının kendilerini iki büyük topluluktan (Kıbrıslı Türk veya Kıbrıslı Rum) birini seçme durumundaydılar. Bu azınlıkların tümü Kıbrıslı Rum toplumuna uyumu seçmiştir.
- ²² Faiz’e (2008) göre Türkiye’den gelen yerleşiklerin sayısı konusundaki tahminler 70,000 ile 172,000 arasında değişmektedir.
- ²³ İstatistik Hizmetleri (2007) 'Demografik Rapor'.

- ²⁴ Trimiklitiotis and Demetriou 2005.
- ²⁵ Nüfus Sayımı 2006.
- ²⁶ 1974 olayları her iki toplum tarafından farklı biçimde görülmektedir: Kıbrıslı Rumlar bunu Türkiye'nin bir "işgal" olarak görürken, Kıbrıslı Türkler bir "barış operasyonu" olarak değerlendirmektedir.
- ²⁷ Antlaşma Zürih-Londra mutabakatlarıyla kurulmuş ve 1960'da Anayasa'sı ile birlikte imzalanmıştır. Biritanya, Türkiye ve Yunanistan Cumhuriyet'in garantör güçleri olarak belirtilmiş ve onlara gerekmesi halinde "mevcut düzeni sağlamak" amacıyla müdahale etme hakkı verilmiştir.
- ²⁸ "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti" veya "TRNC" Birleşmiş Milletler ve üyeleri (Türkiye dışında) tarafından tanınmamaktadır. Bu yüzden buraya ait herhangi bir referans tırnak içine konmaktadır.
- ²⁹ Kıbrıslı-Rum gençler üzerine yoğunlaşmış Intercollege Research and Development Centre – tarafından Youth Organisation of Cyprus için gerçekleştirilen uzun erimli seri çalışmalar bulunmaktadır. Bunlar 'Leisure Activities and Social Attitudes of Cypriot Youth' (1996), 'Changing Youth Attitudes in Cyprus' (2002) ve son olarak da 'Study of Leisure Time, Employment, Relationships, Perceptions and Problems of Cypriot Youth' (2007).
- ³⁰ Statistical Service (2007) 'Demographic Report'. Aksi belirtilmedikçe Raporda alıntılanan istatistikler Kıbrıs Cumhuriyeti'ne aittir. Bunlara Kuzeye ait ulaşılabilen rakamlar da dahil edilmiştir.
- ³¹ İstatistik Yıllığı 2006.
- ³² Statistical Service (2007) 'Demographic Report'.
- ³³ Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 2006.
- ³⁴ 15-24 yaş dilimindeki Kıbrıslı-Türk genç nüfusuyla ilgili ulaşılan rakamlar kaynaklara göre (Kıbrıs-Rum toplumundaki Statistical Service (2007) 'Demographic Report' ve Kıbrıs-Türk Toplumunda 'Nüfus Sayımı', 2006) farklılık göstermektedir.
- ³⁵ Statistical Service (2007) 'Demographic Report'.
- ³⁶ Hamilton et al 2004, p. 1.
- ³⁷ Cargo et al 2003, s.566.
- ³⁸ agy., s. 577
- ³⁹ Finn and Checkoway 1998, p. 335.

BÖLÜM İKİ

- ⁴⁰ Attalides 1981.
- ⁴¹ Markides et al 1978; Peristiany 1965.
- ⁴² Yeshilada 1989.
- ⁴³ agy.
- ⁴⁴ Loizos 1975.
- ⁴⁵ Argyrou 1996.
- ⁴⁶ Modern Kıbrıs-Rum ailesiyle ilgili ek bilgi için bakınız Peristianis et al 2004b.
- ⁴⁷ Çeyiz pratiğiyle ilgili ek tartışma için bakınız 'Leisure Activities and Social Attitudes of Cypriot Youth' (1996), 'Changing Youth Attitudes in Cyprus' (2002) ve 'Study of Leisure Time, Employment, Relationships, Perceptions and Problems of Cypriot Youth' (2007), Kıbrıslı-Rum gençler üzerine yoğunlaşmış Intercollege Research and Development Centre – tarafından Youth Organisation of Cyprus için gerçekleştirilen uzun erimli seri çalışmalar.
- ⁴⁸ Statistical Service (2007) 'Demographic Report'.
- ⁴⁹ 2005 yılı için rakamlar, "İstatistik Yıllığı 2006".
- ⁵⁰ 2006 yılı için rakamlar, "İstatistik Yıllığı 2006".
- ⁵¹ Statistical Service (2007) 'Demographic Report'.
- ⁵² 2005 yılı için rakamlar, "İstatistik Yıllığı 2006".
- ⁵³ Argyrou 1996.
- ⁵⁴ Başarısız evlilikler veya iş kayıplarından sonra birçok Kıbrıslı (özellikle kadınlar) için tekrardan evlenene veya iş bulana kadar ailesine/ebeveynlerine dönme seçeneği - ve bu sıklıkla gerçekleşen seçenektir - bulunmaktadır.
- ⁵⁵ Peristianis and Kokkinou 2008.
- ⁵⁶ Bourdieu 1977.
- ⁵⁷ Çalışmalar için sonnot 47'ye bakınız.
- ⁵⁸ 'Study of Leisure Time, Employment, Relationships, Perceptions and Problems of Cypriot Youth' 2007.

BÖLÜM ÜÇ

- ⁵⁹ 'Youth Policy in Cyprus' 2007.
- ⁶⁰ agy.
- ⁶¹ Furlong and Cartmel 1997, p. 11.
- ⁶² Lucey 1996.
- ⁶³ Kıbrıs için 2008 İnsani Gelişim Endeksine (HDI) göre 15 yaş ve üzeri yetişkin nüfusun okur-yazarlık oranı 97,7%'dir. İlkokul, ortaöğretim ve üniversite/yüksek okul okullaşma oranı ise kabaca 77,6%'dir.
- ⁶⁴ YAS1 araştırmasında Kıbrıslı-Rum katılımcılarının 47%'si ve Kıbrıslı-Türk katılımcıların 41%'i ya lise eğitimlerini tamamlamış ya da lise eğitimine devam eden kişilerdir. Kıbrıslı-Rumların 44%'ü ve Kıbrıslı-Türklerin de 47%'si üniversite/yüksek okul eğitimlerini tamamlamış veya tamamlama sürecindeki kişilerdir. Kıbrıslı-Rumların 4%'ü ve Kıbrıslı-Türklerin 3%'ü ise lisans üstü derecelerini tamamlamış veya tamamlama sürecindedir.
- ⁶⁵ Statistical Service (2006) 'Statistics of Education 2005/2006'.
- ⁶⁶ "Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 2006".
- ⁶⁷ Yaklaşık olarak Kıbrıslı-Rumların 86%'sı devlet, geriye kalanlar ise özel okullara (14%) devam etmektedirler. Benzer biçimde Kıbrıslı-Türklerin 91%'i devlet ve 95 da özel okullara devam etmektedir. Statistical Service (2006) 'Statistics of Education 2005/2006'.
- ⁶⁸ Statistical Service (2006) 'Statistics of Education 2005/2006'.
- ⁶⁹ Statistics 2007.
- ⁷⁰ Yaklaşık olarak katılımcı Kıbrıslı-Rum gençlerin üçte biri (34%) eğitimlerini ya yurtdışında tamamlamış ya da eğitimlerine yurt dışında devam eden kişilerden oluşuyordu. Yerel eğitime paralel olarak yurt dışı eğitim için tercih edilen en popüler ülkeler sırasıyla Yunanistan (25%), Birleşik Krallık'tır (7%). Kıbrıslı-Türk gençlerin çok büyük bir çoğunluğu (97%) eğitimlerini ya Kıbrıs'ta tamamlayan ya da halen Kıbrıs'ta sürdüren kişilerden oluşmaktadır. Sadece 35 oranında bir kesin eğitimleri için yurt dışına gitmekte, bunlar arasında 88%'i ise Türkiye'de bulunmaktadır. ASlında eğitim için yurt dışına giden Kıbrıslı-Türk gençlerin sayısı bundan fazladır. Ancak YAS1 araştırmasının gerçekleştirildiği Kasım 2007-Mart 2008 döneminde yurt dışında bulunan Kıbrıslı-Türk gençler çalışmaya dahil edilememişlerdir.
- ⁷¹ Üniversite statüsü almadan önce bu kurumlar Intercollege (Kuruluş 1980), Frederick Institute of Technology (Kuruluş 1965), and Cyprus College (Kuruluş 1961) olarak faaliyette bulunuyorlardı.
- ⁷² Bunlar: Girne Amerikan Üniversitesi (Kuruluş 1985), Yakın Doğu Üniversitesi (Kuruluş 1988), Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi (Kuruluş 1997). Atatürk Öğretmen Koleji ise kurulmuş olduğu 1937'den bugüne öğretmen yetiştiren bir kurum olarak faaliyet göstermektedir.
- ⁷³ Statistics 2007.
- ⁷⁴ Inglehart 1997.
- ⁷⁵ Turtiainen et al 2007, p. 490.
- ⁷⁶ Genelde, hem güneyde hem de kuzeyde her ortaöğretim kurumunda bir danışman bulunmakta ve öğrencilere akademik ve profesyonel gelecekleri konusunda tavsiyelerde bulunmaktadır.
- ⁷⁷ Papadakis 2008a.
- ⁷⁸ Ibid.
- ⁷⁹ Vural 2008. 2009 içinde, milliyetçiler kuzeyde yeniden iktidara geldiler ve eski müfredatı yeniden başlattılar.
- ⁸⁰ Evripidou 2008.
- ⁸¹ Papadakis 2008a.
- ⁸² Barton and Levstik 2004.
- ⁸³ "EU Enlargement: No love lost", *The Economist*, 29 May 2008.
- ⁸⁴ Statistical Service (2006) 'Statistics of Education 2005/2006'.
- ⁸⁵ Schneider 2000.
- ⁸⁶ Print 2007, p. 330.
- ⁸⁷ Hart 1992, p. 37.

BÖLÜM DÖRT

- ⁸⁸ Canny 2002.
- ⁸⁹ Statistical Service (2008) 'Labour Force Survey 2007'.
- ⁹⁰ Ibid.
- ⁹¹ Attalides 1979.

- ⁹² Scott 2005.
- ⁹³ "Economic and Social Indicators 2006".
- ⁹⁴ İstatistik Yıllığı (2006)
- ⁹⁵ İstatistik Yıllığı (2007)
- ⁹⁶ Statistical Service (2006) 'The Statistical Portrait of Women in Cyprus'.
- ⁹⁷ Özel sektörün büyük bölümü bu yasaya bağlı değildir.
- ⁹⁸ Statistical Service (2006) 'The Statistical Portrait of Women in Cyprus'.
- ⁹⁹ Bakanız Billig 1996.
- ¹⁰⁰ Isengard 2003.
- ¹⁰¹ Bu durum son on yıl içinde değişmiş durumdadır. Yüksek işsizlikten dolayı artan miktarda genç mali nedenlerle aileleriyle birlikte yaşamaya devam etmektedirler.
- ¹⁰² France 1998.

BÖLÜM BEŞ

- ¹⁰³ Abrams 1961.
- ¹⁰⁴ Miles 1995.
- ¹⁰⁵ Kellner 1992.
- ¹⁰⁶ Pappasavva 1991.
- ¹⁰⁷ age.
- ¹⁰⁸ Matthews 2001b.
- ¹⁰⁹ France 1998.
- ¹¹⁰ Laursen 2005.
- ¹¹¹ KADEM – Kıbrıs Toplumsal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi 2007a.
- ¹¹² Statistical Services (2007) 'Information and Communication Technologies (ICT) Usage Survey in Households and by Individuals'.
- ¹¹³ KADEM – Kıbrıs Toplumsal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi 2008.
- ¹¹⁴ Önceleri 2004 yılında kolej ve üniversite öğrencileri için bir sosyal ağ olarak tasarlanan facebook, bugün dünyanın her tarafından kullanıcıların ilgisini çekmektedir - Mayıs 2008 itibarı ile 123.9 milyon kayıtlı bireysel kullanıcı bulunmaktadır. McCarthy 2008.
- ¹¹⁵ Mandel and Qazilbash 2005.
- ¹¹⁶ 'Youth Policy in Cyprus' 2007.
- ¹¹⁷ Saoulli 2008.
- ¹¹⁸ Interestingly, Greeks are the highest consumers of tobacco with 42% of those surveyed indicating that they currently smoke! See European Commission 2007b.
- ¹¹⁹ Kyrou 2008.
- ¹²⁰ Christophi et al 2008.
- ¹²¹ age.
- ¹²² age.
- ¹²³ Cyprus Barometer 2007. Mayıs 2003'de Dünya Sağlık Örgütü'ne üye ülkeler herkes için yüksek standartta sağlık hakkını onaylayan tütün kontrol anlaşmasını (Dünya Sağlık Örgütü FCTC, Tütünün Kontrolü konusundaki Çerçeve Konvansiyonu) uygulamaya başladılar. Kıbrıs WHO FCTC'ü 24 Mayıs 2004'de imzalamış ve anlaşmaya rızasını 26 Ekim 2004'de onaylamıştır. [İlgili site: at http://www.who.int/fctc/signatories_parties/en/index.html].
- ¹²⁴ Bjarnason et al 2003.
- ¹²⁵ European Commission 2007a.
- ¹²⁶ 'SKIAGRAFISI' 2008.
- ¹²⁷ age.
- ¹²⁸ European Commission 2008.
- ¹²⁹ Bahceli 2007.
- ¹³⁰ Statistical Service (2007) 'Transport Statistics 2007'.

- ¹³¹ Theodoulou 2008.
- ¹³² 'Road Safety' 2003.
- ¹³³ Theodoulou 2008.
- ¹³⁴ KADEM – Kıbrıs Toplumsal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi 2007b.
- ¹³⁵ Savva et al 2002 and 2008.
- ¹³⁶ KADEM – Kıbrıs Toplumsal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi 2007c.
- ¹³⁷ Çok etkileyici kitabı Ways of Seeing'de (1972) (Görme Biçimleri), John Berger toplumun kadınlar hakkında hala erkeklerin onları görme biçimi temelinde kararlar aldığını söylemektedir: Erkekler bakan ve kadınlar erkekler tarafından bakılındır. Onyıllar sonra medya reklamlarında çizilen kadın imgesi hala ataerkil, merkek-egemen dünya görüşünü teşvik etmekte/pekiştirmektedir.
- ¹³⁸ Hadjigeorgiou et al 2004.
- ¹³⁹ 'Youth Policy in Cyprus' 2007.
- ¹⁴⁰ Francoeur and Noonan (eds.) 2001.
- ¹⁴¹ Georgiou and Veresies 1990 and 1991.
- ¹⁴² Kıbrıs-Rum toplumunda okullarda cinsel eğitime en çok karşı çıkan ses Ortodoks Kilisesi'ne aittir.
- ¹⁴³ Bu oranlar İspanya'da(23%), Birleşik Krallık'ta (43%) and İsveç'te (56%) [Eurostat, 2003] gözlenenlerden daha düşüktür. Oranları sağlayan kaynak: Statistical Service. (2007). 'Demographic Report'.
- ¹⁴⁴ Cyprus Youth Board 2005a, p. 164.
- ¹⁴⁵ Bu maddelerin internetten, Kuzeyden veya özel doktorlar aracılığı ile satın alındığı söylenmektedir. Bakınız Saoulli 2009.
- ¹⁴⁶ Peristiany 1965.
- ¹⁴⁷ Philaretou et al (2006)'a göre tek eşcinsel kimlik veya ayrı bir eşcinsel topluluk kavramları Kıbrıs-Rum toplumu için henüz yeni kavramlardır. Yazarlara göre özellikle erkeklerin angaje olduğu eşcinsel davranışları konusunda belirgin bir atırım bulunmaktadır. Erkek eğer pasif eşcinsel davranışta bulunuyorsa bu "sadece gayrı-ahlaki değil, aynı zamanda zihinsel bir noksanlık" (s.12) olarak görülmektedir. Ancak erkek "erkek" rolünün uygulanması olarak aktif bir eşcinsel davranış sergilediği zaman bu denli olumsuz bir bakış açısıyla bakılmamaktadır - çünkü bu ikinci davranış statüsü, güç ilişkilerini ve erkeksiliği muhafaza etmektedir.
- ¹⁴⁸ Ministry of Health, Republic of Cyprus, National AIDS Programme.
- ¹⁴⁹ European Commission 2006.
- ¹⁵⁰ Bu sonuçlardaki bu farkın Kıbrıslı-Türklerin bu iki sağlık koşulu konusunda yeterince bilgilendirilmiş olmamasından kaynaklanma ihtimali vardır.
- ¹⁵¹ Cyprus Environmental Stakeholder Forum and AKTI Project and Research Centre (2008).
- ¹⁵² 18-29 yaş dilimindeki Kıbrıslı-Rumların 45%'i "sürdürülebilir gelişme" kavramını duymuşken, bu oran 50 yaş üzerindeki kişilerde 37%'ye düşmektedir. Diğer yandan 50 yaş üzerindeki Kıbrıslı-Türklerin 21%'i bu kavramını duyduğunu söylerken, bu oran 18-29 yaş diliminde 17%'ye düşmektedir.
- ¹⁵³ European Social Survey 2006.
- ¹⁵⁴ Cyprus Youth Board 2005b.
- BÖLÜM ALTI**
- ¹⁵⁵ Furlong and Cartmel, 1997.
- ¹⁵⁶ Roberts and Parsell 1990, Furlong and Cartmel 1997 içinde alıntılanmıştır.
- ¹⁵⁷ Bhaynani 1991.
- ¹⁵⁸ Park 1996.
- ¹⁵⁹ Carle and Hammer 2003.
- ¹⁶⁰ Carle 2000.
- ¹⁶¹ CIVICUS 2005.
- ¹⁶² Refah siyasi farkındalık ve katılımı çeşitli biçimlerde etkilemektedir: a) daha fazla zenginlik dışarıda daha çok iş için daha fazla vakit ayırabilmek demektir; b) eğitime (ve toplumsal sınıf arkaplanına göre) ilişkin daha fazla beceri daha fazla "kültürel kapital" ile sonuçlanmaktadır (Bourdieu); c) daha az refaha sahip kesimler kendi akran, arkadaş ve muhitiyle daha çok vakit geçirme eğilimindedir. Onlar ayrıca STÖ için para bulma sorunuyla daha çok karşılaşmaktadırlar. Bu yüzden sendika ve siyasi partilere daha çok angaje olmaktadır.
- ¹⁶³ CIVICUS 2005.

- ¹⁶⁴ Bu bulgular önceden Britanyalı gençlerle yapılan ve onların sosyo-politik eylemlere katılmak için ne vakitlerinin ve ne de eğilimlerinin olmadığını söyledikleri çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Bakınız Ellis 2004.
- ¹⁶⁵ Print 2007.
- ¹⁶⁶ European Social Survey'e ait veriler sadece Kıbrıslı-Rum gençlere aittir - Çalışma Kıbrıslı-Türkler örnekleme dahil edilmemiştir.
- ¹⁶⁷ Kriz dönemlerinde uzak, ancak bazı kolektif kaygılar büyük önem kazanmaya, ve hararetli tepkilere neden olmaya başlamaktadır.
- ¹⁶⁸ Gerçekte, hiçbir Kıbrıslı-Rum ve sadece çok küçük oranda (3.1%) politikacılara "çok güvendiğini" belirtmiştir.
- ¹⁶⁹ Study of Leisure Time, Employment, Relationships, Perceptions and Problems of Cypriot Youth' (2007) çalışmasında Kıbrıslı-Rum erkeklerin sadece 7%'si (Kıbrıslı-Kadınlarda bu oran 93%'dür) ev işlerini genellikle kendilerinin yaptığını söylemektedir. Bu oranlar genç erkeklerden ev işleriyle ilgili olarak bir beklentinin olmadığını göstermektedir.
- ¹⁷⁰ Finn and Checkoway 1998.
- ¹⁷¹ Hancock 1994, s. 142.
- ¹⁷² Hart 1992.
- ¹⁷³ age., p. 5.
- ¹⁷⁴ Print 2007.
- ¹⁷⁵ Finn and Checkoway 1998.
- ¹⁷⁶ France 1998.
- ¹⁷⁷ age., ss. 108-110.
- ¹⁷⁸ Hart 1992.
- ¹⁷⁹ age.
- ¹⁸⁰ Matthews 2001a.
- ¹⁸¹ Cervone and Cushman 2002.
- ¹⁸² O'Donoghue et al 2002.
- ¹⁸³ age.
- ¹⁸⁴ Marshall 1950, s. 25, alıntılayan Smith et al 2005.
- ¹⁸⁵ Print 2007.

BÖLÜM YEDİ

- ¹⁸⁶ Wallace and Kovatcheva 1998.
- ¹⁸⁷ Peristianis 2000.
- ¹⁸⁸ Kıbrıslıların çoğunluğu Orta Doğu'yu geri kalmışlık, az gelişmişlik ile bağdaştırmakta ve bölge halkına yönelik bazı - medeni olmayan, gelenekler ve duygularla yönetilen toplumlar olarak - önyargılar taşımaktadırlar. Diğer yandan, batı toplumları gelişmiş, ilerici, medeni ve modern akılla ve bilimle yönetilen toplumlar olarak algılanmaktadırlar. Orta Doğu ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için bakınız Said 1978.
- ¹⁸⁹ Kıbrıslı-Rumlar kendilerini Batı'ya ait - köklerinin izlerinin Batı Medeniyetinin de beşiği olarak Antik Yunan'a uzandığını görerek - hissetmektedirler. Fakat Kıbrıslı-Türkleri - onların ilkel Asya kavimleriyle ilişkileri nedeniyle - Doğu ile ilişkilendirmektedirler. Belki bu yüzden, bu bağdaştırmaya bir tepki olarak Kıbrıslı-Türkler de herhangi bir Orta-Doğu kimliğiyle özdeşleştirilmeyi kuvvetli biçimde reddetmektedirler: Kıbrıslı-Rumlara göre daha düşük oranda Kıbrıslı-Türk Orta Doğunun Kıbrıslılığı karakterize eden öncelikli bir olgu olarak seçmiştir.
- ¹⁹⁰ Daha spesifik olarak Kıbrıslı-Türklerin 14%'ü kendilerini sadece "Türk" ve Kıbrıslı-Rumların 4%'ü sadece "Yunan" olarak özdeşleştirmektedir. Şu noktanın da altı çizilmelidir ki kendini sadece "Türk" olarak özdeşleştiren Kıbrıslı-Türklerin oranının kısmen yüksek olması bazı katılımcıların anne-babasının Türkiye doğumlu olmasıyla ilişkilendirilebilir.
- ¹⁹¹ "Sivil" ve "etnik" vatandaşlık arasındaki farklılık geniş çevreler tarafından kabul edilmekte ve sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılmaktadır. Anthony Smith etnik vatandaşlığı etnik grup veya topluluğun ortak bir isme, ortak soy/ecdat mitine, ortak anılara, ortak kültüre ve tarihsel bir coğrafyaya/anavatana (gerçekte üzerinde kalınıp kalınmadığına bakılmaksızın) ilişkisinin paylaşılması olarak tarif eder. Sivil vatandaşlık ise paylaşılan topluluk içinde insanların birlikte yaşadığı (ve böylece tarihsel anıların havuzu olarak işlev gören) tarihsel sınırlar üzerine odaklanır. Burada üyelerin politik-yasal eşitliği temel olup, ortak sivil kültür ve ideoloji söz konusudur (Smith 1991). Ayrıca bakınız Smith 1994 [1986].
- ¹⁹² Toplam nüfusun 76%'sı Kıbrıslı-Rum ve 14%'ü Kıbrıslı Türktür.
- ¹⁹³ Peristianis 2000.
- ¹⁹⁴ "Anavatan'a bağlılık" ve/veya ulusal kimliğe bağlılığın inkarının değerlendirilmesi için bakınız Peristianis 2006a.
- ¹⁹⁵ European Commission 2007c.

- ¹⁹⁶ European Commission 2007d.
- ¹⁹⁷ İlginç biçimde Kıbrıslı-Rumların 18%'inden azı ve Kıbrıslı-Türklerin 29,2%'si "AB'nin nasıl çalıştığını yeterince biliyorum" ifadesine "katıldığını" veya "tamamen katıldığını" belirtmiştir. Buna karşılık bu ifadeye "katılmayanların" veya "hiç katılmayanların" oranı sırasıyla 35.3% and 34.9% olmuştur. Paralel biçimde Kıbrıslı-Rumların 34,8%'i ve Kıbrıslı-Türklerin 32,3% 'ü AB hakkında televizyon, radyo ve yazılı basında yeterince bilgi yayınlanıyor" ifadesine "katılmadığını" veya "hiç katılmadığını" belirtmiştir.
- ¹⁹⁸ Peristianis and Charalambous 2003.
- ¹⁹⁹ Furnivall 1948, ss. 304-308.
- ²⁰⁰ Diğer toplum bireyleri ile vakit geçirmek isteyen genç Kıbrıslılar Kıbrıslı-Türk ve Kıbrıslı-Rum otoriteler tarafından kontrol edilen barikatlardan geçmek (araba ile veya yürüyerek) ve kimlik veya pasaport göstermek zorundadırlar. Gün içindeki saate göre bu işlemler için kuyrukta hatırı sayılır bir zaman harcamak gerekmektedir. Bu zorluk Lefkoşa'da ikamet etmeyenler için, daha uzun bir mesafeyi seyahat etmek zorunda oldukları için daha da artmaktadır. Örneğin, Bafta ikamet edip Girne'deki Kıbrıslı-Türk arkadaşını ziyaret etmek isteyecek bir Kıbrıslı-Rum genç Lefkoşa'ya gelebilmek için 2 saat, ve buradan Girne'ye devam etmek için barikattan geçmek ve fazladan 30 dakika daha seyahat etmek zorunda kalmaktadır.
- ²⁰¹ Ellis 2004.
- ²⁰² Radhakrishnan 2009.
- ²⁰³ Laursen 2005, s. 138.
- ## BÖLÜM SEKİZ
- ²⁰⁴ Meydana gelen bazı gelişmelerden dolayı ilk araştırmadan (YAS1) sonra Temmuz 2008 döneminde follow-up araştırmasını (YAS2) gerçekleştirilmiştir.
- ²⁰⁵ Doğrudan yer değiştirenlerin oranı 49-50% olmasına karşın, birçok kişi de sahip olduğu, miras konumunda olan arazi veya ikinci evini kaybetmiştir.
- ²⁰⁶ Toplulararası çatışmalar sırasındaki şiddetin ve 1974'ün trajik olayların neticesinde, toplam olarak 502 Kıbrıslı Türk ve 1493 Kıbrıslı Rum resmi olarak kayıp kişiler olarak Kıbrıs'taki Kayıplar Komitesi'ne (CMP) bildirilmiştir. CMP BM'in himayeleri altında Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk toplumlarının anlaşması ile 1981 yılında kurulmuştur. Komisyonun görevi kayıp kişilerin kaderini belirlemektir. Bugüne kadar 530 kişinin kalıntıları gömü yerlerinden çıkarılmış olup, 150 kişinin kimlik tespiti yapılmış ve ailelerine teslim edilmiştir. Bakınız Kayıp Şahıslar Komitesi 2009 Raporu.
- ²⁰⁷ Bafta yaşayanların 24%'ü adanın bölünmüşlüğü'nün kendi yaşamları üzerindeki sosyo-politik olumsuz etkileri olduğunu belirtmektedirler. Bu oran Lefkoşa'da yaşayanlar arasında (61%) çok daha yüksektir.
- ²⁰⁸ Ayrılma Kıbrıslı Rumlar tarafından Kıbrıslı Türkler'in uzun vadedeki amacı (Kıbrıslı Rumların Enosis hedeflerine/ Yunanistanla birleşmelerine ve daha sonra tek devlet içinde Kıbrıslı Türklere azınlık hakları verme amaçlarına tepki olarak) olarak görülmektedir. Kıbrıslı Türkler ise azınlıktaki topluluk olarak ayrılığı, Kıbrıslı Rumların hakimiyetinden (Kıbrıslı Rumların birleşme ve tek devlet talepleri ile ima edilen) kurtulmak, güvenlik ve kendi bütünlükleri için yaşamsal görmektedirler.
- ²⁰⁹ Bakınız Elazar 1987.
- ²¹⁰ Çoğunluk ve ortaklık demokrasileri arasındaki farklar için bakınız Lijphart 1977. Ortaklık demokrasininin liberal ve birleşik modelleri arasındaki farklar için bakınız O'Malley and Craig 2002.
- ²¹¹ Amerikan modeli federasyonlarda etnik uygulanmazlık ilkesi için bakınız Elazar 1987. Belçika modelinin zorlukları için bakınız Deprez and Vos 1998.
- ²¹² Federasyonun "ruhu" konusunda bakınız Franck 1968 and Elazar 1987.
- ²¹³ UNDP-ACT 2008a.
- ²¹⁴ Bu formattaki alıntılar iki toplumda gençlik ile ilgili olarak hazırlanan UNDP-ACT 2008a raporundan olup farklı stil ile belirtilmiştir. Bu rapor Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerle Temmuz 2008 döneminde gerçekleştirilen bir dizi fokus-grup çalışması sonuçları temelinde hazırlanmıştır. Rapor hem bu bölümde hem de sonraki bölümde kullanılacaktır.
- ²¹⁵ Şu anda kuzeyde yaklaşık 38,000-40,000 Türk askeri ve 4,000-5,000 Kıbrıslı-Türk askeri olduğu tahmin edilmektedir.
- ²¹⁶ Diğer yandan Kıbrıslı Türklerin 61%'inden az fazlası (Kıbrıslı Rumlar'da bu oran 26%) yeni Kıbrıslı-Rum Hükümeti'nin çözüm bulma gayretlerini artırdığına dair bir hisse sahip olmadığını belirtmektedir. Kıbrıslı Rumların 46%'sı ve Kıbrıslı Türklerin de 12%'si yeniden uzlaşma çabalarının ileriye götürülüp götürülmediği konusunda "bilgileri olmadığını" veya bu konudan "emin olmadıklarını" belirtmişlerdir.
- ²¹⁷ Demetriou 2007.
- ²¹⁸ 2008'in Eylül ayında "Kıbrıs'ta İki Toplum Arasında Güven Düzeyi" ismiyle gerçekleştirilen İki-toplumlu bir çalışma 18 yaş üzeri Kıbrıslı Rumların sadece 17%'sinin ve Kıbrıslı Türklerin de 30%'nin Nisan ayında açıldıktan sonra Ledra Sokağından geçtiğini ortaya koymuştur. Bu durum YAS2'de de ortaya konduğu gibi Ledra Sokağı'ndan geçişin gençler için daha cazip olduğunu göstermektedir. Gençlerin geçiş oranlarının daha yüksek olmasını etkileyen çeşitli faktörler olabilir. Bunlar arasında yürüyerek geçiş yapma olanağı, yeni alanları (özellikle ticari yerleri) keşfetme eğilimi. UNDP-ACT 2008b'ye bakınız.
- ²¹⁹ YAS1'e göre , Kıbrıslı Türklerin 9%'u federal çözümü Kıbrıs Sorununa en iyi çözüm olarak görmektedir. Takip eden çalışmada bu oran 4%'e düşmüştür (YAS2).
- ²²⁰ Kaymak et al 2009.

BÖLÜM DOKUZ

- 221 UN Social Development Division 1998.
- 222 Del Felice and Wisler 2007.
- 223 McEvoy-Levy 2001.
- 224 Del Felice and Wisler 2007.
- 225 Galtung et al 2000.
- 226 Bölüm 8'de Şekil 8.1 Kıbrıs'ta siyasi amaçların uyumsuzluğunu göstermektedir.
- 227 Galtung et al 2000.
- 228 Del Felice and Wisler 2007.
- 229 agy.
- 230 McEvoy-Levy 2001.
- 231 Del Felice and Wisler 2007.
- 232 McEvoy-Levy 2001.
- 233 agy.
- 234 Papadakis'e bakınız; ayrıca Kyrris (1977) ve Attalides (1979)'E bakınız.
- 235 Çarpıcı biçimde YAS1'e cevap veren Kıbrıslı Rumların 74%'ü ve Kıbrıslı Türklerin de %47%'si "Kıbrıs sorununa ilişkin bilgiler siyasetçiler tarafından kendi çıkarları için manipule edilmektedir" cümlesine "katılmakta" veya "kuvvetle katılmaktadırlar".
- 236 Billig 1996.
- 237 Fakat bu Kıbrıslı Türklerin Kıbrıslı Rumların Kıbrıs'ın 1974 öncesinde olduğu şekliyle yeniden birleştirilmesi isteklerini paylaştıkları anlamına gelmemektedir. Kıbrıslı Türkler daha çok iki toplumun ayrı olarak iki farklı coğrafi bölgede, iyi komşular olarak barış içinde, yan yana yaşamalarını istemektedirler.
- 238 UNDP-ACT 2007.
- 239 agy.
- 240 UNDP-ACT 2008a.
- 241 France 1998, p. 109.
- 242 Ibid., p. 110.
- 243 Hart 1992, s. 35.
- 244 Stoneman 2002, s. 222.

BÖLÜM ON

- 245 Fromm 2001'e bakınız.
- 246 İyi bir evlilik, başarılı bir kariyer, ve yüksek okul derecesi Kıbrıslı velilerin özdeğerleri için önemlidir.
- 247 Son ekonomik krizle birlikte bu rakamlar artmış durumdadır.
- 248 Araştırma yapılan Kıbrıslı Rum gençlerin yaklaşık 3'te 2'si (65%) ve Kıbrıslı Türk gençlerin de 36%'sı adanın bölünmüş olmasının herkesin insan haklarından yararlanmalarını imkansız kılmaktadır" cümlesine katıldığını ya da kuvvetle katıldığını ifade etmiştir. Diğer Kıbrıslı Türklerin 43%'ü bu ifadeye katılmamaktadır (Kıbrıslı Rumlarda katılmama oranı 28%'dir).
- 249 Peristianis et al. 2004.
- 250 Kaymak et al 2009, s. 60.

EK I

- 251 Wadsworth 1998.
- 252 Corsaro 2005.
- 253 Pratt and Loizos 1992.

- Abrams, M. (1961). The Teenage Consumer. London: London Press Exchange.
- Argyrou, V. (1996). Tradition and Modernity in the Mediterranean. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Attalides, M. A. (1979). Cyprus: Nationalism and International Politics. Edinburgh: Q Press.
- Attalides, M. A. (1981). Social Change and Urbanization in Cyprus: A Study of Nicosia. Nicosia, Cyprus: Social Research Centre.
- Bahceli, S. (2007). "North comes to terms with growing drug problem". Cyprus Mail, 5 August [archive article available at: <http://www.cyprus-mail.com/news/>].
- Barton, K. & Levstik, L. (2004). Teaching History for the Common Good. New Jersey: Routledge.
- Berger, J. (1972). Ways of Seeing. UK: Penguin.
- Bhavnani, K. (1991). Talking Politics: A Psychological Framing for Views from Youth in Britain. Cambridge: Cambridge University Press.
- Billig, M. (1996). Arguing and Thinking. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bjarnason, T. et al. (2003). 'Alcohol Culture, Family Structure and Adolescent Alcohol Use: Multilevel Modelling on Frequency of Heavy Drinking among 15-16 Year Old Students in 11 European Countries', Journal of Studies on Alcohol, 64 (2), pp. 200-208.
- Bourdieu, P. (1977). Outline of a Theory of Practice. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bourdieu, P. (1993). Sociology in Question. London: Sage.
- Canny, A. (2002). 'Flexible Labour? The Growth of Student Employment in the UK', Journal of Education and Work, 15 (3), pp. 277-301.
- Cargo, M. et al. (2003). 'Empowerment as Fostering Positive Youth Development and Citizenship', American Journal of Health Behaviour, 27 (1), pp. S66-S79.
- Carle, J. (2000). 'Political Activity in the Context of Youth Unemployment. Experiences from Young People in Six Northern European Countries', YOUNG. Nordic Journal of Youth Research, 8 (4), pp. 16-39.
- Carle, J. & Hammer, T. (2003). 'Method and Research Design', in T. Hammer (ed) Youth Unemployment and Social Exclusion in Europe, Bristol: The Policy Press, pp. 193-205.
- Census (2006). State Planning Organisation, "TRNC".
- Cervone, B. & Cushman, K. (2002). 'Moving Youth Participation into the Classroom: Students as Allies', New Directions for Youth Development, (96), pp. 83-100.
- 'Changing Youth Attitudes in Cyprus' (in Greek). (2002). Research study conducted by the Research and Development Centre – Intercollege, on behalf of the Youth Organisation of Cyprus, Nicosia, Cyprus.
- Christophi, C. A. et al. (2008). 'Prevalence and Social Environment of Cigarette Smoking in Cypriot Youth', BMC Public Health, 2 (8), pp. 190.
- CIVICUS: Civil Society Index Report for Cyprus (2005). 'An Assessment of Civil Society in Cyprus: A Map for the Future', an international action-research project coordinated by CIVICUS: World Alliance for Citizen Participation, conducted by the Management Centre of the Mediterranean in collaboration with Intercollege.
- Coles, B. (1995). Youth and Social Policy. London: University College London.
- Committee for Missing Persons (CMP) Fact Sheet (April 2009) [available at: http://www.cmp-cyprus.org/media/attachments/CMP/CMP%20docs/CMP%20Fact%20Sheets/CMP_Fact_Sheet_Apr09.pdf].

Corsaro, W. A. (2005). The Sociology of Childhood. (2nd ed.). Thousand Oaks, California: Pine Forge.

Cyprus Barometer (2007). Marfin Laiki Bank, Survey conducted by RAI Consultants Public Ltd. [available at: [https://www.laiki.com/web/w3sr.nsf/Lookup/CYBarometer07.pdf/\\$file/CYBarometer07.pdf](https://www.laiki.com/web/w3sr.nsf/Lookup/CYBarometer07.pdf/$file/CYBarometer07.pdf)].

Cyprus Environmental Stakeholder Forum and AKTI Project and Research Centre (2008). 'Perceptions on Sustainable Development and Climate Change in Cyprus', quantitative survey conducted by RAI Consultants Public Ltd. In cooperation with UNDP-ACT, December 2008, Cyprus.

Cyprus Youth Board. (2005a). Review of the Cyprus Youth Policy: Cyprus National Report.

Cyprus Youth Board. (2005b). Review of the Cyprus Youth Policy: Cyprus National Report. Supplement A: Programs of Ministries and Semi-governmental Organisations Related to Youth.

Del Felice, C. & Wisler, A. 'The Unexplored Power and Potential of Youth as Peace-builders', Journal of Peace Conflict & Development, 11, November 2007.

Demetriou, O. (2007). 'Freedom Square: The Unspoken Re-Unification of a Divided City', Hagar: Studies in Culture, Polity and Identities, 7 (1), pp. 55-77.

Deprez, K. & Vos, L. (eds.). (1998). Nationalism in Belgium: Shifting Identities, 1780-1995. London-New York: Macmillan / St. Martin's Press.

Economic and Social Indicators (2006), State Planning Organisation, "TRNC".

Elazar, D. (1987). Exploring Federalism. Tuscaloosa: University of Alabama Press.

Ellis, S. J. (2004). 'Young People and Political Action: Who is Taking Responsibility for Positive Social Change?', Journal of Youth Studies, 7 (1), pp. 89-102.

European Commission. (2006). 'AIDS Prevention', Special Eurobarometer Survey, 240, February 2006 [available at: http://ec.europa.eu/health/ph_publication/eb_aids_en.pdf].

European Commission (2007a). 'Attitudes towards Alcohol', Special Eurobarometer Survey, 272b, March 2007 [available at: http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/alcohol/documents/ebs272_en.pdf].

European Commission. (2007b). 'Attitudes of Europeans towards Tobacco', Special Eurobarometer 272c, May 2007 [available at: http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/Tobacco/Documents/ebs272c_en.pdf].

European Commission (2007c). 'Public Opinion in the European Union', National Report, Executive Summary, Cyprus (Areas under the control of the government of the Republic of Cyprus), Standard Eurobarometer 68, Autumn 2007 [available at: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb68/eb68_cy_exec.pdf].

European Commission (2007d). 'Public Opinion in the European Union', National Report, Executive Summary, Cyprus Turkish-Cypriot Community, Standard Eurobarometer 68, Autumn 2007 [available at: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb68/eb68_cytcc_exec.pdf].

European Commission. (2008). 'Young People and Drugs among 15-24 year olds: Analytical Report', Flash Eurobarometer, No. 233, May 2008 [available at: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_233_en.pdf].

'EU Enlargement: No love lost', The Economist, 29 May 2008 [available at: http://www.economist.com/specialreports/displaystory.cfm?story_id=11436638].

European Social Survey (2006), ESS Data, Round 3 [available at: <http://www.europeansocialsurvey.org/>].

Evrpidou, S. (2008). 'Fighting Inertia in Our Schools', Cyprus Mail, 6 July [archive article available at: <http://www.cyprus-mail.com/news/>].

Faiz, M. (2008). 'Demographic Changes in the North', presentation given on 5 November 2008 within the framework of the Citizens' Free University, University of Nicosia, Cyprus.

Felice, C. D. & Wisler, A. (2007). 'The Unexplored Power and Potential of Youth as Peacebuilders', Journal of Peace Conflict & Development, (11), pp. 1-29.

Finn, J. L. & Checkoway, B. (1998). 'Young People as Competent Community Builders: A Challenge to Social Work', Social Work, 43 (4), pp. 335-345.

France, A. (1998). "Why should we care?": Young People, Citizenship and Questions of Social Responsibility', Journal of Youth Studies, 1 (1), pp. 97-111.

Francoeur, R. T. & Noonan, R. J. (eds.). (2001). The International Encyclopedia of Sexuality. IV, New York, USA: Continuum International Publishing Group.

Franck, T. (ed.). (1968). Why Federations Fail: An Enquiry into the Requisites for a Successful Federation. New York: New York University Press.

Friedman, F. G. (1977). Youth and Society Studies in Contemporary Europe. England: Macmillan Press.

Fromm, E. (2001). The Fear of Freedom. (2nd ed.). Routledge.

Furlong, A. & Cartmel, F. (1997). Young People and Social Change: Individualisation and Risk in Late Modernity. Buckingham: Open University Press.

Furnivall, J. S. (1948). Colonial Policy and Practice. Cambridge: Cambridge University Press.

Galtung, J., Jacobsen, C. G. & Brand-Jacobsen, K. F. (2000). Searching for Peace: The Road to Transcend. London, UK: Pluto Press.

Georgiou, G. J. & Veresies, K. 1990. AIDS Knowledge, Attitudes, Beliefs, and Practices (KABP) Pilot Study Undertaken in Cyprus: Preliminary Report. Geneva: World Health Organization (WHO), in Francoeur & Noonan (eds.). (2001). The International Encyclopedia of Sexuality.

Georgiou, G. J. & Veresies, K. 1991. AIDS Knowledge, Attitudes, Beliefs, and Practices (KABP) Study of Cypriot Schoolchildren in Cyprus. Geneva: World Health Organization (WHO), in Francoeur & Noonan (eds.). (2001). The International Encyclopedia of Sexuality.

Gillis, J. R. (1981). Youth and History: Tradition and Change in European Age Relations, 1770-Present. New York: Academic Press.

Hadjigeorgiou, H. et al. (2004). 'Eating Disorders in Children-Teenagers between 10-18 years of age in Cyprus' [in Greek], in Cyprus Youth Board (2005a). Review of the Cyprus Youth Policy: Cyprus National Report.

Hamilton, S. F., Hamilton, M. A., & Pittman, K. (2004). 'Principles for Youth Development', in S. F. Hamilton & M. A. Hamilton (eds.). The Youth Development Handbook: Coming of Age in American Communities. Thousand Oaks, CA: Sage, pp. 3-23.

Hancock, M. (1994). 'Collaboration for Youth Development: Youth Action Programming', National Civic Review, 83 (2), pp. 139.

Hart, R. A. (1992). Child's Participation: From Tokenism to Citizenship. Florence: UNICEF International Child Development Centre.

Human Development Report Website [available at: <http://hdr.undp.org/en/>].

Human Development Report 2007/2008, Country Fact Sheets: Cyprus [available at: http://hdrstats.undp.org/2008/countries/country_fact_sheets/cty_fs_CYP.html].

Inglehart, R. (1997). Modernization and Postmodernisation: Cultural, Economic and Political Change in 43 Societies. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Isengard, B. (2003). 'Youth Unemployment: Individual Risk Factors and Institutional Determinants. A Case Study of Germany and the United Kingdom', Journal of Youth Studies, 6 (4), pp. 357-376.

KADEM – Kıbrıs Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi (2007a), Kıbrıs Türk Toplumunda Televizyon izleyiciliği Araştırmasından rakamlar.

- KADEM – Kıbrıs Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi (2007b), Kıbrıs Türk Toplumunda Trafik Kazaları.
- KADEM – Kıbrıs Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi (2007c), Diyabet Derneği, Kıbrıs Türk Toplumunda Obezite Yaygınlığı Araştırması.
- KADEM – Kıbrıs Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi (2008), Statistics from a Survey on ICT Usage in Turkish-Cypriot community.
- Karekla, M. et al. (2009). 'Smoking Prevalence and Tobacco Exposure among Adolescents in Cyprus', European Journal of Public Health, 19, pp. 655-661.
- Kaymak, E., Lordos, A. & Tocci, N. (2009). Building Confidence in Peace. Centre for European Policy Studies.
- Kellner, D. (1992). 'Popular Culture and the Construction of Postmodern Identity'. in S. Lash & J. Friedman (eds.), Modernity and Identity. Oxford: Blackwell.
- Koulaidis, V. & Dimopoulos, K. (eds.). (2006). Greek Youth: Views of Fragmentation. Athens: Metaixmio.
- Kyrou, N. (2008). 'Living by Nathalie Kyrou', Cyprus Mail, April 13 [archive article available at: <http://www.cyprus-mail.com/news/>].
- Kyrris, C. (1977). Peaceful Coexistence in Cyprus under British Rule (1878-1959) and after Independence: An Outline. Nicosia: Public Information Office, Republic of Cyprus.
- Laursen, E. K. (2005). 'Building Positive Peer Cultures', Reclaiming Children and Youth, 14 (3), pp. 137-142.
- 'Leisure Activities and Social Attitudes of Cypriot Youth' (in Greek). (1996). Research study conducted by the Research and Development Centre – Intercollege, on behalf of the Youth Organisation of Cyprus, Nicosia, Cyprus.
- Lijphart, A. (1977). Democracy in Plural Societies: A Comparative Exploration. New Haven-London: Yale University Press.
- Loizos, P. (1975). 'Changes in Property Transfer among Greek Cypriot Villagers', Man, New Series, 10 (4), pp. 503-523, in R. T. Francoeur & R. J. Noonan (eds.) (2001). The International Encyclopedia of Sexuality, IV, New York, USA: Continuum International Publishing Group.
- Lucey, H. (1996). 'Transitions to Womanhood: Constructions of Success and Failure for Middle and Working Class Young Women', Conference Paper, University of Glasgow, British Youth Research: The New Agenda, 26-28 January.
- Mandel, L. A. & Qazilbash, J. (2005). 'Youth voices as change agents: Moving beyond the medical model in school-based health centre practice', Journal of School Health, 75 (7), pp. 239-242.
- Marfin Laiki Bank, 'Cyprus Barometer 2007', prepared by RAI Consultants Public Ltd. [available at: [https://www.laiki.com/web/w3sr.nsf/Lookup/CYBarometer07.pdf/\\$file/CYBarometer07.pdf](https://www.laiki.com/web/w3sr.nsf/Lookup/CYBarometer07.pdf/$file/CYBarometer07.pdf)].
- Markides, C. (2005). 'Trying to halve road accidents', Cyprus Mail, October 26.
- Markides, K. E., Nikita N., & Rangou, E. (1978). Lysi: Social Change in a Cypriot Village. Nicosia, Cyprus: Social Research Centre.
- Marshall, T. H. (1950). Citizenship and Social Change. Cambridge: Cambridge University Press.
- Matthews, H. (2001a). 'Citizenship, Youth Councils and Young People's Participation', Journal of Youth Studies, 4 (3), pp. 299-318.
- Matthews, H. (2001b). 'Participatory Structures and the Youth of Today: Engaging Those Who Are Hardest to Reach', Ethics, Place & Environment, 4 (2), pp. 153-159.
- McCarthy, C. (2008). 'ComScore: Facebook is Beating MySpace Worldwide'. CNET, 20 June [available at: http://news.cnet.com/8301-13577_3-9973826-36.html?hhTest=1].
- McEvoy-Levy, S. (2001). 'Youth as Social and Political Agents: Issues in Post-Settlement Peace Building', Occasional Paper 21 OP2. Kroc Institute.

Miles, S. (1995). 'Pleasure or Pressure: Consumption and Youth Identity in the Contemporary British Shopping Centre', Conference Paper, University of Leicester, British Sociological Association, 10-13 April.

Ministry of Health, Republic of Cyprus, National AIDS Programme [available at: [http://www.moh.gov.cy/moh/moh.nsf/All/2EABFB2BB47FDA22C2256E4400328C7B/\\$file/HIV_AIDS%20WORLDWIDE03_ENG.pdf?OpenElement](http://www.moh.gov.cy/moh/moh.nsf/All/2EABFB2BB47FDA22C2256E4400328C7B/$file/HIV_AIDS%20WORLDWIDE03_ENG.pdf?OpenElement)].

Nikodimou, S. (2008). 'Our Streets have become battle fields' [in Greek], *Entos kai Extos ton Teixon*, February 2008, (1), p. 10.

O'Donaghue, J. L., Kirshner, B., & McLaughlin, M. (2002). 'Introduction: Moving Youth Participation Forward', *New Directions for Youth Development*, Winter (96), pp. 15-26.

O' Malley, B. & Craig, I. (2002). *The Cyprus Conspiracy*. London: I.B Tauris.

Papadakis, Y. (2008a). *History Education in Divided Cyprus: A Comparison of Greek-Cypriot and Turkish-Cypriot Schoolbooks on the 'History of Cyprus*, PRIO Report, 2/2008, Nicosia, Cyprus: PRIO Cyprus Centre.

Papadakis, Y. (2008b). 'Narrative, Memory and History Education in Divided Cyprus: A Comparison of Schoolbooks on the "History of Cyprus"', *History & Memory*, 20 (2), pp. 128–148.

Pappasavva, E. (1991). *Cyprus: A Profile of Youth in Conditions of Social Change*, Thesis presented at the University of Bradford for the degree of Doctor of Philosophy, University of Bradford, UK.

Park, A. (1996). 'Teenagers and Their Politics', in R. Jowell, J. Curtice, A. Park, et al (eds.). *British Social Attitudes Survey. 12th Report*. Dartmouth: Aldershot.

Perceptions on Sustainable Development and Climate Change in Cyprus. (2008). Report produced by RAI Consultants Public Ltd, for the Cyprus Environmental Stakeholder Forum (CESF) and AKTI Project and Research Centre, with the cooperation of UNDP-ACT, December 2008, Cyprus.

Peristianis, N. (2000). 'Boundaries and the Politics of Identity', in Y. Ioannou, F. Métral & M. Yon (eds.), *Chypre et la Méditerranée Orientale*. Lyon: University of Lyon / University of Cyprus, pp. 185-195.

Peristianis, N. (2006a). 'Cypriot Nationalism, Dual Identity and Politics', in Y. Papadakis, N. Peristianis & G. Welz (eds.), *Divided Cyprus: Modernity, History and an Island in Conflict*. Indiana: Indiana University Press, pp. 100-120.

Peristianis, N. (2006b). 'The Rise of the Left and of the Intra-Ethnic Conflict', in H. Faustmann & N. Peristianis (eds.), *Britain in Cyprus: Colonialism and Post-Colonialism, 1878-2006*. Mannheim and Mohnesee: Bibliopolis.

Peristianis, N. & Charalambous, N. (2003). 'Urban Space, Social and Ethnic Identity', *Méditerranée: Ruptures et Continuités*. University of Lyon / University of Cyprus: Lyon.

Peristianis, N. & Kokkinou, K. (2008). 'Single-Parent Families in Cyprus', *The Cyprus Review*, Spring 20 (1), pp. 35-55.

Peristianis, N. et al. (2004a). 'Bi-communal Perceptions of the Annan Plan' (in Greek). Research and Development Centre – Intercollege, Nicosia, Cyprus.

Peristianis, N. et al. (2004b). 'The State of the Family in Contemporary Cyprus' (in Greek). Research and Development Centre – Intercollege, Nicosia, Cyprus.

Peristiany, J. G. (1965). 'Honour and Shame in a Cypriot Highland Village', in J. G. Peristiany, (ed.), *Honour and Shame: The Values of Mediterranean Society*. London: Weidenfeld and Nicolson.

Philaretou, A. G., Phellas, C. N., & Karayianni, S. S. (2006). *Sexual Interactions: The Social Construction of Atypical Sexual Behaviours*. Universal Publishers: Boca Raton, Florida.

Pratt, B. & Loizos, P. (1992). *Choosing Research Methods: Data Collection for Development Workers*. Oxfam.

Print, M. (2007). 'Citizenship Education and Youth Participation in Democracy', *British Journal of Educational Studies*, 55 (3), pp. 325-345.

Radhakrishnan, N. (2009). 'Gandhian Perspectives on Intercultural Dialogue of Conflict Reduction and Sustainable Development', lecture given at the University of Nicosia, 4 February 2009, within the framework of a lecture series on Rethinking International and Intercultural Dialogue (organised by the Leventis Dialogue Chair of the University of Nicosia and PRIO Centre Cyprus).

'Road safety: The Commission wants to save 20,000 lives a year on European roads', Brussels, 4 June 2003 [available at: http://ec.europa.eu/transport/roadsafety_library/rsap/ip_2003_0797_en.pdf].

Roberts, K. & Parsell, G. (1990) 'The political orientations, interests and activities of Britain's 16 to 18 year olds in the late 1980s', ESRC 16-19 Initiative Occasional Papers, No. 26. London: City University.

Said, E. W. (1978). Orientalism. USA: Vintage Books.

Saoulli, A. (2008). 'Smoking kills 1.2 Europeans a year', Cyprus Mail, June 3 [archive article available at: <http://www.cyprus-mail.com/news/>].

Saoulli, A. (2009). 'No One Ever Prosecuted for Performing Illegal Abortions', Cyprus Mail, February 12 [archive article available at: <http://www.cyprus-mail.com/news/>].

Savva, S. C. et al. (2002). 'Obesity in Children and Adolescents in Cyprus, Prevalence and Predisposing Factors', International Journal of Obesity and Related Metabolic Disorder, 26 (8), pp. 1036-1045.

Savva, S. C. et al. (2008). 'Prevalence of Overweight and Obesity among 11-year old Children in Cyprus. 1997-2003', International Journal of Pediatric Obesity, 3 (3), pp. 186-192.

Schneider, J. (2000). 'The Increased Financial Dependency of Young People on their Parents', Journal of Youth Studies, 3 (1), pp. 5-20.

Scott, J. (2005). 'Reconfiguring Paradise in Cyprus', The Cyprus Review, 17 (1), pp. 37-58.

SKIAGRAFISI, 18, April 2008, published by the Cyprus Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction.

Smith, A. (1991). National Identity. Reno: University of Nevada Press.

Smith, A. (1994 [1986]). The Ethnic Origins of Nations. Oxford: Blackwell.

Smith, N. et al. (2005). 'Young People are Real Citizens: Towards an Inclusionary Understanding of Citizenship', Journal of Youth Studies, 8 (4), pp. 425-443.

Statistics (2007). Universities' Registration Office, Ministry of Education and Culture, "TRNC".

Statistics (2008). Universities' Registration Office, Ministry of Education and Culture, "TRNC".

Statistical Service. (2007). 'Criminal Statistics 2005', Criminal Statistics, Series I, Report No. 32, Nicosia: Printing Office of the Republic of Cyprus.

Statistical Service. (2007). 'Demographic Report', Population Statistics, Series II, Report No. 44, Nicosia: Printing Office of the Republic of Cyprus.

Statistical Service (2007) 'Information and Communication Technologies (ICT) Usage Survey in Households and by Individuals', Nicosia, November 2008.

Statistical Service. (2006). 'Labour Force Survey 2006', Labour Statistics, Series IV, Report No. 5, Nicosia: Printing Office of the Republic of Cyprus.

Statistical Service (2008) 'Labour Force Survey 2007', Labour Statistics, Series IV, Report No. 6, Nicosia: Printing Office of the Republic of Cyprus.

Statistical Service. (2006). 'Statistics of Education 2005/2006', Educational Statistics, Series I, Report No. 38, Nicosia: Printing Office of the Republic of Cyprus.

Statistical Service. (2006). 'The Statistical Portrait of Women in Cyprus', Social Statistics, Series I, Report No. 1, Nicosia: Printing Office of the Republic of Cyprus.

Statistical Service. (2007). 'Transport Statistics 2007', Transport Statistics, Series II, Report No. 23, Nicosia: Printing Office of Republic of Cyprus.

İstatistik Yıllığı (2006), Devlet planlama Örgütü, "KKTC".

İstatistik Yıllığı (2007), Devlet planlama Örgütü, "KKTC".

Stoneman, D. (2002). 'The Role of Youth Programming in the Development of Civic Engagement', Applied Developmental Science, 6 (4), pp. 221-226.

'Study of Leisure Time, Employment, Relationships, Perceptions and Problems of Cypriot Youth' (in Greek). (2007). Research study conducted by the Research and Development Centre – Intercollege, on behalf of the Youth Organisation of Cyprus, Nicosia, Cyprus.

Theodoulou, J. (2008). 'Most crash victims are under 25', Cyprus Mail, April 16.

Trimiklitiotis, N. & Demetriou, C. (2005). 'Active Civic Participation of Immigrants in Cyprus', Country Report prepared for the European Research Project POLITIS [available at: <http://www.politis-europe.uni-oldenburg.de/download/Cyprus.pdf>].

Turtiainen, P., Karvonen, S., & Rahkonen, O. (2007). 'All in the Family? The Structure and Meaning of Family Life among Young People', Journal of Youth Studies, 10 (4), pp. 477-493.

UN Social Development Division (1998). 'UN Statistical Charts and Indicators on the Situation of Youth (1980-1995)', New York, USA: UN.

UNDP-ACT (2007). 'Youth and Peace Building: A Programme Review', November 2007, Nicosia, Cyprus.

UNDP-ACT (2008a). 'Qualitative Research Study among the Youth of the Two Communities in Cyprus', conducted by RAI Consultants Public Ltd. August 2008, Nicosia, Cyprus.

UNDP-ACT (2008b). 'Level of Trust between the Two Communities in Cyprus. Phase III', report on a quantitative household survey conducted by RAI Consultants Public Ltd. September 2008, Nicosia, Cyprus.

UNDP Kosovo (2006). 'Youth: A New Generation for a New Kosovo', Human Development Report, Prishtina, Kosovo.

Vural, Y. (2008). 'Redefining Identity: A Step towards a United Federal Cyprus', presentation given at a panel discussion on 'The Battle of the History Textbooks', within the framework of the Citizens' Free University, University of Nicosia, Cyprus, 6 November.

Wadsworth, Y. (1998). 'What is Participatory Action Research?', Action Research International, Paper 2, available at: <http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/ari/p-ywadsworth98.html>.

Wallace, C. & Kovatcheva, S. (1998). Youth in Society: The Construction and Deconstruction of Youth in East and West Europe. London: Macmillans.

World Health Organisation. 'WHO Framework Convention on Tobacco Control' [available at: http://www.who.int/fctc/signatories_parties/en/index.html].

Yeshilada, B. (1989). 'Social Progress and Political Development in the "Turkish Republic of Northern Cyprus"', The Cyprus Review, 1 (2), pp. 91-112.

'Youth and Conflict: A Toolkit for Intervention' [available at: http://www.usaid.gov/our_work/cross-cutting_programs/conflict/publications/docs/CMM_Youth_and_Conflict_Toolkit_April_2005.pdf].

'Youth Policy in Cyprus'. (2007). Conclusions of the Council of Europe International Review. Strasbourg Cedex: Council of Europe Publishing.

ISBN 978-9963-634-86-6

www.undp-act.org

KIBRIS İNSAN GELİŞİM RAPORU 2009

Genç Kıbrıslılar bir kavşakta bulunuyorlar. Siyasi belirsizliğe rağmen, gittikçe artan bir rekabet, zorluklar ve karmaşıklıklar dünyasında çocuk-luktan yetişkinliğe geçme mücadelesi veriyorlar. İyi bir eğitim, iş, arkadaş ve ilişki arayışı arka planda bulunan Kıbrıs Sorununu gölgesinde sürüyor.

Kıbrıs için ilk olan bu İnsan Gelişim Raporu Kıbrıs toplumundaki insan gelişim dinamiklerini, adanın geleceği konusundaki en kritik paydaş olan gençlerin üzerine odaklaşarak araştırmaya çalışmaktadır. Daha spesifik olarak bu Rapor araştırma aracılığı ile ilk kez hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk toplumlarının gençlerinin eğilimlerini tarayarak, onların sesini öne çıkarmaya çalışmaktadır.

Büyük oranda ada çapında 1,600 genç Kıbrıslıya uygulanarak elde edilen Gençlik Eğilimler Araştırması'nın sonuçlarına dayanarak hazırlanan Rapor, genç-aile ilişkileri, eğitim tercihleri, iş ve boş zaman faaliyetlerini de içeren çeşitli alanlarda gençlerin tutumlarını ve algılarını incelemektedir. Ayrıca Rapor gençlerin ulusal kimliğe ve Avrupa Birliği'ne yönelik tutumlarını; diğer toplumdaki insanlarla olan ilişkilerini ve din, sağlık ve Kıbrıs'ta barışın inşası konularındaki görüşlerini de araştırmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda, Rapor bugün adada yaşayan genç Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türklerin tutum, algı ve davranışları konusunda değerli bilgiler sunmaktadır. Ayrıca, Rapor gençlerin yetkilendirilmesi ve sorumluluğu prizmasından bakarak gençlerin yaşamlarının sosyo-ekonomik ve siyasi özelliklerini de incelemekte ve bu iki faktörün gençlerin gelişimini nasıl etkilediğini analiz etmektedir.

Rapor gençlerin genel gelişimlerinin onların tümünün yaşadıkları toplum ve ülkede başarılı bir yaşam sürdürmelerini sağlayacak araç ve becerilere sahip olmalarını gerektirdiği sonucuna varmaktadır. Kıbrıslı gençlerin yetkilendirilmesi her ne kadar ebeveynlerin, öğretmenlerin, sivil toplumun, medyanın ve iki toplum liderinin görevi olsa da, genç Kıbrıslıların kendileri de var olan yetkilendirme olanaklarını arayıp ortaya çıkarmada ve bunları kullanmada aktif olmalıdırlar.